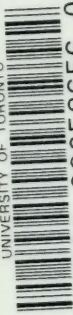

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 00058656 0

БЪЛГАРСКИ СТАРИНИ

КНИГА VI

ДВА БЪЛГАРСКИ РЪЖКОПИСА СЪ ГРЪЦКО ПИСМО

1. НЕДЪЛНИ ПОУЧЕНИЯ ОТЪ XVIII ВЪКЪ
2. ТЪРЛИСКО ЕВАНГЕЛИЕ ОТЪ 1861 ГОД.

отъ

Д-ръ Л. Милетичъ

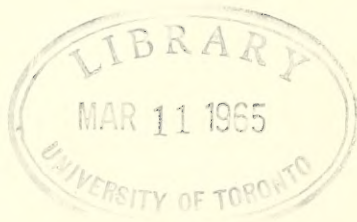
ИЗДАВА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЪ

СОФИЯ

ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА

1920

PG
703
B83
Kn. 6

967033

Съдържание

Уводъ.

Гръцкото духовно влияние въ Тракия и Македония до началото на втората половина на миналия вѣкъ. — Българска писменостъ съ гръцко писмо до учредяването на Екзархията. — Извѣстнитѣ до сега български рѣкописи съ гръцко писмо и значението имъ за историята на българския езикъ. — Нови рѣкописи отъ тоя родъ	Стр. 1—6
---	-------------

I. Недѣлни поучения съ гръцко писмо отъ XVIII вѣкъ.

Рѣкописътъ се намира въ славянската сборка на Ромънската Академия на Наукитѣ въ Букурещъ. — Езикътъ на рѣкописа е източно-българско нарѣчие. — Фонетични неточности поради гръцкото писмо (7). — Фонетични особености на езика (8). — Морфологични особености (10). — Нѣкои синтактични особености (14). — По-рѣдки български думи (17). — Гръцкитѣ и турски думи въ рѣкописа (20—24)	7—24
---	------

Недѣлни поучения (текстъ).

1. Поучение ф индѣле штуту е заради гѣмрукчѣина и фарисѣина (25). — 2 Поучение на сфетое евангелие на недѣле сѣрнаја (30). — Поучение ут сфетое евангелие на дванаѣсета неде ле ут присфетае троица на сѣгне (36). — Поучение ут сфетое евангелие на деветнаѣстаа неде ле (43). — Поучение отъ сфетое евангелие на дваѣста и двѣ недѣли (49). — Поучение от сфетое евангелие на дваѣста и шестае неде ле (57). — Поучение ут сфетое евангелие на триѣста и фторае неде ле (64)	25—70
--	-------

II. Търлиско евангелие отъ 1861 г.

Оригиналътъ се намира въ университетската библиотека въ София. — Книжовното възраждане въ Родопската областъ. — Селото Търлисъ (71). — Фонетични особености на езика (72). — Форми (78). — Нѣкои синтактични особености (81). — По-рѣдки български думи (82). — Турски думи (88). — Гръцки думи	71— 94
Евангелски чтения по недѣли и празници	95—176
Приписка на гръцки отъ Димитри Стоиловъ, учителъ въ селото Търлисъ, 1861 год.	176
Приложени факсимилета: 3 страници отъ оригинала на рѣкописа Недѣлни поучения (вж. стр. 70) и 4 страници отъ Търлиско евангелие (вж. стр. 176).	

Два български ръкописа съ гръцко писмо.

Колко силно е било гръцкото духовно влияние особено въ южната половина на българското отечество — Тракия и Македония — до началото на втората половина на миналия вѣкъ, добръ се вижда и по туй, че до тогава наши по-просвѣтени българи продължавали да си служатъ съ гръцката азбука не само въ писма и записи отъ частно естество, но и въ литературни съчинения, съзнателно писани на български, именно на свое чисто мѣстно нарѣчие, за да може и простолудието добръ да ги разбере. За тая практика, да си служатъ съ гръцко писмо, е имало по-стара традиция, за образецъ на която може да посочимъ извѣстния Мосхополски четире-езиченъ рѣчникъ на Хаджи Данийла отъ 1762 год.: „Εἰσαγωγικὴ διδασκαλία περιέχουσα Λεξικὸν τετραγλωσσον τῶν τεσσάρων κοινῶν διαλεκτῶν ἤτα τῆς Ἀπλῆς Ρωμαικῆς, τῆς ἐν Μόσχᾳ Βλαχικῆς, τῆς Βουλγαρικῆς καὶ τῆς Ἀλβανικῆς. Συντεθεισα παρα τοῦ αἰδεσιμωτάτου καὶ λογιωτάτου διδασκάλου οἰκονόμου ἱεροκήρυκος Κυρίου Μιχαήλη Αδάμη Χαδζῆ ἢ Δανιήλ τοῦ Μοσχουπόλεως, 1762.“ Въ Данийловия тетраглось е употребено битолското българско нарѣчие и въпрѣки несгодитѣ на гръцката азбука то отъ всѣка страна добръ е прѣладено заедно съ ударението. Подобни сполучливи по-стари образци сж насърдчавали да се разпространи употребата на гръцката азбука за български езикъ така че до края на 60-тѣ години на миналото столѣтие се е развила въ доста значителни размѣри една такава българска писменостъ съ гръцко писмо. Тя си е останала прѣдимно ръкописна, а само малка часть отъ нея се е разпространила и печатно.

Стремежътъ да се пише на простонароденъ български езикъ безъ съмнѣние се дължи и на по-закрѣпнало народно съзнание, и ако при все туй толкова дълго се задържа гръцката азбука, дори до 1870-година, когато гърко-българската черковна разпра достигна до своя върхъ, това показва прѣди всичко, че авторитетътъ на гърцизма изобщо и главно

на гръцката писменост още високо е стоялъ прѣдъ потиснатото подъ фенерското иго православно българско население. Особено въ по-затворенитѣ български области, Македония, Родопитѣ и Сръдна-Гора, българското училищно дѣло по-късно прониква и затова тамъ кирилската азбука е била дори още къмъ 1860 год. малко извѣстна. И не е чудно, че дори и разпаленитѣ български патриоти, Братия Миладинови първомъ написали своя славенъ Сборникъ отъ народни пѣсни съ гръцка азбука и въ такъвъ видъ го прѣдставили на хърватския владика Щросмаиеръ съ молба да спомогне за отпечатването му (вж. Пер. Спис. XVI, 82—83). Знае се, че къмъ сръдата на миналото столѣтие и единъ другъ нашъ родолюбецъ, охридчанинътъ Янаки Стрѣзовъ е записалъ български народни пѣсни съ гръцко писмо (вж. К. А. Шапкаревъ, Сборникъ отъ бълг. народн. пѣсни, кн. I. св. IV. забѣл.).

Че и въ сѣвероизточна България така обиходна е била гръцката азбука у българитѣ, се вижда отъ една бѣлѣжка у Венелина, гдѣто се казва, какъ му обърнало вниманието едно българче, което пишело български думи съ гръцки букви и което сериозно го увѣрявало, че пише български. Венелинъ по тоя поводъ забѣлѣзва, че този примѣръ билъ „единъ изъ тысячи“ (вж. „О зародышѣ ново-болгарской литературы,“ М. 1837, стр. 19—21). Важно е свидѣтелството на А. А. Скальковскій и на П. Кенпенъ,¹⁾ че „румелийцитѣ българи, прѣселили се въ Русия прѣзъ 1830 год., пишели съ гръцки букви“ (вж. П. Д. Драгановъ, „Югославянскія книги и статьи, напечатанныя греческими буквами,“ печ. въ „Извѣстія Отдѣл. рус. яз. и слов.“ 1905, т. X, кн. 1 с. 324).

Нѣма съмнѣние, че само съ огледъ къмъ това състояние на тогавашната българска грамотностъ постоянно се печатали въ българския „Цариградскій вѣстникъ“ до 1860 год. статьи и дописки и съ гръцки букви и че тая традиция и по-късно П. Р. Славейковъ твърдо я подържалъ въ издавания отъ него вѣстникъ „Македония“ (1866—1872).

Така се разбира и защо на 1851 год. официално на особенъ листъ е било отпечатано въ Солунъ съ гръцки букви (прѣведено на битолско нарѣчье) едно правителствено разпореждане, съ което се уреждали отношенията между „чифлигаритѣ и чифчиитѣ“ въ Битолско, подъ заглавие: „Каноннаме за селата битолски, санки законъ за чифлигарите и чифчиите що сет подъ по'ела Битолска“ (вж. този документъ, издаденъ отъ мене въ оригиналъ и въ кирилска транскрипция, въ Мин. Сборн.

¹⁾ А. А. Скальковскій, „Болгарскія колоніи въ Новороссійскомъ краѣ“, Одесса, 1845; П. Кенпенъ, „Die Bulgaren in Bessarabien“, печ. въ „Bulletin de la classe d'hist. et phil.“; т. X, 13—14 на руската Академия на Наукитѣ.

XV, 1—36: „Единъ документъ отъ първото врѣме на танзимата“). Къмъ същото врѣме се пада и напечатването въ Солунъ съ грѣцко писмо на едно българско недѣлно евангелие на воденско нарѣчие, нарѣчието на село Конниково, отъ което за жалостъ до сега притежаваме, запазени въ бълг. Етнографски музей, само началнитѣ два листа съ заглавие: „Евангелие на Господа Бога и Спаса нашего Исуса Христа, сѣга ново типосано на бѣгарски езикъ за секоя недѣля у година до година со рет. Преписано и дноротосано отъ мене Павла Иеромонаха Божигропски протосингел родом Воденска епархия от село Конниково, Солонъ, stampa Кирякова Доржилевъ, 1854 год.“ Съдържаннето на уцѣлѣлитѣ два листа неотколѣ печатно издаде г. А. П. Стоиловъ въ спис. Общъ Подъемъ, год. I кн. 11, стр. 578 и кн. 12, с. 635.

Тепърва когато по цѣла България съ учрѣдяването на Екзархията кирилицата съвършено измѣсти грѣцкото писмо, напълно се прѣкратава тая оригинална „грѣко-българска“ писменостъ. Отъ това прѣходно врѣме е интересенъ единъ таквъ рѣкописъ на единъ бълг. свещеникъ, „попъ Иванъ“, писанъ на 1867 год. съ грѣцки букви по нарѣчието на село Висока (Сѣрско), извѣстно съ архаични останки отъ старобългарското носово произношение. Авторътъ, попъ Иванъ, вече примѣсва и български букви: ж, ч, ш, ц, ъ, за да прѣдаде по-точно народния говоръ, та пише: „Χατζηλχιχα ζεμια“, „мжучъ“ (= мѣнч, сир. мѣжъ), „шо са βελιαχж“ (= шо са веляхж), „мжуцотъ“ (= мѣнджот, сир. мѣжътъ) и пр. За тоя рѣкописъ, озаглавенъ „Τετραδιον μου τοῦ πάπα Γεωργίου ἀπὸ χωρίου Βισσοια“, даде свѣдѣния П. Драгановъ първомъ въ „Русскій Филологическій вѣстникъ“ 1888, № 1: вж. и въ цит. статья на Драганова въ „Извѣстия Отд. рус. яз. и слов.“ т. X, 1, стр. 331).

Срѣдно взето, може да се каже, че тая българска писменостъ съ грѣцко писмо трае до 1860—1865 год., когато и въ най-мжно достигнитѣ български краища, въ срѣднитѣ Родопи, вече били отворени български училища. Хр. П. Константиновъ, давайки образци отъ единъ бащинъ му рѣкописенъ сборникъ, съдържащъ недѣлни слова и поучения, съчинени на мѣстното Ахърчелебийско българско нарѣчие и написани съ грѣцко писмо, казва, че въ училищата тамъ българската азбука се е въвела „чакъ слѣдъ 1860 година“ (вж. „Материялъ за изучване родопското нарѣчие,“ въ Мин. Сбор. кн. I с. 138).

Грѣцко-българскитѣ рѣкописи изобщо съ съдържаха най-необходимитѣ за онова врѣме черковно-просвѣтителни помагала, прѣди всичко евангелски текетове и черковни проповѣди. Защото и писателитѣ сж били

или свещеници или учители. Не изглежда да е имало нѣкаква особена гонидба противъ тая писменость отъ наша страна, ала самиятъ фактъ, че тя е била писана съ гръцко писмо, слѣдъ 1870 год. е билъ достаточень, щото тя не само напълно да се прѣнебрѣгва, но и да се унищожавя. Затова числото на познатитѣ до сега рѣкописи отъ тоя родъ не е голѣмо. Ако обърнемъ по-сериозно внимание върху тия български рѣкописи и разяснимъ тѣхното важно значение за науката ни, твърдѣ е вѣроятно, че съ врѣме ще се откриятъ още нѣкои неизвѣстни такива рѣкописи. Тѣ заслужватъ критически да се издадатъ не толкова съ огледъ къмъ тѣхната историко-литературна стойность, колкото поради значението, което тѣ иматъ за нашата диялектология, понеже съдържатъ народенъ български езикъ, прѣдаденъ фонетично, и то най-малко повлиянъ отъ българския черковень и свврѣмения нашъ книжовенъ езикъ. Особено едно прѣдимство на тоя рѣкописенъ диялектологиченъ материялъ трѣбва да се изтъкне: това е възприетиятъ по подражане на гръцката графика навикъ грижливо да се отбѣлѣзва ударението на думитѣ съответно на живия народенъ говоръ. Поради тая отличителна черта езиковиятъ материялъ на тия български рѣкописи има висока цѣна за българското езикознание. На същото подражане има да се благодари, че и въ нѣкои наши дамаскини, писани съ кирилица, е отбѣлѣзано народното ударение на думитѣ, както е напр. въ „Копривщенския дамаскинъ,“ който издадохъ въ „Български Старини“ т. II.

Че ще се откриятъ още неизвѣстни до сега български рѣкописи съ гръцко писмо, е твърдѣ вѣроятно, защото въ послѣдно врѣме се намѣриха нѣколко значителни и важни по съдържание рѣкописи отъ тоя родъ. Зная, че Госп. Йорд. Ивановъ притежава едно такъво рѣкописно изборно евангелие, писано на 1863 год. въ селото Колакня, при устието на Вардаръ, на мѣстното „Енидже-Вардарско“ нарѣчие. Рѣкописътъ дълго врѣме е служилъ въ черква, та имало по него много восъчни капки. Заглавието му гласи: „Господново и сфетάго εὐαγγέλιο να πῶγα νάσαγο γῶλεμα τριήβη χριστιάνοφ, ἰσκάρενο να πῶγ᾽αρτσικο ἴζιη, τουβάσνο ζπῶρ να Βαρδαρία ζα οὐφ νεδέλιτε σάτι ζα γῶυδίνατα ι ζα σάτι πραζνίτζите γῶλέμιτε, ζα τσέλα γοδίνα ζα λειτουργίата. Σα писάλο οὐτ Ευστάθιο Κυπριάδη οὐφ σελότο Κολακία νὰ 30 Νοέμβριωφ μέσιτο 1863.“ (сир. „Господново и сфетάго евангелио на бѣга нашого голема црѣква християноф, искарено на бѣгарцко изик тувашно збор на Вардарія за уф неделите сати за гудината и за сати празниците големите за цѣла годѣна за литургията. Са писало ут Евстатно Кицриадѣ, уф селото,

Колокѣа па 30 ноѣмврио мѣсиц 1863“.) Отъ съобщената ми отъ госп. Йорд. Ивановъ извадка отъ сѣщия рѣкописъ, съдържаща утренното великденско евангеліе отъ Иоана, се вижда, че и въ тоя рѣкописъ е отбѣлѣзано ударението на мѣстното нарѣчие, както се вижда и отъ слѣдния текстъ — споредъ оригинала и въ кирилска транскрипция:

Ἐωτινό, ἡ, Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην.

На τόα брѣми, Марѣа стоіάλα νὰ γρόπῳτ νὰδῳρ δῳ πλάκασи. δῳ тάμο σὸ πλάκασи, σὶ νάβидѣ δὰ приζνὰ οὔφ γῳрῳпout, ἰ ποῦλι δῳбѣ Ἀγγέλι νὰ πέλι ρούπῳ, σὸ σεδῳέλε, ἰδῳένιοτ νὰ γλάβата, ἀ δῳρούγῳιουτ νὰ νόζῳти, тамо σὸ пѣси снἀγῳата νὰ Ἰησοῦс. ἰ μου бѣлиат νὰ нѣа тῳи. Ζѣно, σὸ πλάκας; μου бѣлῳ νὰ νῳх. πλάκам ζὰ σὸ γῳῳ κρινάле νὰ моіо Ἀφένто. ἰ νѣ ζнам кῳδῳ γῳῳ κλαδῳῳέλε. Кὰ ρῳтὸс бῳи λάφοβи σῳ θартѣ νὰ нάκα, ἀ ποῦли νὰ Ἰησοῦ σὸ стῳиши. пὰ νѣ ζнāиши σῳ πῳило Ἰησοῦс. μου бѣлῳ νὰ нѣа Ἰησοῦс. Ζѣно, σῳ πλάкас, σὸ сάкас; νὰ кῳи пάлас; пὰ тῳа тῳάтсῳи σὸ пῳл пῳαхтῳзивантῳиата, μου бѣлῳ νὰ νѣγῳφ. Ἀφένто, тῳ ἄκου γῳῳ ζѣ рѣтсῳ ми кῳдῳ γῳῳ κλαδῳῳῳ, ἰās νὰ γῳῳ ζѣмам. μου бѣлῳ νὰ нѣа Ἰησοῦс. Марѣа. ἰ ὅна σῳ θарнὰ, μου бѣлῳ νὰ νѣγῳφ. ῳавоуни. σὸ σῳ бѣлῳ Διδῳскале. μου бѣлῳ νὰ нѣа Ἰησοῦс; нῳм мῳи фāнн. ὅσῳи νѣ σῳ οὔтῳдῳоx νὰ тῳткῳ ми тoυκοῦ ὅδῳи σῳ νὰ пῳράткῳа ми, ἰ μου рѣтсῳи νὰ νῳх. кῳи σῳ хῳдῳам νὰ тῳткῳ ми, ἰ νὰ бāсῳ тῳткῳ, ἰ νὰ Πῳγῳа ми, ἰ νὰ бāсῳ Πῳγῳа. οὔтῳди Марѣа μαγῳ-δῳαλῳνῳ ἰ μου кῳζῳиὰ νὰ οὔтсῳинῳтсῳи, σὸ γῳῳ бῳдῳῳ νὰ Стoпāнoт. ἰ σῳтѣ тῳи μου ἰ кῳζῳиὰ ὅна.

(На τόа брѣми, Марѣа стоіάла на грῳбот нāдор да пῳάкаши. да тῳмо шῳ пῳάкаши, сῳ навидѣ да приζнā уф грῳбут, и пулῳи двѣ ангѣли на бѣли рῳби, шῳ седѣле, идѣниот на гῳάвата, а дῳругῳут на нῳзити, тῳмо шῳ бѣши снāгата на Иисῳс. и му вѣлиат на нѣа тῳи. Жѣно, шῳ пῳάкаш; му вѣли на нῳх. пῳάкам за шῳ гу кринάле на моіо Афένдо. и пѣзнам кῳд гу κλαдѣле. Ка рῳчѣ вῳи λάφοβи сῳ вартѣ на нāка, а пῳли на Иисῳ шῳ стῳиши, па не знаῳиши оти бῳило Иисῳс. му вѣли на нѣа Иисῳс. Жѣно, шῳ пῳάкаш, шῳ сάкас; па кῳи пāлаш; па тῳа тῳачῳиши шῳ бил бахчиванчиата, му вѣли на него. Афένдо, тῳ ἄку гу зѣ рѣчи ми кῳд гу κλαдѣ, ἰаз на гу зѣмам. му вѣли на нѣа Иисῳс: Марѣа! и ὅна сῳ варнā, му вѣли на него: Равунῳи! шῳ сῳ вѣли дидῳскале. му вѣли на нѣа Иисῳс. нῳм ми фāнн. ὅшῳи не сῳ утῳдох на тῳткῳ ми. Тῳкῳ ὀди сῳ пā бῳраткῳа ми и му рѣчи на нῳх: Кῳ сῳ хῳдам на тῳткῳ ми, п на вāшῳ тῳткῳ, п на бῳга ми, и на вāшῳ бῳга. утῳди Марѣа Магдῳливῳи и му кῳжā на учῳинῳцити, шῳ гу видѣ на стoпāнoт. и сῳти тῳи му и кῳжā ὅна).

Отъ своя страна сега прибавямъ съ това си издание два нови, непознати български ръкописа съ гръцко писмо: първиятъ отъ тѣхъ, съдържащъ недѣлни поучения, не е датуванъ; но можемъ съ сигурность да кажемъ, че е писанъ прѣзъ 18 вѣкъ. Той се намира въ библиотеката на Ромънската академия на наукитѣ въ Букурещъ. Вториятъ ръкописъ е писанъ на 1861 година въ селото Търлисъ (Неврокопско) и съдържа изборно евангелие. Той е сега притежание на университетската ни библиотека. И двата ръкописа се отличаватъ съ изтъкнатитѣ по-горѣ прѣдимства на писменитѣ наметници отъ тоя родъ, именно съ чисто народенъ езикъ, неповлиянъ отъ черковната ни писменость, а освѣнъ това и съ отбѣлзано ударение на думитѣ.

По-долу изтъквамъ по отдѣлно за всѣки по-важнитѣ езикови особености, слѣдъ което въ транскрипция давамъ и цѣлото имъ съдържание. Прилагатъ се и факсимиле на оригиналитѣ.

I. Недѣлни поучения съ гръцко писмо.

Езикътъ на българския ржкописъ отъ славянската сбирка на Ромънската Академия, съдържащъ недѣлни поучения, писани съ гръцко писмо, се отличава съ важни архаизми, поради които безъ колѣбанне може да го отнесемъ къмъ 18 вѣкъ. Ржкописътъ съдържа 68 листа (134 страници). По приложенитѣ факсимилета се вижда форматътъ въ оригинална величина. На етикета на Ромънската Академия на наукитѣ пише: „Manuseris slavon seris en literae grecești, din biblioteca Episcopului Dionisie de la Buzeu. Dăruita de Ministerul cultelor și Instr. publici. Seria E. № 56872. 17 Sept. 1897. Găsit între missale grecești. 18. III. 1906“. Отъ тая обѣлѣжка узнаваме, че ржкописътъ е била собственостъ на Епископа Дионисий отъ Бузеу. Известно е, че Бузеу е единъ отъ ромънскитѣ градове, въ които българскитѣ колонисти сж били мнозинството и то отъ доста отдавна врѣме, та е много вѣроятно, че епископътъ е получилъ въ даръ ржкописа отъ нѣкой тамкашенъ българинъ.

Ще отбѣлѣжимъ, че въ ржкописа всички заглавия сж на български нигдѣ нѣма гръцки текстъ.

Езикътъ на ржкописа е източно-българско нарѣчие и то отъ типа на сѣвероизточнитѣ наши *am*-говори. Наистина гръцкото писмо не е стгодно да прѣдаде всичкитѣ тънкости на източно-българската фонетика, а особено тъмния еровъ вокалъ, който въ тоя ржкописъ редовно е отбѣлѣзанъ чрѣзъ *u*. Отъ цѣлокупността на всички случаи, гдѣто се явява рефлексъ на стб. *ъ, ъ, ж* може да се заключи, че подъ ударение той ще да се е произнасялъ по-тъмно като *ъ*, а безъ ударение слаботъмно сир. като *u*. Това се вижда и отъ многото случаи гдѣто *ар-рѣ* и *ъл-лъ* сж прѣдани чрѣзъ *ар-ра, ал-ла*, като напр. *мрѣсно* - *мрасотѣ*, *милосърцие*, *сарцѣ*, *салзи*, *плѣтское* (сладоистрастие) и др. Срав. още: *лъстеніе* (лъсть), *припѣнваніе*, *каща*, *мака*, *рака*, *рацѣти* и пр. Съ изключение на тоя недостатъкъ на гръцката графика иначе фонетиката на говора доста точно е прѣдана дори и до тънки различия на палаталността на консонантизма съ всичкитѣ колѣбания на живия говоръ

на писателя, който правилно отразява дадено мѣстно нарѣчие, но не е билъ съвсѣмъ свободенъ и отъ странични влияния. Подирнитѣ сж изразени въ сравнително рѣдки изключения, които лесно могатъ се отдѣли. Тукъ ще изложи по-важнитѣ граматични и лексикални особености на езика на ржкописа. Цифритѣ означаватъ страницитѣ на оригинала, отбѣлѣзани въ тукъ напечатания текстъ отъ страни.

Фонетични особености.

1. Рефлекситѣ на ъ, ж, њ.

Каза се вече, че извѣстна неясность сжществува относително фонетичната стойность на буквата *α*, чрѣзь която се прѣдава рефлексътъ на староб. *з* и *ж*, а тѣй сжщо и на *ь* въ коренни срички. При все туй въз основа на всички примѣри може да се приеме, че въ случая имаме двойно значение на сжщия знакъ: безъ ударение *α* означава слаботъмень еровъ вокаль, ср. *ъ* (= *α*), а подъ ударение тъмень *з*. Срав. наприм.:

1. Сабѣраити, ваздѣшаніе, са ваздаржіах 5; раждá (рѣжда) 23, лáстеніето (39), излáстеніе 42, припáнваніе 48, скáпуст 2, кáщата 7, мáжество 2, вáжи 45 (вжже), бáжда 13, 16, 35, размáща 33, сáщу (сжщо) 41, мáтили 47, са мáчим 7, мáка 52, мачítели 61, сáдник 111, стáцкити 43, рáка — рацѣти 5, мрáсно — мрасотá, мрасотí 13, сáлзи 3, пáлт 70, пáлтени 109, палтá (= плътъта) 9, 30, плáтское сладострастіе, прискарáбен 45, сарцѣ 5, каменосáрцен 49, сарцáта 3, смрáкнати 20, прáстити си 10, ут пáрвен 86, саваршѣн 42, тарпí 57, мáлвата 112, малвí 34, далбóкаа íама 82, земáлното 25, íспалнiава 7, и пр. и пр.

По изключение *ер. ел.*: смѣрт 67, пужелтѣли 20.

2. 'а—е вм. ѣ.

Правилната замѣна на ѣ става съгласно съ източно-българското фонетично правило, споредъ което вм. ѣ се произнася 'а подъ ударение прѣдъ твърда сричка или съгласна, инакъ всъду е, срв.: врѣми, нiáкуй 2, мiáсту 2, сiáкуги 2, надiáват са 3, грiáх 4, 5 и пр., грѣшка 4, грѣшен 6, грѣшнити 5, греховѣ 7, сáгрешíл 2, предiáда Адáма 4, замѣсiа 4, недѣле 8, понедѣльник 8, гувѣй 8, тиáх 6, бiаха 7, путрiáбну 7, намѣри 10, нивiáрсту 33, угнiáну распáлваніе 48, бпрiáл имáніе 49, пуви-лiáл 63 и пр.

Краесловно ѣ подъ ударение правилно се замѣнило съ 'а: двѣ работи на двѣ старнѣи 11, 72, блязіа им 32, 76, добріа 72, зліа 82. По изключение: добрѣ, 13, 34.

Особено сж интересни многото примѣри отъ формата *ниа* (= стб. нѣсть): *ниа* веднаж 9, а ннѣ *ниа* таѣ 19, и *ниа* сас много 20, а *ниа* да са пресѣштами 20, а чи *ниа* салт ннѣ сами да іадѣм 20, и *ниа* туку таѣ 29 и пр. Срѣщатъ са форми *ниамм* и *немам* 57.

3. Прѣгласъ на неударено е и ѣ.

Неударено *е* правилно се прѣглася въ *и*, срв. на срѣща — на срищѣ 35, висилѣши са 49, да са бѣиш 14, говѣени 16, врѣми 22, дѣ времи 24, да са наричѣ 23, повиліал 35, биззахмѣт 36, поврѣдино 38, ила (= ела) 42, утѣди 43, дебѣло важи 45, сирѣтити и сиромасити 52, и таѣ са читѣ 64, бѣг *и* (= е) правосадник 73, да са убоѣти 73, лижѣши 74, хлѣбиц 93, жилѣи да сабирѣ 112 и пр.

По аналогия на прѣгласа на неударено *е* въ нѣкои рѣдки случаи се срѣща засегнато отъ тоя прѣгласъ и *е* вмѣсто стб. ѣ, срв. да утсичѣ, 1, трива 19. Таково *и* се срѣща и вм. *е*, което е замѣнило начално *іа*, прѣдимно въ глагола явявамъ се, срв.: да са ивиавати на человекити 19, да са ни ивиш 22, са иви 30, да изиви 40, и гу изивиават 91. Срв. още: укаиннѣ (= окаяниѣ) 34, укаини и завалниа 92, укаинаго 92, ут укаината си маѣка 95. Напротивъ прѣдъ твърда сричка начално *іа* остая неизмѣнено: іадуха 29, да пуіадва 74, іало-вица 130, душа іалова 130, но: *ѣш* и *пѣи*, 50, бѣли *ѣли* трива 19. Неправилно *іа* запазено въ: іадѣли 20, негувити *іарѣ* 77, да види *іарѣ*ти негуви 96.

Прѣгласъ 'а—е.

По правилото на њ прокаранъ е въ говора на нашия рѣкописъ прѣгласъ на етимолог. 'а въ *е* поради което прѣдшествуещитѣ прѣднопалатални съгласни сж се обѣрнали въ срѣднопалатални сир. сричкитѣ *ла*, *ра*, *ша*, *ча*, *ва*, *са*, *за* к пр. въ *ле*, *ре*, *ше*, *че*, *ве*, *се*, *зе* и пр. Срв.: са утваре (3 л. ед. ч.) 16, коіту слѣше 17, вазлазе (3 ед. ч.), 17, да послѣшем 19, говѣет (3 мн. ч.) 20, нишѣни 21 (ала: нишѣн, 22), убиче (= обѣча) 27, 41 пураче (3. ед.) 28, слѣшети (= слушате) 28, слѣшеи 28, смѣет (3 мн.) 29, заповед мѣе 30, даржѣли 31, вѣлета (= воліата) 31, хиледи 35, убиче, да са убичет 35, спурит силата си сфѣе 35, повелѣва 35, ни устѣве 35, кланел му се 37, гу наричѣши (3. ед.) 38, далбокае (ж. р. ед.) 39, вумшиѣ си (ед. ч.) 40, болерѣц 42,

да са оболерѣми нѣиа 42. по-голіамае добрина 42. му забране да утіди 43, боѣли са 46, ф сѣбѣта си сіла 47, приз нѣе вошт 50, двѣма болерѣца 50 (ала: болѣарство 48, болѣарстуту 52), приваселу 52, вѣчнае мака 52. да знае (1 л. ед. ч.) 57, са нариче (3 ед.) 60, да ги мачет 61, да ни са грижет 61, ни знаѣт (3. мн. ч.) 61, ураче (= орача, члентъ) 63, привасе (3 ед.), 64, слѣшеи 64. ут лѣшевити ѳбичи 71, ублѣчеши са 74, нито сѣет нѣто жѣнат 80, на крае 83, ѣзѣке му 83, Моисѣе (= Мойсѣя) 88, слѣшеши 88, слѣшет (3. мн.) 88, страх упсѣбе (= оопсебя) 91, тамо у нѣе каѣца 95, да с (= я = ѡ) замѣнши унас каѣца 95, направе (3. ед. ч.) 97, ни са засраме (3. ед.) 111, упѣзе себе си 111. вѣгае дрѣха 124, ѣмал віара топлае 125. да с (= ѡ) вазварне 128.

Изключення: очѣста (3. ед.), 100, са распалѣа 123, сиротѣна 92.

4. Прѣгласъ на о въ у.

Неудареното *о* обикновено се замѣня съ *у*, ала този прѣгласъ не е прокаранъ съвсѣмъ послѣдователно, което показва, че между *у* и *о* разликата не винаги е голѣма и че отъ друга страна и по асоциация на однороднитѣ морфологични категории, главно въ окончанията, неударено *о* се въстановява вм. *у*, напр. слабо 1, слабу міасту 2 и подоб.

Относително консонантизма ще изтъкна отвърдяване на съгласнитѣ въ окончанието за 1 лице ед. ч. и 3 л. мн. ч. у глаголитѣ отъ 4-ия разредъ, срв. мола 87, молат го, говора, снѣчѣла 81, раздѣлат 47, гневѣт 61, тариѣт 61 и пр.; боже, благодарѣа та 7.

Наопаки има примѣри, които доказватъ, че още се е подържало твърдѣ прѣднопалатално учленение на *ч* и *ш*, срв. *чѣсе* трудъ 44, *чѣдили* са 50, *чѣти* 50, гуркѣта ми дуѣиѣ

к се развило по прогресивна асимилация въ: ѣзѣкиѣ 32, 82, срв. и ѣзѣке му 82.

Чрѣзъ лабиализация на *ж* се измѣнило *и* въ *у* въ: *жѣув* 81, *жѣувѣени* 34, *жѣувѣиѣѣф* 36, *жѣувѣѣние* 37, 43, 87.

ка вм. *та* въ *клас*: богат и *клас* (= тѣстѣ) тоѣ человек, 45.

Морфологични особености.

По-важни сѣ морфологичнитѣ особености на езика. Между тѣхъ на първо мѣсто трѣбва да се изтъкне като важенъ архаизмъ, възъ основа на който трѣбва да смѣтаме, че оригиналтѣ ще да е писанъ прѣзъ 18 вѣкъ, твърдѣ често употребяваната още нестегната сложна, сир. членна

форма на прилагателнитѣ имена за ед. ч. женски и срѣднъвъ родъ. Отъ езика на нашитѣ дамаскини знаемъ, че тая форма вече въ 17 вѣкъ е почнала да става рѣдка, ала житиѣ още, ако и рѣдки остатъци отъ същата форма въ днешнитѣ источни български говори даватъ право да прѣдполагаме, че нейното постепенно замѣстяне чрѣзъ съотвѣтнитѣ стегнати форми нееднакво бързо е вървѣло, и че въ нѣкои отдѣлни, по-консервативни говори тя се е подържала въ жива употреба и прѣзъ 18 вѣкъ. Всекакъ многобройнитѣ примѣри въ нашия рѣкописъ се дължатъ на непосредствено влияние на съврѣмения на писателя живъ езикъ, което най-добрѣ се схваща отъ самитѣ примѣри, които тукъ изреждамъ: чюдна*а* и дивна*а* гатанка 3, фодулска*а* похвалба човеческа*а* 3, висока*а* слава 12, слѣба небсна*а* 13, убиагнахми ут силна*а* бура 15, друга*а* работа 33; крайное погубване 5, фодулское започеване 6, припадване топлое 10, тѣи постное време 22, неизгнѣто е и вѣчное 25, пустинашко е снамѣтане 29, сас обрезање безъ рака сторенное 30, всѣако е писане неправедное, 32, сладострастное наслаждение 33, незачетное залѣгане 35, неизмеренна*а* и далбокае 39, ама тешкое нам! 42, да саварши по-голіамае добрина 42, оти нѣ таквѣ скривовище гнѣлое 43, дебѣло важи гимиджийское 45, тѣи време тешкое 45, у лиубѣв братска*а* 56, евангелское сфегливо е сланци 61, ут естѣственное пудѣрване 61, тазѣ работа млогу мачна*а* 62, и най-безчѣстна*а* стѣвица 65, онаѣзи студѣнна*а* и душеповрѣденна*а* хоратѣ 66, хубава и красна*а* потребна*а* работа 69, немплозлива*а* безчеловѣштина 72, дивно е приказване 73, животно е книга 75, глѣдаши негу у толкови шерѣкое сфетовное наслаждение 77, на тоѣзи сфет ималъ голіама*а* слава 80, у далбокае и темнае іама поишелъ билъ у мрачна*а* тимотѣ 82, тимотѣ далбока*а* 83, билъ у голіамае теснотѣ 82, сфетовнае прѣлест 87, вѣтае дрѣха 124, ималъ віара топлае 125, сас голіама*а* радост 126, сас една віарна*а* реч 130, сиромашескае чѣста*а* мѣсал 133.

За мъжки ед. ч. се срѣща доста рѣдко сложна прилаг. форма като нап. до динѣ *сдобни* 26, іазѣкиа неговъ са прѣжелъ у ѳнзи *мѣтми* плѣмае 83.

За множеств. число сжшо тѣй рѣдко се употребява сложна прилаг. форма, срав. на тѣѣзи *сфетѣѣ постниѣ* динѣ 15, *безчѣстни* лошевинѣ. 33, *закѣнниѣ* заповѣди 39, *сфетовни* грижи 43.

У съществителнитѣ имена употребата на членната форма, образувана отъ мѣстоимението тѣ, та, то, е правилно. За мъжки род. ед. ч. членната форма е изгубила въ края *-т*, та окончава на *а*, което се

произнасяло слаботъмно като *а*. Само тукъ тамъ се срѣщатъ и примѣри съ прѣдпоставенъ членъ, изразенъ чрѣзъ показателно пли лично мѣстоимение както изобищо се срѣща по източнитѣ български говори — гдѣ повече, гдѣ по-малко, срав. напр.: мѣжи да умѣи и негу грехъ 22; та тоі діаволъ (= дявольтъ) 27; катѹ чіѹ тѣізи момакъ тѣізи дѹма (= момъкътъ) 43; роп мѹ бѣши на негу имѣни 43; на тѣихъ мачѣтели 61; да докарѣме нѣи негу брата на добаръ пѣтъ, 66; іазѣкіа неговъ са прѣжелъ у бнзи ліѹтні пламакъ 83; да ги пуглѣдни тѣихъ чловѣци 93; тамо у неѣ кашта 95.

Падежни остатъци.

Въ говора на нашия рѣкописъ почти всички безсъмнѣно живи остатъци отъ старобългарското склонение прѣдставятъ родително-винителенъ падежъ на мжж. родъ единствено число. Забѣлѣжително е, че съвсѣмъ нѣма примѣри отъ дателенъ падежъ, а отъ творителенъ и мѣстенъ пад. се срѣщатъ само нѣколко адвербиални форми. Общата падежна форма съ прѣдлогъ *на* и съ функция на дателенъ падежъ е завладѣла напълно, което се вижда и въ случаи, гдѣто и прѣдъ старата падежна форма е сложенъ прѣдлогътъ *на*, напр.: предъ вратѣта му на тойзи богѣтаго и немилослѣваго 76; да подадѣ на нѣакогу гѣлаго и измрѣзналого сиромѣха 92; поврежда на чловѣка здравѣто му 27.

Изобищо може да се каже, че остатъцитѣ отъ косвени падежни форми сравнително сѣ малочислени, та откъмъ тая страна говорътъ е вече почти съвсѣмъ новобългарски. Отбѣлѣжихъ всичитѣ примѣри отъ падежни форми: аку види нѣакогу гневлѣваго чловѣка 2; незлобѣваго бога 3; ни самъ катѹ тѹгѣзи гѣумрукѣйна 6; прѣднѣти му думи бѣаха прѣлични катѹ на разумнаго чловѣка (прѣтеж. родит.) 7; да ни бѣдемъ усѣдени катѹ големохвѣлнаго фарисѣа 9; боже, милослѣфъ бѣди на мѣне грѣшнаго 10; у Содѣма града жиѹвѣши 12; и безъ насѣта 111; самаго бѣга повдѣга на милост. 17; порѣбили телѣту си тѣахну на сфѣтогу дѹха 21; утарѣхми са ут прѣдѣдова Адамова грехъ 22; поврежда на чловѣка здравѣто му 27; нѣкуі ни ѣ добаръ усѣмъ едного бѣга 38; добаръ гу нарѣчеми Христа, а нѣа бѣга, амѣ катѹ нѣакугу еврѣйскаго учѣтелѣа 38; имѣлъ прѣдъ вратѣта си едного чловѣка бѣлнаго 49; не му думилѣвалу на тѹгѣзи болерѣца 49; идноготу богъ гу і стѣрилъ богѣтъ, а другѣа стѣрилъ сиромѣхъ 53; нѣкугу чловѣка ни угурчѣѣѣва 54;

и за нікогу човека злѣ не мисли, амѣ на сѣкѣгу брата добрѣту му желѣи 55; туѣ да са ни струѣва на нѣкогу безумнаго 62; да докарѣми нѣи нѣгу брата на добар пат 66; сѣнове на вишнѣаго бѣга 67; предѣде снѣа си сѣоегѣ на смерт 67; за оногѣзи болѣрина и за сиромѣх-Лазара 73; пред вратѣта му на тоѣзи богѣтаго и немилозлѣваго 76; да подадѣ на нѣкогу голаго и измразналого сиромѣха 92; кату унугѣзи болѣрина, кату тугѣзи Лазара 93; кугѣ срезним едного сиромѣха 94; аку бѣдим ухахарѣли нѣакугегу брата 121; юши ут малка 38; ут малка юши 39.

Остаткѣкъ отъ отрицателенъ родителенъ ед. ч. се е спазилъ въ формата смѣаса (отъ смѣсъ): **макар** и да нѣамат смѣаса на унѣзи нѣправдинѣ 116.

Отъ другитѣ надежни форми заслужѣва да се отбѣлѣжатъ: формата вѣша за мн. ч. срѣд. родъ: лицѣта вѣша 19; формата именѣа, мн. ч. отъ ѣме: нѣ поминаѣвам именѣа та тѣхни 75; погледнѣти на нѣтѣцетата небесни 80; лѣши сѣмета да пусѣѣва 90; удумѣванѣста 18.

Родит. множ. ч. е спазенъ въ формата гѣден (= гѣдинъ): заради млѣгу гѣден 50; на млѣгу гѣден 108, срав. и: на млѣго гѣдинѣ 105.

Им. п. двойствено число слѣдъ числителни правилно се употрѣбѣа: двѣама болерѣца 50 и пр.

Зват. над. ед. ч. отъ прилагателно ѣме: о зенгѣне человекѣ 89.

Сложни думи.

Характеристична черта на езика на нашѣа рѣкописъ придаѣватъ множеството сложни думи, повечето отъ които сѣ новосковани отъ неизвѣстниѣа авторъ, очевидно тѣрдѣ повлиянъ откъмъ тѣа страна отъ грѣцкиѣа езикъ. Въ ревността си чрѣзъ сложна дума да изрази по-точно дадена мисль, авторѣтъ отива много далечъ, та мога да кажа, че по това като достоенъ неговъ по-новъ съперникъ може да се посочи отецъ Неофитъ Бозвели. Отбѣлѣзахъ всѣкитѣ примѣри отъ тоѣ родъ: доброрѣден (= благороденъ) 6; кату големохѣалнаго фарисѣа; душефаѣдалисни пост 15; беззлѣбие 16; преудобрѣн и украсѣн 16; млѣгуслѣвие (= щеславие) 17, доброприѣтен тамѣан 17; доброприѣтно на бога 21; доброприѣтнѣа сфетѣа пости 19; доброприѣтец 119, да послѣшеми богогласни Маѣе 17; законоположаѣва кату законоположни 18; човекоубѣчлѣви и прѣведни удумѣванѣста бѣжинѣ 18; човекоарѣсанници 19; богоѣѣдец Моѣсе 21; доброчистивина (? *δωμροαττιζλιβινά*): заради туѣ да помѣжим

глава́ наша сас віара, а сарцѣту си наши сас доброчистивина́ 23; малковременну сѣким довреми 24; богобрат Іаков 31; сладостра́стное наслажда́ніе 33; провідец бог 40; милоса́рцие 46, 70; среброубичли́внѣа синджір 47; каменоса́рцен 49; страннолю́бѣф и правдолю́бѣф 50; предоброполучен 51; наі-добророден 51; злосторники (мн. ч.) 63; душеповреденна́а хората́ 66; душезагубва́ніе 68; немилоса́рции человеци 70; доброработно́е распа́ваніе 71; бог е правоса́дник 73; бог на чело́вѣка пода́л му самово́ліе 86; лі́уае и душевредна́е па́нма 49; доброродету (= добродество) 99; и пада ф нидуизмі́сленіе 102; доброразу́мно да тарпа́т 103; доброчесті́в 119; човекоубичли́вое плодопринасе́ніе ищи ут нас заради́ нашето добропри́емваніе 119; фседобри́и Господ 123, о самонау́ченное спасе́ніе 127.

Обстоятелствени думи.

Ще отбѣлѣжимъ и пѣкои по-особени откъмъ форма адвербиялни изрази: нурѹм (= първомъ): потріабну і ниі нурѹм да ачедісвами братіета наши 59; іди нурѹм та са баращісаі 121;

ут нарвен: бил ут нарвѣн, 86, 87, 124.

усфѣм: усфем одного́ бо́га 38.

усѣм: усѣм на не́ту 35.

инді: аку щѣш инді да ба́деш 42; да провѣдиш инді .Іазара 87.

88: кури Моісе́е, инді и проро́цити дрѹгити ни послушел 88.

іако: іако да тарпа́т 61.

пукри́и (= покрай): пукри́и ніакуе ка́ща или пукри́и ніакуе до-ві́ца 94.

сі́чкома: ниі сі́чкома 101.

вазможну 36.

млошку 95.

нафрѣт 125.

таікаі (= тѣй) 48.

туіка: та ѣту туіка і богатство, туіка і имани, туіка і слава 52.

Нѣкои синтактични особености.

Изцѣло взетъ синтаксисътъ е напълно народенъ, и главно отъ тая страна рѣкописътъ е важенъ источникъ на чистонародната проза отъ прѣди единъ-два вѣка наравно съ новобългарскитѣ „дамаскини“, чето значение вече имахъ случай да изтъкна въ изданнето си на Коприщенския дамаскинь (вж. Български Старини, кн. II, стр. LIX и сл.). Да се

описатъ подробно синтактичните особености на езика на нашия наметникъ, би означавало да се изложи въ системна синтеза синтактичниятъ строежъ на езика на ржкониса. Тази задача трѣбва да се изпълни единъ день, но възъ по-широка основа, като се използува езикътъ на всички новобългарски писменни наметници отъ рода на нашия. Тѣкмо заради това заслужва да се ускори печатното издание на още непечатанитѣ и да се издирятъ и неизвѣстнитѣ до сега. Тукъ ще отбѣлѣжа за примѣръ само нѣкои синтактични изрази.

Втори винителенъ: сѣн гу нариче 85; катѣ за прѣкаски гѣ имаше 89; и добар гу наричеш Христа, нѣа бѣга, амѣ катѣ нѣакугу свреѣскаго учѣтелѣа 38; кугѣ грѣшен гу ѣма 6.

Прѣдпочитане прилагателно притежателно вмѣсто родителенъ притежателенъ: утарвѣхме са ут предѣа дова А дамова грех 22; да заковѣм умѣ си на сѣрцната нѣгова грѣжа 94.

Родителенъ (дателенъ) притежателенъ съ прѣдлогъ на: пред престѣла на големинѣята бѣжѣа 17; поврѣжда на чело-вѣка здравѣто му 27; преднитѣ му думѣ бѣаха прѣлични катѣ на разумнаго чело-вѣка 7; кугѣ стѣне млѣгу слѣвата на нѣгова домъ 81; коѣ има савършенна лѣубов на комшѣе си 41.

Винителенъ падежъ като обектъ въ зависимостъ отъ отглаголно име: сас горѣщи сѣлзи пролѣванѣе да са покаѣти 74.

Безлични глаголни изрази: амѣ цѣѣ ѣска да прѣбѣаг-вами кам нѣгу, 125; ни е на бѣга арѣсанно 90.

Прѣдлогъ на въ елинично сложно изречение по аналогия на обектъ въ дателенъ падежъ: на зѣнм давати на дѣту ни са падѣвати да гу зѣмитѣ 60.

Косвенъ падежъ съ прѣдлогъ на вмѣсто да-изречение: утвѣждат тѣмо на умѣранѣето си (= да умратъ) 63.

Неопрѣдѣлено сложно минало въ условно-консекутивно сложно изречение: и туѣ нѣщо да бѣа бѣло нѣтребно таѣ та бѣши възможну бѣло на бѣга да гу стѣри и нѣгу 90; да бѣаха говѣли, та ни бѣаха испадени бѣли 21; да бѣши бѣл гневлѣф и хѣл-никъ а тоѣ нищѣши да са сподобѣ 78.

Неопрѣдѣлено сложно минало: такавзи закон ѣмали фари-сѣнти, говѣели бѣли пондѣлника и читвѣртака 8; ут голѣмаѣа фоду-лѣѣа тѣахна та бѣли ѣли нѣакѣи си трѣва нѣакаква си 19; кугѣ бѣли умѣвали главата си сѣѣѣа а чи на сѣтне ѣа помазвали бѣли сас масло.

Зам да (= за да) въ приставени фѣнални изречения: и таквѣс добрѣ да стрѣвами зам да ни бѣдем усѣденни 9.

Заради да въ прист. финални изречения: гові́ал зараді́ да нау́чи нас 21.

Глагольть подберá съ да-изречение вмѣсто глаг. почна: кату свáршил, подбрáл на сѣтне да хоратúва, 23; ще подбирѣм да мислим небѣснити рáботи 26; подбрáл да мѣсли да направи 101; ут дѣ наі-напред да подбирѣм да укорі́авами не́гу 104; подбрáли да мáмрат 126.

Как, чикáк (= че) въ приставно изречение: дѣту ма імаш как сам человек 39; му са стрúваши нѣму чи кáк сѣчкуту туі ут сфóе си сѣла гу е сторил 7; ами и потрѣабну да знáи сѣки человек, как ут сфóе сила ни мóжи 7.

Притежателенъ родителенъ изразенъ съ прѣдлогъ отъ по аналогия на частиченъ родителенъ: аку боледúва еднá стáва ут телóту 65.

Често се употрѣбя та като съжъз прѣдъ консекутивни изречения: койту хóди цу бóжна пáт тá мóжи да бáди 38; амí ут каквó и как бѣ та гу усáдиха? 92; Ела та си принѣс дáра твоі 121; и наі-безчестнаіа стáвица щуту é та на врѣми потребна і 65.

„Да си го імаме“ въ смисль да го знаемъ напълно, сигурно: да знаіми, да си гу імами, как самси гóспод прости́ра раkáта си 96.

Синца се употрѣбя за 1 лице: нам, на сѣнца ни 97.

Глагольть бжжда често се употрѣбя въ смисль на бива, става: смáртá на греховитити мlóгу лúта бáжда 109; и салба небѣснаіа бáжда 3; на други гóсподáр не бáжда слугá 35; ёту бáжда ут негу и добрó 48; на мрáсни рáботи не деі бáжда сивдалі́а 56; а дрúги бáждат нѣму мѣрасчѣи 106.

Дателенъ притежателенъ изразенъ съ на и съ му: на болѣрина іеві́ке му 83 и пр.

Реквамъ съ многократно значение: как смѣет да рѣкват 29.

Ні́ защо: та ни сам ні́ зашту 57.

Възвратното мѣстоимение себе си не се употрѣбя правилно, а често вмѣсто него се срѣща мѣстоимение за трето лице на пр.: да са упáзат самі́ тѣах си 63. и пр.

Ні́а вм. пѣма, употрѣбено безлично: óти ні́а таквóс скривóвище гнѣлоє 43.

Косвенъ падежъ слѣдъ като (за сравнение): ни сам кату тугóзи гúмрукчѣина (6); да ни бáдем усáдени кату големохвáлнаго фáрисѣіа 9 и пр.

По-рѣдки думи.

Интересенъ е езикътъ на нашия рѣкописъ и откъмъ словарна страна поради множеството чистопародни рѣдки думи, по-важнитѣ отъ които посочвамъ тукъ въ азбученъ редъ

бáщнина 130.

блѣжннк (роднина): та ни ѣ кумнии, блѣжннк и брат наш 65.

болѣрецъ (богатъ човѣкъ) 12.

болѣрницъ, 44; да сá оболерѣми ниá 42; куги са разболерѣи, чловѣкъ 81; болѣри чловѣци 45; да уболерѣят себе си 106; да са уболѣарáвами 113.

болѣарство 4; роп бажда на болѣарството сѣои 45.

болѣзнуваш (болѣдувашъ): а ти ф дженѣма болѣзнуваш и са мачиш 86.

безумщина 106.

блѣди (бледни) 20.

богобрáт: богобрат Iáков 31.

ваздáшаніе (въздишка) 36.

воіскáри: воіскáри куги утѣдат на воіскá или да ричѣм на сифѣр 43.

воіскá (= война) 63.

гневлѣв: ако вида ниáкугу гневлѣваго чловѣка (2).

гóрнинá (- Всевишния): синовѣ на гóрнинá ще са наричѣти 60.

гнбѣн (- гноясалъ): гол и глáден и гноен 63.

даржáва (партия, тарафъ): сѣ на срѣща карнии даржѣм даржáва 41.

дóсушну (= досушно): макáр и сѣчкугу сѣтовнугу имáни и да при-добни, пак не мý и дóсушну, пак ни ѣ насѣтен 98.

естествó: іа помислѣ, твоіту естествó каквó е 13, 62.

жеднинá: на жеднинá са распáліа же́дуст 95, 123.

жилѣи (= желе): чловѣк жилѣи да сабирѣ 112.

зáкони (- прáвила): ету таввѣс зáкони положил на истенскити и саваршеннити постници 19.

заплáщаніе: нещáт да си приѣмат заплáщаніето 19.

започѣваніе (= зачало): защóту на сѣчкити заповѣди корѣна и запо-чѣваніето или лѣубовта і 56.

земáлно (= земно): земáлноту скривóвнице 24, 25.

злостóрници: хайдутити... и всичките злостóрници 63.

излѣázал ут горе (- отличилъ сѣ): макáр и да бáди излѣázал над сѣчкити добри рáботи ут гóре 3.

кѣм (= кивъ): аку йма брат твои нещугу гнеф или кѣм на тебе 121

клáс (- тлѣть): богáт и клáс тои чловѣк 45.

- красен (= хубавъ): сфетлівніа и красенніа деп 15.
ластеніе: ластеніето ут фарліа ут нас 39.
изластеніе 42. преластеніета 72.
ліўби: койгу ліўби млогу злату 34.
ліўти: йсвами ли ти да бадат нам ліўти и немлостіви 62.
малви: хиляди грїжи и малви 34.
мажество: мажество саіким іунашество 52.
милосарци: да бадат милосліви и милосарци 72.
мўдростну: мўдростну тариши 78.
наслажданіе: сфетовное наслажданіе 34.
патакмевник (= дипломат): кату хїгар патакмевник наказва 3.
нагрозіл: Христос нагрозіл него 37.
напаест: бедá и напаест 61.
насілник: и насїлник кату бїл човекоубичлїф станал 124.
наміарваніе (състояніе): казвó е негувуту намиарваніе и как
ли са поминўва 94.
недагавщина 96.
нивіарету (= невёрство): нивіарету помижду достови 33.
облагатели: таї са гїумрукчїли ут сїчкити человекї наї-неправедни
и наї-дукавни облагатели 115.
обичи (навици): до лóшевити обичи 71.
образи (примѣри): образи, іурнеци показва нам 75.
ответ (отговоръ): знáеш какаф ответ ще даде 40.
пáзва: сидї на пáзвата му 82; ни излєзи сас празна пáзва 52.
пáлт (= плътъ): палт приє 70.
палтєни (= плътня): тєзи человекї щутў са палтєни 109.
плáчки (= главоболня): утарвэхми са ут млогуту щитиє и ут нианство
и ут сфетовни плáчки и сладострастіа 15.
пліан: ут млогу пліан казбалак 122; и безчєтни пліан хора
їцели нудїр негу и сас тоїзи пліан бїл и тоїзи Закхєе 122; ут
сїчкєе народ, ут сїчкєе пліан щуту са человекї 106; 124.
повелїтелно 18.
повилїал (= повелѣтъ): повилїал бїл на предїада Адáма 86; заради
тука і повилїал 36; повилїал нему Христос 43.
пóвично: сладострастіє пóвичное, наслажданіє сáнким щуту е
по-зидїа ут нóтребити наши 33; нóвичное грїженіе 35.
подберєш (= почнешъ): щєш да подберєш да са бїиш 14.
пóдкаи: та са приготвим себе си на духовниі пóдкаи 1; амá єту

- ут ўтре са утваре духovníи подкан цостниі 16.
 покрўсфат: укоріаваг грешниги и ги покрўсфат 5.
 потэгли: акў потэгли теснота на тоізи сфет 75.
 прасти (сѣб. пръси, гръди): амі са бнени ф прастити си 10.
 предавање (прѣданне): імаг евренти предавање ут отцити техни 75.
 прелест: сфетовнае прелест 87.
 престорник: іакуи си думат за него оти бил престорник 37;
 префінія са: кату злату ф бганіа как са префінія.
 призірами: да му са призірами (да се взираме) 127.
 прілика (примѣръ): господ наш предлѣжил фарисейна на прілика
 на праведниги человекіи 5.
 прілични: предити му думи біаха прілични 7; прілични бівами
 на елениги 63; пріличен на бога 67.
 да не бадат кату престорници, утѣнали, кахарливи 19.
 прімерки: зацоту е предложил тоі нам на сфетое писаніе три
 прімерки за зліи, за лонни и за разпустнати, богати 48.
 припанване (спьнка) 48; препамване 124.
 причита (= зачита): ни причита тіах за нішту 6.
 причіастник: баді нему причіастник 126.
 провідец: провідец бог 40.
 прѣмисал: надѣждата си сфое да вазлагат на прѣмисал негов 103.
 прунзвѣжда: оти тварде млогу страшное маченіе прунзвѣжда 94.
 пўстосни: пўстоснуги преластеніета 72; пўстосни рабѣти 25.
 пустинаяк: макаръ да бил пустинаяк и хѣдил бил ну гората 64.
 раземѣнем: ету тўі показва нам да раземѣним добре 34.
 радозлів: нишиан радозлів ф весел 22; радозліви 22.
 разматили са: зацоту са уцлашили и разматили ф себе си 47;
 чіудили са и са разматили сас ума си 46.
 рѣпат: да ни са грижет у таізи бѣда и напаст и да ни са рѣпат
 и да ни мислат душманлак 61.
 саблазненіе 127.
 садник: ут садник ни са буи 111.
 садѣвище (прѣсъца): сам еи на себе си садѣвици утѣіакал 128.
 сарцна (= сърдечна): да заковѣм ума си на сарцната негова гріжіа 94.
 сажу (= точно): да би даржал сажу заповедити 41.
 сїлник: и ни подканіа като сїлник 18.
 сїротиги: на сїротити и на сиромасити 52.
 сирѣтніи: на сирѣтніи 79.

- сичкома: как сми на сичкома братіе 101.
 сїаканіе (миѣнне): сїаканіето му 38.
 скѣпцуст (скжперничество) 2.
 скривѣвище (скривалище) 23.
 смрѣкнати: смрѣкнати и блѣди 20.
 сообщник: защо бѣг ни с на грабїтелити ихтїеч ѣ сообщник 119.
 состоїаваніе (постжика): и да утїдим на Закхеїовуту состоїаваніе 121; и ви на такѣози праведное состоїаваніе да доїити 128.
 сиѣна: прешамваніе и сиѣна, не можїлу да му стѣри 124.
 става: ас ни сѣм става ут туй тѣло 65.
 ставица: телото ѣма ставици млогу 64.
 сфетлїв: сфетлївнїа и краснїа ден 15.
 таргѣвщина (търговия) 69.
 тѣлакзи: защогу дрўги тѣлакзи тѣжки грїах нїама 3.
 тимотѣ: мрѣчнаїа тимотѣ 82.
 трїабаніе (потрѣба): телѣсное трїабаніе 112.
 убїїник: ни бѣши убїїник 91. убїїници и душмѣни 109.
 увалї: тѣлкузи са и дїавол трўди у тѣози грех да увалї челоѣка 1;
 увалїава 2.
 угурчевїава 55.
 утзѣма: а снѣа утзѣма си (взема си пазацѣ) 83.
 унсеѣбя: стрѣх унсеѣбе гуркѣта ми душїа 91.
 устѣлу (= останало): щуту устѣлу 21.
 утснчѣ (= отстранн): да утснчѣ негу ут сеѣе си 1.
 усфѣїат (освоятъ, прѣвзематъ) 2.
 щѣніе (воли) 48.
 хўлник: нито бѣши хўлник 91, 78.
 їагодичница: едно дарѣо щуту са дўмани їагодичница на прїлнка кату смокїнїа 125.
 їалов: душїа їалова 130.
 їаловїца: їмал женѣа їаловїца 130.
 їарѣ (рана): тѣзи зна їарѣ 99; блїжалн негуѣоти їарї 76; услѣжалн му їарїти 77.

Гръцки и турски думи.

Турскитѣ думи въ нашия ржкописѣ сж доста чести, а нѣкои отъ тѣхъ толкова се повтарятъ, че е очевидно, какво въ езика на писателя тѣ сж обиходни, замѣстїлки обикновени всеизвѣстни общоупотрѣбїтелни

български думи. Отъ това може да заключимъ, че турскиятъ елементъ въ областта, гдѣто писателятъ се е движилъ, ще да е билъ значителенъ. Напротивъ грѣцкитѣ думи сж твърдѣ рѣдки и се срѣщатъ само пѣколко, които сж широко разпространени по източна България: аресано: ни ѳ на бога аресанно 90; аресѳаши 105; лиман 78; паѳима: лиутае и душевреднаѳа паѳима 99, таѳи паѳима 123; паѳимѳфал 74 и ѳимѳфал да пуѳадва ут унеѳи трукѳи 74, 76; педѳцва 45, 74; екопос 32, екопосѳа негова 127; харизва 56, харизма: божѳа дар и неговѳи харизма 113 (вмѣсто „хубавина“, което инакъ редовно се употрѣбѳва); хоратува 18, 23.

За да се види размѣрътъ на турскитѣ думи, отбѣлѳжихъ всичкитѣ мѣста, гдѣто тѣ се срѣщатъ, както слѣдва:

адѳт: ѳмали адѳт 22, 62, адѳте му 110.

ѳджеба 12, ѳчена 118.

аджедѳсами 67, аджедѳсаѳи 82, ачедѳфа 57, ачедѳфат 59.

азѳт: рѳби азѳт стрували 9.

акѳл: сас акѳла си негов 105.

азизливина (?) 46.

аскерлѳи 1.

аслани 115.

асла 38, 56, 105, 128.

анджѳк 4.

апансѳс 108.

ачидѳник: иначидѳник 74.

ачикѳѳа 22, ачикѳѳа ачѳѳа 116; ѳвно и ачикѳѳан 70.

базиргѳнин 64.

бакѳр 57.

баращѳсам: да са баращѳсами сас негу 121.

бѳлким 12.

безкарѳрно: безкарѳрноту ѳѳанету 83.

билѳѳа: билѳѳа и хич нѳкак ни гувѳели 20, 93.

бирѳкѳтство 100.

боклѳк 13.

борчлѳи 103, борчлѳе сми 87.

буѳурдѳсвам: буѳурдѳсфали 45; буѳурдѳсванѳе 18.

буѳурмак: на твоѳи буѳурмак 107.

гѳумрукѳѳин: за гѳумрукѳѳина и мѳтарѳа 1; гѳумрукѳѳин 114.

дженк: сѳфери и дженкуви 36.

- джіува́н 11, безджіува́нни 18.
 дженде́м: ф джиде́ма 82; каво́ту са джиде́ма ни наси́ца 123.
 дибиді́ус 105.
 дост: дос 64; достувити си 63, 67.
 дослѹк: на до́бар дослѹк карши́и мно́гу 115.
 душма́ни 60, 109.
 душманла́к 61.
 забата́чіа 35.
 заваллі́а: оти са тварде зліа ма́чіа заваллі́а у то́изи пла́мак 82.
 затемелі́аваніе 58.
 захме́т: уг захме́тіа 36; биз захме́т 36.
 зенгі́нини 51; о зенгі́не челове́че 89, 103.
 зсѣ́куви (ширештва) 72.
 зиді́а: са́нким шуту́ е но́-зиді́а уг потре́бити на́ши 33.
 іабанджі́и 131.
 іала́н: іала́н-шехатчі́а 91.
 іара́: да наві́и та́изи іара́ 70, іа́рі 76.
 іаралі́іа (човѣкь съ рани) 88; іаралі́а и са́гніт 74.
 іарда́м: іарда́м да стру́ват тіа́м 55.
 ікселді́са: ни ікселді́са уг паті́а не́гов нико́ги мураба́ и ла́жіа 70.
 іхти́сч: бо́г ни е́ на харса́зити іхти́сч 121, 117; іхти́счи 93.
 кабаха́т: кабаха́тити 11, 19.
 кабахатлі́а 7.
 кабі́л: тугі́зи і кабі́л да са покә́ет 87.
 калабала́к: ама уг мно́гу илі́ан калабала́к ни мо́жил да гу ві́ди 12.
 кала́ч 109, 132.
 кара́р: мно́гу безъ кара́р да ни са грі́жа́т 73.
 каре́с: и каре́с іа ни ни даржі́ат 62.
 карши́: да ста́нат карши́ на сринцу́ тіа́х 60; ни де́і сгу́іа на сре́ща,
 карши́ да си на бо́га 64; различни карши́ ра́боти 72.
 каршилі́ф: ни е́ каршилі́ф на зако́на (= противе́нь) 40.
 карши́ са: госно́д на фуду́лти са карши́, а на сми́реннити да́ва
 дарба́ 4.
 касабі́ти 115.
 касабі́лііа: бил сае́ во́зраст кас, са́ким касабі́лііа 122, 125.
 кә́т: два кә́та і про́клет 106.
 кахарі́а се: са кахаре́ши 13.
 кахарлі́ви 19, 13.

кавга: кафга 2.

кувѣт 33.

куландардїсфа: оти на добріа кугї са куландардїсфа 52.

кумшіи: кумшіи 33, кумшіе си. 54, 55, 56.

курбаи 120, курбаи не наш 12.

куртуліса: да куртуліса нас 70, 99, 116.

макар: макар и да думам сас сичкити іазїци человетски 57.

максул 24; да пудават ут него максул 107; максуліа си твої 104.

матаф: какафту им матаф имани триба 64.

маханя: угуждали маханя врас боліарстуту 52.

мирасчиї 36, 96, 109.

мирасчиладїса: щї да мирасчиладїса царство небесно 53.

мунафаци: ама наї-вечи щуту са гїмрукчиї и мунафаци та тиї
многo грабат чїздоту иманїе 115.

мураба (-лихва): оти мурабата рождєніе схинову і 68; да претувареми негу сас тешкаїа мураба 69.

мурафетліїа: млогу мурафетліїе бил 123.

мутлак: да знаїми мутлак зацо самага Христа приємами 131.

нафилїа (напрасно): аку господ ни направи каштата, нафилїа са
трудат теїзи дєту е прават 7.

нишиян: помазвали сас масло на нишиян радозліф и весел 22.
ормани: пу горити и пу урманити 115.

парчиа: да подадем тиам едвa парчиа хлѣбиц 93.

рахат: и таї рахат да ходи пудір Христа 43.

саклет: зацоту по-млогу саклет да пи му стори 85.

саклетно: саклетное времи 65; саклетноту негову стєнанїе 96.

садє: амі тукү садє себе си сїава чї и праведен 6, 35, 41.

салт: тукү салт чакаме 20; нїа тукү салт дєто е бил богат 37, 41.

саран: тоїзи фодулдук млогу каштиа и саран царскии развалил ги і 1.

себєн: сиромашлака бїва на добрити работи себєн 53.

свдя: аку има свдя на платское сладострастїе 2, 98.

свдалїїа: ни є свдалїїа за срибро 34; да бадим свдалїїа 87.

сифєри (войни): сифєри и дженкуви 36.

такам: тос такам думал 102.

табихѣт 105, 131, табихѣти 70.

текліф: да утдам текліф 99.

тембїхи: сичкити божии тембїхи приєма ги 58.

темсїл: сас тоїзи темсїл поучїава нас 99.

тіурліи: млогу тіурліи приказваніета 71.

укахаріавам: да са ни укахаріавами 55; аку бадим укахаріли
ніакуего брата 121.

уіуи: тбі и діавол таквази уіум прави на человекити 2.

іурієци: премудри Господ образи. іурієци показва нам 75.

іурган 45.

фаіда: биз фаіда 99.

фаідаллііа: как е говесити млогу фаідаллііа на человека 21;
добри са и фаідаллііа са 53, 103.

фаідалісен: душефаідалієниі пост. 15.

фодуллііа: уг голіама фодуллііа тіахна 19.

фодулєі са: тіа ни са фодулєі 57, 98; амі зацѳ са фодулєши 13.
фодулен 7.

фодуллук 1, 2, 3, сас фодуллук и сас кокорєніє 3.

фодулєки: фодулєкаіа похвалба 3; фодулєское заночєваніє 6.
хак: чіус труд или хак 44; чіус хак 128.

хамбар: ханбар 97; хамбаре си 101.

харамзалак: уиуі имани сас харамзалак і брану 116.

харач: да утдам текліф и харач да исплатіа 102.

харсазин (хапрєзинъ): като бил харсазин а тоі милозліф
стапал 124, харсази 23, бог ни є на харсазити ихтиєч 119.

хєптєн: то нєму нак нікак ни є вазмѳжно да флєзи ф царство
небєсноє хєптєн 44.

хизмикєри 80, хизмикєрити си 94, 120.

хливіа (?): сас хливіа и сас фаіді биріал имани 49.

чіувердієсам: млогу болєри человекити спасіли себє си зацѳ ра-
зумно чіувердієфали боліастуту си 45; какту му і воліа да
чіувердієфа нєгу 111.

чіувердієсваніє: добрѳє чіувердієсваніє иманіту си тіахно 107.

шіафиллііа: тварде млогу шіафиллііа (?) 91.

шєхатлак: на лажіа шєхатлак ни струваі 56, 40.

шєхатладієсам: шєхатладієсал заради нєгу 51.

шєхатчійіа: іаганшєхатчійіа 91.

шкимбіа 112, шкимбіата 91; шкимбіата си 77.

† Поученіє Ф нидэле штуту е зараді гіумрук-
чїина и фарисїина. Заради загубѣннаїа слава,
за фодуллук, за големененіє и зараді усаж-
даніє.

Божѣственнїи и чѣстнїи оци наші угѣдили да сѧ прочтѣ у таїзи
днѣшнаїа ниделїа гѧтанка зараді гіумрукчїїна и фарисїїна, заштогу
приближават сфетїи велїкии нѣсти, да сѧ пригѣтвїм себѣ си на духѣвнїи
пѣдкап. Зараді туй таїзи ниделїа нарѣкли їа провозгласїна, дѣту напрѣт
скѧзва нам нѣстное врѣмї катї да сѧ нагѣтвїм на спасїтелное варвѣнїє.
Зараді туй сѣки хрїстенин да обїкулі себѣ си, да размѣтїи ут какаф
грѣх їма пуврѣжданїє и таї да утєчѣ нѣгу ут себѣ си у тѣзи сфетїїа
пѣстнїїа днїи. Защо кѣлкуту е нашїту произволѣнїє слѧбо, тѣлкузи сѧ
и дїавол трѣди у тоїзи грѣх да увалї челоуѣка оти и челоуѣчески
2 душманнїи, каквѣту аскерлїи курїто ште привзѣмат нїякуї град та тугїє
тїї глѣдат ут дѣ і слѧбу мїаству, ут тамо да удѧрат нѣгу град каквѣту
пѣ скѣру да развалѧт нѣгу и да гу усфѣїат. Таї и дїавол сїякуги такавзи
уїїн прѧвїи на челоуѣцити: глѣда єдногѣ челоуѣка акї їма сїфдѧ на
плѧтское сладострѧстїє а тої увалїїава нѣгу на курвѣвсту. Акї ли пак
вїди нїякогѣ гневлївагѣ челоуѣка, а тої увалїїава нѣгу у кафгѧ, у завїєт
и у убїїству; а нїмїлозлївагѣ челоуѣка ударжѧва у скѧпуєт и у сребро-
лїїбїє. А кугї вїди пак нїякогѣ челоуѣка чи хѣди ну бѣжнїи заповѣди,
нѣгу акї нї мѣжи сѧє дрѣгнїє скѣпѣс да гї навїї, а тої сѧ трѣди да
увалї нѣгу челоуѣка у фодуллук штуту є грѣх мрѧсен и ут бѣга млѣгу
умрѧзен. Єдїн челоуѣк, кѣлку дѧ і сѧгрешїл пред бѣга, амѧ кугї смїрїїава
себѣ си и да сѧ мѣли бѣгу ут сїчкѧта сї душѧ нѣгова и да плѧчи за
3 грѣхѣвѣти сї сфѣї, та тої прїєма ут бѣга прѣштѣнїє, а дрѣгнїє макар
и да бѧди стѣрил сїчкїтїи заповѣди бѣжнїи и макар да бѧди и излїїазал
над сїчкїтїи добрїї рѧботїи ут гѣре, акї похвалї себѣ си да сѧ привѧзїнѣє
та тугїє напусту му утвѣжда сїчкїє трѣд на тугѣзи челоуѣка. Зараді
туй гѣспѣд наш Іисѣє Хрїстѣє штуту є бѣжїа мѣдрѣст и сїла и штутї

испїтва сардѣта и умовѣти на человецѣти помпждѹ дргѹгѣти гѣтанки скѣзал нам и таїзи чїуднаїа и дївнаїа гѣтанка зарадї гїумрукчїпна и фарисїина, катѹ нїакуї хїтар натакмѣвник наказыва, педѣнсува прѣведнѣти человецѣ да сѣ ни на дїавлат на сфѣота си добра рѣбота и спурѣд нѣе да укорїават и да усѣждат грѣшнѣти человецѣ. Ету сас таїзи наука смирїава фодулскаїа похвалѣ прехїтрїї владїка наш и поучїава нас да сѣ нїмѣлым бѣгу сас фодуллѹк и сас хохѣренїе, амї сас смиренїе и сас сѣлзи катѹ да нѣ прогневїм незлѣбываго и долготарнелїваго бѣга, штутѹ сїакугѣ пода рїава нас сас сїчкнѣти си добрїнїй нѣгови. Заштѣту 4 дргѹгї тѣлакзи тежки грїах нїама пред бѣга усїм фодуллѹк и високоѹмїе сѣїкїм привазїасенїе. Оти тоїзи фодуллѹк нѣрвїа ангел ут небѣту гу саборнїа и потемнїл и дїавол напѣрвїл негу. Тоїзи фодуллѹк прѣ-дїада Адамѣ ут раї гу испадїл. Тоїзи фодуллѹк млѣгу каштїа и сарѣи царскїи и градѣве развалїл ги і и гї і погѹбїл. Фодуллѹка человека на джїн-дѣмската іама гу сфѣлїа. Амї смирїаванїето человека ду небѣту гу извѣжда и сас ангелїти наїднѣ гу замѣсїа. Зарадї тѹї на сфетѣе висѣнїе думѣ гѣспод на фодулїти са каршї а на смиренїнѣти анѣжек дава дѣрба.

Амї послѹшеїти благословѣнїи христѣни да вїдїм шту нї скѣзва дѣту е от Лукѣ днѣшнѣту сфетѣе евангѣліе.

Евангѣліе.

Рѣчи гѣспод таїзи гѣтанка: человецѣ двѣма мїна утїнлї ф черкова да сѣ помѣлат бѣгу, сдїна бѣнїи фарисїи а дргѣне гїу мрїукчїн. . . 5

Уткрїванїе.

Гѣспод наш предлѣжїл фарисїина на прїлика на прѣведнѣти человецѣ, дѣту са їмат тѣ самї чї сѣ прѣведнї и укорїават грѣшнѣти и ги покрѹсфат. А гїумрукчїе угѹдїл намѣстѹ грѣшнѣти человецѣ, штутѹ сѣ тїн мѣлат на бѣга сас плач, сас струнѣчно сардѣ. Тѹї скѣзва нам Христѣс катѹ да сѣ погнѹсїм ут фодулскѹту хохѣренїе и на дїанїе, а да убївнїм ѣбраза на смиренїето. И сас таїзи гѣтанка їавнѣ показва нам как прѣведност добрѣ-ї нѣшту и славнѣ-ї, ама да сѣ не похвалїа катѹ фарисїина как е тѹкѹ тѣї прѣведнѣ, а дргѣнѣти человецѣ да усѣжда как са тїї грѣшнїи, каквѣту гу-ї лѣтїл фарисїина и у країное погѹбанїе паднал.

Вѣїстїина, брѣтїе, грїах и несправдїла млѣгу і гнѹсно и мрѣсно пред бѣга и млѣгу і тѣготнѹ, заштѣту утдѣлїа человека ут бѣга. Амї грѣшнїї человек сас смиренїе и сас покаїанїе и сас исповѣданїе 6 ушрѣвїа себѣ си пред бѣга и прїблїжїава ду негу и стѣва прѣведнѣнїи и каквѣту и гїумрукчїе стѣри и ушрѣвїи себѣ си и полѹчїи спасѣнїето. . .

Евангеліе.

Фарисейна стувєши и мѳлєши са ф себе си таі: бѳже, благодарá та ѳти ни сáм ас катý другити человекѳи грабѳтели, неправедни, прекурвѳри, или катý тугѳзи гѳумрѳкчѳина...

Уткриваніе.

Туі фодѳлескоє занѳчєваніе та са познáва ут усáжданіето, ѳти едѳн человек кутѳ усáжда другити человекѳи и ни причѳта тѳах за ништу, амѳ кутѳ глѳпаф причѳта, кутѳ грѳшен гу ѳма, кутѳ нѳблагорѳден гу ѳма, амѳ тукý садѳ себе си сѳака чѳ-и праведен, премѳдар, доброрѳден и наѳ-рáзумен ут сѳчкити человекѳи. Ёту сас таквѳе високоѳмне и васдѳганіе погубѳáва себе си укáншин тоѳ человек. Таі и фарисейна покáз-
 7 ваши пѳгова си фодул дук ут стоѳáнїето и ут хоратѳти си ефѳи. Зантѳту прѳдѳнѳти му думѳ бѳáха прѳлѳични катý на разѳмнаго человекѳа, катý дѳмашн: „бѳже, благодарá та“, ама подѳрнѳти му пегуви хоратѳ бѳлн фодѳлески и превазнѳсенни. ѳти ни рѳчи: гѳспѳди, ти си мѳне создáл сас свѳе пѳмош та са ваздарѳáах ас и унáзѳх себе си ут теѳзи нѳправдѳнинѳ и греховѳ. амѳ бѳши фодѳлен и високоѳмне та му са стрѳванн пѳму чи как сѳчкоту туѳ добрѳ тоѳ ут ефѳе си сѳла гу і стѳрил и испрáвил. Зарадѳ туѳ и кабахатлѳáа стáва укáншин. Амѳ і потрѳáбну да знáѳ секп человек как ут ефѳе сѳла ни мѳжи ни еднѳ добрѳ да стѳри, каквѳту самѳй Христѳс рѳчи: биз мѳе сѳла ни мѳжити стѳри нѳшту добрѳ. И прорѳк Давѳд дѳма: акѳ гѳспѳд ни направи кáштатá, нафѳлѳá са трѳдат теѳзи дѳту е прáват. И Павел апѳстѳл дѳма: нѳтѳ коѳгу ѳшти, нѳтѳ коѳгу тѳче, амѳ комѳту бѳг помѳгши. Нам ни и дáдно
 8 да сá трѳдим и да сá мáчим за добрѳ, а бѳг испалнѳáва желáніето нáши, дѳто желáмн. Амѳ ти, о человекѳе, кутѳ нѳáмаш нѳкуѳá сѳла ут само себе си, та ни тѳ і прѳлѳичво да са фáлнн и да са превазнѳсеш спурѳт апѳстола каквѳту дѳма: заштѳ ти даржѳш, рѳчи, штутѳ не си прѳѳл, аку лѳ си прѳѳл, амѳ заштѳ ес пак фáлнн чи ни сѳ прѳѳл...

Св. евангеліе.

Рѳчи фарисейна: ас двá нáте сáлѳим двá дѳне гувѳе прѳз недѳлѳета, и штутѳ спѳчѳѳла ут сѳчкоту дáвам на десѳтѳáах еднѳ на милѳстѳнѳа...

Уткриваніе.

Катý усáдн фарисейна гѳумрѳкчѳáа и другити человекѳи, как са курвѳри и грабѳтели, а си ѳеванин и да похвáли себе си как гувѳѳ двá

дене́ приз педѣлета и ут иманиту си сѳо́ї давал на десети́ах е́дно по сиромасити, така́взи до́бар за́кѳн имали фарисейти, говѣели бѣли пон'делника и читвѳртака заради́ да смири́ават палта́ си ти́ахна зашто́ курвѳвсту 9 са ра́жда ут прии́адваніе и ут препи́ваніе: и малості́нїа давали ну сиромаси и ну куветсі́зи хо́ра и нїа́ видна́ж на годи́ната ами мло́гу па́ге. Да́вали и от на́рвие си макеу́л тѣхен, да́вали и ут парворѳднити си а́ганца тѣхни, и курба́н на бо́га, и ут борчи́уви и уста́вели и на займ шту́ту давали ни́кугиш фа́їда́ ни зїмали, рѳби́н изѳ́т стру́вали и ду поло́вина́ кѳ́т ут иманиту си да́вали ну ну милості́нїа. Ету́ ут ту́ї и нїї па́ўка да приѣ́мим, о христѣ́ни мо́ї брѳ́тіа, и такво́с до́брѳ да стру́вами и нїї сї́акуги, зї́м да ни ба́дим уса́денни кѳ́ту́ големохвѳ́лнаго фарисѣ́їа. Ви́шти е́ту това́ ко́ї пода́де ут иманиту си сѳо́ї милості́нїа ма́лку или мло́го, а чї́ аку́ са́ пофа́ли та да зна́ї как нї́ама фа́їда́ нї́акаква. Амї́ ко́їту́ пак ни да́ва милості́нїа как ште́ да са́ тори́ (?) пак то́ї укѳ́нни человек, низи́апти ли шту́ рѣчи́ на сѳето́е евангѣ́ліе пак Христѳ́с : аку́ 10 ни надмі́ви правди́нѳа́ ваша́ по́вечи ут фарисейти и кни́жпидити та нї́ама да флѣ́зити ф́ ца́рство небесное...

Св. евангѣліе.

А гїумрі́укчіе́ ут далѣ́ч ступѣ́ни и ни ште́ни нї́то́ смѣеши́ учї́ти си сѳѳ́н каде́ небо́то да васдї́гни, амї́ са бїеши́ ф́ пра́стити си сѳѳ́н и дї́мани: бо́же милослї́ф ба́ди́ на ме́не грѣ́шнаго. П́ ут і́стєнна́ дї́мам вам, зашто́то́ то́їзи гїумрі́укчіи́ тугї́е а́нчек утї́ди упрѳ́вен на ка́штата си́ не́гова по́вечи ут фарисейна́.

Уткриваніе.

Зашто́ гїумрі́укчіе́, кѳ́ту́ нї́амани́ у себѣ́ си нї́аку́їа до́бра́ ра́бота та́ зара́д ту́ї ни мо́жеши́ да са́ похва́ли кѳ́ту́ фарисейна́, амї́ са бїеши́ ф́ пра́стити си сѳѳ́н и ура́нїаваши́ сарце́то си́ не́гову́ и умилѣ́нно са мо́лєши́ и дї́мани: бо́же, милослї́ф ба́ди́ на ме́не грѣ́шнаго. П́ та́ї сас мло́гуту́ си смире́нїе сѳѳ́ї и прина́дваніе то́плѳе́ та на́мєри́ милослї́ ва́го 11 вла́їка и до́бропослу́шлїва́го бо́га. Ето́ гїумрі́укчіе́ ва́знеси́ се́бе си́ сас смире́нїєто́ си, а фарисейна́ пак то́ї смири́ се́бе си́ сас васдї́ганїєту́ си. А́нчек тї́ака́ е́ту двї́а ра́боти́ йе́ка ут нас́ го́спѳд бо́г наш: е́дно, па́ншті́ си греховѣ́ да глѣ́дами, и дрї́го, да ни уса́ждами́ брѳ́тієту́ на́ши. А фтѳ́ругу́ пак да про́штїа́вами́ ут се́ сарце́ ка́бахѳ́тити на брѳ́тієту́ на́ши.

Поученіе.

Зара́ди́ ту́ї, о лю́бєзни христї́ани, брѳ́тіа́ мо́ї, да умразим́ ту́ї брѳ́тско́ту уса́жданїє́, шту́ту́ е́ то по́губанїє́ на ду́шїти́ на́ши и да ни́

- испiтвами шту сá сагрешiли брiтiету нiши, магар и сас учiти си нiши да вiдм чн грешнi пiакуй брiт наш, вак ни ё прiлично да усáждами пегу. Заштo ут пеговата грешка или речi сагрешенiе нiи пiамаи штo фiдi пiтo погубванiе за нiзи си, отi тоi, самей сагрешил.
- 12 самси штi и да дiва джован на бoга. Амi да помiслим и да са вiдими áджеба нiи далi ни смé пo-млогу грешни ут пего: бeлким тоi коi чiас сагрешнi и тоiзи чiас са покáиа, или магар на утринáта. Амi нiи катy сiáкоги сагрешáвами и нiкуги ни са покáиавами? Лог прáведнiи у Содома града жiувееши посрeд беззаконни хoра и на сeки ден глeдани тiах катy сагрешáвали, амá ни усáждаши нiкогу. Зарадi туi са нарeчи прáведен и убиáгна ут бiзи бoган и ут всенáгубниiа гневá бoжни штутy бiли содoмлени усáдепни. Зарадi туi ни ё прiлично да усáждами брiтiету нiши, заштo да ни усáдат и нáс на бiзи стрáшнiа и нелице-мeрнiа сáд бoжни. Зарадi туi, слyшiатели моi, да убiкним смiрeнiето, штуту сá сáс пегу гiумрiкчiе управи. Заштo смiрeнiету и млогу пред-почeтено пeшту, смiрeнiету вазнáсе человекá на висoкiа слáва и на ефетлипа бoжна. Смiрeнiету и добрá рáбота голiамаiа и слáвнiа и спасiтелнiа. Смiрeнiету и просфетиáванiе на умá, на душiти, навлy-пiáванiе на греховeти, пeцириáванiе и сáлбá небeснаiа бáжда. А фодул-лyка i погубванiе на душáта и на телoту. Амi куй е тáи, амi заштo са фодулeни, о человекe? Заштo са ваздiгаш тoлкyс дурi до небeту? Iá помисли твоiту естество каквo е и помисли си шту ё товá дeту са дyма человек; и вижд добрe, чи человекá i катy тривá и динiти пегуви са катy цвeт, пeсáхна тривáта и цвeтá и eту утнáдна. Амi надикни и у грoба и виш и тáмо каквo е товá человек дeту са дума. Человек у грoба i гпоi, или гу речi бoвлyк и мрасотá. И бiшти убарни учiти си твоi и у курeма си твоi, у вáтрешнiти си местá и посметнi добрe сас совестá си твоiá тi шту сi и каквo си, и тугiзи штиш да разумeши нечистотáта на умá твоi и мрасотáта на сарцeто твоi. И да
- 14 вiдиш кoлку си удалечeн тi ут христeнскиги пoтребнi. И тугiзи штиш да вiдиш, как си задалочил себe си у беззаконiето твоi; и на местy голeмити хоратi фарисeови, штеш да подбереш да са бiиш ф прáштиту си ефон и сас смiрениомyдрiе и сас покáианiе да дyмаш: бoже, милостиф бадi на мeне грешнáго. Заштo eту сeки дeту ваздiга себe си на висoкy та тоi шта да сá смирi, а дeту смирiáва себe си, а тоi шти да са ваздiгни. Бoгу нáшему слáва нiне и прiсно во вeки вeков амiн.

† Поученіе на сфетое евангеліе на неде́ле
сирна́а, дету ні ска́зва сас каква при́лика
да гове́ими сфетии пости.

Ето, братіе, утваре са нам днёска сфетіи четридесетниі постниі пѣт! Ету дустігнахми на пѣстната врата, ету сирѣ приближи спасѣніето наші. Зараді туі сирѣ приличну і нам да са радвами
15 и да са ви силіми повечи, а нѣа кугіту катѣ іадіахми млогѣ и нїахми и нѣ-млогѣ у мрасоті са вѣлехми, а сирѣ радостно да утїдим у пѣстниа двѣр. Ету убіагнахми ут силнаа бѣра, ут млогѣ неситное іадѣніе. Утарвахми са ут силниа вѣатар ут млогѣту пїтїе и ут пїанство и ут сфетѣвни плачки и сладостра(с)тиа и дустігнахми на спасітелниі лимѣн, и изліазахми на радостниі прѣлет на тѣзи душефадалиениі пост. Зараді туі радостно да васпрїемим тѣзи сфетлівниа и красниа дѣн. Да устѣвим тѣмнїти и мрѣчнїти грѣхѣвни работи, а тѣ да са ублічѣм в гѣспода нашого Іесѣса Хрїста, и тугѣ садѣ штутѣ е пѣтребно за телѣту наші, толкуе да са погрїжїми зараді негѣ. Ето
16 трї добрї работи показва нам богочеловѣк Хрїстѣс на свѣштѣнное евангеліе да імами тїах на тѣзи сфетїа, пѣстниа днїв. Сѣіким нѣрвоту злїна да нѣамами на себѣ си; фтѣроту говѣени да імами: трѣтїту милостїна. Амї пѣстенїту сѣс тѣзи двѣти добрїти работи бѣжда. Оти завїст и нїмїлѣзїфїнтїната тїп утгрѣдват и погѣбват говѣенїту и грѣбват ету пѣстниа макѣл. Оти напѣсту пости завїдлівне человек. Кої іма завїст на брѣта си, тѣ напѣсту закліучва устѣта си негова у ѣденїе. П кої пї утвѣри рацѣти си да подава на нїкадѣрни и куветсївнї сиромѣси, и тѣ напѣсту пѣсти. Заштѣ говѣенїту когѣ са сабрїе сас беззлѣбїето, сѣіким да нѣма человек завїст, душманлѣк, и да іма милостїна на сиромѣсїти, сас говѣенїту си на вднѣ да даржї и тѣзїта тугѣ тѣ человек бїва пред бѣга катѣ ф рїза позлатѣнна ублѣчен преудобрѣн и украсѣн. Амѣ ето ут ўтре сѣ утваре духѣвнїи пѣдкан пѣстниі, и сїчкїти хрїстѣни надїават са спурїт туї говѣенїе да прїемат
17 и зацлѣвтанїе и милѣст ут бѣга. Зараді туї сфетїа чѣркова маїка

наша предлага нам днес учение феодализма. Защото да ни гледами и другити вери, да са не преластивами нас тях ни чіада неини, и напусту да са ни трѣдими. Защото коіту слѣше нас млогуславіе тѣи поучение и нас січкоту желаніе пегову да пави теізи заповеди, та тугіва пеговуту говесіе вазлазе прѣд престѣла на големиніята божіа катѣ доброприетен оиміан и самага бога повдига на милост. И нагѣтве му нѣму випец на тугізи человека, штутѣ ни увіанва нікогини, и царство божіе. Амї да послушеми сфетѣе евангеліе, шту казва нам, днеска богогласнии Маѣе тѣи ету дума:

Св. евангеліе.

Рѣчи гѣспод, акѣ устѣвети на человекити сагрешеніето тѣахно, ше устѣви и вам ѳтец ваш небеснии сагрешеніето ваши. Акѣ ли виі ни устѣвети саіким ни простіти на человекити прегрешеніето тѣахно, нитѣ ѳтец ваш небеснии ше устѣви вам прегрешеніето ваши.

18

Уткриваніе.

Виішти ету неизреченноту божіе человеколюбие как ни дѣма повелително нитѣ нас буіурдіеваніе сілно и ни подканіа катѣ сілник, нитѣ законоположава катѣ законоположник, амї ни хоратѣва нам катѣ кугі таргѣва человек нас человека и си удумва сае пегу. Тѣи и Христѣс катѣ да стѣри нас безджіуванни та зараді тѣи рѣчи: о человекци, акѣ простіти виі прегрешеніето на братніята ваши штѣту ви са ібшту прегрешіли, и ѳтец ваш небеснии ште да прості вам прегрешеніето ваши штѣту сті стѣрили пред него. Акѣ ли ни простіти виі прегрешеніето на братнетѣ ваши, и бог ни ште да прості вашето сагрешеніе. Акѣ испадити виі заівет ут сарцѣта си ваши, и бог ше испаді гневѣ си пегов ут вас. Таквізи човекоубичіиви и праведни удѣмваніета божіи та адѣ веки мѣжи да потварді катѣ простім ниі кабахѣтити на кум-шійити си ваши. А ниі нѣа тѣи, амї толкуе даржим гнѣаф веки дури ду смартѣ си наша, на и са надіавами проштѣваніе да полѣчими. Ету тѣи на поучіава нас спасітел наш, штутѣ са пригѣтвеми на доброприіатніиа, сфетіиа пѣсти; ету таквіе заѣони полѣжил на істенскити и саваршеннити пѣстници, и рѣчи:

19

Евангеліе.

Кугі говѣити, да ни бѣдити катѣ престѣрніици, утѣпали, кахарліви да си ирумніавати лицѣта ваши катѣ да са ивіавати на человекити чи пѣстити: ут істенна дѣмам вам, таквіе тѣка штѣт да си приѣмат заплѣштаніето тѣахно

Уткриваніе.

Їмалу у еврѣнтн нѣакуи си таквѣзи еднѣи человетоарѣсанницн и говѣсли за похвалбѣ да приѣмат ут человетоити, и ут голѣама фодоуліа тѣахна та бѣли бѣли нѣакуи си тривѣ нѣааква си та развѣтели тѣхнитн
 20 си лицѣ и стрѣвали ги смрѣкнати и блѣди или ричѣи нужелтѣли и заифландѣсали, катѣ да показват себѣ си как говѣет, да бѣдат похвални и почѣтени ут человетоити, та тугѣ за похвалбѣ бѣли гувѣсли или бѣліа и хич нѣакак ни гувѣсли. Амѣ ми са стрѣва как са наміарват таквѣс человетои и ф нас сѣги и ду днѣшнѣа ден, амѣ бѣг сфетнѣи да наклуднѣи и да наѣчи тѣах. А нѣи да ни стрѣвами таѣи и да ни говѣѣми за человетоескаѣа слава, амѣ ут бѣга на сѣгне да са прослѣвим. И бѣити говѣѣани не бѣва тугѣ сѣлт да чѣаками ду кѣсно врѣмн, а чи тугѣс да іадѣм, амѣ и по-мѣлко трѣба и сас мѣарка да іадѣм. И нѣа сас мѣлого тѣурлѣн іасѣта, амѣ кѣлкуту і на телѣту нѣтребно и прѣлично, а нѣа да са пресѣптами катѣ добѣтаци. А чи нѣа сѣлт нѣи самѣи да іадѣм, амѣ да подѣвами и на глѣднѣи сиромѣси и сѣротн. И кугѣи приѣмат тѣн ут нас
 21 ѣденѣе и да са насѣтат, и тугѣс тѣн ше сѣ мѣлат бѣгу зарадѣ нас и тугѣс бѣва наѣнѣту говѣени добропрѣтно на бѣга, каквѣту дѣма и прорѣк Исѣѣа и кѣжи: кугѣи говѣѣш, а ти тугѣс раздрѣбѣи хлѣп твоѣи на глѣднѣи, заштѣту мѣлогу сфетнѣи нѣстнѣи и сас добрѣи рѣботн та сѣ арѣсали на бѣга. Ето и самѣи блѣгнѣи владѣка Христѣс говѣѣал зарадѣ да наѣчи нас, как ѣ говѣѣнѣту мѣлогу фаѣдалѣа на человетоа. Таѣи и сфетнѣи апѣстѣли сас говѣѣени и сас молѣтва нурѣбили телѣту си тѣахну на сфетѣлогу дѣха, и дѣвнѣи нѣшѣнѣи и чѣудесѣ показали. Боговѣдец Моїсѣе четѣриесн днѣи нѣбѣти даржѣѣал и закон прѣѣл у бѣга. Прорѣк Ілѣѣа сас говѣѣени нѣбѣго закѣлѣчи. Трѣитн момчѣта унѣѣзи сас говѣѣени на нѣнѣтѣ илѣмака угасѣли гу. И на прѣдѣада Адама говѣѣени бѣло му заповѣадано да ни іадѣ ут унѣѣ дарвѣ. Да бѣѣаха говѣѣли тоѣи и жнѣата нѣгова, бѣба Ёвва, та ни
 22 бѣѣаха нѣнаѣдени бѣли ут раѣ на ван, и нам тугѣс говѣѣени ни нѣ трѣѣбани. Амѣ зарад тѣѣи іска да говѣѣми снѣга, да прѣѣмнѣми пак раѣ бѣжнѣи.

Евангеліе.

А тѣи кугѣи говѣѣш помажѣи главѣта си сфѣѣа сас мѣсло и лѣцѣту си умѣи катѣ да са ни нѣвнѣи на человетоити чи говѣѣш. И ѣтец твоѣи кугѣи вѣдн у тѣбе укрѣванѣе, тоѣи шти да тѣи ваздадѣ насѣгне на-нѣве, ачнѣкѣа.

Уткриваніе.

Вѣтнѣи хѣра імали адѣт кугѣи бѣли умѣвали главѣта си сфѣѣа а чѣ насѣгне іа помажѣвали бѣли сас мѣсло на нѣшѣан радѣзлѣф и вѣсел.

Зараді туї и нїї сїгá на туї пóстное врѣми да покáжим себе си радозлїви и вѣсели, а нїá да бáдим кахарлїви, посáрнали сас лїцїту си нáши. Заштó нїї умїхми са и очїстїхми са сас їмїту на гóспода нашего Ісусá Хрїстá и духом бóга нáшего, и утарвáхми са ут пре-діáдова Адамова грѣх сас сфетóту краштѣніе. А на подїр пáк акú сáгрешїї нѣшту нїáкуї || мóжи да умїї и нѣгу грѣх сас покáїанїе, сас 23 говѣени и сас милостїніа. Заштó мáслоту са нарїче милостїніата, а главáта Хрїстóс. Зараді туї да помáжим главá нáша сас мирó сас віáра, а сарцѣту си нáши сас доброачизливина(?) а лїцїту си сас сáлзи да умїїми и сїчкїти мрáсни рáботи да гї утфáрлим ут себе си. Ету тугїзи штї напред да їди правдїнáта нáша катú сфет и слáва бóжїа ше упáзи нас. И катú саваршил Хрїстóс зараді говѣенїту дúмата си, подбóрал на сѣтне да хоратúва и зарáд милостїніата.

Евангелїе.

Ни сабїраїти, рѣчи, и ни правѣти на себе си скрївóвшїти тúка на зимїáта, штутú гú чѣрви и раждá изїáда и погубїáва, и харсáзи гу подкóпáват и крадáт, амї сабїраїти скрївóвшїти за себе си, скрївóвшїте на небѣто и штуту гу ни погубїáва тáмо нїтó чѣрви нїтó раждá, нїтó харсáзи има да гу подкóпáват и да гú крадáт, та дѣту бáди || скрївó- 24 вїштїту вáши, тáмо штї да бáди и сарцѣто вáши.

Уткрїванїе.

На млóгу местá покáзва нам Хрїстóс зараді милостїніа. На иднó мѣсто дúма: продáїти їманїту си вáши и дáїти милостїніа. А на дрúго мѣсто дúма: кугї подáваш милостїніа да ни знаї левїцата твоїа, штү стрúва деснїцата ти. А сїгá пак ўчи нас и ни покáзва мїáстуту а дѣ да си угúдим милостїніата наша, и єту тáї рѣчи: человекѣ, не скрїваї скрївó-вїштїту твої в зимїáта амї на небѣто. Заштó земáлноту скрївóвшїте гнїло и мáлковрѣменну сáїким дóвреми и, а небесноту ни исгнїва нїкугїш и вѣчну и. Штутú крїет нѣгу у зимїáта та млóгу пáте и малковрѣменнїи максúл фáйдá ни мóгат да приѣмат ут нѣгу, а штутú скрїват на небѣто, тїї сїáкугї їадáт ут фáйдáта ут скрївóвшїтїту си, бти вóлкуту стúї небѣто ут зимїáта одалѣч, толкузи и на далѣч || разделѣнно 25 скрївóвшїтїту небѣсное ут земáлноту. Амї и дрúгу, о человекѣ: акú їштїш да їмáш скрївóвшїте, тá скрївóвшїти и добрó небѣсноту скрї-вóвшїте. Амї земáлноту кúе і, налї і туї їаденїе, дрѣхи, срѣбру, злáту, кáманїе безцѣннїи. Амá нáпусту товá сїчкóту і загубѣнну, оти чѣрви и молцї и раждá гу изїáда ду кугї да є, и хайдúти гу подкóпáват и гу

крадат. Ету работити зéмалнии, ви́штити шту са́ те. А пак ко́иту угу́ди скривови́штиту си сфóби на небéто, то́ тáмо си стуй сла́вно, пензгнйло ни загубéнно, óти дéту бáде и сарцéто нáши и желáниéто нáши и сйчкáта грйжа нáша. И тугйс утдéлиáми умá си и мисáлтá си нáша ут сфетóвнити пýстоснии рáботи и устáва сé на пензгнйтоé и вéчнос. Ёту то́лкузи фáйдá придобывáми, кугй́ положими скривови́штиту нáши на
 26 небéто, и тугйс наместу́ зéмалнити рáботи || ше подбйрём небéснити да мйслим, и стáвами тугйвá небéснии человеки́ и сé са памйрами на земйáтá сас человекити, а на небéто сас бóга. И нагóтвeми на себé си цáрство вéчнос. Амй кáк штём да мóжим нйй да вдй́гним да угу́дим скривови́штиту нáши на небéту? А то ўчи ни и зарáди негу́ богочеловек Христóс бог, да положим нйй на сиромáшескии и на сирогй́нескии рацé хлeн, дрéха, сребру, и ут рацéти тéхни приeма гу негу́ Исусе Христóс, каквóту и сам сй дýма: штуту́ стóри на идного́ ут мáлкити мóн брáтне, а то́ мeне гу стру́вати товá. И штй́ да стуй то́ тáй ф рацéти негу́ви скрйто́ и запáзено ду днйя́ садовинй. И тугйвá па той на месту́ скривови́ште ште да ни подарй́ нам цáрство вéчнос.

Поученіе.

Убичлйви мон брáтйе христй́ани, ёту каквóту сáзвáхми вáм, тáй сé
 27 ут йстиннá и туй сйчкуту. Амá дйáвол нйáкуги флбжыл ф ушйти му на предйáдá нáшего Адáма да йáде ут унуй́ дарвó, штуту́ му бйлу́ пeму ут бóга заповйáдано да ни йáде ут негу́. Та той дйáвол пак и сeгá на нйáкуи человеки́ полáга ф ушйти тéхни и на сарцáтá йм да дýмат как зарáди говeснй тá нйáмá зáповед бóжйá, амй на сeки человек ймá йзен да йáде и да нййe кóлкуту си штe и каквóту штe. А дрýги дýмат, óти говeснйту поврeждá на человека́ здрáвйету́ му и млóгу тйурлйи бóлестнй му докáрвá. И преластйáват тáй простити человеки́ каквóту и преластйл дйáвол и Ёввá. Ёту, ко́иту ни убйче и ни зчй́тá говeснйту, той тáй дýмá зарáди негу́, как ни e то́ зáповед бóжйá, óти ни e пйсано то́ у десетйáх зáповеднй божин за да са пóсти, нитó Исусе Христóс и подáл пóстнйи зáповед, нитó апóстолити положихá зáкóн зарáди пóсти. амй туй са гу намерили помнжду́ си пустинацити, и тйи угу́дили ут само
 28 себe си пóсти тá зарáд туй ни e пóгребно́ нáм да пóстимй. Аичек то́ и тáй ут сйáканиéто тйáхно на тйáх. заштóту́ ни убйчет говeснйту, амй предáли себe си на спáгáтá си на вóлйáтá й, дeго e бóга тeхeн. сáйбнйáтá йм тйáхнá и лйцáтá йм тeхнй ф срам са са закрйли. Аичек ко́иту пóсти: добрá рáботá стру́вá, а ко́иту ни пóсти млóгу сáгрeшйáвá, товá ас знйáа. Амй вйй, o слeпнйи и глýхнйи, ни зáлйáгати нйáкк зá

говеењито нитѡ гу зачитати нитѡ слѹшети нитѡ са разуміавати да видити куіа і наі-първата заповед штуту іа і подал бѡг на човека, дѣто сказува сфетѡе писаніе: Рѣчи бѡг наі-напред на Адама катѹ гу саздади ут тѹі дарвѡ штутѹ іма да разумѣти у негу, доброту и злоту, да ни іадѣти ѣту ут негу. Слѹшеі сега штѹ пураче нему бѡг, каква заповед му подал, да ни іадѣ ут тѹі дарвѡ ут иміше му. Амї штѹ ѣ то таі саіким да ни іадѣ ут негу? Не ли е тѡ || ѣту пост, говеењи подал 29 нему бѡг, заповед постеніето? И наі тукѹ таі малка и прѡста е заповед. амї сас голиамоє устрашавање и сас страшноє запіраніе, оти му рѣчи: ф' коіту дѣн ричѣти да са наѣмити да іадѣти ут тѹі дарвѡ, сас смѣрт ше умрѣти. Амї штѹ ѣ товѡ ѣту на сега и катѹ им рѣчи, акѹ ни постити, а виі ше умрѣти. Іадуха, рѣчи, и пристѡпиха заповед, та ут тѹі ѣту добрѣ тріаба да са уверіти ѡги престѡпваніето на бѡжіата заповед не бїлу дрѹгу, амї садѣ тѹі бїлу престѡпваніето на постити. Амї спѹрит тѹі като гѹ чїуват и гѹ знеєт амї как са наѣмат да дѹмат таі, как постеніету ни ѣ заповед бѡжіа, амї пустниашкоє снаміарваніе. Как смѣет да рѣкват таі, чї постеніету ни ѣ потрїабно? Анчек ѣту коіту ни пости та тѡї мѡгу сагрешава. Постеніето дѹмат чи ни бїлу напісано у десеттіах заповѣди бѡжин, амї обрѣзаніето напісано ли і 30 у десетослѡвіето? Штѹ ше ричѣти заради обрѣзаніето, нелї і заповед бѡжіа? Нелї рѣчи бѡг на Авраама: таізи заповед мѡе да запазиш імаі гу закон помиждѹ нас и помиждѹ вас и помиждѹ семиту твої пурѡда тѣхен, да са обрѣжи ут вас сіаку машку чѣду. Ама насѣтне Христѡс катѹ дѡди та са иви на зиміата та са истрѣби и са упрѡздни тѡ платское обрѣзаніе спурїт краштѣніето наши. Каквѡту и сфетнї апѡстол Пѡвел дѹма: виі стп обрѣзани сас обрѣзаніе без рака стѡренное заради сабличаніе на палта ут грѣха и ф' обновіаваніе дѹха. За тѹі не піши заради постеніето у десетослѡвіето, нитѡ обрѣзаніето заштѡту бѡг предѡл блп постеніето на Адама, а обрѣзаніето на Авраама. И товѡ ни ѣ тукѹ таі на еврѣити известѣно, амї и на дрѹгити верн, ѡги мѡгу | іазїчници 31 саіким дрѹги вери імалу мѡгу та не бїли са обрѣзвали, а говеењиту даржѣли и тѣ. Ёту ниневїтенити и Корнїліе іѹсбашїета. Та заради тѹі штѹ ѣ пѡтребно да зараче пак бѡг и фтѡри пат, дѣто е еднѡ рабѡта известѣна и убѡдена ут врѣмиту іѡшти и рабѡтна на мѡгу хѡра? Вазлїубенни мѡи брѡтіе, да ни слѹшеми нїн таквѡзи, штѹгѹ садѣ на шквмбїіата си глѣдат сіакуги да і прѡват вѡлета, амї да постим істенское постеніе по предаваніето черкѡвное. Анчек пак говеењи без дрѹги рабѡти та ни ѣ фаідалиіа, каквѡту богобрѡт Іаков и дѹмал: дѣту наікуіси

запази сичкые закѡн, а ф иднѡ да сагрешїи, на сичкити п сбаркал и сагрешїл. А нїи куги пѡстим потріабну і нам каквѡту да пѡстат и учїти наші ут саблазнєніє на душїти наші: и ушїти наші ут гнѡсное

32 слуше||нїє таї да пѡсти и їазїкїа наш ут лажїи и ут клеветїи и ут дрѹги прїзни хоратїи, и сичкѡту наши тѣло ут сфетѡвни сладѡстрастїєта платєкин, сичката наша мїсал ут лукавое помїшлєніє да са пїзи, каквѡту гѡспѡд дѹмал на прѡрок Исїанє: кугї ша пѡстиш, рєчи, тугїва раздерї всїакѡє писанїє несправѡднѡє, и пак гѡли ублїчїи, глїднї нахраниї, сирѡмїси бездѡмнїи увидїи ги в' дѡм твої. Тугїс ше излєзи рївно катѹ слївци сфєт твої и слїва бжїїа ше тї покрїї, и тугїс катѹ сї тѹку помѡлиш, и бѡг ше та чїѡї. Блазїїа им на тєзїи хрїстєни штутѹ гѡвєет прєс сичкити сфетїи велїкнїи пѡсти сїс їстенскѡє и добрѡпрїїатнѡє гѡвєєніє, и блазїїа им на тєзїи, штутѹ гѡвєет сїс такївзи скѡпѡс да фтїсат и да

33 прїстїгнат сфетїти мїки гѡспѡдїуви и да са прєчїстат сїс сфетѡє тѣло и крїв Хрїстѡва. И блажєни сї тєзїи штутѹ сї прєукрїстєни сїс добрїї рїботи да сї спѡдѡбат, да сї поклонїат на сфетѡє воскресєніє на избїавитєлїа п спасїтєлїа нашегѡ. Бѡгѹ нашему слїва, нїнє и прїсно и во вєки вєкѡв, амїн.

† Поучєніє у сфетѡє євангелїє на дванаїсєта недєлє ут прєсфєтає трѡїца на сєтнє.

Нїшту дрѹгаїа рїбота таї нї мѡжї да размїти чєлѡвєчєскѡту помїшлєніє, слѹшатєлї мѡї, каквѡту гѹ размїшїта и залїсфїа срєбрѡлїубїєтѡ и сфетѡвнїтї пѹстѡснї рїботи, штутѹ сї разсїпват, и платєскѡє сладѡстрастнѡє пѡвїчнѡє наслїждєніє, сїїкїм штутѹ є пѡ-зїдїїа ут пѡтребїтїи наші. Та ут тѹї млѡгѹ злѡ сї рїждїа и безчєтнїи лѡшєвнїи, умрїзїа

34 помєждѹ кумшїи и брїтїє, нвїїарєстѹ помїждѹ дѡстѡвнї, убїїєстѹ помїждѹ дрѹжїїна, хїлєдї грїжїи и мїлвнїи и смѹштїванїє дѹкарїва на чєлѡвєка и нїї-пѡдєр на душїата мѹ погѹбванїє и на сєтнє їѡптїи и ут цїрєствѡ нєбєсно утпїдванїє. Заштѡ кѡїтѹ їптїи на жївѡєєнїтѹ сї сфѡї пѡ-млѡгѹ сїс сфетѡвнѡє наслїжданїє да прємїнїи и крїїно вєки вдїва сєбє сї на срєбрѡлїубїє и на дрѹги сфетѡвнїи мрїсѡтїи, та такївзи чєлѡвєк нї мѡжє лєсно да полѹчїи цїрєствѡ нєбєсно, амїи цѡтїмнєн устїва укрїїнїи ут вєчнїє жївѡт. Нї мѡжїтїи, рєчи, да рїботнїтї на бѡга а чїи и на Мамѡна, сїїкїм на бѡга а чїи и на нїсправдїїшїтїи. Заштѡ кѡїтѹ стрѹва нїсправдїїна п кѡїтѡ лїубїи млѡгѹ злїтѹ, та тѡї нї мѡжє да бїдї слѹгїа и на бѡга, ѡтїи нї мѹї і вїзмѡжнѡ пємѹ да слѹгѹва на двїма гѡспѡдїрїи. Ётѹ тѹї покїзїва нам да размєтнїм добрє, заштѡ кѡїтѹ нї є сївдїалїа

за сребро и за другити сфетовни работи, та тої человек || убіче бога 35
 сас сичкоту си сарце негову, а коїту и сивдалиа да сабире млогу имани,
 тої ни зачетное залиганіе има кам бога. Зашто една душа дето е сас
 сребролюбие улүвена, та тиа усїм на негу на други господар ни бажда
 слуга, амї садє на негу, на Мамона, санким на ниправдината. Оти тиа
 сїакуги на срешта, карши се повелїава на сришту бога. Зашто бог
 повелїава на человекити да са убічет едїн сас други и спурїт силата
 си сфое милост да струват. А Мамона, ниправдината, повелєва да бадими
 душмани едни на другигу и неправда да струвами и юшти и друго
 таквози беззаконїе. Ету Мамона, ниправдината, слугїти си сфон у кал
 и у мрасота забатачїа санким у златолюбие, и ни уставе тїах да си
 почїнат вито динїа нїто ноштїа. Ама бог добри катү избави и утарва
 нас ут таквози непотребное повичное грїженїе та || зарад тїїка и 36
 повплїал нам бог да имани нашета си мїсал на небето и тамо да
 сабїрами скривовшїтїту си наши, амї нїа дету е ут ниправдина сабрано;
 амї ут правдина и ут трүд ут захметїа наш, оти тїїка і сребролюбие
 штуту е ут ниправдина и биз захмет спичелену. То на пророк Елисее
 ученика му жїуveniчеш гү і сторилу. Ананїа и Сапфїра, жина му,
 тїї сребролюбие на смарт ги и предалу. То и на Іуда предателя
 направила і дету на вечната мака мирасчїї гу стори. Тїї сребролюбие
 на сфета сичкиє бизчетни сифери и дженкуви повдїгналу и зимїата
 спичката сас человекескаїа краф и напоїлу. Тїї сребролюбие млогу
 градовє и сила сас ваздашенїе и сас плач ги і испалнелу. Та спурїт
 теїзи работи сичкити штутү і сторилу то, таї вазмोजну нам да разу-
 меїми ут днешноту сфештенное евангелїе, шту струва || на человека 37
 тїї сребролюбие, емї слүшеїти ут Матоеє.

Евангелїе.

Во време оно, на унүї времи пристапил при Исүса нїакуї момак,
 кланел му се и мү дүмал: учїтелїу добрїї, каква добрина да стора та
 да намера живот вечнїї.

Уткриванїе.

Тоїзи момак нїа тукү салт дето е бил богат, амї и големец бил:
 нїакуи си дүмат за него, оти бил престорник и лукав, и душел да
 испїтва Христа. Ама ни е таї, амї бил салт сребролюбєц, зарадї тїї
 и Христос нагрозїл него. Евангелїст Лука сказва: как бил големец
 евреїски, а евангелїст Марку сказва за негу, катү гү вїдел Исус и

убікнал пегу. Ама то іавну і как тоі момак у добрo жуівееіне бїл и
38 їмал желанїе за живoт вееінии. Ама сребролюбївое трїпїе меката нїва, ||
штуту е сарцето негову, подавено и повредїно бїлу.

Евангелїе.

И Іисус рече нему: шу ма питаш за добринї, нїкуї ни е добар
усфем одного бoга.

Утвриванїе.

Заштогу пї естество тїаму едїн бoг е добар. Ама коїту ходи пу
божна пїт, та мoжи да бїди и тої добар, ама нїа пу естество. Заштогу
нїто ангел нїто человек мoжи да бїди пу естествогу си сфoї добар
усфем одного бoга, заштогу на бoга добринїата му пу естествотогу му
негуву си асла, и не сї променїава нїкоги. И добринї зал мoжи да бїди,
и зал катї і, добар мoжи да бїди, каквoту ангелити и человекити еднo
времи гу пїтили сас штенїету си тїахно. Амї тоїзи момак Христї за
простнї человек гу сїакаши и добар гу нарїчеши, а нїа бoга, амї катї
пїакугу еврейскаго учїтеля. Зарадї тїї и Христoс насришту сїаканїето
39 му негуву дїмаши му и тої нему катї человек: защо ма, кажи, питаш
за добринї спурїт твоїту сїаканїе, дету ма їмаш как сам человек
а то ас нїсам добар каквoту человек, амї їмам нїизмереннае и дал-
бокае добринїа каквoту бoг. Тїї шуту гї рече тїа Христoс та ни е чи
утсїчїа человекескoту добрoту произволїенїе, амї зарад обїчнаїа добринїа
научава сїїким зарадї бoжїата. Да ни прїемами похвалба нїи на себе
си и лїстенїету утфїрлїа ут нас.

Евангелїе.

Рече нему Іисус, акї їскаш да флїзиш в живoт, а тї упазї запове-
дїти. А тої рече на Христї: чи куї заповеди? (Тої сїакаши усфем
законнїа заповеди шуту са та и дрїги бїлким пїакунї новї заповеди
їма шутї завoждат человека в живoт вееіннї). А Іисус рече нему: не
40 убїваї, не скїрвей, ни ут||кравїа, на лажїа шехатлак ни струваї,
почїтаї баца си и маїка си, и кумнїе си да убїкнїш каквoту убїчеш
себе си. Рече на Іисуса бнзи момак: тїї ас гу сам сїчкoту ударжїал
їоци ут мїлка.

Уткриванїе.

И Христoс нїї-голїмнїи заповеди покїзал нему шуту сїа на законїа.
Еднo, да покїжи как и тої сам сї почїта тїах и ни е каршїлїф на
законїа. Дрїго, да изивї нему, oти коїту сїака себе си чи куї даржї

вѣтнія закон садѣ та саваршѣн бѣва, а тої пи бѣжда саваршѣн ду дѣ пи исправи и евангелскии закон та вѣки главно саваршѣн пи може да бѣди. Защо провѣдец бѣг знѣнни какаѣ ѡтвет щѣ да дадѣ нему и да ричѣ как ут малка іѡнчи сѣчки заповеди і саваршил. И похвалѡ бѣши нему катѣ рѣчи как сѣчкити заповеди и уназил. Амá то асла ла||жіá 41 бѣду. Оти тої бѣл богáт и тѡлкузи сѣроти и сиромáси імáл укүлү нѣгу си та тої да би даржáл сáщу заповѣнити бѣжии: да убѣче кумшѣе си сѣѡї каквѡту себѣ си, а то му бѣши пѡтребнү нему да пураздадѣ ут імáниту си сѣѡї пѣ кумшѣити си щүту гѣ імáши на ѡкүлу си сиромáси, амá тої áнчек тукү садѣ сас хоратѣ ги бил убѣчел тѡлкус сáлт щүтү не бил поврѣждадл нѣкугу. Амá да подадѣ ут імáниту си сѣѡї мило-стѣнниá пу сиромáси та тѣї му бѣлу сáклетно и тѣшку. Каквѡту и нѣи стрѣвами и ду днѣска, нѣи вѣарвами сѣтетѡе евангѣліе, амá щүтү повилѣáва то на нáс, нѣгу нѣи пи даржѣими. Кої імá снгá от нáс саваршенна лѣубѡв на кумшѣе си сѣѡї? Стрѣва ми са не імá нѣкуї илѣ ут сѣнца ни бѣлким мálкү нѣáкуи щáт сá намѣри, амѣ пѡ-млѡгүтү щүтү смѣ, сѣ насрѣца каршѣ даржѣим даржáва. Оти намѣсто да убѣчеми кумшѣити си нáши сиромáсити | а нѣи нѣправдинá стрѣвами сас тѣáх. И глѣдами 42 щүтү імáт нѣщү ф рацѣти си тѣхни, да мѡжим сас нѣáкое излáстѣнѣе и тѣї да зѣним и да угрáбим ут тѣáх, пѡвечи и сáс сѣла им гу зѣмами каквѡту да са оболерѣими нѣиá сас тѣхнѣиá трѣд, а тѣи глáдни и гѡли да устáпат. И тáи са хвáлими и нѣиá катү ѡнзи богáтнѣиá как пázил ўш заповѣдити бѣжии. Амá тѣшкое нáм, ѡти сас тѣизи рáботи на вѣчната мáквá щем да смѣ усáдени, каквѡту ѡнзи болерѣд. Түї катү рѣчи нему, Христѡс ѣскал да повдѣгнѣ нѣгу да саваршил по-гѡліáмае добринá.

Евангеліе.

Рѣчи му нему Исѣус: акү щѣши нѣдѣ да бѣдши саваршѣн, а ти нѣдѣ та продáл імáниту си твої и гѣ раздáл пѣ сиромáси, ѡти тугáзи щнш да імáш скривѡвище на небѡто, и илá и ходѣ подѣре ми. . .

Уткриваніе.

Защѡту імáниту на человекá поврѣжданиѣ | му стрѣва и му забранѣ 43 да утѣде подѣр Христá. Повилѣáл нему Христѡс да раздадѣ імáниту си сѣѡи пу сиромáси да са угарвѣ ут сѣтетѡвище грѣижи и тáи рахáт да ходѣ подѣр Христá. Рѣчи му скривѡвище ше імáш на небѡту, утѣшѣáва сребролѣубнѣто негову. Оти нѣá таквѡс скривѡвиште гнѣлѡе щѣ да бѣди тáмо нему, амѣ вѣчное щүтү сá нѣкуги ни разсѣпва нѣтѡ изгнѣáва. И ходѣ, рѣчи, подѣр мѣне, ходѣ пу стáпкити ми на мѡїту жѣувѣенѣе, и хѣбáво и чѣсто да даржѣиш заповѣдити мѡи.

Евангеліе.

Катү чіү тоізи момак таізи дума, утіди си и са кахарени, оти имаше млогу стока или речи имани.

Уткриваніе.

Түи катү чіү онзи момак ни утдади никакаф ответ на Христа ами си утишел загрижен, оти млогу имани имаше тоі. Ама и толкус роп му беша на негу имани та заради түи сас млогу грижия са утдилі
44 тоі ут Христа || и си утіди. Тугизи речи Христос на ученицити си сфон.

Евангеліе.

Найстенна думам вам как ни можи лесно да флэзи болерин ф царство небесное. И пак ви думам вам, оти по-лесну і да преміни каміла приз иглени уши а ния болерин да флэзи ф царство небесное.

Уткриваніе.

Куги на болерина і мачно и дету ни можи лесну да флэзи ф царство небесно, ами коіту пак іадэ чіүздо имани, то нему пак никак ни е вазможно да флэзи ф царство небесное хептен. Зашто коіту ни подава ут сфойту си имани милостиния пу сиромаси, да пригледва тіах та тоі щи заради немилості си сфойа усаден да бади. Ами колку щи по-млогу усаден да бади тоізи, дету іадэ чіүс трүд или хак неправедно? Түи
45 речи Христос заради да покажи как и таізи работа мачна да укоріава || богатити человеци или иманиту тіахно. Ами коіту садэ сафсіам роп бажда на боліарстуту сфой та негу педенцва, наказва. Оти таі млогу болери чело-вци спасили себе си, защо разумно чіувердисфали боліарстуту си и не били сафсіам роби на негу, ами тии оніурдисфали на негу каквоту триаба, а ния то на тіах. Ут истенна чіүдна и дівна і таізи гатанка, слущіа-тели мой, оти каквоту дебело важи гимничіское или гу ричі іурган как ни можи лесно да преміни приз иглени уши та ету на таізи і прилика и коіту желіа да утіди на живот вечниі. Защо онзи і пат лесен, прескарбен саіким прекахарліф; заради түи богати и дебелі человек ни са сместіа да преміни из негу пат оті і ету богат и клас тоі человек ут млогу сфетовное наслажданіе. Ами триаба да устави тоі малко ут түи времи
46 тешкое саіким ут тоізи тувар || шуту е натуварен толкус сас негү. И малко триаба да истанчі себе си, каквоту да можи лесно да са фмести и да проміни приз унеізи тесни врата, шутү заводет человека на царство небесное. . .

Уткриваніє.

Чи́дили са ўченицити Христови и са разма́щали мло́гу сас ума́ си, ама́ ниа́ за себе́ си, о́ти сичкити ти́и сиромási били, а́ми са гри́жели заради́ богáттии челове́ци и бо́ели са за тиа́х, е́ту начéнали сфетити апóстоли да приéмват милосáрцие азизливина (?) и да сá гри́жіат заради́ погубваніето на челове́цити, и думали поми́жду́ си: чи ко́и щи́ богáттии человек да мо́жи спасе́н да ба́ди?

Евангеліє.

Поглédнал Исус на тиа́х и рéчи им: ут человек това́ ни é вазмóжну, ама́ ут бо́га || сичкити са вазмóжни.

47

Уткриваніє.

Крóтку поглédнал Исус на ўченицити си сфóи заради́ да растуши́ сарца́та техни. Защóту са у́плашили и размáтили ф себе́ си. А чи сéтне и заради́ туй им рéчи: ни é вазмóжну на богáттиа человек сас сфóета си сила да спасі́ себе́ си, защóту іа́ку і сфáрзан са среброу́бичливи́а синчи́ри. Заради́ туй ни é вазмóжну нéму тукú садé ут себе́ си да са угарвé то́и ут таква́зи бедá. Ама́ сичкóту щутú мо́жи бóг ниа́ тукú богáттии мо́жи да спасі́, а́ми и дрúги рáботи, кугі́ прóсим ут нéгу, мо́жи да ни подáри́ нáс. Спасі́ава бóг и богáттии, ама́ трия́ба ут по́напрéт тиа́м ти́и да са убáрнат и да приві́кат бо́га на по́мош на себе́ си и ут болиáрстуту си тиа́хно да нураздилáт и да дадáт ну сиромásiн и ну сирóти и да угасáт сребролю́бівоту унуй́ || угниáну раснáлваніє.

48

Поучéніє.

Éту, слущіáтели мо́и, чи́ухми и разумéхми как é мáчно нéщу да флэ́зи богáттии ф ца́рство небéсное. Ама́ да кáжим ли и заради́ туй, чи как богáтствоту стрúва нам прицáнваніє на саваршáваніє на добрítи рáботи. И ни мо́жи да спасі́ богáттии себе́ си. И ут и́стенна та́каи́ богáтство самó ну себе́ си ни é нитó добрó нитó злó. Éту бáжда ут нéгу и добрó и злó, ама́ то́ ут нáщу щéніє бáжда, или́ та́и или́ та́и. Каквóту и сас іазі́кіа наш мо́жим да думами́ и злó и добрó. Та зарáт туй да ни умахані́авами бо́га щуту́ é подáл то́и нáм болиáрство. Защóту е прелóжил то́и нáм на сфетóе писáніє три́ примéрки за зліи́, за лóши и за распúстнати богáти, и заради́ праведни́и и сфетіи́и богáттии. || И éту, двáмата лóшевити́и и распúстнатити болéри, те́изи са щутú ги свáзва сфетóе евангеліє. Человек ніа́куи́, рéчи, бéши болéрин мло́гу щуту́ са

ублічеши сас скáпи и сфѣтли дрѣхи и висилѣши са на сѣки дѣн сфѣт-
ливо сас приіáдваніе и сас препіваніе и сѣ стрѹваши сіáкуги на шким-
біата си вóлета і́ и биз міарка бѣши нимилозліф и каменосáрцен. Оти
имал пред вратáта си нѣгова едного чловека бóлнаго, дѣто е лижіáл тамо,
і́миту му Лазар, уранѣн и глáден, на сѣки дѣн глѣдал нѣгу тáї, амá
ни мѹ думилáвалу нікак за нѣгу на тугóзи болерѣца и да стóри мѣлост
на нѣгу. Ачі и дрѹгніа болерѣц и тої такавзи бѣл, на тáизи прѣлика,
дѣту сас хливіá и сас фáйді бириáл имáни и рѣкал едѣн пáт на себѣ си,
кату му стóрили нивіáта нѣгови млогу максѹл: да развалá, рѣчи безѹмніи.

- 50 хамбáрнти мѣи и да гѣ наспáва по-голѣмн, каквóту || да сá сабирѣ
сѣчкоту жіту мѣи и хубавніáта ми моáа и да рикá тугіс на душáта си
моáа: душѣ моáа, і́маш млогу пригѣтвенѹ сѣчкоту хѹбаво зараді млогу
гѣден, амѣ еш и пѣи и са висилѣ. Тáї ѣту помѣслил, а ни знаі ни за
ду утринáта щѣ ли да и жіѹв. И не помѣслил глѹпавні и несмісленніи,
чи кáк приз нѣе нѣщ не истѣмлат душáта му ут нѣгу. Ёту и дрѹги
і́ма двáма болерѣца, щуту сá пак тѣ прáведни и сфѣтѣ чловеци и
прослáвени и на небѣто и на зиміáта. Едїна і́ Авраáм, щутѹ бѣл млогу
богáт чловец и сас добѣтаци и сас злáту и срѣбру. Амá і́á да помѣслим
чи на курѣ ни са известѣни и убáдени и чѣѹти Авраáмовити добрі
рáботи. Дѣто е бѣл ду толкус млогу странноубичліф и правдолѹбѣф
та спурѣт тѹї дѣту са и сподѣбил та і́ нагостѣл самаго бѣга, курѣту
- 51 му са нѣи на три лицá пресфѣтаѣ трѣнца кату трѣма || чловеци. Толкус
послушлиф бѣл тої на бѣга щутѹ зел нѣж и сѣ прострѣáл ракáта нѣгова
да заколи синá си сфѣі лѹбѣзніиá зараді бѣга. И толкузи вѣрен тої
щуту ѣ бѣл на бѣга ѣти віáрата нѣгова та са фменіла нѣму ф правдинá.
И зарáт тѹї та сá и ду толкус достѣен намѣрил ѣти са удостойл да
излѣзи ут сѣмиту нѣгуву или ричѣ ут корѣн нѣгов пречїстаáа девїца
Марїа, дѣто е пак тѣа родїла превѣчное слѣво гѣспода бѣга нашѣго.
Ёту і́ѣци и дрѹгніа болерѣц: тоїзи бѣл богáтни Іѹв щуту сá ві́ка, щутѹ
самсѣ бѣг пѣхатлáдїсал зараді нѣгу как е бѣл и тої і́стенски и без-
кусурліф, прáведен и благочестѣф, дѣту утделáвал себѣ си ут сѣчкити
лукáви рáботи. И тої бѣл млогу зенгїнни и прѣдобрѣполѹчен. И ут
і́сток-слáнци щуту і́ сфѣт, тої нáї-доброрѣден бѣши. Амá на толкузи
- 52 бѣли просфѣтали на нѣгу и добринїти му нѣгуви: мáжество, сáїким
і́унáшество на душáта си, застѹáваніе на умá си, тарпѣніе на сáрдѣто
си, и вѣлку ли и бѣл убѣчел сїроти и сиромáси каквóту и сам сѣ
дѹмал: ас, рѣчи, бїáх учї на слѣнити, кракá на хрѣмити, а на сїротити
и на довіцїти и на сиромáсити бїáх бащá. И ни идѣн сиромáх или

сірота ни излѣзи ут кащата моѧ сас празна назва. Та ѣту тѣкаѧ богатство щуту са вѣка, тѣкаѧ имѧни и стѣка, ѣту тѣкаѧ слава и чѣст и ут бѣга и ут чловецѣти. Неправедно угѣждами нѣи маханѧ врас болѧрстуту как тѣ принасѣду на чловека вѣчнаѧ мака. Чи болѧрстото нѣтѣ спасѧва нѣтѣ погубѧва чловека, ѣти на добрѧ кугѧ са куландардѣсѣфа та спасѧва тугѣс, а на злѧ кугѧ са куландардѣсѣфа та тугѣс пак погубѧва на чловека душѧта. Ут безѣмѣето си нѧши та дѣмами нѣи, ѣти сѣромашлѧка бѣва на добрѣти рѣботи себѣц. А тѣ сѣро- 53 машлѧка и тѣѧ ут само сѣбе си нѣтѣ і добрѣ нѣщѣ нѣтѣ і злѣ, ѣти сѣчкоту и на произволѣнѣето на чловека и нѧѧ ф болѧрстуту илѣ ф сѣромашлѧка да стуй спасѣнѣето илѣ погубванѣето. ѣти бѣг сѧкуги подава дѣрбата си сѣбѣѧ на добрѣ произволѣнѣе. Пѣ-добро і и пѣ-прѣтну і на чловека добрѣ имѧ а нѧѧ млѣгу болѧрсту. Гѣспѣд приѣма и богѧти и сѣромѧси. Богѧт и сѣромѧх, рѣчи Соломѣн, едѣн дрѣги са срѣшнали, и двѧмата бѣг ги і саздѧл, идногѣту бѣг гу и стѣрил богѧт да уткѣпи себѣ си ут вѣчната мака сас милѣстѣнѧ и сас милѣзлѣщѣната си, а дрѣгнѧ стѣрил сѣромѧх та и тѣѧ сас тарпѣнѣету си и сас благодарѣнѣету си и сас мажѣствѣту си сѣбѣѧ ще да мѣрасчѣладѣса цѣрство небѣсно. Сѣчкѣти бѣг щуту ги і стѣрил добрѣ са и фѧѣдалиѧ са и спасѣтелни са. Вѣде бѣг, рѣчи, сѣчкѣти щуту ги стѣри добрѣ са млѣгу, амѣн.

† Поученѣе ут сѣетѣе евангѣлѣе на деветнаѣ- 54 стаѧ недеѣе, щуту е ут сѣетаго Лукѧ.

От сѣчкѣти добрѣ рѣботи нѧѧ-голѧма і и нѧѧ-висѣка і и добрѧ и лѣубѣвтѧ, и ут фрѣт и прѣтна и фѧѣдалиѧ. ѣти кѣѣту имѧ лѣубѣвта тѣѧ сас сѣчкѣти заповѣди гѣспѣдѣуви испѧлнен бѣва. Защѣту и самсѣ гѣспѣд дѣма: кѣѣту убѣче мѣне тѣѧ заповѣдѣти мѣѧ дѣржѣ ги, и кѣѣту пак дѣржѣ заповѣдѣти мѣѧ, тѣѧ убѣче мѣне. И пак рѣчи: аку убѣчѣти мѣне, а вѣѧа заповѣдѣти мѣѧ ше ги запѧзѣти. Заповѣдата моѧ пѣрвата таѣзи и: нѧѧ-напрѣт да са убѣчѣти едѣн сас дрѣги, ѣти кѣѣту ни убѣче кѣмшѣе си сѣбѣѧ та тѣѧ заповѣдѣти мѣѧ ни дѣржѣ ги, а кѣѣту ни дѣржѣ заповѣдѣти бѣжѣи, тѣѧ ни мѣжи да убѣче бѣга. ѣти кѣѣту убѣче бѣга, 55 тѣѧ ут ѣстенна убѣче и кѣмшѣе си. Лѣубѣвна і таѣзи рѣбота: ут сѣчкоту си сѣрцѣ добрѣ да стѣрим на кѣмшѣѣти си нѧши, и спѣрѣт сѣлата си нѧша ѧрдѧм да стрѣвами тѣѧм, и аку нѣщѣ преогѣрчѧѧт нас, нѣи сас голѧмѣе добродѣшѣе да тарпѣм, и аку нѣ прѣгрѣшат нам нѣщѣ да ни стѣрат сѧѣким злѣ, а нѣи трѣѧба да сѧ ни укахарѧвами, ѣти кѣѣту лѣубѣ бѣга, тѣѧ нѣкугу чловека ни угѣрчѣѧва, ни укахарѧва нѣтѣ са

грїжи за привременнїти и гнїлїти рáботи, амї жїувеї на змїята като ангел сас говєни и сас бдєнїе и за нїкогү челоуєка злò не мїсли, ами на сєкїгү брáта добрòту му желáї. Ёту таїкаї коїту убіче бòга, тої убіче и кумшїе си брáта. Оти коїто ричє ас убічем бòга, а брáта си да мрáзи, тої и лажлїф, кáквоту вазлїбєннї апòстол Іоáн дума:

56 тої брáта си || глєда гү тўка сїáкугнї прєд учїти си та ни гү убіче, амї бòга катў не вїдн, кáквò мòжи да убіче нєгү? Бòг н аслá лїубòв, а чи н коїту їма лїубòв тої в бòга жїувеї и бòг ф нєгү жїувеї. Коїту убіче кумшїе си, тої за нєгү пїщү злò ни помїслїа, амї и душáта си сфòїа зарадї нєгү полáга. Коїту, рєчи, убіче брáта си, тої сїчкнє закòн испáлнїл гү н н савáршїл гү ї. Защò закòна и сїчкїтн зáповєдн бòжннї тїн сá заклїучват у лїубòв брáтскáя, сáїкїм: не убіваї, не скўрвєї, ни уткрáдвaї, на лажїá шєхатлáк ни стрўваї, на мрáснн рáботн нїдєї бáждá сївдaлїя. Амá кугї убічєш брáта си, та сас таїзн єднáтá зáповєд сїчкїтн и дрўгїтн зáповєдн испáлнїáвaш гн. Защòту на сїчкїтн зáповєдн кòрєнá им н зaпòчєвaнїєту им лїубòвтá ї. Оти лїубòв ут сїчкòту злò

57 нaдaлєч ї н сїчкєтá добрннá харїзвa нa челоуєкá. Тўї пїшнї и вєлїкнї || Пáвєл апòстол кáм корїноїанїтн: мaкáр н дá дўмáм сас сїчкїтн їзїцї челоуєчєскнї н сас áнгєлскнї, áкү нємáм лїубòв, мòжє дá бáдá катў бaкáр кугї гү дрáнкáш дá звaнтї или ватў оргáн дá нчї салт. И мaкáр н дá їмáм прорòчєствò н дá знáє сїчкїтн скрїтн рáботн н сєкїї рáзум, а кугї лїубòв пїáмáм тá нїсáм нїзaщү. Мaкáр н дá їмáм тòлкүс вїáрá кòлкүтү вєкн дá мòгá н горїтн дá нòмєстєм сас дўмáтá сн, мaкáр н дá рздáм сїчкòту сн мòї їмáнн, мaкáр н дá прєдáм телòту сн мòї зарадї бòгá дá гү изгүрát, лїубòв áкү пїáмáм, нїкүїá фáїдá нїáмá дá мн бáдн. Оти лїубòвтá млòгү тaршї н áчєдїсфá. Лїубòвтá нн зaвїждá, тїá нн сá фòдулєї, нн сá прєвzнáсє, бєзнáтнн рáботн нн стрўвá, нн їцн сфòбєтá сн вòлїá, нн сá гнєвї, нн мїслн злò, нн сá рáдвá зaрaд нпрáвдннá,

58 амн сá рáдвá зaрaдн їстєннá лїубòв, сїчкїтн бòжнн тємбїхн прїємá гн н сїчкòту вїáрвá, сє сá нaдїáвá нá бòгá н сїчкòту тaршї, н нїкүгн нн утпáдвá. Лїубòв амї є катў єднò глáвнòє зaтємєлїáвaнїє нá сїчкїтн добрї рáботн. Зaрaдї тўї н Хрїстòс нáї-млòгү нòучїáвaл ўчєннцїтн сн сфòн, тáїзн лїубòв сїáкугн дá їá їмáт нòмїждү сн н тáї їм дўмáл:

Евангєліє.

Рєчн гòспòд: кáквòтү вїї їскáтн дá вн стрўвaт вáм челоуєцїтн, тáї н вїї дá глєдáтн дá їм стрўвaтн добрò тїáм. И áкү убічєтн вїї сáдє упòєзн, кўїтү н тїї вáс убічєт, тá күє дaрòвaнїє шє їмáт ут бòгá?

То туй и грешницити гу струват. И аку ли давати на заим садé на теизи, щуту са надiавати пак да си гу зéмати ут тiах, та тó вам куé дарованiе щé да бáди, то таi и грешницити || на дрúгити грешници 59 та им дават на заим дéту смiатат равнó да си гу васприéмат.

Уткриванiе.

Таизи и заповед естéственное зараченiе, саiким iсками ли да ниi чiувами заради нас лóши дúми ут нiакогу чéловека, то трiаба и ниi злó да ни подúмвами за нiкогу чéловека, нитó злó да струвами на нiакогу. Амi желáим ли да бáдим ниi похвáлни, потрiабну i ниi да хвáлим спчкити чéловеци. И iсками ли ниi да ни ачедiсфат нас. потрiабну и ут пó напрét ни пурúм да ачедiсфами брáтiета наши. Iсками ли ниi да полúчим прощенiе за греховéти си нáши ут бóга, потрiабну i ут пó-напрét пурúм ниi да упростím на брáтiета наши щуту ни са прегрешiли нáм. Iсками ли да ни бáдим ниi углобени и угрáбени и упупáржени, потрiабну i ут пó-напрét пурúм ниi да са пазим да ни грáбним чiуздото имáни || на сiла и да ни глубiавами 60 дрúги чéловеци нитó да ги пупáржеми. Ету таквiс да бáдим ниi на кумшiити и на сiчкити брáтiе нáши, каквóту iщим да бáдат и тii сас нáс. Защó душá кугi i без телó та ни са нариче чéовек нитó пак телóту без душáта, та такáвзи и кóиту нiама лiуббóв кам кумшiе си брáта сфоегó.

Евангéлие.

Анчек да уби́чети душмáнити си вáши и добрó да струвати тiам и на заим да давати на дéту ни са надiавати да гу зéмити. И тугiзи щи да бáди заплащанiето вáши млóгу и синовé на гóрнiа ше са наричéти, óти i тóи добар и на злiти и на добрiти, и зарáт туй бадéти милозлiиви, защó óтец вáш небéснии милозлiиф и.

Уткриванiе.

Защóту катú щéши Христóс да провóди ученицити сфои на iстенское евангелское проповiадванiе, и катú знáеши óти млóгу царé и мачiтели щáт да стáнат каршиi насри||щу тiах да ги гóнат и да ги мáчет, заради 61 туй поучiава тiах да ни са гри́жет у таизи бедá и напáст и да ни са ропат и да ни мiслат душманлáк на тiах мачiтели нитó да са саблзвiават та да устáвет таквóзи спасiтелное проповiаданiе и да угáсне и евангелское сфетлiвое слáнци. Та спурiт туй ут напрét ióщи поучiава тiах да ни са гри́жет и да ни са гневáт на душмáнити си сфои, нитó

да им ваздават зло за зло, ами іако да тартат и півиче ліубов да показват тіам, и да са молат зараді тіах. Защогу и Христос таі стбірл катү бешн на крест сфой распет, таі дүмашн: бче, прости им тоизи грех, оти тиі ни знает шу струват. Защо да ни рекат ученицити негови, чи вазможну лі і таквози заповеданіе, да убїчеми душманити си наші и да са молим зараді тіах. Та зараді түй им показва господ как ут

62 естественное подірваніе та түй нещү ни е млогу мачно. || Каквотү іскати, речн, да ви струват вам человекити, и виі тіам таі да струвати. Каквотү ісками ниі да бадат тін сас нас, таі триаба да бадим и ниі сас тіах. Ісками ли ниі тиі да бадат нам ліүти и немилостіви и лукави, ни щем таі и ниі да бадим сас тіах. Ни щем ли ниі да бадат тиі нам милостіви и карес да ни ні даржат? Ни щем. Та таіка і прилично да бадим и ниі сас тіах. Түй да са ни струва на ніакогу безүмнаго, как таізи і работа млогу мачнаіа. Защо іощи ут краї түй естество си і узаконено асла, адет си и саіким таі, детү нещү нам ни ні і драгу на дрүгигу да гу ни струвами түй. Оти коі каквотү пусеі, түй щн и да пужеши. Аку щем ниі добро да струват нам, таі и ниіа спурит сїлата си нашіа добро да струвами и на дрүгити. Ама ніа тукү садє

63 куїту убїчет нас та тіам добро да струвами. Оти то ни е голіама || добра работа. Оти и еленити и идолоповклонницити и хаїдутити и сребролюбівити и сїчкити злосторники струват и тиі таі това, щтү тиі ніамат нікаква добрина. И ниі таі акү убїчеми тукү садє достувити си наші, тугїва прилични бївами на еленити. Бог сфетін іщи да сабирє нас слүги негуви да бадим обични и добрі помвядү си. Зараді түй повелел нам да струвами добро помиждү си и да імами ліубоф єдин на дрүгигу. И ніа тукү садє секи себе си да глєда, амї да са погрїжвами и за дрүги братіе наші. Оти и ураче ни сеі толкус храна колкуту нєму садє да стїгни, амї и дрүги млогу хора да нахрани. Таі и воїскари кугї утїдат на воїска или да ричеш на сфєр, ни утвждат да са бїет да са уназат садє самі тіах си ут увєзи душманн, амї да уназат отєчествотү си и сїчкити братіе сфон. Та зараді түй утвждат

64 тамо на умїранїетү си. || Таі и базирєнин ни принасе имани, купїа садє толкус волкуту му і потрібну, амї за млогу и за дрүги хора принасе какафту им матаф имани триаба, каквотү и ніакүи си макар да бїл пустинак и ходил бил пу горїти и макар да і надмінал сїчкити человекити сас говєни, ама акү ни помогни и ни приглєда на окулу си и дрүги братіе кумшїи сфон, амї да устави тіах да погїнат, та тоі ут бoga мїлост не можи намєри. Ама да ни ричє ніакүи ут нас чи тоі

человек ни е на мене обичен дос, нито ми и роднина нито ми и кумшиї, ами как да гу помилувам ас негу. А то слушеї, о человекче, и нидеї стуйа на срѣца, каршиї да си на бога и на закона негов. Защо ету и тело человеческое не ли е едно, ами има ставици млогу, и ни са дилат ут телоту, и таї са чите едно тело. Ами и Христос не ли е таї щуту е тої глава наша? А ниї сипца едно тело сми и ф идного 65 ефетаго духа са крастихми. Зарат туй ни можим да ричем ниї, бизи или тоїзи человек та ни е кумшиї ближник и брат наш. Сига можн ли да риче раката или крака на человека: ас писам става ут туй тело или можн ли да риче убогу на рацѣти: виї мене ни ми сте потребни, или глава да риче таї на краката? Оти бог премудриї сїакаїа става патакмиїл и угудил на человека куйа адету і бїла потребна. И сичкити ставици на телоту потребни са. И наї-безчестнаїа ставица щуту е та на времи потребна і. И на времи акү боледүва една става ут телоту, тугиїзи и сичкити боледүват. Аку ли бадї една ставица на радост, тугиїс и сичкити ставици радозливи са. Заради туй и ниї ни можим да ричем за наїакогу человека: тої ни е брат наш и на саклѣтное времи да ни помилувами негу, да са || ни покахарїм заради негу. 66

Поучѣніе.

Та заради туй, слушатели мої, потріабну і да їмами и ниї покориаваніе на божити заповеди и да са убиचेми єдин сас други. И никуї ут нас да ни риче унаїзи студеннаїа и душеповреденнаїа хората, сїаїким да ни риче наїакуї, чи коїту ма убиче, и ас убичем негу, а коїто ни ма убиче, и ас негу ни гу убичем. Оти и секи человек наш брат, и борчлиїа сми колкуту можим да са потрудим да дукарами ниї негу брата на добар пат. Три закона са ф человекити: естѣственни, написанни и евангѣлскии. Естѣственниїа закон и тоїзи: щуту тебе ни е драгу и ти ни гу струваї на другигу. А Моїсеова написанниїа закон щуту е тоїзи: да убичеш господа бога твоего ут сичката си душиа твоїа, и кумшиїе си каквоту убичеш себе си, и негу таї. А пак евангѣлскіе закон || тоїзи і: да убичеми душманити си наші и добро да їм стру- 67 вами, аку щѣми да бадими сїнове на вишнїаго бога. Оти коїту обиче душманина си, та тої и прилчен на бога. Аку ли лүбим тукү садѣ куйту нас лүбат, та тугиїва сми пак прилчни на грѣшницити. Бадѣти, рѣчи, милостиви каквоту і милостїф и отец ваш небесни. Оти тої дава даш на злїти и на добрїти и на лүкавити. Заради туй да убичеми душманити си наші, каквоту і и бог убїкнал нас. Ниї спурїт Ада-

мовуту прегрешеніє та бѣхми нѣму душмани. А тої пак заради нас насѣтне предѣде синѣ си сфоегѣ на смѣрт. Та заради тѣї да помилувама и да аджедїсами каквѣту сми и нїї помилувани от бѣга. Оти тугїзи са познава пу бѣга как їмама їстенскаїа лїубѣв, кугї ни убїчема салт

68 достувити си, амї да прощѣвама и || душманити си наші и спурїт силата си нашіа да им помагана тїам. Да бїагана ут немилозлїфцината и мїлост да убївнїм да їмама кам кумпїити си наші, и да умразїм грабенїету и сребролїубнєто, и повичи человекити да убїкнїм а нїа сребрѣту, каквѣту да їмама мїасту на царстуту бѣжїе и сїакуги на радост да бадїм. Оти мураба̀та и мраснѣту сребролїубивѣту сабїранїе рожденїе ехїднову і. Кѣїту і млѣгу сїфдалиїа на мураба̀, тої смѣрт принасе на себѣ си. Заради тѣї да умразїм тѣїзи мураба̀, зацѣ усїм нѣе нїама дрѣго тѣлкус душезагѣбанїе. Таїзи мураба̀ затварїа раїскити врата и пѣтїа на живѣт дѣту завѣжда, заградїава гу. Таїзи мураба̀ тїа мѣлку слѣдѣст їма, амѣ на сѣтне вѣчнїи кахар и грїжа прїнасе. Нїакуги си сїромѣх мѣли са нам да помѣнїм нѣму на теснѣтѣта нѣгува, а нїї

69 глѣдами да претувѣрема нѣгу сас тѣшкаїа мураба̀, каквѣту да зѣмїм акѣ їма нїакун хѣбава и краснаїа, потрібнаїа щуту є нѣму рабѣта. И катѣ сас мѣсло угасїавама кахарлївнїа нѣгова ѣган, и нїа да расту-нїїм сїромѣха, амї повичи да утеготїм нѣгу. И сїромѣшескѣта грїжїа и кахара му на таргѣвнїа гу прелѣжїхми, а нїа да глѣдами чи как сїчкїе закон и прорѣдїтї утфѣрлет таїзи мураба̀, да нїе зѣмама ут брѣтїету наші. Зацѣту на бѣга и умразна рабѣта тїа рабѣта и Езекїл прорѣк дѣма: мураба̀ и чїзѣдѣе заплащанїе, ударжїаванїе, таї ут сїчкїтї грѣхѣвѣ то наї-мрасно пред бѣга. И закон нїїни да нїї дѣваш на брѣта си сїбрѣо на мураба̀ нїтѣ на кумпїїе си твої лажїа на лажїа и мураба̀

70 на мураба̀ безакѣнно и и на бѣга млѣгу мрасно. || И прорѣк Давїд дѣма: сїбрѣото си сфѣї нї гѣ дѣди на мураба̀, а за грѣшнїи граждани дѣма: нї иксїлдїса ут пѣтїа нѣгов нїкуги мураба̀ и лажїа. Ёту поболїа сас несправдїна и зачѣна бѣлес и родї безакѣнїе. Млѣгу іѣщи їма да нїїни пу сфетѣе нїсанїе за таїзи злїа и безакѣннаїа рабѣта. Та спурїт тѣїкаї іавно и ачїктѣн кѣлку лї єту мразї бѣг немилозлїви и немилосѣрцнїи человекїи щуту сѣ. Амї потріабнїу і сѣкї человек да подкѣнї себѣ си и да навїї таїзи іара и да іа уздравї, ѣти душепѣгубна і и мрасна і на бѣга. Амї да са потрѣдїм да спїчѣлїм мїлост и мїлосѣрцїе, ѣти тѣї мїлосѣрцїе Хрїстѣс ут нїѣту прїнесї и пѣлт прїе

71 да куртулїса нас. Заради тѣї да утїдїм и нїї подїр || жїувѣенїту му нѣгову, та данѣ полѣчїм в дѣн сѣднїї мїлост ут Хрїста бѣга нашего емѣже слѣва со ѣтцѣм и со сфетїм дѣхом, амїн.

† Поученіе ут сфетое евангеліе на дваісти и двіа недели, щуту е и то ут сфетаго Лука.

Добрó и сіакуги и фаидалиіа і коіту слўше сас січкоту си сарцѣ слóвоту бѣжіе, слухіатели мѣи, амá ут січкити наі-вѣчи фаідалііа и коіто управіа душѣвнѣти си сфѣи табухѣти и на доброрабѣтное распáлваніе да наклучи тїах и ут лѣшевѣти обичи да утдпѣи тїах. Зарадї тїї гѣспод бѣг наш неперестáнно сас млѣгу тїурлїи приказванїета пѣтребни поучїава нас, щуту ѣ нам пѣтребно на спасѣніету ни, и да утарвѣ нас ут загубеннїа пãт и сас прїлика || показва нам на двїа старнїи, и цãрство ⁷² небесно и вѣчнае мака. Оти да нїамами дїума таквãзи и да ричѣм: чи тѣи нам добрѣту добрїа ни гү і сказал и ни і научил зарадї нѣгу, амї зарадї злѣту ни нї і убãдил нам. Та зарадї тїї и ни показва и добрѣ и злѣ. А чи и на двѣти положил разлїчни варшїі рãботи, катү да умразїми злѣту, а добрѣту да убїкнѣм. Каквѣту і іãвно показано на днѣшнѣту сфетѣе евангелїе и прїлїчно поучїава и болѣри и сиромãси. Болѣрити да ни убїчет тѣлкус сфѣтовнѣти и пїустоснїти прелãстенїета и да ни їмãт немилѣзлїваїа безчелѣвѣчїна, щуту е тѣ на бѣга наїумразно. Амї да бãдат милѣзлїви и милосарцїи, и да са ни прїдãват у млѣгу зѣфкуви сфѣтовнїи, амї колкуту і пѣтребну на челѣвѣка и каквѣту му і прїлїчно, таї да гү стрїват. А сиромãсити бѣдни и щуту сã испãднали, нак тїах || поучїава млѣгу бїз карãр да ни са грїжіат ⁷³ и да ни сã кахарãт тѣлкус в бѣдãта и в теснѣтãта си тїахна. Амї їãко да тарпãт и да благодарãт на бѣга, ѣти сас тїї тарпѣніе їмãт надѣжда на ѣзни сфѣт да прїемãт унãзни хубавнїã ут бѣга. Защѣ нимилѣзлївнѣти болѣри и нимилосарцннѣти за тїахнѣту пѣвичнѣту сфѣтовннѣту наслãжданїе тã тїї щãт да утїдãт ф ѣганїа щутү ни угãсфã нїкуги. Защѣ бѣг иї правосãднк, и сѣкїму ще вãзздãдѣ снурїт рãботãта му нѣгова. Амї да утїднм снã на тїї дївное прїкãзванїе и да вїднм щү сãзва нам тїї дпѣшннѣту сфещѣнное евангелїе за унүгѣзи болѣрїи и за сиромãх Лãзара. Амї ви са мѣла вãм, богãтїи, тãзи прїтчїа и тїї прїкãзванїе да гү запїшнїти на сарцãта си вãши и нїкуги да гү ни забравѣти, ѣти да са убѣїти ут унãзнп нїстарпѣнїа е нїсãваршеннїае мака щутү || чїãка вãс ⁷⁴ подїр смãртã вãшиã да вїднїти, да сã подкãннїти да бãдннїти милѣзлїви и милосарцннѣти и снã на тѣїзи сфѣт да са покãїти сас горѣнцї сãлнї пролїванїе. Амї слўшеїтн и сфещѣнное евангелїе, щуту ѣ ут Лука.

Евангелїе.

Рѣчи гѣспод: челѣвѣк нїãкуї си бил болѣрнїи и ублїчѣши са ф червѣннїи и вїшнїи дрѣхи и на сѣнн ден са вїсплѣннїи сфѣтлїво. А сир-

ма́х ніаку́ї си, іміту Лазар, то́ї лижеши пред вратата неговн іаралі́а и сагніт, и пнѳімисфал да пу́їадва ут уне́изи трухі́, щуту са́ истарсели ут трапѳзата на болѳрина.

Уткриваніе.

Гѳспод бѳг наш іека ни нас да бѳдим милѳзлі́ви и помиждѳ си да смі́ бѳични. А ко́їту і болѳрин немилѳзлі́ф и ниачиді́сник, негу педѳшца, на́казва гу. И по́казва му, шу́ щѳ да му са́ слѳчи и да му
 75 ба́ди на ѳвзи сфѳт. А ко́їту і сирѳма́х а на́к негу поучі́ава, защѳ и акѳ потѳгли теснѳта на то́изи сфѳт, а та́мо голі́ама хубавина́ щѳ да приѳми, акѳ тарпн́ сас благадарѳніе. Премѳдрп гѳспод ѳбрази, іурпѳци по́казва нам, са́іким на болѳрина немилѳзлі́фщивата му и мѳлѳгуту му безчелѳвѳчество, а на сирѳма́ха по́казва дівное тарпнѳніе негову, ку́гї гу іма. Ві́нци іѳнци кѳк гѳспод устѳвил болѳрина без іми, ѳти, не бї́л достѳен и за іми, кѳкѳту и прѳрѳк Давї́д дѳма: ни помина́вам имене́їата те́хни сас устѳта си мо́и. А на сирѳма́ха и іміту нарѳчи, ѳти на правѳдити имене́їата им на живѳтнае кнї́га напї́сани са. І́мат еврѳнти предѳваніе ут ѳтцити те́хни, кѳк імалу на Іерусалї́м ніаку́ї си сирѳма́х, іміту му Лазар на вре́міту Хрїсто́во, ку́гїту бї́л хѳдил сас телѳту си пу зми́їата, та бї́л мѳлѳгу сирѳма́х то́изи Лазар и мѳлѳгу тар-
 76 пелї́ф и благадарѳн, та дѳмат кѳк негу бї́л помнї́л Хрїсто́с бѳг, и блазі́а им, ку́їту са бу́їат ут бѳга, ѳти поменѳванїету ті́ахно дѳвека ше приба́ди. То́изи болѳрѳц ублі́чєши са ф мѳлогоцѳнни дрѳхи и примѳци, и са вислѳєши на се́ки дѳн сфѳтлі́ву, са́іким іадѳєши и пнѳєши сас та́пани и сас сфїрнї́. А на ѳкулу му дрѳги кумнї́и щутѳ імалу при ка́щата му на блїзу, сидѳли го́ли, гла́дни, жѳдни, и ут стѳт испрїмрѳз-нали и узѳбнани. Трипѳрѳли, кѳкѳту и то́изи бѳднп Лазар. Та́ї и то́ї лижал пред вратата му на тѳгози богѳтаго и немилѳзлі́ваго го́л и гла́ден и урапѳн и сагнї́т сас телѳту си. Тарпѳєши тѳї сї́чкѳту и ду тѳлкус щутѳ бї́л дѳту желѳєл, пнѳімисфал да са нахрѳпи ут трухї́ти, щуту са́ истарсели ут трапѳзата му на богѳтнїа, а то́ и пї́куї пї́амалу да му пода́ва и ут ні́кугу пї́амал растушѳніе да приѳми. Амї́ кѳчетата прихѳждали та блї́жали негувити іари, та ут та́мо ма́лку растушїаваніе
 77 приѳмал. О чї́удна и дівна рѳбота! Защѳ кѳчетата по-милѳзлі́ви са нвї́ли ут болѳрина, ѳти блї́жали сирѳма́х Лазара, а нїа́ да гу ухѳпат. Амї́ гу іѳнци мї́лвали и услѳждали му іарї́ти негуви сас іазї́цити си сфѳн. А ѳвзи болѳрѳц тѳлкус ве́ки щутѳ бї́л немилѳзлі́ф и бизчелѳвѳчєн, дѳту барї́м виднїаши ни щїал сас тихѳ и крѳтку лі́ци да поглѳдни на негу, нлї́ сас ніаку́ї слѳдкнн дѳми да гу пораздѳма и пурастушї. Нлї́

една мрѣпка хлѣбц да му подаде, или една вѣта дрѣшка макар да му подфарли, ами сичкату фарлеша в гърлугу си сѣби и ф швембѣата си. А сиромѣх Лазар толкузи веки щуту са мѣчеша и у толкузи злѣ щуту бѣши, ама не похѣли нитѣ пумѣмра на бѣга никак, или да са угрижи или да са расгниви на някогу челоуѣка, или да укориѣва болѣрина, кату глѣдаши негу у толкузи шерѣкое сѣтовное наслажданиѣ и жиуѣенѣ, и ни гу || усаждаши. Заради тѣи кату му дунло времи та умриѣл тоизи 78 Лазар, а сѣтеши ѣнгели душлѣи и приѣли душиѣата му. Ѧнчек да бѣши бил гневлиф и хѣлник а тои ни щѣши да са сподѣби на такѣзи слава, ѣнгели да дѣдат да му слугѣват.

Евангѣлие.

Кату умриѣ, рѣчи, ѣнзи сиромѣх, ѣту ѣнгели принѣсли душиѣата негова на пѣзвата Авраѣмова.

Уткриваниѣ.

Ѧту утарѣл са ут сиромѣшество и ут лиѣти болѣсти сиромѣх Лазар, и на тих и мирѣн лимѣн утишѣл. Оти коѣту са наѣѣва на бѣга, тои скѣру са куртулисѣа ут бѣди и на радѣст прихѣжда, ѣти на сѣкигу са вазѣва спурѣт трудѣ му негов и растушиѣаваниѣ му са подаѣва. Ету сиромѣх Лазар принѣсен бил ут ѣнгелити на пѣзвата Авраѣмова. Млѣго сиромѣси челоуѣци ѣма пу сѣтеѣ та у тѣснѣтѣа си сѣо||ѣа гневливи са, 79 а чи и хѣлат и усаждат дрѣгити челоуѣци и завѣждат. Имѣ такѣиз неблагодарниѣ ниѣ дѣту утпѣдѣват сѣлт ут таѣзи слава, ами и на ѣнзи сѣте и на маѣа вѣчнаѣ предѣдени ше бѣдат. Слѣшеити, ѣту виѣ сиромѣси, щуту имѣте тѣснѣтѣа на тоизи сѣте и да ни сѣ грижити ф сиромѣшествуту си вѣши или на дрѣги някуи сѣтеѣвни бѣдѣ и напѣсти, ами повѣчи трѣѣба да са радѣвати. Оти сѣс млѣгу грижи и напѣсти дѣдину ниѣ i нам да флѣзим у царство небѣсно. А болѣрити мѣчно флѣѣзѣват дудѣ ни потѣглат и тѣи на жиуѣенити си сѣѣи мѣлко грижѣа и кахѣр и бѣдѣ, и ут имѣнити си сѣѣи дудѣ ни раздаѣт милѣстѣниѣа на сиромѣси и на сирѣтѣни. Блазиѣ им на тѣѣзи болѣри щуту сѣ смиренѣни и ут самовѣлно дѣту напраѣет сѣѣ сиромѣси и благодарно дѣту тарпѣт кугѣ са слѣчи тѣѣм да ѣм дѣди ду глаѣата тѣѣхна някуѣа бѣдѣ. Оти ниѣ ни знаѣми ни издѣренити сѣдѣи бѣжини, и ни ѣ потребну 80 да испѣтѣвами тѣѣх, ами сѣдѣ да вѣѣрѣвами, ѣти колкуту напѣст или, рѣчи, испѣтѣваниѣ дохѣжда нам ут бѣга та то ни i нам сѣ фаѣдѣ. А коѣту i мѣлкодушѣн ф кахѣри и грижи, да слѣше гѣспѣде щу дѣма: поглиднѣти, рѣчи, на пѣѣтетѣа небѣсни, как нитѣ сѣет нитѣ жѣнат, а ѣтец ваш

небѣснии храни ги и ти́ах. Зна́и го́спод ка́к има́ми по́требѣ за сичку́ту, и шу́ту е по́требну и фа́дали́а на душі́ти на́ши, сичку́ту ше ни даде́ на́м.

Евангѣліе.

Умря́, рѣчи, на се́тне и болѣрина и закупа́н бѣ... .

Уткриваніе.

Ама́ катѹ умря́ болѣрина, не́гу ни душлѣ да гу зѣмат сас слава да заниса́т души́ата не́гова, каквѣту .Лазара. Защо́ту то́и на то́изи сфѣт има́л го́ліама́а слава и мло́гу хизмикери, зарад тѹ́и наподі́р устанал
81 самсі́ и го́л и пѹст и поді́р малкоту́ унѹ́и и касуту́ наслѣ́жданіе утише́л на вѣчнае ма́ка. Та́ и как е́ту ут і́стенное наслѣ́жданіе и на ра́дост та́мо на вѣчное ма́ченіе утвѣ́жда. Акѹ́ по-утнапрѣ́д не вразумі́ себе́ си, а́нчек те́шку и го́рку на нимилозлі́вити болѣри. Оти почи́ваністо и висилба́та ти́ахна на ма́лку вре́ми бѣло, а ма́ченіето им вѣчно. Смитлѣ́ти, шу́ рѣчи го́спод: бога́тніа погрѣ́бан бѣ. Каквѣту́ и проро́к Даві́д дума: в грѣ́бищѣта те́хни жи́вѣениту́ им дове́ка ще да і́. Ама́ то́изи болѣри́в ію́щи дудѣ́ бѣл жи́в та бѣл тугі́е ію́щи погрѣ́бал души́ата си сфѣ́е ф телѣ́ту си катѹ́ в грѣ́б. Зараді́ тѹ́и па́к проро́к Даві́д дѹ́ма: и това́ ни са́ бѣі, кугі́ са расболѣре́і человек или кугі́ ста́ни мло́гу сла́вата на не́гува дом, за́що кугі́ту умре́ та ни зані́се ни́щу пуді́р
82 себе́ си, ама́ сичку́ту на зими́ата уста́ва, а то́и утвѣ́жда го́л и на ма́ченіе преда́ден ше ба́ди.

Евангѣліе.

И катѹ́ утише́л та́мо ф джидѣ́ма на унѹ́и ма́ченіе нестарпѣ́мое, вазді́гнал си учі́ти сфѣ́и на го́ре и відел Авра́ама ф ра́і ут далѣ́ч и .Лазар сиромѣ́х шу́ту бѣ́ши а то́и сиді́ на на́звѣта му на Авра́ама. А бога́тни вазді́гнал гла́с на висо́ку и ва́жи: оче́ Авра́а́ме, помі́лваі ма́ и ма́ аджеді́саі́ и проводи́ .Лазара да си намо́кри на кра́йчи́ца пра́стѣта сп сфѣ́и сас вода́ та да дунисѣ́ и да ми́ пураехлади́ іа́зікіа мо́і. оти са́ тва́рде злі́а ма́чіа заваллі́а у то́изи пла́мак.

Уткриваніе.

.Лазар на го́ліамае сла́ва са удо́стоїл, а болѣрина у далбо́кае и те́мнае іа́ма поіше́л. Болѣрина відел .Лазара, и відел гу, за́що́ту бѣл на сфетлі́ваіа видили́на, а .Лазар ни мужі́л да віди болѣрина, о́ти бѣл тва́рде у мра́чнаа́ тимѣ́та. И катѹ́ бѣл бога́тніа у го́ліамае те́снога́, и

іазікіа негов са пражел у бізи ліўтні пламак, зарат туй са молил 83 на сфетаго Авраама да проводи Лазара да си намокри на крае праста си сфої сас вода да му донсеє та дано са малко пурасхлади іазікіа негов. Теізи думи доста веки біли да дукарат Авраама на умилєніе, амá щуту просіл ни мужіл да полўчи. Оти биз времи просил и нікуе фаїда ни намєрил. Оти тамо мїлос нєма нікому. Помїлваї ма, рєчи, оче Аврааме, и проводи сиромáх Лазара ду мєне, щуту са ас ут по напрєт гнусїах ут нєгу, и никаквá мїлост ни показáх нєму. Амї кугї і таї та ті сїгá ли трáсиш мїлос тўка, о безумні болєрино? Амї сегá єту áнчек премїналу времиту за мїлост. Амї ти сїгá ли їдиш на покаїанїе? Ни знáш ли и ни сї ли чїул, оти ф джвндєма їма мачєніе, а покаїанїе нєма нїкак. Ёту на болєрина іазїке му у пламак таї ліўто і || горїáл. щуту тої іазїк ут по напрєт сас млогу слáдкое 84 єденїе усладїавал са сїакуги, а тамо кáпчица вода ни подáли нєму, защóту тої на тоїзи сфєт єднá чїáшіа студєна вода нїкому ни подáл, а сїгá утзєма си тамо ваздáванїето си нєгову. На мєсту тáпанити и сфирнїти, гурчївое ваздїшанїе. И на мєсто бизкарáрноту пїánсту, распáлванїе и горєніе макар за иднá кáпка водїца. И наместо курварското му безсрáмное глєданїе, тїмотá далбóкае и черви щуту ни умїрат нїкуги и почїванїе ни подáват нєму нїкак.

Евангєліе.

Рєчи му нєму Авраам: чїáдо, чи как сї си приєл хубавинїти твої іюци на жївєениту си твої на зимїата, а чи таї и Лазар макити си нєгови. А сїгá тої са тўка растушїáва, а ті са тамо ф джвндєма мáчиш, || амї іюци и дрўго, чи їма и голїама їама помїждў нáс и 85 помїждў вáс, и катў да їци нїáкуї да утїди ут тўк камтў вáс та ни є вазмóжну, пїтó ут тамо мóжи да дóди нїáкуї камтў нáс.

Уткриванїе.

Разумїáхти ли Авраáмова добринá, слўшїáтели мóи, как ни рєчи нєму нїáкуи тешки іюци хоратї, да му ричє, сáївим, немилозлїве, безчеловєчне, нїамаш ли срáма амї іюц пак мїлост просєш катў ті нїкому ни сї стóрил мїлост? Амї єту сїн гу нариче іюци, защóту по млогу саклєт да ни мў стóри. Та зарат туй тўку товá му сáлт рєчи: чїáдо, помислї, чи ти си васприєл хубавинїти твої, сáїким ті щуту сї стóрил нїáкуї добрó малко, ті си си приєл зарат нєгу заплáщанїету твої на жївєениту си сас телєсное † наслáжданїе. Таї и Лазар зарадї нїáкое 86

мáлкоє прегрешеніє негову, щуту о́ бѣл сáгрешѣл катѹ человек и то́и са пумачи тáмо, та зарáт тѹи са сѣгá то́и висѣлѣ ф рáи и сá утешіáва, а тѣ ф джендема болѣзнуваш и са мáчѣш. И іо́щи нá кáк имá помиждѹ вáс и помиждѹ нáс голіáма іáма. Тѹи дѣто гу рѣчи Аврáам голіáма, та тó ни бѣши іáма ископáна ут прáс или ут кáмак, амѣ тáкa са помиждѹ прáведнѣти и помиждѹ грѣшнѣти, лóшевити и добрѣти работи на раздалѣч. Оти ут пáрвен бóг на человека подáл му і самовóліє и повиліáл бѣл на предіáда Аdáма нáшего, ут унѹи разѹмноє дарвó на далѣч да бáди. амá Аdáм утфáрлѣл на странá тáзи зáповѣд и зарáдѣ педѣпцвнѣето му негову на смѣрт пáднáл. Зарáдѣ тѹи то́и почѣти злóту пó млóгу ут добрóту и зарáдѣ тѹи премѣлзлѣвнѣи бóг на двá дѣлби разделѣл

87 человекóскоту естество, сáвѣим жѣвѣенѣту || на то́зи сфѣт и на о́нзи. Амá повиліáл то́и сфѣтовнóє жѣвѣеніє да бáди на мáлєо врѣми и на кáсу, та ко́ту і человек разѹмен, тріáба да ни придáва себѣ си тóлкузи на тáзи сфѣтовнáє прѣлест. А о́нзи сфѣт стóрил безврáен и спурѣт тѹи борчлѣє смѣ да бáдим сѣвдэлѣиá зарáдѣ негу. И зарáдѣ тѹи и бóг дáл нáм самовóліє на сѣкигу человека, та ут двѣти куѣту щѣ тѹи да спичѣлѣ: или добрóту или злóту.

Евангѣліє.

И пáк рѣчи болѣрина: мóла ти са, о́че Аврáаме, да провóдиш индѣ Лázара ф кáцата на оцá мóего, о́ни імáм тáмо цѣтмѣна брáтіє, и да убáдиш тіáм, о́ти да ни сá излáжет и тѣи да дóдат на тѹи мáчнóє и сáклѣтнóє міáстѹ. Рѣчи му нѣму пáк Аврáам: тѣи си імáт тáмо Моисѣє прорóкa и дрѹги іо́щи прорóци да гѣ послѹшфат аку ім тріáба. А то́и рѣчи: ніá тáи, о́че Аврáаме, ніá тáи, амѣ акѹ їди ніáкуи ут мѣртвѣти

88 да сáжѣи тіáм та тугѣзи і кабѣл да са покáет. Рѣчи му || нѣму Аврáам: ку́гѣ Моисѣє индѣ и прорóцѣти дрѹгѣти ни послѹшет, а тó и ут мѣртвѣти да васкрáснѣи ніáкуи да им убáждá, и негу ни щáт да повіáрват.

Уткрѣваніє.

Вѣдѣхти ли, слѹшáтели мóи, кáк болѣрина стáнáл тáмо разѹмен млóгу ф унáзи нѣстарпáмáє мáкa? То́и на жѣвѣенѣту си сфóи дѣту лѣжѣши Лázар пред вратáта му гóл и глáден, та ни щѣши да поглѣднѣи нѣвкáк на негу, а сѣтнѣ ут далѣч зѣл да са грѣжѣи и за дрѹгѣти. И мóли са на оцá Аврáамá да ни провáждá дрѹгѣгу, амѣ тугóзи сáмáго Лázара да провóди. Оти катѹ знáєлѣи негу хóрата, кáк є бѣл ут нáпрѣт тáмо лѣжáл гóл и іарáлѣиá, а сѣгá катѹ гѹ вѣдат негу на таквáзи слáвa та щáт да повіáрват хорáтѣти негуви. Амá Аврáам вѣнци кáкáв óтвет подáди

нему. Імат си, рѣчи, тамо тиі Моісеє пророка и дрѹги проробци да послѹшфат ти́ах, саіким імат те кнїги и || писанїета и поученїета про- 89
роческии, и тиі за сїчкоту ут їстенна се скáзват та да послѹшфат ти́ах. О, зенгїне человекє, бѹг си їма грїжїа за твоїте братїє щуту гї і тої саздал и им подал толкус кнїги учїтелнии да слѹшет и да са вра-
зумїават. Оти тоїзи болерин кнїги їмаши и читєши и слѹшешє ти́ах щѹ дѹмат, ама щутѹ скáзували тої ни гѹ вїарваши да гу стрѹва, амї катѹ за прїкаски ги їмаши ти́ах, та зарát тѹї дѹмаши: ни слѹшет те кнїгити, амї кѹгї васкрáсни нїакѹї ут мѣртвити та нѣгу щát добрє да послѹшет. Каквѹто млѹгу безѹмни дѹмат таї и ду днєска: чи кої и хѹдил тамо та да і вїдел джїндѣмсвати маки? Или кої пак дѹди ут тамо да скáжи ти́ах каквї са? Ама таквїє глѹпави щуту са и безѹмни и да послѹшет Авраам щѹ дѹма: защѹ коитѹ ни вїарват божѣственноту писанїє, та то и ут мѣртвити да васкрáсни нїакѹї та и нѣгу пак 90
нищát да гѹ повїарват. Амї на Христѹвоту распѣтїє нїлї васкрáснаха мѣртви человекєи ут грѹбнїцата си сфѹи? Амї и Лазара читвартоднєвнїїа нїлї и нѣгу васкрáси Христѹс ут мѣртвити. Амї ни лї їскали єврєити да гѹ убїєт и нѣгу їощи тугїзи, каквѹту избїли насѣтнє и сфетїти апѹстоли и дрѹги млѹгу сфетїи человекєи, щутѹ скáзвали ти́ам їстенскоту проповїадванїє, та товá се повїарваха. И тѹї нѣщѹ да бїї бїло пѹтребно таї та бєши възмѹжно бїло на бѹга да гу стѹри и нѣгу, да провѹди нам ут мѣртви человекєи, да скáжет нам, каквѹ і тамо да знáими. Ама товá не бїва таї и ни є на бѹга арєсано. Ама ут каквѹ таї? Ету ут тѹї: чи щєши да пѹдбїрє тугїє дїавѹл млѹгу лѹши сѣмега да пѹсєїва и за джїндѣма млѹгу тїурлїи лажїѹвни хоратї щїáха да са дѹмат. Ама сфетїти кнїги ни са таї, ѹти некуснии учїтели и сфетїи человекєи 91
бїáха, дѣту без сїту прїсєбели ти́ах и ги испїтали млѹгу добрє. Зарадї тѹї ни мѹжи дїавѹл да намєри мѣсто тамо ф ти́ах да са смєсти, оти тєзи сфетїи кнїги слáнцитѹ щутѹ грєї на ти́ах та и твáрдє млѹгу шафїлїїа и сфѣтат толкус дѣту ни мѹжи харсáзини да са скрїї ф ти́ах ѹти са вїжда и гѹ извїáват тє.

Поученїє.

Ѓту млѹгу стрáх и трипєранїє унєсєбє гуркáта мѹє душїá, слѹшїá-
тели мѹи, катѹ помїслєм на тугѹзи укáиного болерина маченїєто мѹ,
щутѹ гѹ скáзва днєшнотѹ сфещєнное євангєлїє. Ачєба ут каквѹ тѣшкѹ
прєгрєшенїє тá усáднїи нѣгу на таквѹзи стрáшноє и лїѹтѹє маченїє,
усїлен плáмак ѹгнєннии? Чи тої ни бєши курвáрини, ни бєши убїївнїк,
ни бєши їалán-шєхатчїїа, ни грáбєши на сїла чїѹздѹту имáни и нїтѹ

- 92 бeше ху́льник. Амi ут каквo и как бi та гу уса́диха на таквoзи стра́пное мачeнiе? А то садe ёту ут тyi: Защoту са ублiчeши сiакуги фeфeтлiви примeни и хoдeши на шepoкy и на сeки ден iадeши и пiеши и са висплeши, игрaеши и са смeеши, рaдвaши са а пeеши. Амi сигa за тyi ли телeсное нaслaждaнiе нeгoву та бiл уса́ден тоi тoлкус на oбзи нaмак сiлен да гури тaи укaини и зaвaллiиa? Чп ёту ут iстeнна зapaди тyi. Защoту тоi току садe фeфeтoвное и телeсное нaслaждaнiе и глeдал. И глeдал кoлкуту и имaни iмaл, сiчкoту сe прис гaрлуту си и прис шкимбiа́та си да гу прикaра да промiни. И тoлкус бiл заклiучил сaрцeто си сfoi, щуту ни щiал да вiди сaс учiти си нeгуви eднoгo сирoмaха или сирoтинiа, а нiа да помiлвa и да нaхрaни тiах, или eднa дрeшка сaдрaнa да пoдaдe на нiакoгу гoлагo и измрaзнaлагo сирoмaха.
- 93 И барiм на тугoзи Лaзapa, щуту лижiал прeд вратaта нeгуви гoл и глaден и гoбeн. Амa тeшку и вaм нeмилoзлiви и нeмилoсaрцни щуту стe. Кoлку ли iмaми нii крaсное и сeфитлiвoе ублiклo и мeки пoстeлки, а сирoмaси и сiрoти кумшii брaтiе и сестри нaши, гoли и измрaзнaли и трипeрат ут стyд днiiа и нoциa катy тугoзи Лaзapa? Кoлку ли iмaми нii на тpaпeзaтa си млoгу тиурлii eдeнiе и пiенiе, и iадeм и пieм и са висплeм катy унугoзи бoлeрина. И глeдaми нiакун сирoмaси и сiрoти прeд вратaта нaшиa глaдни и бoлни, амa ни щeм да ги пoглeдним тiах чeлoвeци нитo сaс учiти си нaши билiа, а нiа да пoдaдeм тiам eднa парчiiа хлeбнц, щуту пaдa ут нaшeтa тpaпeзa. Кoлку ли дyxoждaт ду вратaта нaши глaдни и гoли сiрoти, бeдни и зaвaллiи, и сирoмaсe ихтиeчи зapaди сiчкoту, и хлoпат на пoртити нaши, а нii нищeм да
- 94 утвoрим тiам. Аку ли пaк флiазaт у двoра ни, а нii ги хyкaми сiакaк || и ги пушaржeми и прoвaждaми хизмикeрити си нaши да ги истiквaт и да ги испaждaт ут вaн пoртити нaши. Ах нaниa нeмилoзлiфцинa и нeмилoсaрцнe, щуту iмaми нii на брaтиeтy нaни! Таiзи нeмилoзлiфцинa гoлиaм гриaх i, брaтiе мoи лiубeзни, oти твaрдe млoгу стрaшноe мачeнiе пруйзвeждa. амi нii тyi за гриaх ни гу читeм. Амa слyшeити сaс каквa свoнoс лeсно мoжим да бaдим милoзлiви и милoсaрцни, кугi срeшним eднoгo сирoмaха. А чi i пoтpeбнy да ни сi утврaщaми лiцитy нaни ут нeгу, амi да зaстyим учiти си нaши на нeгу дoбриa и да приглeдaми и да са смiслeми, каквo e нeгoвутy нaмiaрвaнiе и как ли сa пoминyвa тоi сирoмaх. А чи и да зaкyвeм yмa си нaш на сaрцнaтa нeгoвa грижiiа и тeснoтa. И ioщи и дрyгy iмa, куги шiiа да мiним пукриi нiакyе сирoмaшeскaе кaщa или пукриi нiакyе испaднaлa сiрoтa
- 95 дoвiцa сaс мaлки || сирaчeтa, а чи да ни глeдaми пo-свoбpy да зaмiним

ут тáмо, амí да утíдим вáтре у кáщата и да раземéтним па неíпити сáлзи и да вíдими унеíзи мáлвити и дрéбнити сирáчета кáк гóрку и жíáлну плáчет, íскат хлéп и éдевиé ут укáинната си маíка тíахна сас умíлен глáс прóсат и íскат ут нéе п гóли трипéрат. И дрúго пáк кугí шé мíним покрíи нíакуе кáща щутú íма нíакуí болен сиромáх тáмо у нéе кáща, а нíи да ни глéдами пáк тугú да прибáрзами да е замíним унáс кáща, амí да флéзими тáмо и да вíдим, как óнзи болниá и укáинниá сиромáх нíама нíкуí над нéгу да гú наглéдва а чí и слугá нíама да му послугúва, нíто éдевиé íма, нíто íма да му подадé нíакуí еднá водíца, да му пурасхладí жедустá и óганíа нéгов, на сарцéту нéгову щуту é, а чí и нíама кóи да гу пурасдúма. А чí и да са забáвими тáмо млóшку, а нíа да си † побéгними наскóру, амí да раземéтним, 96 кáк онзи сиромáх нíама и постéлка каквóту трíаба, амí лижí и на гóлата замíа. И да вíдим íарíти нéгови и болестá му каквá и да посе-дíми тáмо при нéгу и да послúшеми саклétноту нéгову стéнанíе и ваз-дáшенíе, щутú са рáжда ут недáгавцината ут болестá му нéгова. И пáк кугí вíдими сиромáха, чи сí простíра ракáта и прíси ут нáс милостниá, а нíи да ни сá расгнивиáвами или да нí дутíага нáм, амí да са рáд-вами и да знáими да си гу íмами как самсú Господ, спасíтелника наш, простíра си ракáта сфóе и íска ут нáс клíуч, да ни утвори нáм рáй-ската вратá. И кугí струáвами тáи, да показвами милост спурít сíлата си нáшиá. И тугíс ни нáм помóгва дáрбáга бóжíа и умекчíава лúтоту и укаменéнноту нáши сарцé † и умилостивиáва нéгу. И тугíс сас рáдост 97 щим да прострém рацéти си нáши на пóмоц на сиромáсити и на сíро-тити и щím да бáдим милозлíви таквíс на тíах, каквóту í и óтец наш небéснii милозлíф нáм на сíнца ни, и да бáдами мирасчíи на вéчноту нéгову цáрсту о Христé Исúсе гóсподе нáшем, емúже слáва и держíава, чéст и поклонéниé нíне и прíсно и во вéки векóв, амíи.

† Поученíе ут сфетое евангелíе на дваíсата и шестáе неделe, щуту е ут сфетаго Лука.

Тóлкузи í голíамо злó нéщцу тúи сребролúбнето, слупшáтели мóи, защóту усфен нéгу нíама дрúги нáи-пóвечи лúт грéх. Óти крóткуту естество чelовéчeskоту напрáве гу да стáни катú нíакуí дíвни и лúтни звíар. Чи тó чelовéка извáжда гу ут чelовéчествоту му нéгову, чи тó напрáве чelовéка да стáни на брáта си немилозлíф и немилосáрцен. 98 Защó звíар, кугí намéри, íадé, и катú са нáиадé, утвáжда си крóтку цу горáта. Амá сребролúбец нíкуги нíама на сíчкити рáботи насíщанíе,

и кѡлку мѡгу стѡка и имѡни да придобіи, тої и не благодѡрен пак. Тої сѡкуги ненаситеннаѡ сивдѡ їма и тукѡ глѡда и мѡчи са и трѡди са по-мѡгу данѡ сабирѡ за себѡ си. Макѡр и сѡчкуту сфетѡвну имѡни да придобіи, пак ни мѡ і дѡсущну, пак ни ѡ насѡтен, пак ни мѡ са смириѡва сарцѡго нѡгову ут сивдѡ за сребру, пак учѡти му сѡкуги сѡ глѡдни бѡват. Сребролѡубец тої ни мѡжи милѡзлѡф и милѡсарцен да бѡди нам кумшѡити си сфѡн нѡтѡ мѡжи да нурастушѡ и да пумѡгни тѡам на тѡаснѡе и на саклѡтнѡе врѡми. Сребролѡубѡсту нѡѡ тукѡ салт дѡту утлѡчва чѡловека ут рѡскѡе вѡчнѡе наслѡждѡние, амѡ и на вѡчен ѡган предава гу. Амѡ курѡ ѡ на тѡї сребролѡубѡсту сладѡстѡ му малѡу и приврѡемна і. сѡлким на кѡсу і, а пак насѡтне ѡту дукѡрва грѡжѡи и теснѡтѡ мѡгу и превѡчна, а нѡї да са подѡвѡним да истрагнѡм и да мѡхнѡм ис кѡрен тѡїзи злѡ їдрѡ ут душѡти нѡши, и ут нѡгу щутѡ изрѡсте лѡўтаѡе лѡшевина на жѡувѡенѡту нѡши, а нѡї да утфѡрлѡм нѡгу ут нас си. та данѡ избѡгнѡм ут унѡїзи вѡчнаѡе мѡка. Христѡс гѡспѡд нѡш, щутѡ сѡкуги желѡї чѡловеческое спасѡние. щѡї да куртулѡса нас ут тѡїзи лѡўтаѡе и душеврѡднаѡѡ пѡѡима и на пѡрвѡту добрѡрѡдѡсту да васкачѡ нас. Та зарѡт тѡї сас тѡїзи темѡл поучѡѡва нас и зарѡче ни да са пѡзим добрѡе ут тѡї ненаситеннѡе желѡние та да ни бѡдим нѡї кѡтѡ тогѡзи болѡрина, дѡту щим сѡгѡ да свѡжѡм за нѡгу, ѡти на сѡтне да ни плѡчим биз фѡїдѡ вѡчно на темнѡе дѡнѡдѡм. Амѡ послѡшеїти сфещѡнное евангѡліѡе щу скѡзува нам днѡска.

Евангѡліѡе.

100 Рѡчи гѡспѡд тѡїзи гѡтанка: чѡвѡек нѡкуї сѡ бѡши болѡрин, и ф иднѡ годѡна нѡвѡта му нѡговѡ стѡри му мѡгу максѡл. и мѡслѡши ф себѡ си ѡнѡи болѡрин и дѡмѡши: какѡ да стѡра сѡгѡ ас, кѡтѡ нѡѡмам мѡѡсту тѡлѡус адѡ да сабирѡ максѡлѡѡ си мѡї? И на сѡтне рѡчи пак: тѡї трѡѡба пак ас да стѡра, да зѡма да развалѡ по-напрѡднѡе си мѡї хѡпѡр и да гу напраѡ по-голѡм и тѡмо да сабирѡ сѡчкуту мѡї жѡту и хубѡвѡїити мѡї.

Уткрѡвѡние.

101 Защѡту сас двѡ испѡтѡвѡїѡѡта испѡтѡвѡ бѡг чѡвѡецѡти на тѡїзи сфѡт. илѡ сас болѡрѡсту мѡгу илѡ сас сѡромѡшѡсту. Защѡ грѡжѡѡта и теснѡтѡтѡ мѡчи сарцѡѡ чѡловеческое и испѡтѡвѡ нѡгу и кѡтѡ злѡтѡту ф ѡганѡѡ как са префѡїнѡѡ, тѡї ѡчѡстѡ нѡгу зарѡдѡ таршѡїѡѡѡ на добрѡнѡѡта му нѡговѡ. Ачѡ тѡї и сфетѡвнѡе болѡрѡское бѡрѡкѡтѡѡѡ на мѡгу чѡвѡѡѡци зарѡдѡ испѡтѡвѡнѡїѡ бѡждѡ, какѡтѡту да сѡ изѡвѡї неблагодѡрнѡїѡе тѡхнѡїѡе рѡзум. ѡти и тѡї еднѡ прѡлѡчнѡу злѡ и еднѡ чѡвѡек. курѡї дѡди

на негу бедá и напаст. а тої да ни смиріава себе си, ами да са фодулеї и да са гневї и да дусáжда на бóга. Таї и другне, кугї има пак тої сфетóвнае слава. а тої да ни бади благодарен и смпрен сас сарцету си, ами да са фáли и да са надїга и да ни аресфа нікогу человека, как-вóту и тóизи болерив. Бóг ету дáл бирикét мlóгу на нївата негува зарад да привидé негу на мїлост и на 'подаваніе. Амá тої катý бїл испарвен нимилозліф и тесносарцен. или ричї угаменен сас сарцету си, и ни помїслил, как сми нїї сїчкома брaтіе и на еднó естество ут бóга сми саздáдени сїчки нїи, и ни разумїал как їма бóрч и прáведну і да пуутдилї ут тўї жїту и да раздáдé ут негу на ихтиéчни сїроти и сиромáси, ами катý глédал ханбаре си сфóї мáлак и тесен и ни щé да сабирé мlóгуту си негова максул, || а тої подбрáл да мїсли да направи 102 други ханбарї пó-голéми и пó-шерóки. Ету таї са нивасїща человекое нивасїтенное сарцé и пáда ф нидуизмїсленіе и начéни да мїсли и да дўма у себе си: щу да стóра ас сéга? Каквóту да ричém катý нїáкуї сиромáх дéту їма голїама теснотá и подбирé да бїї себе си и да дума: ами сегї щу да стóра ас завалїїа, кату нїáмам да прихрана и да ублївá себе си и жинáта си и дицáта си мóи, ами їоши ут дé ли сїгá да зема да утдám текліф и харáч да исплатá на госпудáре си мої? Ачї и тóизи болерин тóс тавáм дўмал сас грїжїа голїама и кáжел: щу да стóра ас сéги катý нїáмам мїáсту адé да сабирá максуле си мої? Амá сиромáсннї тўї дўмат ут мlóгуту тїáхнае теснотá, защóту нїáмат пóтребнннї работи щутў им трїабат. А чї и тїáм пак ни é прилично таї да дўмат, ами тукў садé да благодарет на бóга и надéждата си сфóе да вазлáгат на негу и на прómисал негов. Оти тої 103 щутў мóжи и дéто е тóлкузи человекóубичліф мóжи да им помóгни, щутў тої хрáни сїчкнне сфét. Ами вїї, о болерн, прїлнчну ли і вáм таквїс дўмн да дўматн и да се кахарїтн зарадї имáннту си вáшн щу да гў стóрнтн? Ету нївак нн é прїлнкн. Анчек вїдн сн, óтн некун сн нн сá благодарнн на бóжїето даровáнїе и нн сá насїтеннн, ами їошн глáднн покáзват себе сн. Сиромáсннн сн борчлїнн доброразўмнн да тарпáт и да благодарет на бóга. Амї колку пак болерннн сн борчлїнн да бáдат доброразўмнн на сїчкóту и да благодарát на бóга за сїчкннн хубавннн тéхнн щуту сн гї прїелн ут него. Амї тї, о зенгїне человекé, сам сї себе сн лн пїташ, щу да стóрнш? Сам сї на себе сн лн стóвор и рáзум подáваш? Вїдн сн ету кáк нн знáннш нївак щу é на тебе фáїдэлїїа. Оти человек кугї ннщé да прїемн ут нáўбн тн тої сам сї на себе сн ннпрáвдннá и злó стрўвн. Щў пїташ сам сї || себе 104 сн, безўмнне человекé? Пїташ сфетїнн прорóпцн тн да вїднш щу щáт да

ти рикат тиї тебе. Пророк Давід ету на нили дума: блазіа на тугѳи
 човека, дѳету проуміава за сиромаси и боліарстуту си сѳѳѳи дѳету гу
 разнасе пѳ сироти. Исаіе пророк и тої думѳа: раздробіаваї хліаба твої
 на глѳднѳи и бездомнѳи сиромасѳи, увѳждаї ги ф кѳщата си твоѳе, и аку
 са гѳлѳи, убличї ги. Амї шу тарсиш іѳѳѳи и шу нїташ адѳ да сабирѳш
 максѳле си твої? Да скѳжїа ли ас тебе адѳ да гу сабирѳш? Ету ти
 сироти и сиромасѳи шуту сѳ мѳѳѳу добрї ханбѳари, дѳету ги їмаш сїакогн
 прѳд учїти си. Ету тамѳ на тїах разделї и угудї максѳліа си, шуту
 тамѳ ни изгнїва нїкак вїкогн нїгѳ са разсїнѳва, амї вѳчно и неизгнїту
 си стуй, и кугї дѳѳи врѳми да си гѳ поїнциш, а тѳ гѳтуву шѳ да тї
 бѳди тебе. Амї тугѳи болѳрина ут дѳ нѳї-напрѳд да подбирѳм да уко-
 105 рїавами нѳгу, далї ут немилѳзлївогѳ му нѳгову сарцѳ или ут || фудул-
 лѳва си нѳгуф, тѳ нѳмашн згѳвор ни сас идїн человек макѳр, ѳти ни
 арѳсѳашн нїкогу ли, перазѳмнїнн и несїтннн табїхѳт шутѳ їмашн. Оти
 ни са смїслѳнн и да са разумѳї зацѳ тѳї болїарѳту ут бѳга бѳше му
 подарѳно, амї са їмашн чн тої аслѳ сас трудї си сѳѳѳи и сас акѳла си
 нѳгов та гѳ і спнчѳелїл и прѳдобїл. Зарадї тѳї дѳмашн: максѳле мої
 жїтуту мої, хѳбавнїннн мої прѳдобїх ги мѳѳѳу, амї да развалѳ хан-
 бѳарїа мої и пѳ-голіам да гѳ направа. О, твої нннасїщанїе, о твої
 ннразумїаванїе богѳчо. Амї акѳ стѳрѳшн и на дугѳдїната нѳк тѳлѳус
 мѳѳѳу максѳл нївата твоѳе, та нѳк ли шїпнн да развалїш ханбѳарннн твої
 и пѳ-големн да ги направшн? Амї тї знѳннн ли кугїтѳ зѳмнш да ги
 правнш, а тѳ аку нѳднн на тебе смѳрт, амї тїї нн лї шѳт да устанѳт
 тугїс днбндїѳс прѳзнн? Оти нїкуї барїм идїн ннзнѳї ут нас до ўтрѳ
 шу шѳ да нї бѳди. Тѳїзн болѳрнн мїслл да скрїї тѳї жнту и да
 106 стуй || тѳї, дудѳ стѳпн нїакї глѳд та да гѳ прѳдава ну сиромѳсннн
 сас пѳлѳна и сас свѳаца ценѳ, и пѳ-вѳчн болѳрнн да стѳнн. Каквѳту їма
 и снга мѳѳѳу таквїс болѳрнн та даржїѳт жїту скрїту, за да гѳ прѳдават
 скѳпу на глѳдну врѳмн, да умножїавѳт снбрѳту си тїахнѳо и да стѳнавѳт
 пѳ-мѳѳѳу зѳнннннн и сас сиромѳшѳескаїа краф да уболѳрѳїѳт себѳ си. Амѳ
 нн са смїслѳт и да вїдат, шу дѳма на сѳѳѳѳѳ ннсѳвнїе: коїту даржїѳ
 жїту зарадї скѳнаїа ценѳ, та тої человек ут сїчкнѳе нарѳд, ут сїчкнѳѳ
 нлїѳн шуту сѳ человекї прѳклѳт и! Та такаѳзнн кугї і ут хѳрата прѳ-
 клѳт, амн ут бѳга нѳк двѳ ката і прѳклѳт.

Евангѳліе.

И да рикѳ на душїата си моїа: душїа, їмаш ету мѳѳѳу хѳбавѳ
 сїчкѳту шутѳ стуй зарадї мѳѳѳу гѳдїнн, амї почїваї.

Уткриваніе.

Віщи ёту безўмщина и глупащина, слүшiатели моi, как сам си на себе си тоизи болерин | прилага далгу жиўсєние, дєту е то наi- 107
голіамо и тєшку безўмие. Нєму му са стрўва, кату му са умножил мак-
сўле негов, то щат да са продаляіат и годiнити му. А то ни е таi,
оти ни е тўи на твоi произволєние, о человеце, нито и на твоi буiур-
мак жиўсєниту твоi. Душиа моiа, рєчи, имаш млого хубавини. Амi ут
дє ги зє ти тєизи хубавини та ги имаш, о безўмие человеце! Чи ти
гол си асла изліазал ут курєма си маiчни и пак щиш гол да утидиш
в змиата. Хубавинити и максўли ти заради душиата тиi ни са пєини,
ут пєє да са саiким, амi тиi са асла божни, щуту са подават на богa-
тити человеци да подават ут нєгу максўл и хубавина на испаднали
спромаси и сиротини и да приємат винєц спурит тўи добрєе чиувер-
дiсваніє иманиту си тиахно. А максўле iощи и хубавинити душевни
тєизи са: лубов, радост, мир, далготарпєние, добрива, милосарцие 108
вiара, крбтост, вадаржєние. Млого хубавина имаш, рєчи, душиа моiа,
на млого годєн. Чи ут дє щи да ти i на млого години? Чи ти да
бєши сабрал доброработини максўл, и бог тугизи преложил би ти и
и други години ду дєту та i подарил сас тиах сєги при житцє и тиах
биз врєме. Амi ти каквo са имаш?

Евангєліе.

Рєчи му нєму бог: безўмие, ёту ф таизи пощ твоєта душиа ще iа
извадат и да е истрагнат ут телоту твоi, а тўи щуту си пригoтвил,
сiчкоту, то на курo щи да бaди?

Уткриваніе.

О, колку-ли i страшен и растриєран тоизи oтвет, слүшiатели моi,
оти ни рєчи нєму ф тоизи дєн, амi ф таизи пощ, рєчи, ше истрагнат
душиата твоiа ут тєбе. Оти невидимо и апасас прихoжда смартa му на
человека, и у греховнає тимотa пощнає непригoтвен на спасєние наiарва
человека, коiту пиама сфєтливни божєственни разум. Душиата ти твоiа 109
щи iа истрагнат ут тєбе, защoту грєшини души лиўти и гневливни аижели
приємат тиах и сас страшен и бєтар калач извлачет ги ут телоту им
тиахно. Оти кату бiли предали себє си на платєкни сладости та ни
мoжи да са утидили лєсну душиата им ут телото им тиахно. Таi дўма
прорoк Давид: смартa на греховитити млого лиўта бaжда. И гoспод наш
дўма: ни мoжи да жиўвєi дух моi у тєизи человеци, щуту са пaлтєни.
А тўи щуту ги си пригoтвил, рєчи, то кому щи да бaди? Оти млого

человеци има да саbíрат и права́т скривовница сас имáни, амá ни мóгат да ба́дат мирасчи́и не́ту ти́и не́ту днцáта им те́хни, не́ту родни́нити им, амí дру́ги нíакун челове́ци чíуждни ба́ждат не́му мирасчи́и. А на вре́ми и уби́ници и душма́ни не́гуви и зави́сеницити му ба́ждат му сáс сíла мирасчи́и и разгра́бват не́гу. И заради́ тyí му сá рéчи: тyí щуту гу сí пригóтвил, кому́ щи да ба́ди? Ни му || рéчи, щутý гу сí угóдил у хамба́ре си, амí му рéчи: тyí щуту гу сí пригóтвил. Защóгу щутý мíслеши то́и за макеу́лиа си сfóи да гу сто́ри, а то́ ни мужíи да приф́та́са и да полóчи да гу сто́ри, óти по́-напрéд напад́на на не́гу смéрт, и óпзи макеу́л устáна тугíс. Амá на не́гу нíа, амí на дру́ги челове́ци. Сфинéту и дру́гити до́битаци спурíт естество́гу си сfóи и те́ íмат аде́т, вугíто са наiада́т и да са насíтат и тугíва лижíат. А челове́ческоту словéсноту естество́ óбиче му илí да ричéм аде́ге му í тоiзи: да прочíта сíакоги óбжíа зáкон и да са висилí сас поучéние и сас повилéние бóжие. Óти сфетóвнити гри́жи и мáлвити и мlóгуту éденie и пíенie ут тиáх каквó почíванie ба́жда? Ету ут мlóгуту а́денie и пíенie безчéтни бóлести прихóждат на челове́ка. Óти коiту прида́де себе́ си садé на платéское насла́жданиe, то́и íма курéма си сfóи на местó бóга. И та́и дyмам щи

111 ка́жет нíакун си ||: íа ти да iа́де́м и да пíе́м, óти ýтре на́ ше умрéм. Ó челове́че, не жи́вeи́ш ти ут бóга да iа́де́ш без насíщаниe, амí да жи́вeи́ш во́лкуту то́лкузи íска бóг да iа́де́ш и да пíе́ш, а нíа катý грóп без насíта. И за сиромáшестуту мlóгу челове́ци гу íмат как é лóшиу не́щу, амá ни é лóшиу нíкак, амí í мlóгу до́брó не́щу, óти то́ на мlóгу челове́ци себе́н ба́жда пра́ведно да жи́вeет, защó сиромáх ни мóжи мlóгу да спи́ и да щé, и ни мóжи мlóгу да iа́де́ и да пíе́, и мlóгу ни мóжи распу́снату да хóди, и молба́ мóжи да стру́ва и ióщи ут мlóгу злó упáзе себе́ си. Амí богáтни челове́к ут челове́ци ни сá засра́ме, и ут сáдних ни са боí, óти са нади́ава на бо́лiарстуту си сfóи. Анчек и бо́лiарстуту ни é ут себе́ си злó, ами на челове́ческóе произво́ленie и, сáiвим кактý му í во́лиа да чiуверди́сфа не́гу, аку щé на до́брó, аку щé на злó.

Евангелie.

Ету тyíва í дeту саbíра за себе́ си а нíа в бóга да са бо́лерeи́.

Уткриваниe.

Сeки челове́к напусту се трúди и жилeи́ да сабирé ра́боти щуту сá непосту́пни, щуту ти́и сас вре́ми изгни́ват и разíпват са, илí умрé

тої а то дру́ги зе́ма тіа́х, а на не́гу уста́ва са́лт тудá и ма́лвата щуту іа́ і стру́вал, катú і сабі́рал не́гу, а на́і-наподі́р или́ ра́і или́ ма́ка вечнае. А щуту са́ в бо́га болере́і, то́і сіа́куги на бо́га і́ма надéжда и на не́гу і́ма сла́ва и похва́ла и бога́тство, и щуту́ і́ска ут бо́га, пода́ва му бо́г, и телéсное тріа́баніе и душе́вное спасе́ніе, и за ні́щю ни́ е ихті́е́ч. А ко́іту сабі́ра за себе́ си саде́, то́і са наді́ава на мло́гуту си не́гову бо́ліарство и укрепі́ава са на пúстуту́ си сфóбі і́маніе, ама́ то́і щи́ е́ту да ба́ди катú́ тугóзи болéрина.

Поуче́ніе.

Ама́ ні́і, убі́члівни мо́і бра́тіе, да ни сабі́рами тукú́ за себе́ си ніто́ да са грі́жим за гніло́та на на́шета шкимбо́іа та да утрі́твами сі́роти и сі́ромáси ут на́штити си учі́, ніто́ да || са у́болері́авами сас 113
 ниправді́на, амі́ сас і́стенна и сас правді́на. Оти по́-добрі́а і ма́лко да предобі́ими сас правді́на, а ні́а сфетóвное бо́ліарство да спиче́лим сас неправді́на. І́ да ба́дат тиглі́лки на́ши пра́ви и ме́ркити ни пра́ведни, о́ти де́ту убі́че ниправді́на, то́і погу́біава душі́ата си сфóіа. І́ і́ощи де́ту щу́ щим да разва́леме ханба́ртити си на́ши, да ги пра́вим по́-големи, а ні́і да са потру́дим да разва́лім и да разсі́пим греховети́ си на́ши, и на место́ тіа́х да гле́дами добрі́ работи да спиче́лвм. И да ни утфа́рлеме бóжіа да́р и негові́ти харизма́, и да ни распі́іавами на́шиту си і́змі́ніе ну телéснии сла́дості, амі́ да пуразде́лім ут не́гу пу на́штити бра́тіе и се́стри щуту́ са́ сі́ромáси, какво́ту и сам сі́ господ и запові́адал на́м. Оти щуту́ гу́ і́мами ні́іа, та ето́ сі́чкуоту́ се́ бóжіе, е́ту не́гу, то́і ни гу́ и подарі́л на́м. Амі́ потребу́ і́ и прі́личну і́ сас ра́дост да пода́вами, а ні́а сас сарді́ту лі́ци. Оти ко́іту подарі́ милості́ніа та то́і ут уну́гóзи сі́ромáха по-мло́гу фаі́да зе́ма. Оти то́і 114
 на сі́ромáха гні́ло не́щю пода́ва, а то́ і́щи да прі́еми ут бо́га вéчное вазда́ваніе. Амі́, о болере́і, потрі́абну і́ на́м ні́і да са мо́лим на сі́ротити да прі́емват милості́ніата на́шніа. А то ні́а та́і, амі́ ті́и ни са мо́лат на́м, а пак ні́і утго́неми и утпа́ждами тіа́х ут на́зи си. Ама́ ті́і на то́ізи сфéг щат ма́лко да потéглат, а та́мо щат да почи́ват вéчно на пазва́та Авра́мова. А ні́і зараді́ на́шета си ниправді́на в зараді́ на́штити си телéснии сла́дості щем да ба́дим катó уну́гóзи болéрина, ф́ пла́мака огненни́и уна́лени и жéдни за ва́нка воді́ца, абу́ са́ ни пукáнми, амі́ ут ту́і да ни курту́ліса́ гóспод бо́г на́ш, дете́ му е́ не́му сла́ва во́ ве́ки веко́в, амі́н.

† Поученіе ут сфетое евангеліе на триісата и фторае неделе щуту е и то ут сфетаго Лука.

Сіака ниправдіна и сіаку грабеніе неправедное млогу і зло вѣщу
 115 и мрасну і на бога, и на премадрии и на праведнии человекѣи умразну і,
 слушнѣтели мѡн. Ама наї-вѣчи щуту сѣ гїумрїукчїи и мунафаці, та
 тїи млогу грабат чїўздоту имани. И каквѡту са ну горїти и ну урмѣ-
 нити ассланити и дрўгити звїаруви наї-лѡшевити и лїутїти, таї са и
 ну касабїти и ну сплѣта гїумрїукчїити ут сїчкити человекѣи наї-непрѣ-
 ведни са и наї-лукавини облагатели. Человѣкоумразен грїах и грабенїето
 неправедное и на добар дослўк каршї і млогу, Ету видилїна на тимо-
 тѣта и белїна на черноту. Таї и гїумрїукчїи на заповедити бѡжин
 каршї, защѡту утеснїава сиромѣсити. Гїумрїукчїи сас дрўги рѣботи ни
 мѡжи да уболерѣї себѣ си, амї тукў садѣ сас сиромѣшки сѣлзи. Таї
 іѡщи їма и дрўги таквїс, щутў уболерїават себѣ си сас неправедное
 116 принїчѣлванїе. А наї-надїр погубїават и сфѡнту си имани, неразўмни,
 и подбїрат насѣтне да плачет. Млого желанїе катў вѣг квѣс, и дѣту
 пѣдни тѡї квѣс сѣ мрасно и лѡшїу васкислїава. Макар нїакўї си и
 мѣлку да смѣси ф иманїту си ут ниправдіна, то унўї имани сїчкоту
 подквѣсе гу и гу фунїава и фмпрїсва гу унѣзи ниправдіна. И макар
 да їма на сфетѣ млогу человекѣи да угрѣбат чїўздо имани и гу задар-
 жїават, и нїщцу наскѡру погубванїе ни їм бїва, ама наї-наподїр, дўмам
 вам, как ни є пак вазмѡжну тїам да убїагнат тїи ут тѡїзи сѣд. Аку лї
 са пак нїакўї куртулїса ут тѡїзи сѣд тўба на тѡїзи сфѣт, та тугїс
 по-млогу му і потрїабну на тугѡзи чїлїака да са страхўва и да три-
 перї, защѡ тѣмо тварде на страїшное мачѣнїе предѣлен ше бѣди и мирас-
 чїити нѣгуви на подїр млогу зло щат да тѣлат, макар и да нїамат
 смїаса тїи на унѣзи ниправдіна, ама ачїтѣ ачїѣ знаѣт ут по-напрѣт
 іѡщи, как унўї имани сас харамзалак і брану и сас ниправдіна, и
 117 трїаба || да вазварнат тѣ унўї имани сас фаїдѣ ут дѣту і грабену и
 зѣману на хѡрата, аку сѣ жїўви, каквѡту стѡри и Закхѣїа. Аку ли сѣ
 умрѣли, а тїи пак да им гў раздадѣт ну сиромѣсити. Та таї акў стѡрат,
 тугїзи мѡжет са куртулїса ут вѣчната мака. Ама Закхѣе вїш чи чѣтири
 кѣта гў вазварнал ут кугѡту щц бїл зѣл сас ниправдіна а чи таї умп-
 лозлївил бѡга. Амї нїї, укѣнни, сас хїледи грабїми и зѣмами на сїла
 сас ниправдіна, а ни щѣм нїкак да са смїслим да гў вазварним пак
 назад на хѡрата, амї как сѣ надїавами и как щѣм да мѡжим да умп-
 лозлївим бѡга. Аку нїакўї ут сфѡнту си правѣдное имани ни дава
 милѡстїнїа, та єту тѡї усѣден ше бѣди, защѡту ни є стѡрил мїлѡст на

кумшиє си, брата си негов, дѣто е сиромѧх, амѣ коѣту пак зѣми и уграби сас ниправдина, кѣлку пѣвичи усѧден да бѧди. Чи коѣту ни нахранат глѧдни и || коѣту ни убликѧт гоѣди, та щат да бѧдат усѧдени 118 сас дѣвола на иднѣ ф ѣганѣа дѣту ни угѧсѧа нѣкогѣш спурѣт дѣмата гѣсподѣува. Амѣ коѣту пак зѣмат ут сиромѧснти ѣденѣето им ут устѧта тѣхни и дрѣхити им сабличат ут свагѣти им тѣхни? И чѣзудинцѣ нѣа да ги приѣмат ф кѧщата си, амѣ ги ѣѣщи бѣет и ги изпѧждат. И болни нѣа да ги наглѣдват, амѣ пѣвечи ги утрушѣават ѣѣщи сас лѣши и умрѧзни хоратѣ. И щуту сѧ у темниѧа затвѣрени, нѣа да утвѣждат да ги наглѣдват и тѣах и да ги утпѣщат, амѣ и щуту сѧ утпѣснати, и тѣах мѣатат и фѧрѣлат вѧтре у темниѧата. Амѣ таквѣс безчеловѣчни как щѧт пак тѣѣ да бѧдат ѧчепа? Гѣспод правдина и мѣлост убѣче, зарадѣ тѣѣ ут ниправдина мѣлостѣниѧа и принос ни приѣма. Таѣ дѣмат сфѣтѣи кнѣги: коѣту зѣма ут чѣзудо имѧни сас ниправдина и ут нѣгу да принасе на бѣга ф чѣркова дѧр, та тѣ принасенѣе ни ѣ приѣтну на бѣга. Курбѧни, рѣчи, нечѣстѣиви тѣи са мрѧсни || на бѣга. Почѣтѣ гѣспода ут сфѣбити 119 си прѧведни трѣдове. Пѣ-добрѣа ѣ да ни зѣмами чѣзудо сас ниправдина, а нѣа да струѧвами литургѣа или, рѣчѣ, слѣжба ут таквѣзи, нѣтѣ жѣртѧ нѣто принасенѣе на бѣга, нѣто мѣлостѣниѧа бѣва да дѧвами ут таквѣзи непраѧдное грабенѣе. Ѣти сас таквѣзи ѣту имѧниту умарсѣавами и на бѣга нашего млѣгу дусѧждами. Защѣту мрѧсни дарѣе му принасеми. Коѣту ни зѣма да ѣадѣ чѣзудаѣа стѣка или рѣчѣ имѧни, та тѣѣзи ѣ человек добрѣчѣстѣв и ѣстенски христѣнин. Защѣ бѣг ни ѣ на харсѧзити и на грабѣтелити ихтѣбч и собщѣник та да приѣма ут тѣах таквѣс мѣлостѣниѧа дѣту е ут ниправдина. И нѣа чи ни мѣжи бѣг да прихрѧни сиромѧсити та пурѧчел нам да подѧвами тѣам мѣлостѣниѧа, амѣ правѣдное и человекоубѣчѣвое плодопринасенѣе ѣщѣ ут нас зарадѣ нашѣто добрѣо приѣмѧнѣе. Зарадѣ тѣѣ мѣлостѣниѧа ут ниправдина не || бѣва, нѣтѣ ут 120 влѣтѧа благословѣнѣе нѣтѣ ут чѣзуди сѧлзи добрѣструѧнѣе. Коѣту зѣма чѣзудо имѧни а чи да подадѣ ут нѣгу мѣлостѣниѧа, та тоѣ ни струѧа мѣлостѣниѧа амѣ ниправдина. Коѣту ут ниправдина стѣри литургѣа, тѣѣ сфѣтаѣ литургѣа крадѣ. Тѣѣ дѣма гѣспод: щутѣ ѣ, кѧжи, на мѣне наѣ-мрѧсно, вѣѣ ѣту струѧати гу. И дѣту щѧ ас курбѧн, а вѣѣ нѣгу мѣасту сас сиромѧшески гу сѧлзи покрѣхти. И спурѣт тѣѣ да испѣтами нѣѣ себе сѣ, слущѣѧтели мѣѣи, и да размѣтним и да вѣдим, ут каквѣ имѧни принасеми нѣѣ на бѣга дѧр. Далѣ ут сфѣбити си прѧведни трѣдове, или ут ниправдина. Заради тѣѣ да ни утеснѣаѧа и да им дѧвами саклѣт на сиромѧснти и на нѣмошѣнѣти брѧтѣе нашѣи, нѣтѣ хѧк да изѣадами ут хизмикѣрити си наши, амѣ прѧведниѣи да бѧдим и таѣ да бѧди жѣртѧа нашѧа или, рѣчѣ, курбѧне ваш 121

доброприѣтен на бѣга. Аку ли бѣдим укахарѣли нѣакоегу брата сас зѣманіе или сас хорати, потрѣбну і по-напрѣт да са баращисами сас нѣгу, а чѣ тугѣз бѣва да принисѣм литургіа и принасеніе на бѣга нашѣго. Каквѣто сам сѣ гѣспод дѣма: акѣ принесѣш дар твоѣ ф черковата, тѣмо да васпоменѣш, как акѣ има брат твоѣ нѣщу гнѣф или кѣм на тѣбе, а тѣ тутакси оставѣ си тѣмо дарѣ твоѣ прет черковата, а чѣ идѣ пурѣм та сѣ баращисаѣ ут по-напрѣт сас брата си, и тугѣс илѣ пѣв та си принѣс дарѣ твоѣ на червѣвата. И да утѣдим и нѣи на Закхѣювугу состоѣиваніе, ѣти тоѣ колѣвугу имѣни бѣл зѣл сас нѣправдинѣ тѣ чѣтири пѣта пѣвичи гу вазварпал. И щутѣ устѣлу ут нѣговугу имѣни, половѣнѣта гу раздал ну сѣромѣси. Тѣи и нѣи акѣ стѣрим да приѣмим у канцѣата си нѣаши Христѣ Гѣспода, та и потрѣбну нам сѣакуги милз-
 122 лѣви да бѣдим, ѣти акѣ нѣ разварѣжим унѣизи убѣда || и акѣ нѣ вазварѣним пѣват дѣгу сѣи зѣли чѣзудо имѣни, правѣднѣи бѣг ни приѣма милостѣнѣиѣта нѣашиѣ нѣтѣ принасеніѣто нѣаши. Ету тѣи как приѣл гѣспод Закхѣювугу исправеніе и рѣчи: днѣска спасеніе стѣна на тоѣзи дом. Ами слѣшеѣти сѣгѣ сѣщѣннѣе евангѣліе тѣ да разумѣѣти рѣченнѣи.

Евангѣліе.

Ф унѣи врѣми доди Исѣус на Іерихѣн град, и ѣту нѣакѣи си чѣловѣк щуту сѣ вѣкаши Закхѣе, и тоѣ бѣши стѣрне на гѣумрѣувчѣити и мѣлго болѣрин бѣши. . .

Уткриваніе.¹⁾

Кату утворѣл Гѣспод бѣг на слѣпне учѣти му и флѣазал ф Іерихѣн град и искал да просфѣти тѣмо и дрѣги чѣловѣци, и безчѣтно плѣан хѣра и дѣли подѣр нѣгу, та сѣс тоѣзи плѣан бѣл и тоѣзи Закхѣе. И тоѣ кату чѣул Христѣовити прѣславнѣи чѣудѣсѣ та имѣл желѣніе да вѣди Исѣуса. Амѣ ут мѣлѣгу плѣан калабалѣк ни мѣжел да гу вѣди, ѣти бѣл и сѣс вѣзраст кѣс, сѣакиѣм касѣбоѣлѣиѣ || и сѣ чѣудѣл, как да испѣлнѣи желѣніѣто си нѣгову дѣгу желѣл. И зарѣдѣ тѣи тѣрсеши висѣку мѣсто да са покѣчи и ут тамо да вѣди Исѣуса. Тоѣзи чѣловѣк Закхѣе бѣл слѣвен и мѣлѣгу мурафѣтлѣе бѣл да грабѣи да зѣма чѣзѣдоту имѣни на сѣла. Защѣту не бѣл пасѣтен сас сѣѣнту си имѣни, амѣ искал по-мѣлѣгу болѣрин да стѣни. Зарѣдѣ тѣи стѣнал нѣрви на гѣумрѣувчѣити, да сабирѣ по мѣлѣгу имѣни. ѣти каквѣту са джѣндѣма ни пасѣща, тѣи и сѣребролѣубѣц пасѣщаніе нѣама нѣкуги. Амѣ колкуту мѣлѣгу прѣдобѣи, тѣлѣкузи по-мѣлѣгу на жѣднѣнѣа сѣ распѣлѣа. Ету на тѣази пѣѣиѣма бѣл и Закхѣе услѣпѣн и сас душѣаѣта си и сас рѣзума си. Аѣчѣк фѣедобрѣи гѣспод мѣлѣст стѣрил сас нѣгу,

¹⁾ Пропуснато въ рѣкописѣ.

ѡак ще да дѡди на покаіаніе. Оти са наскору покаел ут сичкуту си сѡбі сарце, и пѡрвото си сребролїпство и беззаконіе умразїли гу и кату една гнїлае и вѣтае дрѣха утѡрїл гу ут себе си. И кату бїл ут пѡрвен гїумрїкчїи и грабїтел, а тої праведен стѡнал. И кату бїл харсѡзїн, а тої мїлозлїф стѡнал. И насїлник кату бїл, человекоубичлїф стѡнал. Млѡгу болѣрїн бѣши, речї. Оти иманїту на человека млѡгу забраненїе струва на спасенїето му негову. Ама сас бѡжіе повеленїе тїї болїарсту на Закхее препѡмванїе и спѡна ни можїлу да му стѡри, зацѡту щуту е ут человека нївазмѡжну, а ут бѡга сичкїти са вѡзмѡжни. Таквїзи ету наї-їаки сѡдове грамнал и утнел бѡг ут дїавѡла и огрѡдїти негови развалїл ги і. Оти нїя тукї дрїги гїумрїкчїи ученвци при себе си привел и стѡрил, амї и Закхее ету на, дѣту бѣши тої парви над сичкїти гїумрїкчїи. И млѡгу и дрїги таквїс на спасенїе ги привел.

Евангелїе.

Їскаши, кажи, да вїди Ісуса, кої и тої, ама ни мѡжеши ут млѡ- гуту плїан хѡра, зацѡту || бїл касѡбоїлїїа и сѡ запуснал та са васкачїл на иднѡ дарвѡ щуту сѡ дїмашїнї іагодїчнїца на прїлїка кату смогїна, зацѡту ут тамѡ щѣши да мїни Ісус. И тої кату утїди на тїї мїасту, а Ісус поглѣдна и вїде гу и речї му: Закхее, потрудї са та слїас ут тамѡ, ѡти мене ми і прїлїчно днѣска да бада у твоѣ дом.

Утериванїе.

Поглѣднал гѡспѡд на Закхее сас телеснїти си учї негуви, ама ут пѡ-напрет пурїм сас бѡжественната си сїла вїдел и познѡл негу, как їмал вїара тѡплае и как ще да и гѡтуф на послушанїе и как ще наскѡру да сѡ убарнїи ут злѡ на добрѡ. И зарадї тїї и повїкал негу у пѡ-напрет да гї улувї каввѡту да ни гї загїби. И таїкаї и дурї ду сега гѡспѡд на фрѣт да привѡре и да повїква нас, амї нїї тукї садѣ їска сас сарце и сас топлина да поглѣдвѡми и да прїбїагвѡми кам негу. Потрудїл са тоїзи || Закхее та слїазал ут тамѡ и сас голїамаїа радѡст прїел Ісуса Хрїста. Вїщї доброполучванїе Закхеїу! Тѡї їскаши салт да вїди Ісуса, а тої са спѡдѡбил и прїел негу ф кащата си сѡїа и поклонїл му са и зарѡдвал му са. А чї и нїї таї да стѡрїм днѣска, сас радѡст да прїемнїм гѡспѡда нашегѡ ф кащїата си наші. Да ни чїаками, ду ўтре ни знїам как щѣм да бадїм. Каквѡту и премїдрї Соломѡн дїма: ф тоїзи ден стурї нїакому спромѡху добрѡ и варнї са илѡ при бѡга, бадї нему прїчїастнїк и собщнїк, ету тугїва у кащата си твоѣ прїел си негу.

Евангеліє.

И катү видели другити хора, сичкити таи подбрали да мамрат и думали: как у грешен человек утишел Исус да си почини и да посиди у кашата негова.

Уткриваніє.

Сичкити человеци гюмриукчїити за грешни ги имали, зацоту
 127 неправдина стрували || та заради тїи мамрала за Христа архнерєити
 и дусаждали му каквоту и заради Матеее гюмриукчїина думали нера-
 зумни гулемци евреїски кату сидїал Христос на трапєзата. Оти тїи
 са бїли гнусїли ут гюмриукчїити как са грабїтели и неправедни. Ама
 Христос дусажданїету тїахпо ни гү дїрил нито гү глєдал, зацоту укорїа-
 вали негу, зацоту ни знаели скопостя негова каква е бїла. Оти и прї-
 лично малкоту саблазнєнїє да ни дїрим нито да му прїзїрами, да нї
 погубими и голїамоту.

Евангеліє.

Тугїзи станал Закхєе и рєкал на господа: господи, єту половїната
 ут иманиту си давам гу днєска пу сиромасити, и комуту му сам сторил
 неправдина и негу чєтири ката да му гү вазварна. . .

Уткриваніє.

О скорушну и барзу пруминїаванїє! О самонаученное спасєнїє!
 128 Дєту іощи ут Христа не бїл чїул нїкаквое поучїаванїє || и за идїн
 чїас сребролїубец милозлїф станал, неправедни прїведен станал, и ут
 чїстата си сфбє мїсал половїната ут иманиту си на милостїнїа гу
 убрєкал, а половїната ударжїал или. рнчї, уставил, ама нїа за себє си,
 ами чєтири ката да вазварни ут негу на куготу і сторил неправдина.
 Каквоту асла и вєтнїа закон новилїава: коїту уткрадни чїўзда офцїа,
 чєтири ката да є вазварни, саїким чєтири ката да ваздадє заради нєє
 заплїацанїє. Єту таї ут само себє си намїслил да стори и тбїзни бла-
 жєннїи человек Закхєе. Самсї на себє си садовнїци утсїакал: чєтири
 ката да заплатї унїзїи неправдина. Слўшеїти вїї неправедни и чїўздо
 имани щутү глєдати да грабїти и чїўс хак щутү изїадати. Та и вїї
 на таквбзи прїведное состоїаванїє да дбдїти и чїўздоту имани назад
 129 да гу вазварнїти, и аку нїа чєтири ката, а то барїм || ут куго кблкату
 сти зєли, акү їнцїти спасєнїєту си да гу полўчїти. Аку лї ни стбрїти
 тїї да вазварнїти рїботїти чїўзди, а то подїр смартїа си вїшїа нїкакво
 почїванїє нїама да вїдїти у маката вєчнає.

Евангеліе.

Речи му нѣму Исусъ: ёту днѣска спасѣніе стана на тоізи дом...

Уткриваніе.

Дом сичкити человекѣи нарича шугу са са били намѣрили тамо на кащата Закхеіува, саіким ёту днѣска, речи спасѣніе намѣрили, оти испадену бѣлу у там погубваніето шуту бѣлу са намиралу ут среброліубието и ут неправдината.

Евангеліе.

Защоту и тоі сын Авраамов и заради туй и душѣл сын человекски, да пойци и да спасі загубеннито.

Уткриваніе.

Туй речи Христос таі заради унеізи шуги са мамрала и заради дѣту дусаждали на Исуса, чи бил іал и пил сас грѣшни человекѣи и зарад | туй, речи, как е прилично и Закхее да са спасі, оти и тоі 130 сын Авраамов и. Защо коіту ходи ну Авраамова пѣт и да има у негу си Авраамова віара та тоі Авраамову чѣду бѣжда. Защо каквоту Авраам имал послушеніе на бога, катѣ повивал негу бог, и тоі ф тоізи чіас устави бащнината си. Таі и Закхее за едін чіас устави иманиту си и гюмривчѣлака си. Авраам имал жинѣ іаловѣца, таі и Закхее имал душиѣ іалова ут добрі работи. Авраамовата жинѣ сас една віарнаіа реч родѣла синѣ си сфоего Исаѣка, таі и Закхее сас еднѣ реч намѣрил спасѣніе на душиѣта си сфое. Анчек тѣка сигѣ мѣжи ніакѣи да са почіуди и да ричѣ, кугі і бил Закхее толкузи богѣт и славец, амѣ защо му ни стѣриха онзи пліан хѣрата мѣсту да промѣни и да утѣди ду Исуса на блѣзу, амѣ да утѣва да са васкачѣа на дарво? А то слѣшеити да разумѣити тоізи себѣц, бѣлким щу са || на блѣзу бѣли при 131 Христѣ та ни са познавали тѣи Закхее, илѣ пак таі бѣши ут бога повелѣніе илѣ греховѣти негуви забранѣли бѣли нѣму...

Поучѣніе.

Таі и нѣи, слѣшѣтели мѣи, ищим ли да видим гѣспода, трѣба да утѣрлим наі-напрѣт лѣшевне си табихѣт а чи таі и неправдината нашіа и да вазлѣзим на висѣку мѣсто, саіким на добрі работи. И тугѣс лѣсно мѣжим да видим Христѣ. Таі и тоі ут істенна ще да повѣва нас и да дѣди да сидѣ у нас и нѣи да бѣдим дом бѣжні, и ако щѣм да приѣним

Христá у кащiята си нáши, а нiї трiаба да повiквами iабанджин испáднали, сiроти и сиромáси у думá си, да гущáвами и да нахрáнеми тiáх, ёту тугiс да знáими мiтлак, защо самагó Христá приёмами. И щоту стóрим добрó тiám, на самагó бóга гу стру́вами тyi добрó. И тугiс тóи

132 щи да бáди нам || борчлиё и хiлиади кáга ще да ни гy вазвáрне нáм, и мирасчии ще да стóри нáс на цáрството си сфóби, каквóту и сам сi са i фрэкал нам. Амi заради тyi да стóрим мiлост нiї на испáднали сиромáсц, брáтие и сестри нáши, та данó ричё и нáм Христóс каквóту на Закхее: ёту днёска спасёние стáна на тáизи кáща, или гу ричi, на тóизи дóm. Заради тyi коiту зёми ут сиромáха нёщу сас ниправдинá, потрiабну i нёму да са уплáши и да потрипéри, óти коiту i такáвзи болéрин и сiлен и iма слyги мlóго и сас сiла утнёма ут унёизи сиромáси. Амá и тii iмат пак сiлен калáч враз нёгу, ваздáшанието им и сáлзити им. Оти гурчiво проливат тiáх на сёки ден и на сёки чiас на сyха зимiа зарáт ниправдинáта тiáхна и насiлванiе, щоту им стру́ват тiám унёизи. И тóизи плáч и тёизи сáлзи сиромáшескии приз небёто

133 проминyват и ут бóга утврáщание прóсат. || И самей Гóспод дyма: Ас утврáщаниету ше им гy вазвáрна. И тóизи калáч сиромáшескии, болéри чiада мóи, мlóгу i iазици загyбил. И толкузи промислёние ут бóга заради ниправдинá чelовёческае, óти сиромáшеские чiстииа мiсал приёма гу бóг, акy тариáт и тii сас добрóту си щёние тiáхно и лóшева и грóзна рёч аку нi подyмват. Защо коiту тёгли ниправдинá и насiлванiе сас благодарёние, и бóг помощник и милозлiф бáжда нёму и греховети на тугóва прощáва ги. А коiту стру́ва ниправдинáта и насiлванiету, бóг ще да сáди нёму и без мiлост ще да гy мáчи. Амi заради тyi, лиубёзнии христёни мóи брáтие, сiака ниправдинá да умразiм и сас правдинá и сас милостиииа на бóга да арёсами. Та и бóг нáм милозлiф да ни бáди. И щоту сми зёли нёщу сас ниправдинá от ниразумiаваниету си нáши, милозлiво да вазвар||ним нёгу каквóту и стóрил Закхее. И ут нáшиту

134 си iмáни сас трудá си наш щоту сми предобiли, ут нёгу да пураздáдём. И Христóс бóг ще да заплатi нáм на стрáшнииа óвзи дён, защо щём да вазприёмим вёчнити хубавинi сас дáрбата на гóспода нáшего Исyса Христá, дёто му е нёму слáва и чёст и сас поклонёние на оцá и на сiна и на сфетáго дyха, нiне и сiакуги и во вёки вёкóв, амиц.

II. Търлиско евангелие съ гръцко писмо

Ръкописътъ, съдържащъ изборно евангелие, писано въ селото Търлисъ (Неврокопско) на 1861 год., сега е собственостъ на нашата университетска библиотека. Оригиналътъ има 236 страници въ голѣмина 20 на 30 см. Въ края на евангелския текстъ, на стр. 233—236 е указано цѣлото съдържание подъ заглавие: „Ὁ πίναξ τῶν περιεχομένων τῆς βίβλου ταύτης. Ευαγγέλια κυριακοδρομία,“ слѣдъ което на гръцки се изброяватъ всичкитѣ евангелски заглавия както сж въ текста, като се посочва и страницата споредъ пагинацията на оригинала.

Освѣтъ датата на ръкописа цѣнно е за насъ, че въ края на стр. 231 въ една приписка на гръцки е казано, че ръкописътъ е писанъ отъ ръката на Димитъръ Стоиловъ, български учител въ селото Търлисъ: „Διὰ χειρὸς τοῦ Δημητρίου Στοϊλῆδου, παιδαγωγοῦ ἐκ κώμης Ταρληφζίου ἐν ἔτησιν 1861, Σεπτεμβρίου,“ както е видѣтъ на приложеното факсимиле.

И отъ всичкитѣ заглавия и подзаглавия вжтрѣ въ ръкописа, които сжщо тѣй сж писани на гръцки, се вижда, че авторътъ владѣе гръцкия езикъ та може той да е и прѣвелъ евангелския текстъ на български, а не само да го е прѣписалъ отъ нѣкой по-старъ прѣводъ. Съ това се съгласява и напълно издържаното въ цѣлия ръкописъ родно на автора неврокопско нарѣчие.

Книжовното възраждане на българщината въ Родопската област е станало най-късно поради затворения ѝ планински характеръ. За туй и въ селото Търлисъ, гдѣто никога не е имало гърци и чието население и сега си е чистобългарско и по чувства и по езикъ, е можель единъ тамкашенъ български учител на 1861 година още да смѣта за по-умѣстно да напише приведената по-горѣ приписка на гръцки, макаръ че отъ цѣлото съдържание на ръкописа личи, какво той отлично е знаелъ матерния си езикъ.

Съ Търлиското евангелие сега значително се допълнятъ материалитѣ ни по нашата западно-родопска диялектология, защото тъкмо отъ тоя планински кѣтъ, гдѣто е селото Търлисъ, нѣмахме достатѣчни свѣдѣния. Изобщо отъ Неврокопско диялектоложкиятъ ни материалъ е освѣденъ:

въ Сборника за Народ. Умотворения имаме публикувани данни отъ говора на селата Гиново, Ковачевица, Долни Кременъ, Обидимъ и Скребатно (вж. кн. IV, XII, XIV, XV). Търлисъ се пада между известнитѣ български села Ловча и Горно и Долно Броди на най-южнитѣ поли на Пирина въ долината на р. Бистра, гдѣто отъ къмъ югъ се издига високиятъ до 1500 метра Карадагъ.

Търлисъ е едно отъ най-голѣмитѣ български села въ Неврокопско. То къмъ 1900 год. броеше до 2240 души все „екзархисти,“ и само селата Старчища и Зърново по численостъ го надминаваха съ по стотина души жители. Слѣдъ прокарването на новата, споредъ Букурещкия миръ отъ 1913 год., граница Търлисъ остана подъ Гърция и остава подъ нея и сега.

Фонетични особености на езика.

Българското население въ Неврокопско изобщо се числи къмъ тъй нареченитѣ „мървади“, на които откъмъ изтокъ сж съседни по-многочисленитѣ „рупици“ или „рупалани“ по срѣднитѣ и източни Родопи. Мървашкото нарѣчие изобщо се отличава отъ рупскитѣ говори главно съ още неизяснения си еровъ вокалъ (= стб. ъ, ж), така че по тоя си фонетиченъ бѣдѣгъ то принадлежи къмъ типа на оня сравнително незначителенъ клошъ на западнитѣ рупски говори, който азъ нарекохъ, по името на мѣстността, „говоръ на Ропката“ („die Mundart der Ropkata“, вж. въ съчинението ми *Die Rhodopemundarten der bulgarischen Sprache*, Wien, 1912 год., стр. 29 нат.).

Замѣната на ъ, чрѣзъ ѣ и а.

Въ Търлиския ржкописъ поради гръцкото му писмо, негодно да прѣдаде всичкитѣ фонетични тънкости на мѣстния говоръ, тъємо споменатата главна особеностъ на мървашкото нарѣчие не е точно прѣдадена, именно тъмниятъ гласежъ на гласната з, когато тази е подъ ударение, и слаботъмниятъ гласежъ на сжщата гласна, когато е неударена; и двѣтѣ произношения еднакво и неточно сж отбѣлѣзани все чрѣзъ гръцката буква α. Този недостатъкъ на графиката донедѣ се отстранява поради щастливия случай, че въ ржкописа ударението на думитѣ твърдѣ послѣдователно е отбѣлѣзано, та по туй учениятъ може да се ржководи относително фонетичната стойностъ на реченото α, сир. кога означава з, кога а въ замѣна на старобългарскитѣ вокали ъ, ж и њ. Понеже редукцията на неударенитѣ гласни въ посока къмъ з слабо е развита въ това нарѣчие, всички други по-важни особености на неговата фонетика

доста добръ сж прѣдадени, така че откъмъ тая страна кирилската ми транскрипция на текста, въ която реченото α прѣдавамъ пакъ съ a , не се нуждае отъ други нѣкои особени обяснения.

И тъй споредъ казаното въ нашето издание \acute{a} (като рефлексъ на \tilde{a} , \tilde{z} и \tilde{b}) ще означава \tilde{z} , докато същото a безъ ударение ще означава \tilde{a} напр. въ думи като: $\tilde{v}\tilde{a}\tilde{n}$, $\tilde{v}\tilde{a}\tilde{z}\tilde{e}$, $\tilde{m}\tilde{a}\tilde{n}\tilde{e}$, $\tilde{m}\tilde{a}\tilde{z}$, $\tilde{m}\tilde{a}\tilde{z}\tilde{e}$, $\tilde{m}\tilde{a}\tilde{c}\tilde{i}\tilde{l}\tilde{i}$ се, $\tilde{m}\tilde{a}\tilde{i}\tilde{k}\tilde{a}$, бoеднѣж, $\tilde{k}\tilde{a}\tilde{c}\tilde{c}\tilde{a}$, $\tilde{p}\tilde{a}\tilde{l}\tilde{a}\tilde{n}$ (плънь), $\tilde{g}\tilde{l}\tilde{a}\tilde{s}\tilde{a}$ му (гласътъ), $\tilde{m}\tilde{a}\tilde{z}\tilde{e}$, (= $\tilde{m}\tilde{z}\tilde{z}\tilde{e}$ тъ), срав. $\tilde{r}\tilde{u}\tilde{k}\tilde{a}\tilde{i}$ мажé си 17, ала: $\tilde{p}\tilde{e}\tilde{t}$ мажé имаше 17; $\tilde{k}\tilde{a}\tilde{d}\tilde{e}$, срав.: $\tilde{k}\tilde{a}\tilde{d}\tilde{e}$ тебе 25; $\tilde{v}\tilde{r}\tilde{i}\tilde{a}\tilde{d}\tilde{a}\tilde{n}$, $\tilde{b}\tilde{o}\tilde{l}\tilde{a}\tilde{n}$, $\tilde{g}\tilde{o}\tilde{l}\tilde{a}\tilde{b}\tilde{i}\tilde{e}\tilde{t}\tilde{o}$, $\tilde{o}\tilde{s}\tilde{a}\tilde{m}$ и пр. и пр.

Все пакъ въ послѣдствие една провѣрка на живата фонетика на Търлиския говоръ на самото мѣсто или по други сигурни източници не ще бжде излишна, за да се установи безспорно фонетичната стойность на \acute{a} — α въ указанитѣ случаи въ нашия ржкописъ.

Като изключение отъ правилото срѣщаме въ ржкописа e вм. \tilde{b} въ думата $\tilde{t}\tilde{e}\tilde{n}\tilde{k}\tilde{o}$: $\tilde{t}\tilde{e}\tilde{n}\tilde{k}\tilde{o}$ платно 11, което е съобразно съ източно-българската стара замѣна на \tilde{b} чрѣзъ e . Също това e се повтаря въ думитѣ $\tilde{t}\tilde{e}\tilde{m}\tilde{n}\tilde{a}$ темница 31. Въ „темница“ e не е ударено и безъ съмпѣние то е слаботѣмно сир. \tilde{e} .

\tilde{a} **вм. неударено e ; и **вм. неударено e .****

Къмъ рѣдкитѣ случаи отъ редукция на неударена гласна въ посока къмъ слаботѣмно \tilde{z} , сир. \tilde{a} ще отнесемъ сравнително често повтарящето се a въ глагола за 3. л. ед. ч. шта $\tilde{v}\tilde{m}$. ште, когато e се произнася неударено. Поради отвърдяването на първоначално мекия консонантъ \tilde{m} въ \tilde{m} постепенно \tilde{e} се прѣобърнало въ \tilde{a} , което въ ржкописа се прѣдава чрѣзъ обикновено α и което и въ моята транскрипция също тъй остана a . Глаголътъ ште се употрѣбя съ чисто формална функция — като формансъ въ описателната глаголна форма за бждеще врѣме, безъ ударение. Въ по-рѣдки случаи ште има и ударение, съ което е свързано и отъ частъ спазено и по-конкретно значение на същия глаголъ, както е напр. въ ште и шта, употрѣбени едно слѣдъ друго въ изразитѣ: „ни ште $\tilde{u}\tilde{z}\tilde{i}\tilde{a}\tilde{d}\tilde{n}\tilde{i}\tilde{a}\tilde{e}$ “ 17, „пакъ шта $\tilde{u}\tilde{z}\tilde{i}\tilde{a}\tilde{d}\tilde{v}\tilde{i}\tilde{a}\tilde{e}$ “ 17.

Честитѣ случаи съ a (= \tilde{a}) $\tilde{v}\tilde{m}$. e тъкмо въ глагола ште трѣбва да се дължатъ и на обстоятелството, че въ описат. форма за бждеще врѣме често се е употрѣбяло и първо лице отъ глагола хъщъ въ форма шта, въ която неудареното a също тъй се редуцира въ \tilde{a} . Отъ тамъ се явило влияние въ полза на \tilde{a} и въ редукцията на e въ гл. ште, за която се каза, срав. напр. шта, $\tilde{m}\tilde{a}$ въ израза: „ $\tilde{i}\tilde{a}\tilde{s}$ за три дни шта e (= \tilde{z}) вдѣгна“ 11 и пр.

Въ свръзка съ горѣказаното трѣбва веднага да изтъкна, че въ нашия ржкописъ рѣдки сж случаитѣ и отъ обикновената въ източнитѣ български говори редукция на неударено *e* (= *e*, *ѣ*) въ *и*. Срѣщатъ се примѣри като *чи* (сѣжзъ) вм. *че*, *лижіаха* 13 покрай *лежі* 13, *нидѣле*, *приз нашта* 39, *прит аіано* 171, но и: *прет царіуве*, *іb*; *ни моі да гришіш* 14, и др. Обикновено неудареното *e* остана неизмѣнено, а това показва, че изобщо редукцията въ посока къмъ *и* не се е развила, което ни кара да прѣдполагаме, че вокалтѣ *e* се е произнасялъ по-широко та е клонѣлъ къмъ *ä*. Съ това се посрѣща фактътъ, че изобщо въ родопскитѣ говори, а особено въ централнитѣ вмѣсто неударено *e* наистина се чува доста широко *ä*, що мнозина записвачи на народната фонетика сж дочували подобно на дифтоштъ *ea* на така го и бѣлѣжатъ съ *ēa* или *e^a* напр. Хр. Константиновъ, Шишковъ и др. (вж. за това повече у мене въ съч. *Die Rhodopenmundarten*).

Редукция на *ö* въ *ÿ*; *a* вм. *ö*.

Относително прѣхода на *o* въ *y* безъ ударение Търлискиятъ говоръ се съгласява съ всички източнобългарски говори, тъй като и въ него се явява замѣната на *o* съ *y* съвсѣмъ непослѣдователно прокарана и то не само на писмо, както е въ нашия ржкописъ, но безъ съмнѣние и въ живата фонетика по примѣра на всички други източнобългарски говори. Това колѣбание се дължи не само на отворения характеръ ва етимологичното *y* въ източнобългарскитѣ наши говори поради което често пжти *y* се смѣсва съ *o*, но въ голѣма степенъ и на етимологичния усѣтъ, който силно влияе и върху фонетиката на цѣли редове еднородни коренни и суфиксни срички. Сравни напр. колѣбанието между *o* и *y* вм. неударено *o* въ примѣра като: *окото*, *окоту*: *сфетило* на *снагата* е *окоту* та *окото.*, 31, *млого-млогу*, *кога-куга*, *отиде-утиде*, *го-гу*; *што-шту*, *новá-нуvá* и пр. Замѣна на *y* съ *o*: *оморѣн* 16, *ослүше* 175, *покодите* 174, ни са се загобили, да се загобѣ 174, *остáта* 175 и пр.

a вм. *o* се срѣща само въ думата *нашт* (= *нощъ*), „*приз нашта*“ (= *нощта*) 39.

ä вмѣсто *ѣ*

Рупска особеностъ е, че старобългарското още нераздвоено единство на *ѣ*-товия вокаль се спазва по говоритѣ, било че се подържа староврѣмското първоначално произношение *ä* безъ огледъ къмъ слѣдната сричка или съгласна, или пъкъ че се произнася вече *ä* вм. *ä*, както е случаятъ и въ Търлиския говоръ, въ който обаче първоначалното *ä* се е доразвило до *ia* само бидейки подъ ударение, докато въ неударенитѣ

срѣчки *ä* поради слаба редукция се произнася като слаботъмно *е*, което въ нашия ржкописъ обикновено е означено съ просто *е* (ϵ), срав. напр. *вріаднос* 6, *чуліаство*: от *чуліаство* хтене 6 (= чловѣческо), *вріадан*, 7, *чуліав* 8, *умріа* (3. л. ед. ч. аор.), *умріал* 11, *издіалан* 11, *сліапи* 13, 36, *ужіадніае* 17, *ду віак* 17, на *сліапи* 20, на *сліапи* 21, *половіарци* 32, *изліаваха* 37, *маловіарец* 40, *привартіа*, 31, *тоі не хтіа* 42, *сіаки* и пр. и пр., ала: *ветарá* 8, *блізе* 9, *ракіте*, *ногіте*; *пу сфетá* 25, *ѳгреф*: *ѳгреф слáнце* 34, *колена* 40, *излекóвам* 33, *прéмена* 12, *са поленíха* 46, *естéта* 38 и др.

Въ рѣдки случаи, подъ влияние на черковния езикъ, и ударено *ъ* се прѣдава съ *е* напр.: *чловéштна* (син), 9, 27 и пр.; *віéчен* (*живóт*) 43, *стрéлаха* 45.

Споредъ рефлекситѣ на *ъ* се водятъ и рефлекситѣ на стб. палатално *а*, напр. *чіас*: на *новá чіас* 40, ала: *зафчесá* 13, 30 и др.

е вм. стб. 'ж

Въ Търлиския говоръ намираме *е* не само като правилна замѣна на стб. *л* но и на стб. 'ж, очевидно минало прѣзъ *л* въ срѣднобългарския периодъ на езика, така че *е* вм. 'ж се явява рефлексъ на срѣднобългарската замѣна на *ж* чрѣзъ *л*. Обаче докато подирната въ срѣднобългарския езикъ отначало е била ограничена само въ срѣчки подиръ *р*, *д*, *н*, съгласно съ известното среднобългарско фонетично правило, въ Търлиския говоръ тя се е прострѣла и върху всички срѣчки, гдѣто по аналогия се е образувала срѣднопалатална съгласна прѣдъ стб. *ж*, ср. слѣдъ *ц*, *б*, *в*, *м*, *д*, *г*, *з*, *с*. Най-често срѣщаме такъва случаи въ личното окончание за 1. лице на глаголнитѣ *и*-основи, а тѣй сжщо и въ оконч. на винит. пад. на *іа*-основи. Срав. напр. *остáве* (1. л. ед. ч.) 100, *што да стóре* 42, *іас шта са помóле* 107, *недéле* 12, *ф банета* 13, *зéме*: *пуфрет нáзи зéме* 37, *дíгни постелета си* 36, *січку шта ти плáте* (1 л. ед. ч.) 42, *іас хóде* 98, *врéве* 98, 101, *нóсе* и пр. *поголемí душéта ми* 164.

Сжщата замѣна на *ж* чрѣзъ *л* — *е* се е развила и подиръ гласна, слѣдъ като прејотацията ослабнала, напр. *трáе* (1. л., стб. *трлж*): *ду вугá шта ва трáе* 40; *мóгета рáдос* 102, *сас т(в)óгета істина* 108, *тоі е зави снагáта та é* (= *ж*) *кладé* 11.

е вм. палатално а

Замѣната на 'ж чрѣзъ *е*, за която по-горѣ се говори, по аналогия се е прострѣла и по-далечъ та е засегнала всѣко палатално *а*, така

че въ Търлиския говоръ имае и редовна замѣна на 'а чрѣзъ е. Срав, напр.: мѣта приказна ни е мое 14, рѣкаи маже си 17, пѣт маже имаше 17. дванаесте кошѣ 38, чакаха да са залиуле (= залиула) одата 13, кладѣ си нѣже 112, така ми отговареш 113, пѣте знаѣте; іас сам пѣте 98, рѣтае ми лежи бѣлан 13, жавѣте 98, рече му млѣдие 43, зѣми си кревѣте 13, прѣдаи имѣте си 44, за максѣле 45, разедѣ се 43, 46 (= разяди се), коі е оставил кашта іа брѣте іа сѣсри 30, бѣлние ни знаѣше 14.

Прѣгласъ на іу въ и.

Прѣгласътъ на іу въ и, изобщо рѣдѣкъ въ българския езикъ (срав. либя, клич), се срѣща въ нашия ръкописъ само веднаждъ въ думата инціи вм. іунци: инціте 46.

в вм. консонатно у.

Срѣща се единъ пжтъ форма в нези (= онѣзи), развила се прѣзъ ѳнези: на-в-нѣ-зи 40. Възможно е, че въ рупскитѣ говори, а тѣй сжщо и въ Търлиския по образи като в нѣзи да се развила и формата новá (онова).

оі прѣдъ гласна вм. ѳ

Запазила се е въ нашия говоръ стб. глаголна форма поѣтъ: флѣзе фав църквата и стана да по поѣ 162.

у вм. и

Въ формата сатрѣе: водата да гу сатрѣе 86 имае у вм. и (затрие, сътрие).

ен вм. стб. ѱ

Остатѣци отъ стб. ѱ се спазили само въ числителнитѣ: пентесѣт 41, девентесѣт 27.

и вм. е, ѳ, въ многократни глаголи

Често се срѣщатъ многократни глаголи съ удължено е, ѳ въ и по образецъ на староб. глаголи като нарицати, сѣмирати, срав. напр. воскресаше: и мартви да воскресате 222; и кога са раздѣлаха 225; завѣда Іисус Петара 225; погрѣбат 133 и др.

Лабиялно л'

Остатѣкъ отъ лабиялно л' се е спазилъ само въ прилагателното земални (= землѣнъ): земални работи 9.

к' **вм.** шт; ч **вм.** жд; шт **вм.** чь ск; кл, гл **вм.** тл. дл.

Срѣща се к' **вм.** *шт* кѣрка (= штерка) 29; *кѣа* (= щж): і кѣа іа остѣри голѣми чіуда 164.

ч **вм.** *жд* срѣщаме въ боднѣч 200 (покрай боднѣж 26), от еднѣч 35.

шт **вм.** *чьск* се срѣща въ множ. ч. чіулѣшти: рибаре чіулѣшти 30.

кл, гл **вм.** *тл.* *дл* се срѣща въ клѣсто (= тлѣсто), глѣжен (= длѣжен): платі ми што ми си глѣжен 42; *либѣк* 17.

Елизии.

Изпуска се в слѣдъ *т*: тѣа беха тѣи (= твои) 24, тѣе (твое) 25, отѣриха (отвориха) 37.

Начално в е изпуснато прѣдъ о твѣрдѣ често въ думата вода: ѡда 10, врис ѡдан (воднѣ) 17, одѣта 13; оловѣту 10.

Редовно се изпускатъ *т*. *д* между *с*. *з* и *р*: срах (страх): ги фѣти срѣх 12, от срѣхи рѣкнаха 39, немѣи са срахѣвате 12, от богова срѣна 44, сѣсри 30, да узравѣем 13, узрѣвѣа (3 ед. арт.) 13, зафѣтиха да гу зравѣват 124, доидѣ фаф ушѣте ми гласѣ на зравѣването 164. Често се срѣща *д* **вм.** *жд* въ многократни глаголни форми, напр. дохѣдам 17, дохѣда 16, 20 и пр. дохѣдаха, покрай: нахѣжда, пѣждане и др.

Въ думата евдѡвѣца се явява прѣдметното *е* прѣдъ *вд*: и тѣа бѣше евдѡвѣца 54, 205.

шт добрѣ се е спазило въ остатѣци отъ сегашно дѣйствително причастие: ходештѣм, 39, 225, викаштѣм и плачештѣм 146.

Отметъ на ударението върху началната сричка.

Обикновениятъ въ нашитѣ централни и родопски говори отметъ на ударението върху началната сричка, образувана отъ нѣкой префиксъ на думата, въ нашия говоръ се е разпространилъ и въ много думи, които нѣматъ префиксъ. Безъ съмнѣние това е станало и става по аналогия на споменатитѣ по-стари типове. Срав. бѣала прѣмена 12, набарже 12, ѡтсади ми да доѣда 39, дѣнесите 40, прѣмести са (повелит. накл.), ала: шта са прѣмести (сегаш. вр.) 41; прѣдаі ѣмоте си та рѣздаі 44; пѣрачка: котрѣ пѣрачка е по-голіама. 46; заградите, ѣзлези 67, рѣзгора 99, прѣказна 113, прѣкоп: пѣднаха прѣкоп 111, 67; напѣрава 132, нажѣуве 133, пѣтребѣа 165, ѣгреф 189,

да та облаже 218, прѣуки: та прѣвеше млогу от прѣуките му 229; поѣпта: да поѣпта номуто 55, ала: едно семе падна при пѣте та са прѣпта (аористъ) 55; нарамите хомоте ми на гарба си 203; рѣнина 414, мѣризми 12, ѣдите кѣжите 12, жена 16; стѣни, дѣгни поѣстелета си та ѣди думѣ си 36; ѣмаше млогу ѣмот 44, ѣлено ѣхо 44, стѣни за глѣва на кѣшето 46, вѣрзите му нѣгите 47, кѣрстосаи гу 118, снага-снаги 127, мѣмеж 133 и др.

Форми.

Главнитѣ морфологични особености на Търлѣския говоръ напълно се сходятъ съ отличителнитѣ черти изобщо на морфологията на рупскитѣ говори, които образуватъ голѣмата източно-българска диалектична група — родопската (вж. по-подробно у мене ц. с. Rhodoremundarten и пр.). Затова тукъ ще изтъкна на кратко само нѣкои второстепенни особености на формитѣ.

Членъ.

Членната форма за мжки родъ ед. ч. съвсѣмъ е изгубила мѣстоименния си елементъ та околчава на *a*, което бива ударено и неударено. Въмѣсто това окончание, когато прѣдшествува палатална съгласна, се явява *e*. Подиръ гласна, обикновено съ хиятъ, има колѣбание между *a* и *e*. Срав.: гласа му слѣшеш 8; ѣас сам гласа на нѣва шту рѣка фѣф пустинѣта 7; доѣде чѣса 24; за-ф-чеса 13; отговѣри сѣтеѣ 15; пу сѣтеѣ 25; ветарѣ лѣу кадѣ ѣска дуѣ 8; там ще е вѣка и кѣрцането забѣте 34; като вѣдеха сѣна, рѣкоха си: товѣ е делѣнка 45; чѣлѣка 13; чѣулѣштиа сѣн 9; на слѣпѣна 21; но и: на слѣпѣне 20; бѣлѣне 13; рече му мѣде 43; рѣтае ми лежѣ бѣлан 33; бѣше бѣзу чѣфѣтскиѣ велѣден 9; рѣка мѣе си 17; господѣре му 43 и пр.

Членната форма на съгласнитѣ основи окончаватъ на *e*: да му отвѣра ременѣ отъ обѣцѣта 7; падна на каменѣ 55. Това окончание може да е въ родна връзка и съ старата падежна форма, окончавѣща на *e*.

Отъ пѣтъ членната форма гласи пѣте: оморѣн от пѣте 16. Интересно е, че по аналогия на тоя образецъ и много други сщществителни отъ м. р., окончавѣщи въ ед. ч. на *m*, сщщо така образуватъ членната форма, напр. земи си крѣвѣте 13; у нѣк е живѣте 5; правѣм испѣт, та вѣе испѣте не ни прѣимѣте 9; сахѣте 16; прѣдаѣ ѣмѣте си 44.

Членната форма за ж. родъ ед. ч. при *a*-основи правилно окончаватъ на *ma*, а само падежното окончание на именната частъ се измѣнява слѣдъ

палатална съгласна въ *e*, както е посочено по-горѣ, сир. *e* се явява като рефлексъ на срѣднобълг. *ъ*, напр. земѣта 9, душѣта 32 и пр.

Въ всички други случаи членната форма е правилна: църквата, темницата, небѣто, ѳмето, ногѣте, парѣте, сѣчките, чефѣтето, радостá и пр.

Остатъци отъ падежни форми.

Падежни остатъци има твърдѣ малко. Понеже развитието на членната форма за мъжки род. ед. число е довело до пълнѣ съвпадежъ на подирната съ остатъцитѣ отъ родителенъ падежъ ед. ч. м. р., за това много такива падежни форми не се различаватъ отъ речената членна форма освѣнѣ по смисълъ, като напр. родѣн отъ дѣха 9; от ѳгреф-слánце и от зáхода 34; на синá си 16, синá ни, синá ви 22. Глѣдаше ветара сари 39, ала: отсече са ветарá 40; прослáви синá си ки синá ти да прослави тебе 24; вавѣде Пѣтара 112.

Колкото има остатъци отъ род. пад. ед. ч. ж. р. а-основи, все сж адвербиални, форми като напр. кадѣ вечери 67, от сра́хи рѣкнаха 39 (аналогия на „отрѣжи“ и подоб.).

Такива остатъци има и отъ други косвени падежи, като нпр. средѣ: гимнiата беше фаф средѣ морѣто 39; тогá беше блѣзе чефѣтскииá велиден 9.

Формитѣ зѣме: пуфрет нáзи зѣме 37, и ней подобни вече сж общи (генерални) падежи, въ основата на които е стб. именителенъ и винителенъ пад. ед. ч., както е напр. и формата пóстеле: бóлан, на пóстеле потѣгнат 35, дѣгни пóстелета си 36.

Рѣдко се срѣщатъ и звателни падежи ед. ч., срав. напр. бáшто! 24, измекiáриу опаки 42.

Отъ спазени по-стари форми за именит. падежъ множ. число ще отбѣлѣжимъ скѣти: отнесе се на Аврáмовите скѣти 57; млóго дѣне 9 са придадѣ фав чiулѣшти рáки 41; ногѣте му 42; билiук сви́не 35.

Въ „(сто) грóше“ 42 „(дванáесте) кóше“ 38, имаме именит. винит. двойствено число съ измѣнено окончание *e* вм. *a* поради прѣдшествуещия палаталъ, за което по-горѣ се даде обяснение. Именителни множ. форми; носiáче 54, грабиáче 74, пентесѣт милиúне 41, иматъ окончание *e* по аналогия на събирателнитѣ форми срѣд. р., свхваци като множествени, като напр. лиúде, офцѣ и пр. срав.: на лиúдето отсáди да насiáдат по тревѣту 38; пу пáтиувету 47; братiету, офцѣту, сарáфету, чифѣтето, оловѣту, тезгиáхету, кабахáтето 43, голабиѣто 10, грóбето 34, синорето 35; сас парвиа дiáвол искáрова дiáволѣту 37.

По аналогия на т-основи се е образували множ. ф. небѣтата 27, 176, йметата 176. Нека отбѣлѣжимъ и формата за множ. ч. чюдá (= чудеса) 164.

Отъ мѣстоименната флексия ще изтъкна само характеристичнитѣ у всички рупски говори форми нѣк, кок, нѣкок (- него, кого, никого); хми (= имъ): та хми рече, та хми раздѣліа парѣте 10 и пр.; нова, нѣзи (= онова, опѣзи), тоі вм. то. това (срѣд. родъ): нувá шту са е родило от снага, тѣі е снага, пак новá шту са е родило отъ дух, тѣі е дух 8; котрѣ: болние не знаеше котрѣ е Исусъ 14; котрѣ е по-лесно да река 36; котрá 48.

Срѣща се и форма хим: мавата хим 19.

самѣ м. р. ед. ч.: тоі си бѣше там самѣ 39.

Глаголи.

Въ отличие отъ централно-родопскитѣ говори въ Търлиския говоръ, както изобщо въ мървапскитѣ говори по Неврокопско, въ сегашната глаголна форма за 1 л. ед. ч. не е проникнало толкова окончанието *м*. така че още се спазва старото окончание *а* (- ѓ, ѣ) безъ *м* слѣдъ него. Съгласно съ фонетиката на говора окончанието *а* слѣдъ палатална съгласна се замѣня съ *е* (-ѣ, ѣ). Нѣма съмнѣние, че оконч. *е* въ ед. ч. се дължи и на влияние отъ страна на оконч. ет (стб. ѡтъ) въ 3 л. мн. ч., срав. нпр. да му ѡтварза; оти сам дошел да по̀тапта; ѡтсади ми да до̀йда и пр., ала: духѡдам да тѡче 17, найстина ти врѐве 8, да стѡре 19, да му сфѡрше работата 19, жнѣе 19, са мо̀ле 25, сичко шта ти плáте 42; 3 л. мн. ч.: кѹпет 16 намáжет 12, седѣт 10, и пр. По аналогия: мо̀жет 9.

Въдеще време правилно е образувано съ глагола шта, ала веднажъ се срѣща и кіа: оти іа кіа остѡри по мѣніа голиаи чюдá 164. Има два примѣра, гдѣто подирѣ глагола ште вм. съѣза да (= ще да) прѣдъ глагола е употрѣбено на, което трѣба да е гръцко влияние, именно ще да е вмѣсто гръцкия съѣзъ *ἵνα*, употрѣбяванъ у гърцитѣ сега и съвратенъ безъ началното *і*. срав. нпр.: пу чѹжде ни ште на варвѣт (= да вървятъ) 177; коіа кога до̀де шта на ка̀же на сфѣта за грѣшка и прáвина 105.

Трѣбва отъ изрази като ште на варвѣ, да е влѣзло въ обичай да се употрѣбя глаголь наварвя, както е нпр. наварвѣха пу нек 52 (= трѣгнаха); сѣщо и нака̀жа вм. ка̀жа.

Повелителната форма и въ Търлиския говоръ както и въ другитѣ рупски говори се отличава не само съ често отнетнато на първата

срѣчка ударение, но и съ запазване на старобългарската и-основа прѣдъ окончанието за 2 лица мн. ч., като напр. *йдѣте* та *кажѣте* 12, *дѣнесѣте* 40 *рѣсѣните* 10, *вѣрзѣте* му *ракѣте* 47 и пр.

Спазва се по нѣкога и староб. основа съ оконч. *ь*, ала сѣщо тѣй се срѣща по аналогия прѣнесено и *вм. е (ь)*, нпр.: *дѣгнѣте* 10, ала и: *дѣгнѣте* 47: *вѣрзѣте* му *ракѣте* и *ногѣте* и *гу дѣгнѣте* та *гу ѣскараѣте* на *ваншната темница* 47.

Повел. форма *немѣи* се употрѣбѣва често *вм. не*: *немѣи* са *срахѣвате* 12, 39, и пр., *немѣи* да са *почѣудиш* 8.

Доколко акцентиятъ отметъ е свързанъ съ повелителната форма може да се сѣди по примѣритѣ: *прѣмести* са та *ща* са *прѣмести* 41; *ѣми* са; *отѣде* и са *умѣ* 21.

Нѣкои синтактични особености.

Несклоняемо причастие съ функция на предикативенъ именителенъ: *отѣде* *кадѣ* *тѣах* *Исѣус* *ходештѣм* по *морѣту* 39; *притѣраха* *гу* *ходештѣм* отъ *касаѣте* 225; *каза* на *нѣзи*, *шту* *дохѣдаха* *сас* *неа* *викаштѣм* и *плачештѣм* 146.

Често се употрѣбѣятъ многократни глаголи: *млѣгу* *пѣте* *пѣжда* *фѣв* *ѣгане* 44; *излѣкѣвуваше*, *заклѣтѣуваше*, *разклѣтѣуваше*, *слѣзѣаше* 13 и пр.

Глаголътъ има (безлично) особено е употрѣбенъ вмѣсто глагола *е* (3 л. ед. ч.) въ изречението: *познѣ* оти *млѣгу* *годѣни* *ѣма* *болан* 13.

Безлично е употрѣбенъ глаголътъ може въ изречението: *сѣчко* *шта* *ви* са *мѣже* 41.

Повелит. форма *немѣи* често служивъ вмѣсто отрицателната частица *не*: *немѣи* да са *почѣудиш* 8; *глѣдаѣте* *пѣакоѣ* *немѣи* да са *наѣчи* *товѣ* 37.

Като - *какъ* вмѣсто *както*: *ти* да *не* *пожѣалиш* *брѣта* *си* *кату* и *ѣас* *какъ* *пожѣалих* *тебе* 43; *кату* *какъ* *ви* *рѣче* 12.

Какъ *вм.* *откакъ*: *това* *какъ* *чѣуха* 44.

Откакъ: *парвѣа* *дето* *штѣше* *флѣзи* *откакъ* *се* *заклѣтѣуваше* *одѣта* 13.

Кѣи *вм.* *щото*: *прослѣви* *синѣ* *си* *кѣи* и *синѣ* *ти* да *прослѣви* *тебе* 24: *щѣ* *добро* да *стѣре* *кѣи* да *имамъ* *вѣченъ* *животъ*? 43; *кѣи* да са *едно* 25.

Та (консекутивно): *стѣри* *товѣ* — *та* *го* *стѣриува* 33.

Та-не-да *вм.* *отколкото* *да*: *по-колѣи* *ща* *флѣзе* *гимиджѣнска* *хѣртома* *през* *ѣглено* *ѣхо* *та* *не* *чѣорбаджѣа* да *флѣзе* на *небѣсната* *царщина* 44.

дѣто, *вм.* *войто*, *щото*, се употрѣбѣя постоянно, *както* и въ другитѣ български говори: *парвѣа* *дето* *штѣше* *флѣзи* 13 и пр.

ліу (само): ліу коі ни са роді отъ гóре, не мóже да віди царсто божіа 8 и пр. и пр.

ліу-та: тоі са излекóуваше ліу отъ каквá болка та беше болан 13.

Напреш съ родителенъ пад.: напреш мéне 13.

Глагольтъ е, употрѣбенъ вмѣсто стб. инфинитивъ: та сфетѣлото, щото е у тебе, ако е темніца, амі темніцата колко шта е? 31.

да въ индиректно питаме: как ви са прáви (= чини) за Христос, чеі сине да е 31.

Словарни особености.

Търлискиятъ говоръ е интересенъ и откъмъ словарна страна, и то не само защото се срѣщатъ въ него рѣдки п стари български думи, но и поради сравнително многото чужди думи, турски и гръцки.

Тукъ ще изброя редомъ първо по-рѣдкитѣ български думи, сетвѣ турскитѣ и гръцки думи, които намираме въ рѣкописа.

По-рѣдки български думи.

бáрамъ (търся): нембі ма бáраі 155.

бáшта: баштовáта ми кáшта 10.

бахтé (бъхтя): защо ма бахтéш 113.

безвѣрніиа: от безвѣрніната ви 41, 86.

бизáлно: йскараіте и бизáлното тэле 46.

бизáлци: инцѣте и базáлците са заклáни 76.

бйска: блазé и на бйските што са бизáли 165.

благатісувам: от сіа сетне шта ма благатісоват фрет родо-вету 164.

блúдам: Мáрта, Мáрта, ти са гаіліш и са блúдаш за млогу работи 165; нембі да ви са блúда сарцéто 97, 100.

блуд: блут стáна цу сфетá за нек 26; кугá видé Пилáтна оти бoедно добрó ни стáва, амі пóвеіке блúт стáва 122.

богáчо (богатско): о твоі ниразуміаваніе богáчо 105.

бóгов: чедá бóгови 6; от бóгова сранá 44.

бoедін: пак дрúги врéвет оти си Йереміа или бoедін отъ про-фйтето 220.

бoеднáч (ни веднѣжъ): а плévата шта изгорі сас бган дето бoеднáч не изгáснува 200.

болéзнуваш (страдашь): а ти ф джендема болéзнуваш и са мáчиш 86.

- болі́ка: зафчеса са заприа боліката хи 179; бѣлката 180.
- валта́р (олта́ръ): от десно на валта́ре 217.
- варши́ло: даржи́ фаф раката си допата́та та си печіста варши́лото 199.
- вели́ш: шу вели́ш ти за себе си 7.
- веселі́а: радос и веселі́а 217.
- ві́ка (плаче): ути́де на грѣба та ві́ка 92.
- владі́ка (началникъ): бѣше упознаен на владіката 112.
- воскрі́сам: мартви да воскрісате 222.
- врѣві́а: рѣкаше и врѣвѣ(ше) 6.
- врет, — фрет (всічки): отеднач са западі фрет свінскіа билі́ук 35 и др.
- врі́с (изворъ): врі́с ѡдан (воденъ) 17.
- врі́аднос (сила): імам врі́аднос да та карѣбсам 118; на тіах да́де врі́аднос да станат чеда́ бѣгови 6, 100.
- гачі́а (? приті́скам?): хѡдеше по Ісѣса млі́ру сѣт та гу гачі́аха 179; ти глѣдаш лі́удето чи та гачѣт 180, 61.
- главі́а се: от как са главі́ за Іосифа маі́ка му Марі́а 184; Марі́а дето бѣше углавѣна сас неѣ 156.
- глѣ́жен (дѣ́женъ): плати ми што ми сі́ глѣ́жен і́2.
- глибѣ́к: глибѣ́ки лакарді́и 107.
- грабі́а́ч: ни сѣм кату́ другите лі́уде шу са грабі́а́че 74.
- граді́ште: доі́де на своето си граді́ште 35.
- грѣ́м: па́дна ді́авола от небѣто кату́ грѣ́м 176.
- делні́к (наслѣ́дникъ): това е делні́ка 45.
- добі́ (обзе́, хва́на): и гу добі́ іат 93.
- до́сушно (доста́тъчно): пак не му е до́сушно, пак ни е насі́тен 98.
- евдо́віца (вдовица): и ті́а бѣше евдо́віца 209.
- елі́амѣ́нски (?): по елі́амѣ́нски пат немо́і да і́дете 222.
- заві́ан: чулі́ак зави́ан 65.
- за́гради: і́злези пу па́тіувету и пу за́градите 68.
- зака́лане: Ісус кога́ чу́ зака́ланету му 228.
- закрі́ен (таенъ): бѣше ученик на Ісѣса лі́ахми закрі́ен 132.
- западі́ се: пак тоі́ са западі́ наі́реш 71; са западі́ха да ка́жет на учениците му 143.
- зареді́: един чулі́ак зареді́ вечері́а голі́ама 67.
- заті́агам: пак дру́гне отговѣри та му заті́агаше и врѣвеше 129.
- зѣ́мални, зѣ́мелни: зѣ́мални работи 9; го́споди небѣсни и зѣ́мални 176.
- зова́ се: што са зовѣ́ стери́ца (стари́ца) 213.

- з(д)равѡвам (поздравлявамъ): сѣтне зафѣтиха да гу зравѡват 124;
та са зрабваше сас Елисавета 124.
- з(д)ра(в)ѡване: доидѣ фаф ушѣте ми гласѣ на зрабването 164.
- изблагодарѣи: изблагодарѣи на бѡга 207; да сте изблагодарѣни
на хѣковето си 199.
- издухѡвувам: са карштѣваха фаф Йордѣна от нек и си издухѡву-
ваха грѣшките 195, 196.
- инци (юнци): инциѣте и бизѣлците са заклѣни 46.
- истерѣи (узнай, прослѣди): истерѣи хубаво и виш, оти профѣтин от
Галилеѣа ѡште ни ѣ излѣл 27; што сам истерѣл сичко испар-
виѣм сас голѣмо истерѡване 216.
- ѣѣкос (сила): позна сѣбе си оти ѣѣкос излѣзе отъ нек 179; да са
облечете ѣѣкос от горе 153.
- карничѣре: и погуби нѣзи карничѣре 46.
- карстѡсам: имам вриѣднос да та карстѡсам 118.
- кѣвам (турямъ, употрѣби се често): кѣде и лин фаф нек 45.
- кришни (тайни): на вас ѣ дѣдено да разбѣрате кришните на царсто
божие 55.
- лажѡвник: новѣ лажѡвник рѣче 133.
- лѣха се (случи се): ако са лѣха да ѣ наидѣ 174.
- лескѣвичка: лицето му бѣше кату лескѣвичка 142.
- лин: кѣде и лин фав нек 45.
- лиу (само) — употрѣби се често,
- лиутѣш: напѣлниха са лиутѣш 223, 224.
- маловѣарец: и му рѣче, маловѣарец, на што ни увиѣрова? 40.
- мѣмеш: та шта ѣ сѣтне мѣмеш 133.
- мѣчи (грижи се): такаф ѣ хѣла на новѣ дето печѣли та ни мѣчи за
бога 65.
- мѣчници (мѣчителн): придѣде гу на мѣчниците 43.
- наврати: на сарѣфету наврати тезгѣхету 10,
- надѣгам: една жена надѣгнала глас от сфетѣ 165.
- накѣзувам (клевѣти, порицавамъ): сичките фѣтиха да накѣзуват и
врѣвѣхѣ 72; кугѣ накѣзуваха владицитѣ и поповету, тоѣ хич
не отговѣреше 121; ти слѣшеш ли, колку та накѣзуват? 121.
- наѣмам: наѣмаха и на башта му да каже 215; пак тоѣ хми на-
кѣмаше 218.
- наѣжуве: новѣ рѣче ѡште наѣжуве 133.
- наѣправа: донѣсе една наѣправа, разбаркана отъ смирна и сѣбур 132.

навчала се (научила се): тѣа са навчала отъ маѣка си 227,
носіа́че 54.

наближѣ: Исус сам ги наближѣ 149.

на чеса́: ангел сла́зиаше на чеса́ та расклатіуваше одата 13.

обѣдохте: разболѣах са та ма обѣдохте 78.

облажа (сврацвамъ): да та облаже тези работи 218.

омра́чи се: кога са омра́чи времѣту 37.

отбѣвам (отклонявамъ, противя се): пак Иоан гу отбѣваше и вре-
веше 200.

отвревѣа (отговарямъ): никої не мѣжеше да му отврѣви 48, 66 и пр.
осторѣа: ѣа ѣа осторѣа по менѣа голѣама чуда́ 164.

открáват (открива́тъ) 80.

отклі́уче: и шта ти дам отклі́учето от небесната царштина 221.

отрошá: помѣлиха са на Пилатина да хми утрушѣт ногѣте 131.

отрошѣн: да управиме нѣзи дѣто ѣмат сáрце отрошѣно 162, 163.

отса́дѣа: ѳтсади ми да до́ѣда и аз при тебе 39.

пáждане: ето това́ са нахо́жда за пáждане и за ставане на ѣеру-
салѣмскѣа сфѣа́т 208.

пеѣа́н (ученъ): и оште шта гу, стѣре пеѣа́н на тѣах 110; оти лавар-
дѣѣата та прáви пеѣа́н 116.

пѣелѣ́б: чинкѣ бѣше фáф пѣклѣ́то на ма́ки 57.

пѣліата (птици): пѣліатата гу покалва́ха 55.

питáр (пита): му да́доха един питáр мед 152.

пѣхнат: за да гу пѣхнат у там на до́лу 224.

пѣа́л (челъ): на листе пѣа́ли по писáния 45.

побáрса: побáрса сас косѣте ногѣте му 90.

повелѣат: ги повелѣат 89.

повелѣа́: даде ми се сѣа́ка повелѣа́ на небѣто и на земѣата 145;
излѣзе повелѣа́ от Августа Кѣсара 186.

поголемѣа́: нѣка поголемѣ́ душѣта ми гѣспѣде 164.

погрѣ́бам: га са погрѣ́бат ебанджѣите 120, 133.

пѣгриб: тѣа на пѣгриб мѣа́сто ми стѣри това́ 95.

познáенци: пак познáенците му сичките застáнаха от далѣче 130.

пожѣа́лам: (пожáля): та ги пожѣа́ла 37.

пока́вано (покаятелно): та приказуваше пока́вану карштáване 198.

поклонѣ́н: ѣас сам пѣтом и поклонѣ́н пу сарцѣто 203.

половѣа́рци (полувѣ́рци) 32.

поленѣ́ха са 46.

- полю́би (цѣлуна): са затарчіаа и гу полю́би 75.
- попое: флѣзе фав царивата и стана да попое 162.
- попштинá: кату што е адѣта на попштинáта 217.
- пóрачка (заповѣдь): котра пóрачка е голіама на нóмото? 48;
чúваі пóрачките 43.
- портáр: на него отваре портáре 177.
- пóтантá: немóі да ви са стóри оти сам дошел да пóтапта нóмүто 205
- подлáгам: немóите са рáдува, оти духовето ви са потлáгат 176.
- потéрам (поискам): потéра снагата Исúсова 11.
- пóтребá: ліáхим, една е за пóтребá 165.
- пóтрес: ги фáти срах и пóтрес 12, 146.
- потрéсам се: чúвачето са потрéсоха от негова срах 142, 62.
- потресéна (уплашена) 61.
- потресіа: кугá видѣха потресіата (землетресение) 127.
- поўздам се: тоі са поўзда на бóга 126.
- пофтéна (ромън.?): на ўтрешниа ден пофтéна Исус да излѣзе пу
Галилéа 187.
- пóфтори 8.
- похалайчино (?): оти погледа похалайчиното си смирепие 164.
- прáви се (чини се): как ви са прáви за Христос чеі син да е? 48.
- прéзнаш (прѣзь ноцъта): доіде прéзнаш при Исúса 8.
- прéтокна (потъкна): излези пу патіувету та прéтокни да фліават
ліúдето 68.
- прéуки (поуки): та прáвеше млóгу от прéуките му 229.
- привартіá: Исус привартіá фрёт Галилеіа 31; ние шта гу при-
вартіме та шта куртулисаме 143.
- привідіа: може да привіди и вас 32; оти господ е превідел
ліúдето си 34.
- пригудіá (угодя): шта пригуді 31.
- прикáзувам (проповѣдвамъ) 198.
- пріказна: владіката попáта Исúса за учениците му и за пріказ-
ната му 113.
- прікоп: паднаха прікоп, 67, 111; паднаха прікоп на лицето 226;
припáдна прікоп до ногите му 68.
- привлáдам (набавямъ): шта ви са прикладат 33.
- припéва са (прѣпъва се) 90.
- притаптá: едно сéме падна при пáте та са притаптá 55.

притѣрам (послѣдвамъ): не ште мѳжеш да ма притѣраш 97; тѣзи шта ги притѣрат сас моето име 147.

проклѣни (проклети) 78.

развѣка са (разплака се): тога Петар излѣзе отвѣн та са развѣка, млогу жално 116; Исус са развѣка 93.

разгор, разгора: чѣкаше разгора на юдѣискна сѣиат 206; шта ви доѣде друга разгара 99; пак разгурата свѣтие дух 100; та кога доѣле разгората дето ѣас шта ви пусна от баштата на истенские дух 104; оти ѣас ако ни ѣда, разгората ни ште доѣде у вас 105.

раздѣлам: кату офциаре как раздѣла офците от козите 77; кога са раздѣлаха тне от нек 225.

разедѣ са (разядоса се): как са разедѣ господаре му 43.

разедѣн: пак ѣусбашѣята отговори разедѣн 66.

рѣкам: рѣкаше и врѣвеше 6 и пр. и пр.

сѣдба (сѣдба): за грѣшка и за правина и за сѣтба 105; за сѣдба шта хми накаже 105.

сѣдниѣ: оти сѣдниѣка на това сѣиат сега са сѣди 105.

самовѣлие: бог дал нам самовѣлие 87.

саморѣден: изнѣсаха един умрѣал дето бѣше саморѣден син на маѣка си 54; ѣмаше една кѣрка саморѣдна 60.

сарѣиа (сърца): срашлѣви пу сарѣиата 151.

сатрѣе (затрие): и фав ѳган гу фарлѣ и фав ѳда да гу сатрѣе 86; и да гу сатрѣет на дѣлу 224.

сврѣвили се: оти владниците се бѣаха сврѣвили 95.

славослѣви: сега се славослѣви человектна син 96.

смислиха се: ученпците му са смислѣха оти има писано 10.

свѣршен (свършенъ): аку ѣскаш да си свѣршен 44.

снѣга (тѣло, сила): лакарѣята станѣ снѣга 6, 11; млогу снѣги от умрѣалите сфетѣи са воскрѣсоха 127; над сѣака снѣга 108.

снѣжен (тѣлесенъ, плѣтски): ни са родѣни, нитѣ от кѣрф нитѣ от снѣжно хтѣне (похта) 6.

спѣване: тѣе рѣвоха чи спѣванѣто на санѣ врѣви 91.

спѣтаха се (посвѣтѣваха се): и откѣв са спѣтаха, купѣха сас тѣах 134.

стерѣца (старѣца) 213.

стѣлнина: пак си седѣше тоѣ на стѣлнината 135.

сѣа (сега): отъ сѣа сетне 164.

тѣрам (търся): Исуса ли тѣрате? 12; сега та тѣраха чѣфѣтето 90

умірачка 45.

увесено: на тези двѣте порачки е увесено нѳмото 48.

хтѣне (похта): нитѹ от снѣжно хтѣне, нитѹ ут чуліаство хтѣне 6.

ѓгреф: от ѹгреф слѣнце и от захода 34.

усмартіа (убня): да гу усмартѣт 134.

ѓздам се (надѣвамъ се): аку займате уде са ѹздате да си земе
заема 53.

ѓнее (?): господи, сега ѹнее веіке 93.

чіом (?): ліахим чіом стѣна от очіте хми 151.

чіуліаств (човѣшки): чіуліаство хтѣне 6.

чіулѣшти: шта ви стѳре рибѳре чіулѣшти 30.

чіувѣшт: чіувѣштна сін 148.

Турски думи.

адѣт: има адѣт на вас 121.

ѳджеба: ѳджеба коі може да са спасѣ? 44.

ѳнджек: ѳнджек между вас стѹи нѳзи, дѣгу вие ни познѳвате 7.

артісова: артісова ліѳп 75.

асрѣт: зафѳти да става асрѣт 75.

ашикерѣ: ашикерѣ шта ви кажа 107: ашикерѣ казувах 113.
15; тога хми рѣче Исѹс ашикерѣ 91.

аіѳнин: пак Исѹс застѳна отпрѣш аіѳнина 121.

барабѳр 31.

башкѳ: от пѳовету башкѳ 81.

бахчеванджіѳ 155.

бинбашіѳ 112.

билліѹк: делдѳса са новѳ билліѹк на долу 59.

битѣр: да ни стане нѳшто по-битѣр 14: та шта и сѳтне мѳмеш
по-битѣр от парвиа 133.

боірунтіѳ: му дѳде да ѳма баірунтіѳ над сѳѳка снѳга 108.

борч: му прості фрет борчтѳ 42.

борчліѳ: един борчліѳе 41.

векілин: рѣче чорбаджіѳата на векілина си 210: бѳше векілин
на харчѳ 95.

гаіліш: ті са гаіліш и са блѹдаш за млѳгу работи 165.

гаресіѳ, герезіѳ: ѳко гаресіѳ вас сфѣтѳ, да знѳете оти мѳне напрѣш
вас е загаресіѳл 103; новѳ, дѣто гарезіѳ мене, и баштѳ ми
гарези 103; максѹс та загарезіѳха 104.

гимиджіѳски: гимиджіѳска хѳртома 44, 69.

гѣмѣѣа 35.

грѣш: сто гроше нари 42 и пр.

гѣбл: на долу фаф гѣбле 59.

гѣузентѣса: гѣузентѣса са Петар, оти му рече трети пат 160.

гѣумрукѣини, гѣумрукѣѣа, 1, и пр.

гѣунлукѣѣи 75.

дѣѣма: глѣдат дѣѣма 27; дѣѣма глѣдат лицето на башта ми 174;
и бѣха дѣѣма на цѣрквата 153.

далдѣса: та далдѣса новѣ биллѣук на долу фаф гѣбле 59.

дѣѣалѣтин: пѣсна един дѣѣалѣтин 230.

дѣбараджни: немоѣ да са навѣсѣувате кату дѣбараджни 79.

докондѣса: ги докондѣса 147; вѣе немоѣ да докондѣсате 199.

дѣбстове: да си клѣдете живѣте за дѣбстовецо 102; вѣе шта ми сте
дѣбстове 102; сас дѣбстовецо си 76.

дунанмѣ: и кога Ирѣдѣс правеше дунанмѣта 227.

дѣукѣѣн 10.

ебанджѣѣа (ѣбанджѣѣа): да си погрибат ебанджѣѣите 120; ебанджѣѣѣа бех 77.

евсаѣѣѣа 44, 67.

езѣт: има адѣт на вас да ви сторе езѣт един ѣулиѣк за велѣден 118;
ѣѣанина да прави езѣт 121.

загарезѣѣа: шта загарезѣѣи 31: и шта са загарезѣѣите от всѣчките
112; шта ви загарезѣѣт лѣѣдѣто 204.

заптѣсам: да му заптѣсаме мирѣза 45.

зарѣр: ако сам ѣектардѣсал на нѣѣкок зарѣр 72.

зеѣфѣт: Ирѣдѣс правеше зеѣфѣт 229.

зенгѣнин: парф зенгѣнин 71, 8.

зехирлѣѣа: и нѣѣшто зехирлѣѣа ако шѣт ни штѣ ги докондѣса 147

зѣлѣѣсува: или окѣто ти зѣлѣѣсува оти ѣас правѣ добро? 211.

зѣлѣ: знѣеше ѣе от зѣлѣ гу продѣсаха 131.

ѣзим: и Пилѣтина даде ѣзим 132.

ѣзмеѣѣр: ѣзмеѣѣрѣѣу ѣпаки 42.

ѣѣимджѣѣа: млѣгу ѣѣимджѣѣи 179, 61.

ѣнѣѣѣр: триш шта ма устѣриш ѣнѣѣѣр 97.

ѣспѣт: шта стѣри ѣспѣт за мѣне та и вѣе да правѣте ѣспѣт 104
96, 163.

ѣспѣтѣѣа: пак вѣе шта сте ѣспѣтѣѣи на тѣзи рѣботи 153.

ѣхтѣѣѣч: бѣше ѣхтѣѣѣч да си насѣти корѣма от рѣговето 75.

- ихтизá: кугá му стáна ихтизá 80; íас íмам ихтизá да се кáрете от тебе 200; днеска иктизá е да дойда дома ти 71.
- каба хáт: какаф каба хáт носите на тоia чулиáк 116; каба хáтетo 34.
- кабýл: нi é кабил да стáпат, 70, 44.
- каболдýсан: бoедýн профýгин нi é каболдýсан на тошкiята си 223.
- казнá (хазнá): шта гу íмам кату казнá, прибрáна на небéту 44.
- кайдýсвам: бoедýн от учениците му нi кайдýса да гу испита 159, 11.
- капластýсвам: капластýсаха лýдетo 136.
- калaбалáк 14.
- калáф: клáди си нóжа фáв калáфе 112.
- капиджýйка: рече на капиджýйката 112, 113.
- капладýсвам: пубiáгнаха от грóба нi капладýса едýн срах нi нóтрес 146.
- кахáр: ти што береш кахáр за нек 161.
- колáи: по-колáи 44.
- комшиá 43 и др.
- кoндýсвам: вiдeха кэдe шта кoндýса 181.
- курбáн (курбáн): корбáн придава на бóга 104; да дадат корбáн 207.
- кoртолýсвам: кoртолýсаi сегá себе си нi слези от кáрета 125; вiарата ти та кoртолýса 89.
- кocýр (кycýр): ходeха бис кocýр 216.
- лакардiа 5, и пр. и пр.
- лиáхим (сирфчъ), 10, 15, 19 и пр. и пр.
- макeýл: за макeýле 45; стóрите сегá макeýле вриáдни за покáване 198.
- мáксус: оти мáксус ма загарезiха 104.
- мезлiч: та стóриха мизлiч 142.
- минлét: тоi (= твой) е минлét (народъ) 117; идите сегá вiе преучите фрét минлétетo 144, 77.
- михиýр: вiе си íмате бiшти михиýр 133.
- михиýрлудýсвам: удварстiа грóба нi михиýрлудýсаха кáмене сас михиýре 133.
- мoжрáк: едýн от сеименетo сас мoжрáк му обóде ребóрту 131.
- музрáк: сас музрáк му обóде пу ребóрту 140.
- намтáр (?): имáха тогá едýн хашýс намтáр харамiа 135
- нишиáн: тези нишиáне шту правиш 8, 10 и пр. и пр.
- oинатýсвам (подпгравамъ): сетне кугá гу oинатýсаха веiке 123,
- орaxáтiа: íас шта ва орехáтем 203; па чек са орехатiх 226.

пахá: тѣзи парí са пахá от карф̄ 120; зѣха триестѣто парчí пахáта на скáнос 121.

рахáт: ште нáидете рехáт 203.

ризá: от поповѣту башкí нѣма ризá да ги едѣ боедín 81.

саалатíса: ѳтсади сега да са саалатíса грѣба ду трѣтна ден 133; да са саалатíса лакардíята 175.

сарáф, сарáфе 10 и пр.

сáрп: та как гледаше вѣгара сáрп, уплáши са 39.

сахáн 228, 230

сахáт 16 и пр.: пак сахáте беше трí 124.

себѣп ѿ, 6; пак по̀тписа на себѣпа му беше испíсан гѳре 124: садѣ сас мѳе себѣп 98.

сеимѣнин: е един ѳтъ сеимѣнето 131.

сеимѣнски: лудата завѣде сеимѣнска табор 111, 112.

селемѣт: шта искáра на селемѣт израйлска сѳíат 150: да кáжа селемѣт на зарѳбените 162; стори селемѣт 215.

семáре: и гу бахтаха сас семáре (?) 118.

серетíсвам: вíе немоí да докондíсате нíту да серетíсате 199; немоí ди серетíсаш 69.

сертмѣ: клáваха сертмѣтата вав морѣту 30.

соигунджíа: фрет бѣха харамии и соигунджíии 177; харамíа и соигонджíа 177.

сиуínѣт: за товá Моисѣа ви дáде сиуínѣт 15.

сиунеттíсвам: сиунетíсувате чилíака 15; кога се свáршиха ѳсем дѣна са соíнетíса дѣтѣто 193; доíдоха да сíонетíсат дѣтѣто 215.

табор: завѣде сеимѣнска табор 111, 112.

такáм: на товá такáм и харамíите што са варстѳсаха 126; и са укáза на товá такáм 157.

тезгíах: тезгíахету 10.

тѣкрар: сѣтне пак тѣкрар ги по̀пíта 111.

тимáр: íас сам едín чулиáк пот тимáр 33.

фáрк: вíе нѣмате ли фáрк ѳт тíах 32.

хабáр (хабер): пратíува му хабáр 122.

хаíлатíсвам: пак владíците и по̀повѣту хаíлатíсаха лудѣто да измѳлет Варавáна 122.

хáк: си загобíават хáкá 79; да сте изблагодáрни на хáковѣто си 199.

халайца (?): рѣче нáзи халайца капиджíивата 113.

халíс: тоí е халíс нáйстински 14.

- хандак (хендекъ): сіаки хандак шта са испални 198.
 хапсанá: фав хапсанá бех 78.
 хапус; имаше адет да прави езат пу едип хапус; имахъ хапус:
 един хараміа 121.
 хараміа: хараміи 51, 95.
 харамджіи: ни сам кату другите ліуде грабіаче. харамджіи 74.
 харч: оти беше вегилин на харчá 95.
 хизмет: ме остави самá да праве хизмет 165; да му стобрет
 хизмет 84; са мачеше от млогото хизмете 165.
 хизметчіа: затори книгата и подаде на хизметчіата 163; хизмет-
 чіи 111; тоі шта е на вас хизмечіе 89.
 хіч: мене ни ште нитате хіч 107.
 хиле: виш најстинския израилітин дето хиле нема 82, 181.
 чектардісал: ако сам чектардісал на ніакок зарар 72.
 чефүтин, чефүте 7, 8 и пр.
 чинкі: чинкі имаше калабалак 14 и пр.
 чіон: на дрехите му фарлиха чіон котра коі да земе 124.
 чіорбаджіа 31, 44 и пр.
 чіухан: какаф чіухан да кажете 172; чіудеха са на ума му и на
 чіухането му 194.
 шемар: даде едін шемар на Іисуса 163.
 шератлік: немоі да правиш шератлік 43.
 шіубе: немоі да имаш шіубе, чедо 36.
 шіубелентісвам: нав едні са шіубелентісаха 144.
 іусбашіа: нав іусбашіата отговори 66.

Гръцки думи.

- адикіа (неправда): у него адикіа нема 14.
 а̀рниса (отричамъ се): нека са а̀рниса от себе си 84.
 властар: и едеше властаре и диф мет 195; тие зеха хормовите
 властаре та изліазоха да гу посрешнат 95.
 генеа: о генеа безверна и опака! 40.
 гені: дванаесте гени израилски 30.
 геніа: беше от кантата и отъ геніата Давідова 166.
 дѣксам (приемамъ): та с(в)обите му ни гу дѣксаха 5; и тоі гу
 дѣкса та гу пригърна фав равите си 207.
 дидаскал 8. дидаскале (зват. п.) 8 и пр.

- докима́сам: купих пет чифта олове та шта ида да ги докима́сам 67.
 ени́а: да си има́те е́ни́а от лю́де́то 171.
 ерга́те: да пазари́ ерга́те на лозето си 210.
 ефимери́а: Заха́риа, отъ ефимери́ата на Авиа́ 216.
 кала́м: да́доха му кала́м фав десната ра́ка 123.
 кале́сам: бе́ше калесан 229.
 кале́сан: млозина са кале́саните 46, 211.
 кердо́свам: ти тога́ кердо́сваш бра́та си 175: шта си кердо́с-
 сате ду́шите 172.
 лампа́ди: дохода сас фана́ре и сас лампа́ди 111.
 ма́ртуре: на двамина́ ја на трои́ца ма́рторе 176.
 ми́ризми 12.
 на (ἵνα): Го́споди, ка́де *на* ва́рвеш? (= ще ва́рвишь), 97; оти́ ја́с *на*
 ва́рвем ка́де башта́та 105, 106.
 натими́свам (анатемисва): зафа́ти да натими́сва и да са калне́
 оти́ ни знае чили́ака 116.
 ни́фелни́а: каква́ ни́фелни́а е сторил? 122.
 ни́фелни́а: сто́ри испа́т за ни́фелни́ата 113.
 ни́фелно: ако проврэвих ни́фелно 113.
 но́мо: ние но́му не́маме 119; спуре́т но́мото 119, 6 и пр.
 номоди́даскал 47.
 о́мес: си заго́биват о́меса 79; о́меса на лице́то му ста́на и́накаф 229;
 са ука́за сас друга о́мес (видъ) 146.
 оми́асам: уми́аса небесна́та ца́рштина 46.
 паради́с: днеска сас мене́ шта си на паради́са 129.
 пара́тики (безъ работа): стои́аха пара́тики 210.
 парими́а: та́зи парими́а хми рече́ Исус 177.
 педэ́псам: бедэ́псам 34.
 пира́ксувам: е́дин номоди́даскал оти́де при Исуса́ та гу пира́ксу-
 ваше и вре́веше 47.
 полипа́т: една жена́ има́ла е́дин полипа́т от двана́есте годи́ни 179.
 претбо́рно: откарват Исуса́ на претбо́рноту 114.
 при́хрома: нема́т при́хрома за грешките си 103; кла́доха на гла-
 ва́та му при́хрома та му запи́саха: това́ е Исус, ца́ре Иуде́иски 126.
 проге́псам (закусвамъ): рече́ хми Исус: е́ла да проге́псате 159.
 продо́свам: ја́с грешка́ сто́рих оти́ продо́сах чиста карф 120; де́то
 ште́ше гу продо́са 94.
 профа́йт: профа́йт Иса́иа 7.

- профѣитин: да ни си профѣитина? 7; профѣите 48; бoедѣн профѣитин ни е кабoлдѣсан на топикѣята си 223.
- профѣитѣпсам: кога са свѣриши новѣ шту профѣитѣпса профѣит Иеремѣа 121; профѣитѣпса и рѣче 215.
- саѣгѣа: та му ѣмаше саѣгѣата 35?
- селиниѣсмо: гу фѣти селиниѣсмо 40.
- сѣнека: да запѣлет светѣло та да гу клѣват пот сѣнека 205.
- сѣнор: излѣла от нѣзи сѣноре 72.
- софѣа: шта ви дам устѣ и софѣа 172; та са пѣлнете софѣа 193.
- стѣпсам: това што са стѣпса фѣв нѣа, тоѣ е от сфетѣ дѣх 185.
- сфонгар: зѣ едни сфонгар и гу напѣлни уцѣт 127.
- тѣлонис (митарѣ) 74, тѣлѣнин 73.
- тѣмпло: егo и тѣмплото на цѣрквата са расцѣпи ут горе до долу 127.
- тимѣсам: да тимѣсаш тѣтко си и маѣка си 43.
- тимѣсан: тимѣсан и парф чѣулиѣк 11, 131.
- топикѣа: бoедѣн профѣитин ни е кабoлдѣсал на топикѣята си 223.
- тригѣне: да дадѣт корбѣн едни чѣф тригѣне ѣа две пѣлета от гѣлабе 207.
- трунѣа: кога сѣдне челoвѣштна син на слѣвната си трунѣа 30.
- фанѣр: дохѣда сас фанѣре и сас лампѣде 111.
- фарисѣи 73 и пр.
- фтѣксам: шта нѣсна новѣ, шту фтѣкса баштѣ ми 163; за това хи са фтѣкса 227.
- харѣза 11.
- хипереттѣсам: тоѣ да хипереттѣса 89; та хипереттѣсахме 78.
- хиротонѣсам: за товѣ ма хиротонѣса 164.
- хѣрмови: ти зѣха хѣрмѣвите властаре 95,
- хѣртома: гимиджийѣска хѣртома 70.
-

ΤΗ ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ.

5

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην α', 1.

Ис парвіям бeше слова, и лaкaрдiятa бeше сac бoгa, нaк Гoспoд бeше лaкaрдiятa. тiя бeше испaрвiям сac бoгa. Сiчкo стaнa сac нeгoф сeбeц, y нeк . . . e живoтe, нaк живoтe бeше сфiатiлoтy нa . . . тo. тa сфiатiлoтy нa тeмнiцaтa сфeти . . . мнiцaтa ни гy рaзбрa. Стaнa чyлiяк . . . a прaтeн oт бoгa iмeтo мy Ἰoaннiс . . . дoiдe зa испaт дa кaжe зa сфeтiлo . . . yвiяpoвaмe сiчкитe сac нeгoф сe . . . бeше сфeтiлoтy, aмi дoiдe дa кa . . . тилoтo. Тoвa бeше нaнстипскoтo сфe . . . yсвiатиaвa сiяки чyлiяк штy дo . . . вiятi, пy сфeтa бeше, тa и сфeтa . . . бeн стaнa, нaк сфeтa ни гy пoзнa || нa пeгoвiтe сi нaпpaви дoiдe, тa coитe мy ни гy дeкcaхa; нaк кoлцiнa гy дeкcaхa, нa тiяx дaдe вpяднoс дa стaнaт чeдa бoгoви, нa нeзи дeтo вiяpoвaт нa iмeтo мy. П тiе ни сa рoдeни нитy oт кaрф, нитy oт снaжнo xтeнe нитy oт чyлiястo xтeнe, aмi oт бoгa сa рoдiхa тa лaкaрдiятa стaнa снaгa тa сa сaбрa сac нac тa мy вiдeхмe слaвaтa, слaвa кaтy зaмop . . . oт бaцaтa пaлaн oт дapбa и oт iстiннa . . . oaн стopн испaт зa нeк тa рyкaшe и вpeвe . . . тoзи e нoвa дeтo зa нeв ви кaзyвaх oтi . . . зa штy дoхoдa пy мeнe. тoи e стaнaл нa . . . мeнe oтi бeше пo нaпpeжeн oт мeнe. тa . . . вyтo coвepшeниe нee сiчкитe зeхмe дap . . . лy дapбa. Oтi нoмoтo сa пpидaдe сac . . . yф сeбeн дapбaтa и iстiнaтa стa . . . бeлa Иcyc Хpистoсyф.

6

Τῆ δευτέρῃ τῆς Διακαινεσιμῶν

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην β'.

Бoгa нiкoи бoеднaч ни e вiдeл . . . e снн штy e фaв бaщoви . . . тoи гy oтвapзa, тa тoв . . . || iадaт. Кyгa пpатixa чeфyтeтo oт Ἰepycaлiм пoпoвe и лeвiчeнe дa гy пiтaт: тн кoи сн? тa кaзa пpавo и нн стopн инкiap тa кaзa, oтi нисaм iac Хpистoc. Тa гy пoпiтaхa: aмi кoи сн тн? дa нн сi Илiя? Тa рeчe: нисaм. Пaк мy рeкoхa: дa нн сi пpoфiтiнa? Тa рeчe: нисaм. Сeтнe пaк мy рeкoхa: aмi кoи сн тi? Кaжн нн зa дa дaдeмe чiухaп нa нeзи штy нa пpатixa, штy вeлiнн тi зa сeбe сн? Тoи рeчe: iac сaм глaca нa пyвa штy рyкa фaв пyстнiятa: oрaмнiтe гoспoдiбoвa пaт, кaтy кaк рeчe пpoфiт Иcaiя. Пaк пpатeнитe бeхa oт фapиceитe

7

та гу попитаха и рекоха: ами́ ὅτι καρшта́ваш дуде́ ни си́ τί Χρῆστός, νιτῦ́ Иліа нитῦ́ профίτινα? Пак Ио́ан отговори́ и рече: і́ас каршта́вам фав́ ὀда. а́нджек междῦ́ вас стуй́ позі́ дето́ ви́е ни позна́вате, то́и е́ штῦ́ і́де пу́ мене, де стана́ прет мене́, ὅτι е́ понапрет от мене́ та і́ас ни са́м вріа́дан на не́к да му́ ὀтварза́ ремене́ от оу́щата. Тези́ ра́боти стана́ха на Вио́авара́, ὀтатак Ио́рдана, там каде́ Ио́аннис каршта́ваше. Τῆι τρίτηι τῆς Διακαινεσίμου ζήται: Εὐθινόν Ε'. Σελ. § 149:

8 Τῆι πέμπτῃ τῆς Διακαινεσίμου.
Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην γ' 3.

На нова́ време́ і́маше е́дин чу́лїак от фарисе́ите і́мето́ му Никó-димос; то́и б́еше го́ліам зингінни междῦ́ чεфῦтето́ та до́йде прэ́знаш при Исῦ́са та му́ рече: дидаска́ле, н́ее зна́еме, ὅτι ти си́ допéл от б́ога дидаска́л, ὅτι тези́ нині́ане, штῦ́ прáвиш τί, н́ико́и не м́оже да ги стóри, ако ни́ е́ Гóспод сае́ не́к. Отговори́ Исῦ́с та му́ рече: На́йстина, на́йстина ти вре́ве, лі́у ко́и ни са́ роді́ от гóре, не м́оже да ві́ди царсто́ б́ожіа. Рече́ му Никóдимос: как м́оже да са́ роді́ чу́лїак ку́га е́ ста́р? м́оже ли поф́тор да флэ́зе фав́ ма́ичина́ си́ корéм та да са́ роді́? Отговори́ Исῦ́с: На́йстина на́йстина́ ти вре́ве, лі́у ко́и ни са́ роді́ от ὀда́ и от дῦх, не м́оже да флэ́зе фав́ царстото́ б́ожіе; ну́ва штῦ́ са́ е́ роді́ло от свáга, то́и е́ свáга, пак нова́ штῦ́ са́ е́ роді́ло от дῦх, то́и е́ дῦх. Немóи да са́ почи́дши ὅτι ти ре́кох. Тріа́бова ви́е да са́ роді́те от гóре, ветара́ лі́у каде́ і́ска
9 дῦе та гласá му́ слῦшеш ма́ ни || зна́еш у́ де і́де и каде́ хóди; така́ е́ сі́акви, штῦ́ е́ родéн от дῦха. Никóдимос отговори́ та му́ рече: как м́ожет да стáнат тези́ штῦ́ ка́зуваш? Отговори́ Исῦ́с та му́ рече: Ті́ си́ израї́лски дидаска́л та ни зна́еш ли тези́ ра́боти? На́йстина, на́йстина́ ти вре́ве, ὅτι н́ее нова́ штῦ́ ві́дохме то́ва́ прáвимо испáт та ви́е испáте ни ни при-і́мате, і́ас ако́ ви ре́кох за зема́лни ра́боти та ни у́віарова́хте, ами́ как ште́ у́віаровате, ако́ ви ва́жа за небéсните? и н́ико́и ни са́ е́ покáчыл на небéто, саде́ нова́ штῦ́ слэ́зе от небéто, чело́вешти́а сін, дето́ е́ на небéто та катῦ́ Моїсе́а как поді́гна зема́та на нῦстпнáта, така́ тріа́бова да́ са́ поді́гне и чу́лешти́а сін за да́ ни са́ зачу́ѳи бoедін от не́зи штῦ́ ві́ароват на не́к, ами́ да і́мат ві́ечен живóг.

Τῆι πρῶτῃ τῆς Διακαινεσίμου.
Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, δ' : 4.

На нова́ време́ до́йде Исῦ́с на Каперна́йм, то́и и ма́йка му́ и бра́-тетó му́ и учени́ците́ му, ама́ ни посіа́діаха там м́лoго дeне, тогá б́еше
10 б́лізе чεфῦте́внїа вели́ден та са́ ну́вачї Исῦ́с на Иерусали́м та на́йде

ѳнётре ѳав църквата чи седёт нэзи шту разбѳваха парите. Тогá напра́ви Исус е́дѳн камши́к от ба́же та ги покáра ѳрет от църквата навáн офцету п оловету, пак на сара́фету наврати тезгиáхету, та хми разделиá парите; пак на нэзи, шту прода́ваха голоби́ето, рече: дѳгнете тэзи от тѳка та немо́йте прави ба́ншовáта ми кáшта дѳкѳиáн! Та учениците му са смѳслиха, бти има пѳсано не поедема: Зиáхти шту имам за кáштата ти. Сѳтне отговори́ха чефѳтето та му реко́ха: кака́ѳ нишиáн показува́ш ти, шту прави́ш това́? Отговори́ Исус та хми рече: рáспѳйте тáзи църква та иáс за трѳ дѳне шта é вдѳгна. Пак чефѳтето реко́ха: тáзи църква са е гради́ла читрѳсте п шес годѳни та тѳ ли за трѳ дѳне шта é изградѳш? Лѳáхим то́и врѳвеше за църквата, за снáгата си, та кугá са воскрѳсе от мѳртвите Исус, тогá са смѳслиха учени́ците му оти това́ хми врѳвеше та увѳарова́ха на писáниѳету п на лакардѳята шту хми рече 11

Τῆς κυριακῆς Β. τοῦ Θωμά. ζήτει, Εωθινόν θ' Σελ. 156.

Τῆς κυριακῆς γ' τῶν Μυροφόρων.

Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον, ε. 5.

На новá вре́ме до́де Иосѳ дѳто бѳше от Аримаѳеá тимѳсан п парф чиулиáк, дѳто п то́и чакаше църсто бѳжие та каидѳса та ѳлѳзе при Пилáтинна та потѳра снáгата Исѳсова, пак Пилáтинна са почи́ди кугá тѳлко бáрже умриá та порѳка иѳсбашѳята та гу попита́ дали е умриáл от млѳгу вре́ме, та кугá са научѳ от иѳсбашѳята, чи е умриáл, харѳза на Иѳсѳа снáгата, та то́и кѳпи тѳнко плáтно п сѳали́ снáгата от кáрста; то́и é завѳ сас плáтного та é клáде ѳнётре ѳав грѳба, дѳто бѳше издиáлан от кáмен п тарколи́ е́дѳн голиáм кáмен на устáта на грѳба. Пак Магдали́ни Марѳа п Исѳсова | Марѳа тиѳ глѳдаха каде́ са клáваше. Та кугá замина́ 12 саботáта, Магдали́ни Марѳа п Марѳа Иáковувáта ма́йка п Салѳми купи́ха мѳризми да ѳдат да гу нама́жет, та млѳгу рáно ѳав пидѳеле ѳтри́на до́доха на грѳба, куга угриáваше слáнцето, та си врѳвѳха е́днá на дрѳга: кѳи шта ни тарколи́ кáмене от грѳба, та куга са заглѳдаха, ви́дѳха чи é тарколѳн кáмене, бти бѳше млѳгу голиáм та кугá ѳлиáзоха ѳав грѳба, ви́дѳха е́дѳн млáт чи седѳ от дѳсно. облѳчен сас биáла прѳмена та са уплáшиха, та то́и хми рече: немо́и са срáховате, Исѳса ли терате Назо́ренчени́на? то́и са воскрѳсе, нѳма гу тѳка; ету п миáстото, каде́ гу клáдоха, амѳ ѳдите та кáжите на учени́ците му п на Пѳтра, бти то́и шта ѳде по́ напраш от вас на Гали́леá, там шта гу ви́дите. катѳ каѳ ви рече. Та излиáзоха нáбарже та побѳáгнаха от грѳба, бти ги фáти срáх п пѳтрес, та на нѳков ни кáзаха пѳшито, бти ги бѳше срáх.

Τῆς κυριακῆς ἐ' τοῦ Παραλύτου.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, ζ'. 6.

На новá време покáчи са Исусе на Иерусалим, та фав Иерусалим имаше една́ бáне, шту са зовéше чефýтски вноесдá, та имаше пет камáри: фвeтpe ваф тиáх зижкiáха млóгу бóлни и слiáни и сакáти и глýхи та чiáкaха да са залiýле одáта, óти Ангел слiázаше на чесi та расклáтиуваше одáта та пáрвiа дéто штéше флэзи, откaк са заклáтиуваше одáта, тóи са излекóвуваше лiý от кaквá бóлка та бéше бóлан. Та тáм имаше едiн чiулиáк бóлан от трiсе и óсам годiни. Нéк кaту вiде Исус чи лoжi тaм та познá оти млóгу годiни iмá бóлан та му рече: iскaш ли да узрaвeши? Пaк бóлнiе му отгoвóри: гoспoдáриу, чiулиáк нéмaм да мá клaдé фав бáнета, кyгá са залiýле одáта, óти лiý кoгá iдa iáс друк слiáвa нaпрéш мéвe. Рече му Исус: Стáни зéми си крeвéте та хiди. Та зафчeсá узрaвиá чилiáкa та си дiгнa крeвéте п хóдeшe. Та новá бeшe сáботa, пaк чефýтeтo врéвeхa нa излекóвaниe: сáботa e днeскa та ни тi
 14 прилиáгa да си дигaш крeвéте. Тóи хми отгoвóри: новá шту мa излекóвa, тóи ми рече: дiгни си крeвéте та хóди. Та бóлнiе ни знáшe кoтpи é Исус чiнки имаше кaлaбaлáк нa новá мiáстo, тóи излeзe от вáн, та утáм сeтнe гу нáидe Исус ваф цaрквaтa та му рече: éгу узрaвиá сeгá, нeмóи да гриниши вéикe, да ни тi стáпe нiáштo пó-битér. Та утидe чiулиáкa та кáзa нa чефýтeтo óти Исус e бiл шту гу излекóвa.

Τῆς τετάρτης τῆς Μεσοπεντηκοστῆς.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, ζ'. 7.

Кoгá са располóвиáхa дeпéтo нa пpáзникa, покáчи са Исус нa цáрквaтa та прикáзуваше пaк чефýтeтo са чiýдeхa и врéвaхa, кaк знaе тoвa кнiгa кaту ни са e учiл. Отгoвóри Исус та хми рече: мóбeтa пpиkáзнa ни é мóе, aмi нa новá шту мa e пpатил, та aкó iскa нiáкoи да стóри бóгoвoтy iскaпe, тóи штa познáe от бóгa ли e тáзи пpиkáзнa или iáс от сéбe си é врéвe, лiý кóи врeви от сéбe си тéрa свóетá си слáвa, лиáхим кóи тéрa слáвaтa нa новá, шту гу é пpáтил, тóи e халис нaиcтински
 15 та у пéк адикiá нéмa. Пéли ви дaдe || Моýсeá нoмoтo та бoедин от вaс ни чiýвa нoмoтo, óти тéрaтe да мa утpéштe. Отгoвóри сфeтá та му рече: диaлoгитiпa имaш; кóи тéрa да та утpéпe? Отгoвóри Исус та хми рече: eднá рáбoтa стóрих та сiчкитe са чiýдитe. Зa тoвa Моýсeá ви дaдe ciуиeт, нe óти бeшe от Моýсeá, aмi от бaптiтe, та вiдe ваф сáботa ciуиeтiсoвaтe чилiáкa, та aкó са ciуиeтiсoвa чiулиáк фав сáботa, зa да ни са рaзвaли нóмyтo Моýсeбoвo, aмi мéвe зaштo клeвéтaтe оти сaм

оправил пал чулак фав сабота: немби садите по душманлак, ами пу правина садите. Та вревеха едни от Јерусалимченету, нели е това нова шту терат да расипат, ету ашикерэ вреви, та ништу ни му вревет. Да ни са разбрали Архонтите наистина оти е тое истина Христос. Лиахим нее знаеме у де е тои, ама Христос куиа доиде, никои ни знае у де е. Тогa Исусе рѹкна фав царквата как приказуваше та рече: и мене знаете, знаете и одэ сам iас, от само себе си ни додох, ами наистинские нова шту ма прати дэто вие | ни гѹ знаете. Лиахим iас гу **16** знам, оти сам от нек, та тои ма е пратил. Та тэраха чефѹтето да гу фатет, лиахим никои ни протегна рака на нек, оти оште ни мѹ беше дошел сахате.

Τῆς κυριακῆς ἐ. Τῆς Σαμαριτιδος.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, γ'. 8.

На нова време доиде Исусе на едно градинте Самарийско, шту са зовеше Сихар, ближе при нова мiаство, шту гу даде Iаков на сина си Иосифа. Та там имаше бонар Iаковуф, пак Исусе, кату оморен от нате, седна така ду бонаре; та беше сахате каде псес, дохода една жена от Самарија да покара ода от бонаре. Та хи рече Исусе: даи ми да пие, оти учениците му беха отишли фав градинтето да кѹпет храна. Та му рече Самарийската жена, как ти, шту си чефѹтин, теран да пиеш ода от мене, шту сам жена Самариченка? Оти чефѹтето ни са сабират сас самариченету. Отговори || Исусе та хи рече, ако можеш да знаеш дар- **17** бата бoгова и котри е нова шту ти вреви даи ми да пие, ти штеше му потеран та штеше ти даде ода жива. Рече му жената: господариѹ, ти кофа немаш и бонаре е глибок, ами удэ имаш тази жива ода? да ни си ти по-голям от банти ни Iакова дэто ни остави бонаре та пи от нек и тои и синовеето му и добиците му. Отговори Исусе та хи рече: лиѹ кои пие от тази ода, пак шта ужиадниае, ма кои пие от одата, шту шта му дам iас, ни ште ужиадниае ду виав, оти одата дэто шта му дам iас, шта стане фав нек врис одан, дэто да извира на виечние живот. Рече му жената: господариѹ, даи ми тази ода, немби да ужиадниавам нитѹ да доходам тука да точе. Рече хи Исусе: иди рѹкаи маже си та ела тѹка. Отговори жената та рече: iас маж немам. Вели хи Исусе: хубаво каза, оти маж немаш, зашто пег маже имаше та сегa това шту имаш ни ти е маж; това наистина каза. Вели му жената: господариѹ гледам оти си профитни, нашите банти на тази планина са поклониха, пак вие вревите оти на Јерусалим || е мiаството, каде триабова да са **18** покланеме. Рече хи Исусе: Жено, виароваи ма, оти дохода едни час то

- ниту каде тази планина ниту каде Јерусалим шта са покланете на баштата, вије са покланете на новá што ни знаете, нее са покланеме на новá, што знаеме бти спасението е от чефутето, лиáхим дохóда един чиáс дето најстинските поклóнци шта са поклóнет на баштата сас дух и сас йстина, оти и баштата такви тэра да са нэзи, што му са покланет, триябова да му са покланет сас дýх и сас йстина. Рече му женáта: íас знам оти дохóда Месíа, шту са зовé Христóс та тоí кугá доíде, шта ни кáже сичко. Рече хи Исýс: íас сам новá што ти врéве. И тогá доíдоха учениците му та са почи́диха, бти врэвеше сас жéна, лиáхим ни́коí ни рече што тэраш или шту врэвиш сас нéк. Сэгне женáта си остави стомнáта та отíде фав градá та рече на ли́удето: слá да видите е́дин чи́улиáк дéто ми кáза сичко, што сáм стóрила, да ни é тоí Христос.
- 19 Та излиáзоха от градá та дохóдаха каде нéк. Нак учениците му ¹ ду товá гу прика́ниуваха и му врэвеха: íаш дидáскеале; пак тоí хми рече: íас íмам еште дá íа́м, дето виé ни знаете. Та си врэвеха учениците между тиáх: да ни мý е дáл ниáкоí да еде? Рече хми Исýс: мóсту естé é да стóре волиáта на новá шту ма прáти, и да му свáрише рáботáта. Ни врэвете ли виé, оти éште чéтри мéсеца íма ду жéтва, éту кáзувам ви, пóдигните си очите на гóре та ви́ште ни́вите бти са побелиáli ве́ике за жéтва та ли́у коí жéне, зíма хáк, сабíра и макéл за ви́щен живóт, за да са рáдова барабáр сас новá, дéто сéе и новá дето жéне. Оти по товá е йстинска лакардиáта, оти друк сéе пак друк жи́е. Íас ва пýснах да жи́ете новá, дéто за нéк ни сá сте мáчили, дрóги са сá мáчили, пак виé доíдохте на мáката хим. Та от новá град млози́на от самарии́ченéту увиáроваха на нéк, зарет лакардиáта, шту хми кáза женáта, дето рече оти ми кáза сичкото што сам стóрила. Та кугá доíдоха самарии́ченéту при нéк, мóлеха му са да устáне при тиáх, та устáна два дéне та мло́гу
- 20 пбве́ике ли́уде увиáроваха от лакардиáта му, та и на женáта врэвеха, нее ни виáроваме ве́ике тóите лакарди́н, оти самí си чи́ухме и ви́дохме оти товá е најстинские спасéтел на ефета Христóс.

Τῆς κυριακῆς εἰς τὸ εὐαγγέλιον.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, θ' 9.

На новá врéме, как замипаваше Исýс, ви́де е́дин чи́улиáк дéто бéше слíап бште от как са бéше родíл, та гу пошíгаха учениците му и ре́коха: дидáскеале, коí пригриши́, тоí ли или родителéту му та са родí слíап? Отгвóри Исýс: нитý тоí пригриши́ ниту родителето му, амí са родí слíап, за да му са покáжет бóговите рáботи. Íас прилиáга дá прáве

ра́ботите на нова́шту ма́ е пра́тил, доде́ е оште́ де́н, о́ти дохо́да на́ш, та тога́́ ни́коі не мо́же да ра́боти. Куга́ сам пу сфета́, іас сам сфети́ло на сфета́. Това́ рече́ та плі́уна на земéга та напра́ви кал от плі́унката та нама́за кала́ пу очі́те на спі́апше та му рече́: иди́ са о́ми на Си́лоам-ската ба́не || де́то шта са рече́ напра́тен. Ота́де и то́і та са умі́ и са **21** ва́рна прогледна́л. Пак ко́мшиі́те и не́зи, шту гу гле́даха по́-напреш́, чи бе́ше спі́ап, вре́веха: не́ е ли това́́шту седе́ше та прб́сеше? Едні́ вре́веха: то́і е; други́ вре́веха: на не́к мі́аса, ма́ ни́ е то́і. Пак то́і вре́веше: іас сам. Та му вре́веха: как ти са́ ото́риха очі́те? То́і отго́вори та рече́: едні́ чулі́ак шу́ са зове́ Іисус, то́і напра́ви кал и ми нама́за очі́те та ми рече́: іди́ на Си́лоамовата ба́не та са о́ми. Іас оті́дох та куга́ са омíх, прогледна́х. Ре́коха му т́е: амí каде́ е то́і? Вели́: не знам. Та гу отка́раха при фарисе́ите. Пак Іисус, куга́ напра́ви кала́ та му ото́ри очі́те, тога́́ бе́ше са́бота, та гу ни́таха фарисе́ите: как прогледна́? Пак то́і хми рече́: кал ми нама́за пу очі́те та куга́ са омíх, прогледна́х. Пак едні́ от фарисе́ите вре́веха, това́ чулі́ак ни́ е от бо́га, о́ти ни́ чу́ва са́ботата, пак дру́ги вре́веха: как мо́же грехо́ван чулі́ак да пра́ви чу́да такві́? Та са препі́раха между́ ти́ах си. Ре́коха пак на спі́апна: ти шту вре́виш за не́к | чи́кві́ ти ото́ри очі́те? Пак то́і рече́, о́ти е профі́тин **22** та че́футето ни́ віа́р-раха за не́к, чи́ е бил спі́ап та е прогледна́л, амí ру́каха роді́теле́то му та ги́ пош́таха и ре́коха: това́́ли́ е сина́ ви, шту ка́зувате чи́ са́ роді́л спі́ап, амí сега́́ как гле́да? Пак роді́теле́то му отго́вори́ха та ре́коха: не́е зна́еме, о́ти това́́ е сина́́ни́ и о́ти са́ спі́ап роді́, амá сега́́́как гле́да ни́ зна́еме, или́ ко́і му ото́ри очі́те ни́ зна́еме; то́і си́ іма́ ум, ни́таі́те гу, то́і за се́бе си́ да ка́же. Така́ ре́коха роді́теле́го му, о́ти ги́ бе́ше сра́х от че́футето, о́ти от по́-напреш́ че́футето бе́ха отрéкли, лі́у ко́і рече́, чи́ е то́і Христос, да гу изго́пет от ца́рквата, за това́́ ре́коха роді́теле́то му: то́і си́ іма́ ум, ни́таі́те гу. Та гу ру́кнаха по́фтoр чулі́ака, шту бе́ше спі́ап, та му ре́коха: да́і сла́ва на бо́га, не́е зна́еме, о́ти това́́ чулі́ак е грехо́ван. То́і отго́вори́ та рече́: а́ко е грехо́ван ни́ зна́м, лі́у зна́м, о́ти бе́х спі́ап пак сега́́ гле́дам. Пак т́е му ре́коха: што́ ти́ стoри́, как ти́ отoри очі́те? Отго́вори́ хми: ка́зах ви, та́ ни́ чу́хте ли? да́ ви́ і́ска́те и ві́е да́ му ста́нете учени́ци? **23** Тога́́ гу засра́мі́ха и му ре́коха: ти́ си́ не́гоф учени́к, амá не́е сме Мо́усеови́ учени́ци, не́е зна́еме, о́ти Го́спод провре́ви́ сас Мо́усеа, лі́а́хим не́к ни́ зна́еме у де́ е. Отго́вори́ чулі́ака та хми рече́: та това́́ е чу́дно, о́ти ни́ зна́ете у де́ е пак отoри́ ми очі́те, лі́а́хим зна́м о́ти го́спод ни́ услу́шу́ва грехо́вни́те, амí а́ко е бо́еді́н да́ тачи́ бо́га и да́ пра́ви во́ліа́та му, не́к услу́шова́, отві́ак ни́ са́ е чу́ло да́ е отoри́л ні́акоі́ очі́те на

слип роден чуліак. Тої ако ни бѣше от бѣга, ни мѣше ништу да стѣри. Отговѣриха та му рѣкоха: ти цал са си родил фав грѣшките та тї ли шта на приучеш? Тога гу покѣраха на ван. Чиу Исус бти гу пукѣраха на ван, та куга гу наїде, рече му: віароваш ли тї на син бѣжа? Тої отговѣри та му рече: амї котрї е господарїу, за да увїаровам на нѣк? Рече му Исус: и гу віде, и тої дѣто ти вѣви сас тебе. И тої рече: віаровам, господарїу, и поклонї му са.

Τῆ πέμπτῃ τῆς Ανάληψεως. Ζήτε: Εωθινόν. ζ'. Σελ. 152.

24

Κυριακή ζ'. Τῶν ἀγίων πατέρων.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην ι', 10.

На новá вѣме подїгна си Исус очїте кадѣ небѣто та рече: башто, доїде чїасá, прослãви синá си, ки и синá ти да прослãви тебе кãту кãк му дãде да їма боїрунтїа нат сїага спãга, за да дãдѣ вїечен жївѣт на сїчките нѣзи, шту му си придãл, та товá е вїечен жївѣт да разбѣрат тебе, што си сам Гѣспод наїстински, и новá шту сї прãтил Исус Христѣс. Іас та прослãвих на земѣта, рãботата, шту ми дãде да стѣре, свãрших ѣ, и сегá, башто, прослãви ма ти при тебе сас слãвата, што їмах от тебе. Кугá бште свїатá ни сá бѣше направил, іас ти указах їмето на лїудѣто, дѣто тї ми дãде от сфѣтá, тїе бѣха тѣн, и ти на мѣне ми дãде та тїе ти чїўваха лакардїята. Сегá разбѣраха бти ѣ от тебе сїчкѣ, што ми сї придãл, бти лакардїите, шту ми придãде, іас ги при-
 25 дãдох на тїãх, и тїе ги зѣха та разбѣраха наїстина бти от || тебе излїãзоха, и увїарѣваха бти ти ма прãти. Іас за тїãх са мѣле, не за сїчкїна сфѣт, амї за нѣзи, шту ми придãде, бти са тѣн, и мѣнте фрет са тѣн, пак тѣите мѣн, и са прослãвих между тїãх, та іас ни сãм вѣке пу сфїатá, лїãхим тїе са пу сфїатá, пак іас дохѣдам кадѣ тебе. Башто сфѣти, очїўваї сас їмето тѣе нѣзи, што ми придãде, ки дã са едно кãтї и нѣе. Когá бѣх сас тїãх пу сфѣтá, іас ги чїўвах сас їмето ти нѣзи, шту ми придãде та бѣдїн от тїãх ни сã загубї, садѣ зарѣбѣнна син, да са свãрши писãнїету. Та сегá іас дохѣдам кадѣ тебе, пак това вѣме на сфїатá, за да їмат мѣета рãдѣс свãршена пу себѣ си.

Κυριακή η'. Τῆς πεντηκοστής.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην α', 11.

На сѣтнїна и нã голїамїе ден на празника застãна Исус та рѣвна и рече; акѣ е зажеднїал нїãкої, нѣка доїде при мѣне та нѣка пїе. лїў
 26 вої вїарова на мѣне кãту кãк рече писãнїето: рїãки | от жїви бди шта

протекат от корѣма му. Та това рече за Дѹха дѣто штіаха зѣмат пѣзишту виáроват на нѣк, óти Иисѹс óште ни сá бѣше славослáвил та млозйна от сфетá. кугá чіѹха тѣзи лакардїи. врѣвеха: това е найстина профїтна; дрѹги врѣвеха: това е Христós. пак дрѹги врѣвеха, óти Христós от Галилїа дохóда, ни лї са каза по писаниѣто, óти от Давїдовáта генїа, от селото Виолѣем дохóда Христós; у там, у дѣ бѣше Давїд та блѹт станá пу сфетá за нѣк, и еднї от тїах їскаха да гу фáтет, лїахїм нїкої ни протїагаше ракїте кадѣ нѣк. Дóдóха сѣтне хизметчїите при владїците и при фарисѣнте, пак тве хми рѣкоха: óти ни гу доварáхте. Отгворїа хизметчїите: боднáж чїуліак ни е прòврѣвил кату това чїуліак. Пак фарисѣнти хми рѣкоха: да ни сá измáмихте и вїе óти увїаровал ли е на нѣк боднї от архонтїте и от фарисѣнте? Тїахим това сфїат дѣто ни разбїрат нòмото. тої е проклѣт. Рече хми Никóдимос, дѣто бѣше утишѣл прѣз наш ду нѣк та бѣше и тої еднї 27 от тїах: нашето нòмо сáди ли чїуліака, акó ни гу чїѹе по-напрѣш и да разберѣ шту прáви? Отгворїа та му рѣкоха: да ни сї и ти от Галилїа? їстерá хѹбаво та вїш оти профїтин от Галилїа óште ни е пзліал. Сѣтне сїаки угїде пу домá си.

Τέλος τοῦ Ἰωάννου κυριακαί.

Τῆ δευτέρα τῆς πρώτης ἐβδόμαδος.

Μετὰ τὴν παντηχοστέν τοῦ ἀγίου πνεύματος.

Ἦν τοῦ κατὰ Ματθαίου, β', 12.

Рече Гóспод: глѣдайте немóи да погубїте боднї от тѣзи мáлките. óти казувам ви, чи а̀нгелѣто хми на небóтата глѣдат дáйма лицѣто бáштово ми дѣто е на побѣтата, óти человекїтна снї дóдѣ да спасѣ загобѣното. Как ви се глѣда || да е їмал боднї чїуліак стó офци та да си 28 загѹби боднá от тїах, ни остáвели девентесѣту и дѣвет та хóди пу горїте да тѣра загобѣната, та ако са лáха да е нáйде, найстина ви казувам, óти пòвейкѣ са рáдува на нѣа та нѣ на девентесѣто и дѣвет. дѣто ни сá загубїха. Така и прит баштá ви, што е на небóтата, ни е їскане да са загубї еднї от тѣзи мáлките, та акó прегрнїи брат та на тебе, їди та си кáжи гїучлїѹка на нѣк мѣжду тебе и мѣжду нѣк самї. Ако та услѹше, зѣми сас тебе óште еднї їá двамїна за да са очварстї сїака лакардїа от устá на двамїна їá тройца мáртире. Пак ако ни услѹше и тїах, кáжи гу на цáрквата, та ако ни услѹше и цáрквата, да гу їмаш кату безвѣран и отделѣн. Найстина ви врѣве, лїѹ кóлко вáржете на земѣта, шта са вáрзани по келѣто, и кóлко пак отвáржете

на земѣта, шта са отвѣрзани и на небѣто. Пак ви кáзувам óти ако
 29 са слóжет двамíна от вáс тýка на земѣта || за бoеднá рáбота, штó
 íскат да потѣрат, шта са услýшет от баштá ми, што е на небѣ-
 тата, оти лиý кадѣ íма двамíна íа трoйца сас мóето име, там сам
 и íас фав средáта хми.

Κυριακῆ ἀ. Τῶν ἁγίων πάντων.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου § γ', 13.

Рече Гóспод на учениците си: сiаки дéто штá ма стóри испát
 прет лиудéто, и íас нѣк шта стóре испát прет баштá ми дéто é на
 небѣтата. Пак лиý коi ма стóри инкиár прет лиудéто, и íас нѣк шта стóре
 инкиár прет баштá ми дéто е на небѣтата. Лиý коi милова баштá íа
 маíка пó-вѣике от мéне, ни é вриáдан за мéне; или коi милова сiн íа
 кérка пó-вѣике от мéне, ни é вриáдан за мéне, и лиý коi ни си нарами
 кáрста да варви пу мéне, ни é вриáдан за мéне. Пак Пѣтар отговóри
 та рече му: éту нѣе оставихме сiчко та доiдохме пу тѣбе, аджеба штó
 30 ма притѣрахте, на фтóрото || причестѣние, кугá сѣдне человекiтна сiн
 на слáвнатá си труниá, шта сѣднете и вiе на дванáесте тронi та штá
 сáдите дванáесте генi Израйлски. И сiаки лиý коi é оставил кáшти íа
 брáте íа сѣстри íа баштá íа маíка или стопáница íа чедá íа нiви за
 мóето íмiа, от сто кáта штá си гi зéмете и вiечен живóт штá добиете,
 лиáхим млозиáна от пáрвите штá стáнат дóлци, пак дóлните пáрви.

Κυριακῆ β'.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου § δ', 14.

На новá врэме как хóдеше Исýс пукрáи Галилѣиското мóре, вiде
 двамíна брáта, Сiмона, штó за зовѣше Пѣтар, и Андреá, брáта му, чи
 клáваха сертмѣтата фав морéту, óти бѣха рибáре, та хми рече: елáте
 пу мéне та щá ва стóре рибáре чиулѣшти. Та зафчесá и тие оставиха
 сертмѣтата та гу притѣраха. Пак кугá отiде пó-нататак, вiде дрýги
 31 двамíна брáта, Íакова, Заведéува сiн, и брáта му Иоáна фав || гимниáта,
 барабáр сас Заведéа, баштá хми, как учваретиáваха сертмѣтата, та ги
 порýка. Тогá и тие зафчесá оставиха гимниáта и баштá си та гу при-
 тѣраха. Пак Исýс привартiá фрет Галилѣа та приказувáше пу цáрквите
 и разкáзувáше евангѣлiото на цáрштинáта си та излэкóвувáше сiака
 лóшiутiа и сiáка нѣмош пу сфетá.

Κυριακῆ γ'.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον § ιε' 15.

Рече Господ: сфетило на снагата е окóту, та окóто ако ти е прóсто, фрет снагата ти е сфéта, пак ако ти е окóто лóшио, фрет снагата ти е тéмна. Та сфетíлото, што é у тебе, ако е темни́ца, амí темни́цата кóлко шта é? Нíкои не мóже да рáботи на двамина чорбаджии, óти íа едíна шта загарезí пак дрýгна шта мило́ва, íа пá едíна шта пригудí пак дрýгна шта са усрамí. Не мóжете да рáботите на бóга и на дíавола, за то́ва ви кáзувам, немóи да берéте кахár от сáрце шту ште íадéте || 32 и шту ште пíете, нíту за снагата ви шту ште é ублечéте. Ни é ли душéта пó-вриáдна от хранáта, и снагата от дрéхите? Зáгледáйте са пу фаркáтите пíлета, как нíту сéет нíто жнíет нíту фав хамбáре насíповат, та небéсние ви ба́штá ги хрáни. Вíе пémате ли фáрк от тíах? Котрíи от вác сас млóгу гáлe не шта мóже да прикладé на бóе си едíн аршíн, и за дрéха шту са гáлíте? Научíте са от цветéто шту са по нíвите, как растáт нíту са мáчет нíту предáт. Та ви кáзувам, оти барé Соломóн сас фрét слáвата си мóже да са премени́ кáту еднó от тíах та бíлвите шту са пу земéта, дéто двéска ги íма пак ýтре са нафарлет фав пештá, та Господ такá ги облíча, амí кóлко пó-вeíке мóже да при-вíди и вас половиáрци! За то́ва немóи да са гáлíте да врéвите шту ште íадéме и шту ште пíеме, или шту ште са облечéме, зарé фрét тéзи рáботи безвeрните ги тeрат. Оти небéсние ви ба́щá зпáе, чи ви тpиáбоват фрет тéзи рáботи. Амí да тeрате напpesh цáрето бóжиа, та тéзи рáботи фрет шта ви са прикладáт.

Κυριακῆ δ'.

33

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον § ις' 16.

На новá време, кугá утíде Исýс на Капернаўм, утíде при нeк íусбашíята та му са мóлеше и му врéвеше: Господи, рáтае ми лежí бóлан думá та тeгли голиáма мáка. Та му рече Исýс: íас шта до́йда да гу излекóвам. Пак íусбашíята отговóри та рече: Господи, íас ни сáм врíадан ти да ми флeзеш фав кáштата, амí садe лакардíна рeчи та шта са излекóва рáтае ми. Óти íас сам едíн чíулиáк пот тимáр и íмам сеíмeне пот ракáта си, та на едíн врeве íди там, та хóди. пак на дрýк éла, па дохóда, и на рáтае си врeве стóри то́ва та гу стóриува. Пак Исýс как чíу такá почíуди са и рече на нeзи, шту хóдeха пу нeк: нaйстина ви кáзувам, óти барé пу чeфýтетo не мoжíх да вáйда тóлку вíара, и ви кáзувам, оти || млозíна от ýгреф слáнце и от зáхода шта 34

доїдат да са наброёт сас Авраама и сас Исаака и сас Іакова на небесната царштина, пак синовету на царштината шта са изгбнет фав ванкашната темница, там шта е вика и карцането забїте. Та рече Іисус на іусбашната: їди си сега та лиу как увіарова така нека ти баде. Та на новá чіас са излекова ратае му.

Κυριακή ε.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου § ιζ. 17.

На новá време кога доїде Іисус на галилеиското мїасто, просрешнаха гу двамїна луди, дето изліаваха от гробето. толко зли ки да не мбже нїакої да замнне прис новá пат. та ету рўкнаха и рекоха:шту їмаш да правши сас нас ти Іисус син божна? Доїде тўка напреи време
35 мету да на беденсап. Та їмаше далече от тїах един билїук свїне та пасїаха, пак діаволету му са мблеха и вревеха: ако на искараш, отсади ни да їдеме фав свїнскиа билїук. Та хми рече: їдите. Пак тїе, куга изліазоха утїдоха фав свїнскиа билїук на долу каде морету та са издávиха по одїте, пак пастирету побїагнаха, та куга отїдоха фав градїштето, казаха сїчко и сас лудите шту стана та ету фрет градїштето изліазоха да са вїдет сас Іисуса, та куга гу вїдеха, помолїха му са, да излезе от сїнорето хми. Тогá Іисус, как флеше фав гимїата, измїна та доїде на свбето си градїште.

Κυριακή ς.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου § ιη. 18.

На новá време, куга флеше Іисус фав гимїата, измїна та доїде на своето си градїште, та му донесоха єдин бблач на постеле потегнат,
36 пак Іисус как вїде вїарата хми, рече на болїне, немої да їмаш шїубе чедо, ето проштават тї са грешките. Тогá єднá от кнїжнїците рекоха на себе си: това клевета. Пак Іисус чїпки познá мїслите хми, рече: оти вїе мїслите лонїо фав сарцето си? Котро е по-лесно, да река: стани та ходї? Та за да вїдите, оти їма врїаднос чїувешта сии на земета да проштава грешки. Тогá рече на болїне: стани, дїгни постелета си та їди думá си. И тої стана та утїде думá си, пак лїудето, куга вїдеха така, почїудїха са и славослávиха ббга, дето дава таква врїаднос на лїудето.

Κυριακή ζ.

Ἐκ τοῦ Ματθαίου § ιθ. 19.

На новá време, кога ходеше Іисус, прїтєраха му двамїна слїани та рўбаха и вревеха: помїловаї нас сїи Давїдоф. Та куга доїде Іисус

на каштата, утїдоха при нѣк сліаните та хми || рече Исус: віаровате 37
ли, чи мѡга да стѡре това? Рѣкоха му: наїстина, Господи. Тогá хми
пофáти очїте и рече: спурет віарата ви пѣка ви стáне. Та хми са
отѡриха очїте та хми порáче Исус и рече: глѣдайте ніáкої немѡї да
са научї товá. Пак тїе, кугá изліáзоха, разкáзоха пу фрет нáзи зѣме,
та кугá изліáвоха тїе, тугá му донѣсоха едни чїудїак глух и лут. И как
са искáра дїáвола проврѣви глѣхна та са почиуди фрет светá и рѣкоха,
ѡти бѡеднáч ни сá е вїдело такѡ по чефѣтетѡ, пáк фарисѣите врѣвѣха:
сас парвїа дїáвол искáрова дїáволѣту. Та похѡди Исус прет касабїте
и селáта, та как прикáзуваше пу цáрквите и как разкáзуваше евангѣлїоту
на цáрштинáта сц, излекѡвувáше сїáка и сїáка лопїутїа по сфетá.

Κυριακῆ ἡ'.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου § κ'. 20.

На новá врѣме вїде Исус млѡгу сфїát та ги пожіáла и излекѡва
фрет бѡлните хми, пак кугá са омрачї времѣту, отїдоха при нѣк 38
ученицїте му та му рѣкоха: Господи, тука мїáстѡто е пѣсто и времѣто
вѣїке заминá, испуснї лїудѣто да їдат пу селáта да си вѣпет естетá.
Пак Исус хми рече: нѣмат ихтїзá да їдат, дáйте хми вїе да їадат.
Пак тїе му рѣкоха: тѣка нѣмаме дрѣго, садѣ пет лїáба и две рїби.
Пак тої хми рече: дѡнесите ги тѣка при мене. И на лїудѣто отсáди да
насіáдат по тревѣту. Сѣтне зѣ пїатгїáх лїáба и двѣте рїби та поглѣда
кадѣ небѣто и ги благѣсловї. сетне ги расчѣкна та ги подáде на уче-
нїцїте си, пак ученицїте ги раздáдоха пу сфетá та їáдоха сїчкните и
са насїтиха, та сетне дїгнаха артака, от комáчкните дванáесте кѡше
пáлци, пак нѣзи, шту їáдоха, їмáне лїудѣ сас пет хлїáди дѣши башкá
от жѣните и децáта. Тогá за фчесá преруѣна Исус ученицїте си да
влїáзат фав гимїата та да изминáт утáтак напреш, дур да испѣсне лїудѣто.

Κυριακῆ θ'.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § κα', 21.

На новá врѣме Исус кугá испѣсна лїудѣто, покáчи са на планинáта
та са помѡли, та кугá са стемни, тої си бѣше там самї. Пак гимїата
бѣше тога фав средѣ морѣто и са бахтѣше от далгїте, ѡти имáне криф
вїáтар. Пак кадѣ дѣвет сахáте приз наштá отїде кадѣ тїáх Исус ходештѣм
по морѣту. Оплáшиха са и рѣкоха, чи е фáнтасма та ѡт срахї рѣкнаха.
Пак Исус зафчесá хми проврѣви и рече: немѡї да їмáте шїубѣ, їас
сам; немѡї са срахѡвате. Пак Пѣтар отговѡри та рече: Господи, аѡ си

ті. отсади ми да доіда и іас при тебе ну одіте. И тої му рече: ёла. Та тогá слёзе Петар та походи по одіте та доіде кадé Ісусса, та как глédаше ветара сарн, уклáпи са и зафáти да потáва. Тогá рýкна: Гóс-
 40 поди, спасі ма! Зафчеса Ісус протéгна раkáта та гү фáти и му рече: || маловіарец, на што ни увіáрова! Та кугá фліáзоха фав гиміата отсече са ветарá нá вnéзи, шту бéха фав гиміата, доідоха та му са поклóниха и рéкоха: найстина ті си син бóжиа, та кугá замина́ха, доідоха на нáзи зéме, шту са зовé Генисарét.

Κυριακή β΄.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § κβ΄. 22.

На нувá врэме едін чіуліак отіде при Ісусса та припадна ну колена и врэвене: Гóсподи, помилóваі сина ми, óти гү фáта селиніасмó и млóгу тэри, óти млóгу нáте нáжда фав óгаве и млóгу фав одáта та гү удвéдох на учени́ците ти, ма, не можі́ха да гү излэкóват. Нак Ісус отговóри та рече: о генéа безвэрна и óпака! ду куга шта сам сас вáс, ду кугá шта ва трáе, дóнесите ми гү тýка. Та му отсади Ісус та излэзе
 41 от нéк діáвола на новá чіас та са излэкóва дётето на новá сахáт. Тогá утíдоха учени́ците самі при Ісусса та му рéкоха: óти нéе не можі́хме да гү искáраме? Нак Ісус хми рече: от безвэрнината ви, óти паїстина ви врэве, ако імате віáра ко́лко синáпово зáрно та да речéте на тáзи плáшина: прéмести са от тýка там, та шта са прéмести, сі́чко шта ви са мóже, ліáхим тáзи генéа ни изліáва инак садé сас мóлба и сас пóстене. Та дудé óште са сабíраха сас Ісусса на Галилéа, рече хми Ісус: человекітна син шта са придадé фав чіулэніти рáки та шта гү утрéнат та на трéтна ден шта воскресне.

Κυριακή γ΄.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § κγ΄. 23.

Рече Гóспод тэзи лакардін: уміаса небéснага царцина кату едін чіуліак цáр, дéго поїска да во́ди хесáл сас рíтасто си, та когá зафáти тої да есáни, лакáраха му едін борчліе, дéто імаше да му дáва пен-
 42 тесét милі́уне, та чінки нéмаше да ти платі, отсади го господáре му да са продадé и тої и жевáта му и децáта му и сі́чко што імаше да са оплаті. Ліáхим новá рáтáи припадна та му са поклáнеше и му врэвеше: господáріу, стóри са́бре на мéне и ма почіáкаі та сі́чко шта ти платé. От товá гү покіáли господáре му та гү испýсна и му прості́ фрет борчтá. Сéтне кугá излэзе новá рáтáи, нáйде едін от чіурбáджиовіте рíтае, дéто му бéше глáжен егó грóше, фáта гү та гү дáвеше и врэ-

веше: плати ми што ми си глежен. Тога нова ратаи припадна на погите му та му са мблеше и врвеше: сторй малко сабре на мене та фрет шта ти плате. Пак тої не хтіа, амї утіде та гу владе фав хапаната дур да платішту е глежен. Това как відеха другите ратае, угурчіха се млогу та утідоха та казаха тези работи на господаре си, та го изрүвова господаре му та му врѣви: измеїаріу бпакн, іас ти простіх фрет назп борц, шту ми бѣше глежен, оти ми са помолї: ни приліагаше ли и ти да пожіалаш брата си, кату и іас как пожіалах тебе? Та как са разедї господаре му, придаде го на мачниците дур да платі сїчко што му бѣше глежен. Така и небесна ми банта шта стори на вас, ако ни простїти сїаки на братето си от сарце кабахатето хми.

Κυριακῆ β΄.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § κδ', 24.

На нова време едно момче отїде при Исуса та му са покланеше по колена и врвеше: дидаскале добри, што добро да сторе ки да имам віечен живот? Пак тої му рече: оти ма зовеш добар? Нікої ни є добар, садє єдїн гбспод; пак ако іскаш да флєзеш фав животе, чїуваї порачкпте. Тої му велї: котри? Пак Исус му рече: немої да утрєпеш, немої да скүрвиш, немої да открадєш, немої да правїш шератлак, да тимїсаш татко си и маїка си, и да мїловаш комшіата си кату себе си. Рече му младне: фрет тези работи іас ги сам очїувал оште от малко време || 44 што ми лїнсова оште? Рече му Исус: ако іскаш да си сваршен, їди прбдаї їмоте си та гу рздаї пу сиромаси, и шта гу їмаш кату казна, прибрана на небето, та да доїдєш да ходиш сас мене. Пак тої като чїу тазї лакардіа, утіде си навасєн, оти їмаше млогу їмот. Тога Исус рече на учєніците си: напстіна ви врѣве, оти чїорбаджїата сас мака шта флєзе на небесната царштина, та пак ви врѣве, по-колїї мбже да замїне гимиджїєска хбртома през їглено ўхо та не чїорбаджїа да флєзе на небесната царштина. Това как чїўха учєніците му, уплашїха са млогу и рекоха: аджеба кїї мбже да са спасє? Пак Исус поглєда каде тіах и хми рече: това от чїулєшта срана ни є кабіл да станє, лїахим от бгова срана сїчко са мбже.

Κυριακῆ γ΄.

Ἐκ κατὰ Ματθαίου, § κε', 25.

Рече гбспод тези лакардії: єдїн чїуліак бѣше ефсаїбїа та посаді єдно || лозє и го заградї наоколо та владє и лїн фав нєк, и кўла пзградї та гу придаде на лозара. Сєтпє утіде на далєчно мїаство, та

куга̀ наближи́ времето̀ за максѹле, пѹсна рѹтаето̀ си ду лозѹрето, да му зѹмат максѹле. Пак лозѹрето фѹтиха рѹтаѹ-то̀ му та еѹн бѹхтаха, дрѹв стрѹлаха, пак дрѹв сасѹпаха сас кѹмене. Пѹк пѹсна дрѹги рѹтае, повеѹке от пѹрвите, та и на тѹах сториха така. Пакъ на сѹтнина пѹсна синѹ си до тѹах; рече чи оти са усрамет от синѹ му. Пак лозѹрето, кату вѹдеха синѹ, рекоха си еѹн на дрѹк: това̀ е делниѹка, елате да гу утрѹпеме, да му записѹме мираза. Тога̀ гу фѹтиха та гу покѹраха от лозѹту от ван та гу утрѹпаха. Амѹ кугѹ доѹде стопѹна на лозѹту, што̀ ште стѹри нези лозѹре? Рекоха му: кѹто лѹши сас лѹша умирѹчка шта ги загубѹи и лозѹето̀ шта̀ придадѐ на дрѹги лозѹре, дѹто̀ шта̀ му придадат̀ и максѹлето̀ на времето̀ хми. Вели хми Исѹсе: бѹеднѹк нѹли сте

46 пѹали по писаниѹ, оти кѹмене дѹто̀ гу пофарлѹиха || дѹлгерѹту, тоѹ стѹна сѹтне за глаѹа на кѹшѹето̀. От бѹга стѹна това̀, та е чиѹдно прет ванѹште ѹчи.

Κυριακῆ, εδ'.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § κς', 26.

Рече гѹспод тѹзи лѹкарѹин: умѹса небѹсната цѹрштина кату еѹн цар, дѹто̀ стѹри сфѹтба на синѹ си та пѹсна рѹтаето̀ си да рѹкат калѹсаните на сфѹтбата. Та не рѹчиха да доѹдат; сѹтне пѹк пѹсна дрѹги рѹтае и рече: кѹкните на калѹсаните, ѹту вѹѹерата си пѹтакмѹх, иицѹге и бизѹлците са заклѹани и сѹчѹко е гѹтово та елате на сфѹтбите. Пак тѹе чинѹи са полѹниха, еѹн отѹде на нѹвата си, дрѹк пу тарговиѹтата си, пак дрѹги фѹтиха рѹтаето̀ му та ги усрамиѹха и ги утрѹпаха. Та как чиѹ новѹ цѹр, разедѹ са мѹгѹ за това̀, (прати) аскѹрего̀ си и погѹбѹи

47 нези карничѹре и граѹиштѹето̀ хми изгорѹи. Тога̀ рече на рѹтаето̀ | си: ѹту сфѹтбата е гѹтова, амѹ калѹсаните не бѹха вѹрѹднѹи, лиѹхим ѹдите пу нѹтѹвету та лиѹ колѹѹина нѹѹдете, рѹкайте ги на сфѹтбата. Та кога̀ излѹѹзоха на нези рѹтаѹ пу нѹтѹвету, сабрѹха сѹчѹкните лиѹ колѹко нѹѹдоха и лѹши и хѹбави, та са ванѹлини сѹтбата кугѹ нѹсиѹдаха. Сѹтне кугѹ флѹзе цѹре да вѹди нѹсиѹдалите, вѹде там еѹн чиѹлиѹк необлѹчен сас свѹтбѹрсѹка прѹмена та му рече: побрѹтите как флѹзе тѹѹка как нѹмаш сѹвѹтбѹрсѹка прѹмена? Пак тоѹ устѹна кату нѹам. Тога̀ рече цѹре на хизметчиѹните: ванѹште му раѹите и поѹите и гу дѹгните та гу ѹсѹкарайте на от ванѹканшната темниѹа: там шта̀ е вѹканѹту и кѹрѹанѹту забѹйте, оти мѹгѹ са порѹкани амѹ малѹко са избрѹани.

Κυριακῆ, ιε'.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § κς', 27.

На новѹ времѐ еѹн номѹдѹѹсѹвал утидѐ при Исѹса та гу шпѹрѹк-
48 суѹаше и вѹрѹеше: дѹдѹсѹкале, котрѹ побрѹчка е гѹлиѹма на нѹмото̀?

Пак Исус му рече: да миловаш гóспода бóга тои сас фрет сарцето си и сас фрет душето си и сас фрет ума си; тази е пáрва и голiама пóрачка, пак пофторна е и тиá кату неá: да миловаш комшията си кату себе си. На тези двéте пóрачки е увéсено фрет нóмото и профитето. Па как бéха сабрáни фарисéите, попита ги Исус и хми рече: как ви са прáви за Христóс, áджеба чéи син да е? Тие му рекоха: Давiдоф. Тоi пак хми рече: ами Давид сас дýх оти гу зовé господ и врéви: рече гóспод на гóсподé ми, седи отдесно при мéне дур да клáда душ-мáнето ти пот ногите ти. Та Давид ду дé гу зовé син, как штé е негoф син? Та нiкoи не мóжеше да му отврéви лaкардиáа нитý каидiса нiáкoи от нова ден да гу испiтова вéике.

Κοριακῆ ις.

49

Εκ τοῦ κατὰ Ματθαίον § κή, 28.

Рече гóспод тези лaкардиáи: едiн чиулиáк когá навáрвеше на далéчно мiáсто, изрука рiтаето си та хми придáде iмоте си. И на едiна дáле пéт ли́три алтáне, пак на дрýгпа двá, пак на дрýгне една ли́тра, па сiáки спорет iáкостá му, та си отиде. Сétне новá шту зé петтиáх ли́три зафáти та покáра сас тиáх та направи оште пет дрýги ли́три; такá и новá, шту зé двéте, казанти́са и тоi оште двé, пак новá, шту зé еднáта, ути́де та é закупá фав земéта и покри чiорбаджиóвeте си парí. Та сétне от млóгу врéме дохóда чiорбаджиата на тези рiтае та видiова хесáи сас тиáх. Тогá новá, шту зé петтиáх ли́три алтáпа, ути́де та донéсе оште пет дрýги ли́три сас тиáх и рече: гóсподáриo, пет ли́три ми придáде éту оште пет ли́три добiх вархý тиáх. Та му рече чiорбаджиá му: хизми-кiáриу хýбави и врiáдан, ти на мálкото като стáпа виáран, и на млóгу шта та óтреда, флэзи фав || гóсподáриувата си рáдос. Та ути́де и новá 50 шту зé двéте ли́три, рече и тоi: гóсподáриo, двé ли́три ми придáде, éту оште двé дрýги казанти́сах варху тиáх. Рече му гóсподáре му: хизми кiáриo хýбави и врiáдни, ти на мálкото кату стáпа виáран и на млóгу штá та óтредiа, флэзи фав гóсподáриувата си рáдос. Отíде и новá шту зé еднáта ли́тра алтáне та рече: гóсподáриу, iáс познáх óти ти си серт чиулиáк, ти жéнеш, кадé ни сi сеiáл, и саби́раш у дé ни сi распeлиáл, затовá са уплáших та ути́дох та укрiх ли́трата ти фав земéта; éту дáвам ти á. Пак гóсподáре му отговóри и рече: хизмикiáриo óпáки и ленли́ф, ти знáеше óти iáс жéна кадé ни сам посiáл, и саби́рам у дé ни сáм распeлиáл, та прилиáгаше тi да клáдеш парiте ми на сарáфету, та кугá доiдех iáс, мóжех да си ги зéма сас фáидá. Зéмите сегá от нек еднáта ли́тра та é дáйте на новá, што iма десетиáх ли́три, óти на новá

51 шту има, шта му са даде и шта му са артардѣса, пак от новá дѣто нѣма, и това што има шта му са зѣме от нѣк. Та гнѣсше рáтаї покарáйте фав ванкашната темица; там шта е плаченето и кáрцането забѣте. Тѣзи кугá врѣвеше, рѣкаше: кóи има ўши да слѣше, нѣка слѣше.

Τέλος αἰ τοῦ Ματθαίου κρηακλῆ.

Κυριακῆ γ'.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λευκάν, § κθ', 29.

На новá врѣме как стоѣше Исѹс при гóле, шту са зовѣше Генисарѣт, виде две гимѣи чи стоѣт накраї гóле. Пак рибáрету бѣха излѣзли от тѣах та си испѣраха сертмѣтата. Сѣгне флѣзе фав еднá от нѣзи гемѣи дѣто беше на Сѣмон та му са помóли да е отдалѣчи малко от земѣта, та там сѣдна та приказуване от гимѣята на лѹдѣто, та кугá запрѣа да
52 приказува, рече на Сѣмона: отдалечѣ гимѣята кадѣ глѣбокото || та фáрлите сертмѣтата фав одáта за лóф. Пак Сѣмон отговóри та рече: дѣдаскале, сѣчката нащ са мáчехме та нѣшто не можѣхме да фáтѣме, лѣахим на тóста лакардѣа да фáрле сертмѣто. Та товá кугá отóриха, фáтиха млогу рѣба и фрѣт дѹр зафáти да са каца сертмѣто. Сѣгне парѹкаха на другáрту, шту бѣха фав другáта гимѣа, да доѣдат да хми помóгнат, та доѣдоха та напáлниха и двѣте гимѣи дѹр зѣха да потáват. Товá как виде Сѣмон Пѣтар, припáдна ну колена при Исѹс и му врѣвеше: излѣзи от гимѣята, мóи господáрио, óти нáс сам грехóван чѹлѣак. Óти гу фáти и фрѣт нѣзи шту бѣха вас нѣк за тóлкото лóф, шту са изловѣ, такá фати срáх, и Иоáнна Зевелѣовите сѣнове, дѣто бѣха другáре сас Сѣмон, та рече Исѹс на Сѣмона: вемóи са срахóваї, от сѣа сѣгне лѹде шта ловѣш. Сѣгне извѣдоха гимѣята на земѣта и остáвиха сѣчко та наварвѣха ну нѣк.

53

Κυριακῆ β'.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λευκάν § λ', 30.

Рече гóспод: вѣе как ѣскате да прáвет нá вас лѹдѣто, такá да прáвите и вѣе на тѣах. Та áку милóвате нѣзи шту ва милóват, какáф хаїр ѣмате? óти и грехóвните милóват нѣзи, шту ги милóват. И áку прáвите добрó на нѣзи, шту ви прáвет добрó, какáф хаїр ѣмате? óти и грехóвните прáвет такá. И ако заїмате у дѣ са ўздате да си зѣмете заѣма, какáф хаїр? Óти и грехóвните такá заїмат кѣ да си зѣмат заѣма. Лѣахим вѣе да милóвате душмáнето си и да хми прáвите добрó и да заїмате там, удѣ ни сá ўздате да ви са новáриѣ, та шта ѣмате млогу как и шта стáнете чедá бóгови. Óти тóи е добар на нѣзи дѣто добрó ни зѣаѣт, и на лóшите. За товá и вѣе да стáвате милóстѣви, кату и баштá ви как ѣ милóстѣф.

Κυριακῆ γ΄.

54

Ἐκ τοῦ κατὰ Λευκάν, § λβ', 31.

На новá време хѡдеше Исѹс каде едно градѣште, шту са зовѣ Наѣн, та хѡдеха сас нек и ученѣците му мложѣна. и сѣѣат мложу. Та кугá приближѣ ду чѡртите на градѣштето, изнѣсаха едѣн умрѣал, дето бѣше саморѡден сѣн на маѣка си. Нак тѣа бѣше евдовѣца, ѣмаше сас нек и мложу сѣѣат от градѣштето. Та как ѣ видѣ Исѹс. пожѣала ѣ и хѣ рече: не моѣ виѣкаѣ. Сѣгне утѣде Исѹс и поѣати носѣлага. Нак носѣачето са заприѣаха та рече Исѹс: момче, на тебе време, стáни. Та са васправи умрѣалне та сѣдна и заѣати да вреви. Та гу придáде на маѣка му, лѣахим сѣчките ги зе срах та слáвеха бѡга и вревеха: гулѣам профѣтити ѣ излѣал между нас, и оти гѡспод е превѣдел лѣудето си.

Κυριακῆ δ΄.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λευκάν § λγ', 32.

Рече гѡспод тѣзи лакардѣи: излѣзе || сеѣаче да си сѣе сѣмето, та 55 как сеѣше, еднѡ пáдна при пáте та са прѣтаптá и пѣлѣатата гу покалвáха; дрѹго пáдна на кáмене та понѣкна и исáхна. ѡти пѣмаше влáга; а дрѹго пáдна между транѣту та чунѣи растѣаха сас нек и транѣту. удáвиха гу; пак дрѹго пáдна на добрата земе та понѣкна и стѡри макѣли от три кáта. Нак ученѣците гу попѣгаха и рѣкоха: штѡ казуваш тѣзи лакардѣи? Тѡѣ рече: на вас е дáдено да разбѣрате крѣшните на царето бѡжѣе. пак на дрѹгите сас паравѡлѣа ки да глѣдат та да не мѡжет да видѣт. и да слѹшет та да ни разберáт. Нак тѣзи лакардѣи товá казуват: сѣмето е лакардѣята гѡсподѡва. пак пѹкраѣ пáте са пѣзи. дѣту слѹшет: сѣгне дохѡда дѣвола та зѣма лакардѣята от сарцѣето хми ки немѡѣ да са спасѣт кату шта увиáроват. Нак пу кáмене са пѣзи, дѣто кугá слѹшет, сас рáдос прѣимат лакардѣята и тѣе кѡрен пѣмат, оти тогá на чесá виáроват, пак кугá ги прѡсрѣшне пѣашто та || са измѣстиуват. Нак новá 56 шту пáдна на транѣто, тѣе са пѣзи шту са чѣѹли пак от мложуто гаѣлѣи и от зингѣлáк и ѡти хѡдет по кѣѣа си на това сѣѣат та са забáвет сас тѣах, затѡвá не прáвет берекѣт. Нак новá, шту пáдна на добрата земѣ, тѣе са дето сас хѹбаво сáрце и сас добрѡ чѣѹли лакардѣята та ѣ даржѣт и прáвет добринá сас потариѣнѣа. Тѣзи лакардѣи вревеше и рѹкаше: кѡѣ има ѹши да слѹше, нека слѹше.

Κυριακῆ ε΄.

57

Ἐκ τοῦ κατὰ Λευκάν. § λγ', 33.

Рече гѡспод, ѣмаше едѣн чѣѹлѣак зингѣнин та са прѣменѡваше порѣѣра и висон и веселѣше са кáга ден светло. Нак едѣн сѣромáх,

ѝмето му Лазар, дѣто бѣше исфарлѣн отпреш пѣртата му та бѣше ихтиѣч да са насѣти от трохѣте му, шту пѣждаха от трѣпезата на чѣорбаджѣята та и кѣчетата дохѣдаха та му лѣжеха ранѣте. Та станѣ кугѣ умрѣа сиромѣахъ отнѣсе са на Авраѣмовите скѣти. Сѣтне умрѣа и чѣорбаджѣята та са закупѣ та чинкѣ бѣше фав пиклѣто на маки, подѣгна си очѣте та глѣда от далѣче Авраѣма и Лазара фав скѣтите му та рѣкна и рѣче: бѣшто, Авраѣм, помилѣваѣ ма и пѣсни Лазара да пѣтопи вѣрха на пѣрста си ѡда та да ми расхладѣ ѣзѣке, ѡти са маѣче фав товѣ пламен. Рѣче му Авраѣм: чѣдо, смѣсли са, ѡти си зѣл добринѣте на живѣте си, такѣ и Лазар теглѣлките. Сегѣ тоѣ са радува пак ти са маѣчиш. И от товѣ башкѣ междѣ вас и междѣ нас голѣам дол има, ки нѣзи, шту ѣскат да заминѣт от тука кадѣ вас, да ни мѣжет, нѣту от кадѣ вас да заминѣт кадѣ нас. Сѣтне рѣче: моле ти са, бѣшто, да гу пѣснеш на бѣштовата ми кѣшта, ѡти имам пѣт брѣта, да хми кѣже, да ни доѣдат и тѣе на
 58 товѣ маѣчно мѣасто. Рѣче му Авраѣм: тѣе имат Моусѣа и || профѣтетѣ, нѣка слушет тѣях. Пак тоѣ рѣче: не, бѣшто Авраѣм, ако ѣде бѣедѣн от ѡмрѣалите ду тѣях, шта са покѣет. Та му рѣче Авраѣм: тѣе Моусѣа и профѣтитѣ ако ни услѣшшет, нѣту бѣедѣн от мертвите, ако стѣне, ни штѣ гу услѣшет.

Κυριακή ε.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λευκάν, § 28', 34.

На новѣ врѣме, когѣ доѣде Исѣус на новѣ мѣасто, шту са зовѣ Гѣдара, просрѣшна го един чѣулиѣк от градѣштѣто, дѣто ѣмаше дѣволе от млѣгу годѣни, та дрѣха ни са ублѣчаше и фав кѣшта ни флѣазваше, амѣ фав грѣбето. Та кугѣ вѣде Исѣуса, рѣкна, утѣде и падна при нѣк и сас голѣам глас рѣче: Исѣу сѣн бѣжие, штѣ имаш да прѣвиш сас мѣне, мѣле ти се, не моѣ ма маѣчиш. Та отсадѣ на гнѣснѣе дух да излѣзе от
 59 чѣулиѣка, ѡти млѣгу годѣни гу даржѣше || и гу даржѣяхъ сас синджѣре и сас бѣкаѣ и гу чѣувахъ. Пак тоѣ раскѣцуваше варзѣлките та са гѣнеше от дѣвола пу пѣстѣнната. Пак Исѣус гу понѣта: как тѣ е ѣмето? Тоѣ рѣче: Легѣѣн. Оти млѣгу дѣволе флѣазѣха фав нѣк, та му са мѣлеха, немѣѣ да хми отсадѣ да ѣдат фав пиклѣто. Та там фав горѣта ѣмаше един билѣѣк свѣнетѣ млѣгу, шту пасѣяхъ, та му са мѣлеха, да хми отсадѣ да флѣазѣт фав тѣях. Та хми даде рѣчтѣ. И кугѣ излѣазѣха дѣволетѣ от чѣулиѣка, флѣазѣха фав свѣнетѣта, та дадѣса новѣ билѣѣк на дѣлу фав гѣбле та са издѣвиѣха. И кѣту вѣдѣха свѣнарѣто товѣ шту стѣна, побѣѣгнаха та утѣдохъ фав градѣштѣто и пу селѣта та раскѣзувахъ. И лѣудѣто излѣазѣха да вѣдет, шту ѣ стѣнало та доѣдохъ кадѣ Исѣуса и нѣѣдохъ чи

седí чули́ака, дето от не́к иска́ра дѣволету, у́блечѣн и умадрѣн ду Исѹсовите но́ги, та са опла́шиха. И не́зи шту гу бѣха ви́дели | ка́заха хми, 60
чи са упра́ви лѹдиа, та фрет та́мошните ли́уде му са мо́леха, да излѣзе
от ми́астото хми, о́ти голи́ам срах ги фѣти. Пак то́и флѣзе фав гимѣата
та са ва́рна назѣт. Пак нова́ чули́ак, дето от не́к изли́акоха дѣволету,
мо́леше му са, да е сас не́к. ли́ахим Исѹсе гу исцѹсна и му рече: ва́рни
са думѣ си та раскѣзува́и што ти сто́ри го́спод. С тне ути́де пу фрет
градѣштето та раскѣза шту му сто́ри Исѹс.

Κυριακῆ ζ΄.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν, § λε΄, 35.

На нова́ време е́дин чули́ак до́иде при Исѹса, ѣмето му Іа́ирос,
и то́и бѣше парф на са́бора, та припа́дна ду Исѹсовите но́ги та му са
мо́леше да ѣде домѣ му, о́ти имаше една кѣрка саморо́дна ду двана́есте
го́дини та ти́а уми́раше. Та как хо́деше Исѹс на та́м не мо́жеше || да 61
разминѣ от мло́гу сѣѣѣт. Пак една́ же́на, де́то имаше ка́рви течѣне от
двана́есте го́дини и си расѣпа фрет ѣмоте пу икймѣи́и та от бое́дин
не мо́жи да на́иде селеме́т, та прибли́жи зат Исѹса та пофѣти
крае на дрехѣта му, и на чесѣ приста́на течѣнето на карфѣта. Пак Исѹс
рече: котри́ е това́ шту ма пофѣти? Та чинки фрет са фѣтиха от
инки́ар, рече Пе́тар и не́зи шту бѣха сас не́к: дидѣскале, ли́уде́то варвѣт
му те́бе та та гачѣл. пак ти вре́виш: ко́и ма пофѣти? Пак Исѹс рече:
ни́ако́и ма пофѣти, о́ти ѣс позна́х чи излѣзе ѣ́ако́с от мене́. Та как ви́де
жепа́та, о́ти ни са́ укѣрива. до́иде цотресѣпа та припа́лна прит но́гите му
и ка́за прет фрет сѣѣѣта, за кака́ф себѣо́ гу ѣ пофѣтила и как са изле-
ко́ва ф чесѣ. Пак Исѹс хи рече: немо́и са срахова́и кѣрко, ви́арата ти
та спѣсе; ѣди си сас ми́р. Та оште тази лакарѣѣна вре́веше Исѹс, дохо́да
е́дин от Іа́ира та му рече: кerkата ми умѣѣа, немо́и | почивѣ дидѣскала. 62
Пак Исѹс как чу́ това́, рече му: немо́и са срахова́и, ли́у ви́арова́и та
шта са корто́лиса. И ку́га флѣзе фав ка́штата, ни остави́ ни́ко́и да флѣзе
фне́тре, садѣ Пе́тра и Іа́кова и Ио́ана и баштата на момѣта и ма́иката.
Та ви́каха си́чките и са желѣа́ха, пак Исѹс рече: немо́и ви́кате ни́ ѣ
умѣѣала. Пак то́и ги иска́ра си́чките отвѣн, сетне е́ фѣти за ра́ката та
ру́кна и рече: ста́ни, моме́. Та са повѣрна ду́шѣта хи фав не́а и за ф
чесѣ ста́на та рече да хи да́дѣт да е́де, та родѣтелето хи са потрѣсо́ха.
Пак Исѹс хми порѣче, немо́и да ка́зуват на ни́ко́к това́ што ѣ ста́нало.

Κυριακῆ γ΄.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λευκάν, § λς', 36.

На новá време едѣн номодидáскал утáде при Исýса та му пирáк-
 63 суваше и му врѣваше: | дидáскале, што да прáве да дóбне ви́ечен живóт?
 Пак то́и му рече: на нóмυто шту писyва как гу нахóдиш? Пак то́и
 отгoвóри та рече: да помилóваш гóспода бóга то́и от фрет сарцѣто си
 и от фрет душѣта си и от фрет íакостá си и от фрет умáт си, и ком-
 шнáта си катy сѣбе си. Пак то́и му рече: хýбаво отгoвóри, такá да
 ирáвиш та шта íмаш ви́ечен живóт. Пак то́и чинки íскаше да yправíава
 сѣбе си, рече на Исýса: амí кóи ми é комшнáта? На Исyс отгoвóри
 та рече: едѣн чiyлиáк слáваше от Иерyсалím на Иерихó та испáдна на
 харамíи. Пак тíе откáк гу саблíакаха паранíаха гу пy фрет снагата та
 си отíдоха и гу оставíаха сас половín дýше. Лíахим тогá са лáха та
 слáваше едн пóп по новá пát. та катy гу вíде, измíна гу; такá и
 едн левítин, катy заминá кадé новá мíаство, дóйде при нѣк, та кáк гу
 вíде, измíна гу. Пак едн самарíиченни, дeто заминóваше гу новá пát,
 64 дóйде кадé нѣк | та как гу вíде, помíала гу и фáти та му посíпа
 рáнште зейтín и вíно и ги повáрза. Сетне гу покáчи на свѣе си добáтак
 та гу откáра на хáна и гу приглéда там. Пак на yтpeшнa дeн, кyгá
 излeзе, извáди та дáде на ханджíята двé цáли и му рече: дá гу глéдаш
 хýбаво та лíу кóлко похáрчиш по нѣк, кyгá са вáрна íас шта ти плáте.
 Сегá котрí от тeзи трoйцата ти са прáви да е комшнá на новá дeто
 испáдна на харамíите. Тóи рече: новá дeто стóри милостíво сас нѣк.
 Пак Исýс му рече: íди и тí да ирáвиш такá.

Κυριακῆ δ΄.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λευκάν, § λς' 37.

Рече гóспод тeзи лaкардín: на едн чiyрбáджíе мíаството му дáло
 млóгу берекѣт та са чiyдеше фав сѣбе си и врѣваше: штó да прáве,
 65 катy нeмам кадé да сáбера || максýлету? На рече: тогá шта стóре, шта
 си óборе хамбáрету та шта ги нáправе пó голíями та там нита си сáбера
 фрет максýлету и добринíте ми; тогá шта рeка ва душнáга си: дýшнy,
 íмаш млóгу добринí прит тeбе за млóго годíни, сeга прáви рехáг, íап
 и пíи и са вeсели. Пак гóспод му рече: чiyлиáк завíаи, на тáзи наш
 тeрат да ти искáрат душѣта, амí тeзи шту си натакмíт на кóк шта сá?
 Такáф е хáла на новá дeто печeли за сѣбе си та ни мáчи за бóга.
 Тeзи врѣваше и рýкаше: кóи има ýши за слýшeне, нeка слýше.

Κυριακῆ ι.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λευκάν § λγ', 38.

На новá време прѣказуваше Исусе на едѣн сабор фав саботите та имаше там еднá жена лѣто имала дух бѣлан от осемнаесте години та бѣше потгарбѣна и не можеше нѣч да се исправи. Та неа катy видe Исусе | 66
 взрѣка е при нѣк та хи рече: жѣно дá си отвáрзана от бѣлката ти. И си клáде раките на неа та за фчесá се исправи та слáвеше гѣсподе. Пак иусбашнáта отговори, разедѣн: ѳти фав сабѳта излекѳбува Исусе? На вревеше на сфетá: шѣс дѣне са шту прилѣага да рáботите та прие тѣах дохѳдаите да са лекѳвате, и немоѣ фав сабѳта. Пак Гѳспод му отврѣви и рече: чѣулиáк лажѣован, сѣаки от вáс нели си отвáрзува ѳла ѣа магáрету от ѣаслáта та отвáрува да ги нанѣе. Ами тази катy е кѣрка Авраáмова дѣто е дарѣи вáрзана дѣабола ѣту осемнаесте години, ни прилѣагаше ли фав сабѳта да се отвáрке от товá вáзал? И тѣзи лакардѣи когá вревеше Исусе, душмáнетѳ му фрѣт са усрамѣаваха, пак дрѣгне сфѣат сѣчките са рáдуваха на фрѣт слáвните рáботи, шту стáваха от нѣк.

Κυριακῆ ια'.

67

Ἐκ τοῦ κατὰ Λευκάν, § λθ', 39.

Рече гѣспод тѣзи лакардѣи: едѣн чѣулиáк заредѣ вечерѣа голѣама и калѣса млозѣна, та кугá дѳбде сахáте кадѣ вѣчери, пѣсна рáтае си да рече на калѣсаните, дохѳдаите ѳти сѣчкѳ е гѳтово. Пак тѣе сѣчките отеднѣч фáтиха да са тѣглет; пáрвѣа рече: ѣас кѣпѣх нѣва та ѣмам ихтизá да ѣда да е ѳбѣда, мѳле ти са ѣмаѣ ма отречѣн; дрѣгна рече: ѣас кѣпѣх пет чѣфѳта ѳлове та шѳта ѣда да ги докѣмáсам; мѳле ти са ѣмаѣ ма отречѣн; пак дрѣгна рече: ѣас са уцѣпѣх та за товá не мѳга да дѳбѣда. Та когá утѣде новá рáтаѣ, кáза на чѳорбáдѣѣнáта си тѣзи рáботи. Тогá се разедѣ ѳвсаѣбѣнáта та рече на рáтае: ѣзлѣзи бáрже пу шѣриѣте и пу пáтѣуѣето, пу градѣштето та сѣромáсѣте и сѣнадѣналѣте, сѣлѣните и сакáтите дѳведи ми тѣка. Та рече сѣгне рáтае: гѳсподáрѣу, стáва вѣѣке катy как повелѣи, и ѳште мѣáсто има. Пак чѣурбáдѣѣнáта | рече на рáтае: 68
 ѣзлѣзи пу пáтѣуѣету и пу зáградѣте та прѣтовѣни да флѣáват лѣудѣ ки барѣ са пáпáлѣни кáштáта. ѳти кáзувам ви, чи бѳедѣн от нѣзи лѣудѣ, шту бѣха калѣсани, ни штѣ ми пакѣси от вѣчерѣта, ѳти млозѣна са калѣсани, амá мáлко са избáрѣни.

Κυριακῆ εἰς.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λευκάν, § μ' 40.

На новá врэме, когá фліаваше Исус фав едно село, просрешнаха гу десет ліўде крастави та са заприаха от далече и тие искараха глас и рекоха: Исус дидаскале, помиловаи нас. Пак Исус как віде рече хми: ідите та покажите себе си на поповету. И когá ходоха тие пу пате да ідат, очістиха са. Пак едін от тіах как віде, чи са излекова, поварна са та сас голіам глас славеше б́ога и припадна прікоп ду ногіте му
69 та гу благодареше, та тоі б́еше самариченин. Пак Исус || отговори та рече: нелі са очістиха и десетіахто, ами десетіахто каде са? Не можіха ли и тие да са поварнат да славославет б́ога, амі садé товá друговиарец? Та му рече Исус: Стáни та си іди, віаратá ти та кортоліса.

Κυριακῆ εἰς

Ἐκ τοῦ κατὰ Λευκάν § μα', 41.

На новá врэме едін чіуліак утіде при Исуса та гу пирáксуваше и вревеше: дидаскале добри, што да прáве да д́обне віечен живót? Та му рече Исус: б́ти ма зовеш д́обар; нікоі ни é д́обар, садé едін ѓспод. Ти побрачките знáеш: немóи да ќурвиш, немóи да утрéнеш, немóи да открадеш, немóи да серетт́исаш, да тáчиш бантá си и ма́йка си. Пак тоі му рече: т́ези фрét ги сáм очіувал б́ште от мláдо врэме. Как чіу Исус товá, рече му: б́ште едно ти лінсова с́ичко што імаш, прóдаі та
70 рáздаі пу сиромáси та шта імаш хазнá | на небéто, та éла да хóдиш пу мéне. Пак тоі как чіу товá, навáси са б́ти б́еше м́лого зингінни. Та как гу віде Исус, чи са навáси, рече, б́ти п́ези шту імат парі, те сас ма́ка шта ф́лэзат на ц́арсто б́ожие, оти п́о-колаі м́же да замине гимиджп́иска хóртома прес і́глено ўхо та не чіурбáджіа да ф́лэзе фав ц́арсто б́ожіа. Пак п́ези д́ето чіўха товá, рекоха: амі коі м́же да са спасе? Пак тоі рече: т́ези рáбоги, д́ето ни é каб́іл да стáнат от чіулéшта срáна, т́ие са д́ип-лэсно пред б́ога.

Κυριακῆ εἰς

Ἐκ τοῦ κατὰ Λευκάν, § μζ', 42.

На новá врэме, когá набліж́іаваше Исус каде Іерихó, імаше едні сліац чіуліак ду краі пáте да прóси, та как чіу, чи замінóваше с́фіат, питаше, што е товá, та му кáзаха, б́ти замінóва Исус Назорéиченина.
71 Пак тоі рўкпа и рече: Исус син || Давідоф, помиловаи ма. Тога Исус

са заприа́ та му отсади да́ иде при нек, и куга́ приближи́ тои, попита́ гу и му рече: што́ искаш да́ ти сто́ре. Пак тои́ рече: го́споди, да́ прогледна. Пак Исус́ му рече: прогледни, ви́арата ти та́ спасе. Та́ прогледна зафчеса́, и ходо́ше пу не́к и сла́вешэ́ бо́га, и фрет́ светá, каќ ви́де това́, да́де фáлба на бо́га.

Κυριακῆ ἑΐ.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λευκάν, § μγ', 43.

На новá вре́ме ходо́ше Исус́ пу Иерихо́ та́ е́ту един́ чули́ак ѝмето́ му Закха́иа, тои́ бе́ше парф́ гѹмрукчи́а и зингѹнин, та́ искаше да́ ви́ди Исус́а кака́ф е, и не мо́жеше от мло́гу ли́уде, о́ти бе́ше на бо́е ни́сак, пак тои́ са запади́ напре́ш та са покáчи на еднá царни́ца ки да́ гу ви́ди. о́ти при́з неá ште́ше да́ заминé. И ко́га до́иде Исус́ на новá миáсто, погле́да на го́ре та́ гу ви́де и му рече: Закхе́а, слéзи ба́рже, о́ти днэ́ска икти́за е да́ до́ида домá ти. И тои́ па́барже слéзе та́ гу дочі́ака ра́дустан, пак не́зи шу́ту ви́деха така́ || сичките́ фáтиха да́ нака́зуват и вре́веха, ⁷² о́ти у грехо́ван чу́лиак ути́де да́ конди́са. Пак Закхе́а са заприа́ та́ рече на Исус́а: господáриу, е́ту полові́ната от ѝмотте́ мо́и да́вам на сиромáси, и ако́ сам чектарди́сал на ни́акок зарáр, шта́ му го́ по́варна от чéтри кáта. Та́ му рече Исус́, о́ти днэ́ска ста́на спасéние на та́зи кáшта, о́ти и тои́ е Авраамо́ф син. Зашто́ чело́вештиа́ син до́иде да́ потéра и да́ спасé загобéните.

Κυριακῆ ἐξ τῆς χαναναίας.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λευκάν, § μδ' 44.

На новá вре́ме флéзе Исус́ пу местáта Тирски́ и Сипдо́нски та́ е́ту еднá жéна хананéйска излі́ала от не́зи сѹноре́ та́ му рѹкаше́ и вре́веше: поми́ловаи́ ма, господáриу, син Даві́доф, о́ти кéрка ми мло́го злó тéгли. Пак тои́ ни́ хи́ отврéви лакарди́а, и учени́ците му оті́доха при нек та́ му са мо́леха и му вре́веха: да́и хи́ па́т да́ си ѝде, о́ти рѹка́ || пу нас. ⁷³ Пак тои́ отгвори́ та́ рече: іас нисáм на́прáтен ду́ дрѹги, амі́ ду́ офци́те, што́ са загобéни от израї́лската кáшта. Пак тіа́ оті́де та́ му са поклоні́ и рече: господáру, пома́гаи ми. Пак тои́ отгвори́ та́ рече: ни́ е́ хѹбаво да́ зéмеме лі́аба от децáта та́ да́ гу фарлі́ме на кѹчетата. Пак тіа́ рече: наї́стина, господáриу, о́ти и кѹчетата́ іа́дат от трохі́те, шу́ту па́ждат от чу́рбаджѹнските́ хми́ трéпези. То́га отгвори́ Исус́ та́ рече на неá: жéно, голи́ама ти́ е́ ви́арата, не́ка ти́ ста́не кату́ каќ искаш. Та́ са излекóва кéрка хи́ от новá сахáт.

Κυριακῆ τοῦ τελόνου καὶ τοῦ φαρισέου.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκάν, § με', 45.

Рече гóспод тэзи лакардѣи: двамина чуліака са покáчиха на цáрквата да са помóлет. Едіна са зовеше фарисέος, пак дрýгѣе телóнис. Фарисέос застáна па сéбе си та са мóлеше такá: гóсподи, дá си благо-
 74 дарен, óти іас | ни сáм катy дрýгите ліўде, шту сá грабіáче, харамджни и курвáре, пítу катy товá телóнин. Іас пóсте двáш на нидéлета и дáвам десéтникото си от фрэг імóтте моѣ. Пак телóнис от далéче как стоéше ни штéше барé учíte си да васпράви катé небéто, амí си бахтéше градíte и врévеше: гóсподи, пóмилóваї мéне грехóвние. Кáзувам ви óти телóнис грехóвние слéзе домá си простен, пак фарисέос товáрен грéшки, óти сіáки, дéто подіга сéбе си, шта поведé, пак новá дéто поклоніáва сéбе си, тої шта са подігне.

Κυριακῆ τοῦ Ασώτου.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκάν, § με', 46.

Рече гóспод тэзи лакардѣи: едін чуліáк імаше двамина сáна та от тіáх пó-младне рече на баштáта: бáшто, дáї ми делá, што ми са іде
 75 от імóтте. Та хми разделї імóтте. Та сéгне от мáлко дéне сабра сїчкo || пó-младна та утїде на далéчно міáсто; там распелá фрет імóтте си, óти живóваше блўдно. Сéгне когá тої похарчá сїчкo, стáна голіáма глад на новá міáсто и зафáти да става асрét. Тогá утїде та са долепї ду едін от пéзи грáждене на пóва міáсто та гу нўсна пу нївете си да му пасé свїпетата. И бéше пхтнáч да си пасїти корéма от рóговето шту іадїáха свїпетата, и нїкої ни му дáвше. И катy доїде па сéбе си рече: сегá на кóлко бáштови ми гїунлукчїи артїсова ліáн, пак іас загїновам от глáд, амí да стáна да іда при баштá ми, та да му рéка: бáшто, іас прегришáх па небéто и прет тéбе та ни сáм вріáдан вéке да ти са зóва сїн, стóри ма кáту едін от рáгаето ти. И стáна та доїде при баштá си, и тої, кога бéше óште далéче от баштá си, віде гу баштá му та гу пожїáла та са затарчїá та приáдна па нїáтa му и гу полїўби та му рече снїá: бáшто, іас прегришáх па небéто и прет тéбе та ни
 76 сáм вріáдан да ти са зовá снї. || Пак баштá му рече па рáгаето си: свáлите парвата му прéмена та гу прéмените, дáйте и парстен на ракáта му и ботўше на погїте му, іскарáйте и бїзалното тéле та гу зáволите, да іадéме и да са веселїме, óти товá мої снї умрїáл бéше та ужїувіá и загубén бéше та са нáїде. И зафáтиха да се вéселет. Пак пó-голїáмне му снї бéше на нївата, та кугá си дохóдаше приближї ду кáштата та

чи́у гла́сове и хорá та пору́ка е́днн от рáтаето и попи́та, штó е товá. пак то́и му рече, о́ти брат ти до́иде та заклá баштá ти бизáлното тэле о́ти гу дочíака жи́уф. Пак то́и са разедí та ни ште́ши да флэ́зе фнётре. Пак баштá му излэ́зе та му са мо́леше, а то́и отгво́ри та рече на баштá си: íас то́лко го́дини ти рáботе и бо́еднáч ни ти потантáх бо́еднá по́рчка, та на мéне ви да́де бо́еднáч ба́ре е́дно е́ре да са по́радовам и íас сас до́стовето си, пак товá ти сини шу́ти изе́де íмотте сас блýдните, като до́иде, заклá му бизáлното тэле. Пак то́и му рече: чéдо, ти си фсе сас || мéне и фрёт мо́нте рáботи то́и са; сегá прилáгаше и ти да 77 са рáдуваш, о́ти товá ти бра́т умрíал бéше та ужíувиá и загубéн бéше та са нáйде.

Κυριακῆ τῆς Ἀποκρῆω.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου § μζ'. 47.

Рече гóспод, когá до́иде чело́вештна си́и сас слáвата си и фрет сфíатíте áнгеле сас нéк, тогá штá сéдне на слáвната си тру́ниа та шта са саберáт пред нек фрет ми́нлэгето и шта ги разделí е́днн от дру́ги, кату офциáре как раздíла офци́те от ко́зите, та шта клáде офци́те от дэ́сната си сранá, пак ко́зите от лэ́вата. Тогá шта рече цáре на нэ́зи, шу́ти му са издэ́сно: елáте благосло́вени ба́штови ми чíадá, да до́бите цáрштината, шу́ти ви са е нáтакмила, кугá о́ште сфетá ни сá бéше; напράвил, о́ти угладни́ах та ми да́дохте да íам; ужíадни́ах та ма напо́ихте ебанджиá бéх та ма прибрáхте; гол бех та ма ублíакохте; || разболíах 78 са та ма обíдохте; и фав ха́санá бех, та до́идохте при мéне. Тогá штá отгво́рет правослáвните та шта рекáт: гóсподи, кугá та víдехме глáдан та тá нахрáнихме, и жи́аднн та тá прибрáхме, и гол та тá ублíакохме, и когá та víдехме бóлан íá фав ха́санá та до́идохте при тебе? Пак цáре шта отгво́ри тá шта хми́ рече: нáйстина ви врéве, ли́у кóлко сте стóрили на е́днн от тэ́зи нáй-мáлките мои бра́те, на мéне гу стóрихте. Тогá шта рече цáре и на нэ́зи, шу́ти са от лéво: бíагаíte от мéне víе, проклéни, и íдите фав víечни́е óган, шу́ти е натакмéн за дíавола и за áнгелето му, о́ти угладни́ах та ни мí да́дохте да íам, ужíадни́ах та ни мá напо́ихте, чíуш бех та ни мá прибрáхте, гол бех та ни мá ублíакохте, бóлан бех и фав ха́санá та ни мá убíдохте. Тогá шта отгво́рет и тíе та шта рекáт: гóсподи, кугá та víдехме глáдан íá жи́адан и кугá и гол и бóлан и фав ха́санá та ни тá íпереттисахме? Тогá шта хми́ 79 отгво́ри и шта хми́ рече: нáйстина врéве, ли́у кóлко ни стé стóрили на е́днн от тэ́зи нáй-мáлките ми бра́те, на мéне ни сте стóрили, та шта íдат грехóвните на víечното пиклó, пак прáведните на víечни́е живóт.

Κυριακῆ τῆς τυροφάγου.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § μῆ', 48.

Рече гóспод, вие áко простíte на лiудето, шту ви пригришиáват, шта простíи и на вас небéсние баштá; пак вие áко ни простíte на лiудето, што ви са прегришили, и небéсние ви баштá ни штé ви простíи грешките. И когá пóстите, немóи да са навáсiувае кату добáраджии, óти тiе си такá загобиáват óмеса кi да са вiдет на лiудето чи пóстет. Наистина ви врéве, óти си загобиáват хака́. Пак ти когá пóстиш, намажíи си главáта и óбраза си óмii, ки да ни сá видни на лiудето чи пóстиш, амí на баштá си, дето е на кри́шното, и баштáта, дето глéда от кри́шното, тоi шта ти гу отвáрне прет сiчките. И немóи да печелите печелии на земéта, дето ги расiнова цáрф и мóлца и каде харамiiи прикопáват та ги открáват, амí да си печелите печелиа на небéто, каде ниту цáрф ниту мóлца расiнова, и каде харамiiи ни прикупáват шту открáват. Óти лiу каде ви é печелиата, там шта ви е и сáрцето.

Σαββάτω πρώτῳ τῶν Ἡσπερίων.

Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον § μθ', 49.

На новá врéме лáха са да заминóва Исус фав сáбота приз сiáтбите та зафáтиха учениците да скýбат клáсове, да прáвет нáт. Пак фарисéите му врéвеха: видни шту прáвет фав сáбота дето хiч ни прилиáга. Пак тоi хми рече: боеднáч ни стé ли пиáли по писáние, да видите шту стóри Давiд, кугá му стáна ихтизá та угладнiа и тоi и пéзи шту бéха сас пéк, как флéзе фав óбжiа дóm на новá врéме, когá бéше Авiáоар владiка та изéде фтáксаните лiáбове, дето от нóповету башка нéма ризá да ги одé боеднiи. га дáде и на нéзи шту бéха сас пéк. И хми врéвеше: сáботата е стáнала за чiулиáка, не чiулиáка за сáботата. За товá чело-вештиа син е гóсподáр и на сáботата. Та флéзе пак фав сáбора, та имаше там един чiулиáк дето му бéше неáхпала ракáта, и гу заглéдаха да ли фав сáбота шта гу излекóва ки да гу клеветат, та рече на чiулиáка, шту му бéше сýха ракáта: стáни, éла на средáта. Сетне хми рече: триáбова ли чiулиáк да прáви добро фав сáбота или зло да прáви? да спасé ли дýше или да é погубíи. И тiе малчиáха. Пак Исус ги изглéда сас лiутеш и са жиáлаше за слепотáта хми, шту iмаха поф сáрдáта, и рече на чiулиáка: прóтегни си ракáта. Та е протéгна та са yпрáви ракáта му зрaва кáто дрýгата.

Κυριακῆ α'. Τῶν Νηστειῶν.

82

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, § 50.

На новá време пойска Исус да излѣзе ну Галилеа та нахо́да Фίλιπα и му рече: е́ла ну мене. Пак Фίλιπ бѣше от Виоса́йда от гра́диштето Андрѣуво и Пѣтрово; нахо́да Фίлиπ Наоана́йла та му велі́: новá, шту пи́са Моѷсеа на нóмото и профі́тето, на́дохме Исѷса, Иосі́фова сѣн, от Назарѣт. Та му рече Наоана́йл: от Назарѣт мо́же ли да́ има бoедно́ добрó? Рече му Фίлиπ: е́ла та ви́ш. Вѣде Исѷс Наоана́йла, да дохóди каде́ нѣк, рече му за нѣк: ви́ш на́истинскна Иераилі́тин. дѣто хинлѣ нѣма. Рече му Наоана́йл: у дѣ ма зпа́еш? Отгво́ри Исѷс та му рече: кугá оште ни та́ бѣше рѹкал Фίлип, ти кога́ бѣше пот смóквата іа́с та вѣдех. Отгво́ри Наоана́йл та му рече: дида́скале. ті́ си сѣн бóжие, ти си израї́лскна цар. Отгво́ри Исѷс та му рече: о́ти ти ре́кох вѣдех та пот смóквата, | віáроваш ли. от тѣзи по́-голі́ами ра́боти шта **83** вѣдиш. И му рече, на́истина ви вре́ве, от тѹка сѣтне шта вѣдите да са. отва́ре небѣто и а́нгелето бóжини чи са ка́чет и слáват на чeловѣштна сѣн

Κυριακῆ β'. Τῶν Νηστειῶν.

Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον, § 51.

На новá време флѣзе Исѷс фав Капернаѷм и са чіу, о́ти е фав ка́шта, та зафчеса́ са сабра́ха млозі́на, толко ки не мо́жели да са саберáт ниту от прес по́ртата. Та хми прика́зуваше закарді́ята. и дохóдат каде́ нѣк та допи́сат е́дин бóлан, шту гу нóсеха четóрица. та чінки не мо́жеха да прибли́жѣт ду нѣк от мλόгото сфíят, расфарлі́ха по́кривата на ка́штата там, каде́ бѣше, та стóриха мегдán та пѷснаха кревѣте дѣто ле́жеше бóлние. Пак Исѷс, как вѣде віáрата хми, рече на бóлние: чѣдо, проштáват ти са грѣшките. П има́ше там е́дин от книжі́бвниците шту седи́аха та си || кла́ваха на́ ум сас серцáта си, о́ти това́ така́ клеветá, как може да **84** прости грѣшки башкá от бóга, та зафчеса́ Исѷс. чінки познá сас умá си, о́ти така́ си кла́ват на́ ум, рече хми: о́ти си кла́вате на́ ум тѣзи ра́боти? Што е по́-лесно, да ре́ка на бóлние, проштáват ти са грѣшките, или́ да ре́ка: стáни, дѣгни си кревѣте та ході́. П за да разберѣте о́ти чeловѣштна і́ма врíаднос да проштáва грѣшки ну земѣта, и рече на бóлние: на тѣбе вре́ве, стáни, дѣгни си кревѣте та і́ди думá си. Та стана зафчеса́, дѣгна си кревѣте и излѣзе срѣшто сѣчките. Пак лѹдѣто фрѣт са почі́удиха и слáвеха бóга и вре́веха. о́ти бoеднáч тако́ ни смѣ вѣдели.

Κυριακῆ γ'. Τῶν Νηστειῶν. ε.

Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον, § νβ', 52.

Рече господ. лиу кої їска нї мене да доїде, нека са арніса от
85 себе си и да земе кърста си та нека ма притера. Оти лиу кої їска
да си спасе душета, шта е загубїи, пак кої си загубїи душета за мене
и за евангелїото, тої шта е спасе. Оти каквѣ фаїда шта їма чїудїак,
ако добїе фрѣт сфрѣта пак душета да си загубїи. їли штѣ мѣже да даде
чїудїак да си откупи душета. Оти лиу кої усрамї мене и лакарїята ми
пу тѣли искрвена и грехѡвна генїа, и человекїтна синї шта усрамї нек,
кугѣ доїде сас бантовата си слава, сас свїатїте ангеле. П хми врѣвешє:
наїстина ви врѣве, ѡти їма едїнї отъ тѣзи, шту стоѣт тїка, дѣто ни штѣ
вїдат умирѣчка дїр да вїдет царство бѡжіє чи їде сас сїла.

Κυριακῆ δ'. Τῶν Νηστειῶν.

Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον, § νγ', 53.

На новѣ врѣме едїн чїудїак угїде при Исѹса та припаднѣ пу
коленѣ и врѣвешє: дїдѣскале, докарѣх синѣ ми ду тебе, ѡти їма дух
86 нїам, та лиу кадѣ гу фѣти, фѣрле гу дѡлу и искѣрува нїани и забїте
си кѣрца и вдариѣва са, та рѣкох на учениците ти да гу искѣрат, и
не можїха. Пак тої отгѡвори та му рече: о, генеѣ безвѣрна, ду кугѣ
шта сам сас вас, ду кугѣ шта ви тѣрне! Дѡведите гу при мене. Та гу
отвѣдоха при нек та кугѣ гу вїде, дѣто зафчесѣ гу фарлї нова дух на
земѣта та надїа, вѣлешє са и нїана искѣрвашє от устѣта. Сѣтне пошїта
бантѣ му, кѡлко врѣме їма откѣк стѣна такѣ. Тої рече: ѡште от дѣте
та млѡгу нѣте и фав ѡган гу фарлї и фав ѡда да гу сатрїє, и лиу
кѣк мѡжеш поможїи ми и на пожелѣї. Пак Исѹс му рече: ако мѡжеш
да увїароваш, сїчко са мѡже на новѣ дѣто вїарова. Та зафчесѣ на дѣтето
бантѣ му рїкна сас сѣлзи и рече: вїаровам, господарїю, помѡгаї ми ба
безвѣрїишата. Сѣтне как вїде Исѹс ѡти са сасїнова млѡгу сфїат, отсѣди
87 на гнїєшне дух и му рече: дїх нїам и глїх, їас ти отсѣдїувам, їзлєзи
от нек и да ни флѣзеш вѣкє фав нек! Пак дїха рїкна и гу трѣсна
млѡгу та тогѣ излѣзе, пак дѣтето стѣна като омрїѣло, толко ки млѡзїна
врѣвєха ѡти умрїѣ. Пак Исѹс гу фѣти за ракѣта и гу испрѣви та стѣна
та кугѣ флѣзе Исѹс фав кѣштата, пошїтаха гу ученицитѣ сами, ѡти нѣе
не можїхмє да гу искѣраме, та хми рече: тази генѣ сас нїшто друго
не мѡже да излѣзе, садѣ сас мѡлѡба и сас поєтєне. П кугѣ излѣзоха у тѣм
заминѡваха приз Галїлѣа та ни штѣше да гу познає нїкої, ѡти прикѣзу-
вашє на учениците си и хми врѣвешє, ѡти человекїтна синї шта са придалѣ
фав чїудѡшти рѣки та шта гу отрѣнат и на трѣтєне ден шта са воскреснє.

Κυριακή ἡ ε΄. Τῶν ἑταυρωμένων.

Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον, § 48, 54.

На по́ва време саби́ра Исус два́десетого си ученици и зафа́ти да хми ка́зува тези ра́боти, што || има да истегли́ува. Оти ету ка́чиме са 88 каде́ Иерусали́м, и челове́штина син шта са при́даде на влади́ците и на книжи́бвниците та шта гу отса́дет на умира́чка и шта гу при́дадат на безве́рните та шта гу фа́тат на сме́их, сас камши́ци шта гу бахтáт и шта гу опли́вет и шта гу стрéлат та на третне ден шта са воскресí. Нак Иáковос и Иоáнис, Заведéувите е́йнове, ути́доха при пéк та му ре́коха: ди́даскале, нéе íскаме да стóриш на нас ли́у што ти потéраме. Нак то́и хми ре́че: што íскате да ги стóре? Тíе му ре́коха: да́и ни на нас, да седне́ме е́дина от дéсната ти срáна, дрýгнiа от лéвата, кугá седнеш на сла́вата ти. Нак Исус хми ре́че: ни зна́ете шту тóрате; мóжете ли виé да пи́ете тáзи чéше, дéто íас пíа, и карштáването, дéто íас са карштáвам, да са кáретите? Нак тíе му ре́коха: мóжеме. Та хми ре́че Исус: чéшиата, дéто пíа íас, шта é пи́ете, и карштáванету, што са карштáвам íас, шта са кáретите, || ли́ахим, за да седне́те от дéсната ми срáна и от лéвата. 89 това ни е фáв мóе ра́ка да ви гу дам, амí за нéзи é дéто за тiах са е натакмíло. Тová как чíуха десетиáхто, зафа́тиха да са ли́утéт за Иáкова и за Иоáнна. Нак Исус ги порýка та хми ре́че: виé зна́ете, óти нéзи дéто са глédат, чи са пáрви на безве́рните, тíе хми са́дет и голiáмите хми ли́уде ги повéлиат. Ли́ахим на вас ни штé е така, ами ко́и íска да стáне голiáм мéжду вас, то́и шта е на вас хизмечíе, и ли́у котрí от вас по́йска да стáне пáрф, то́и шта стáне на е́ичките рáтаi, óти и челове́штина син ни до́йде, да му стóрет хизмéт, амí то́и да гáерестíса и да си даде́ душéта, да откúпи млози́на.

Τῶ Σαββάτῳ τοῦ Ἀζάρου.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, § 46, 55.

На новá време íмаше е́дин бóлан Лáзар отъ Вноáнна, от сéлото || 90 Мари́ино и Мáрeино, сéсрино хи. Тáзи Мари́а бéше дéто номáза гóсподе сас мiро и лобáрса сас косiте си ногiте му. Та нéхино брат Лáзар бéше бóлан та пýснаха хабáр сéсрите му до Исуса и му ре́коха: гóсподи да зна́еш óти е бóлан новá дéто милóваш. Нак Исус когá чíу, ре́че: тáзи бóлка ни é за умира́чка амí за сла́вата бóгова, да са прослáви син бóжна сас нéа. И Исус милóваше Марoа и Марца, сéсра хи, и Лáзара, та кугá чíу, óти е бóлан, тогá си остáна на новá мiаство óште два дéне. Сéтне вéли на учени́ците си, пéка íдем на Иудéиското градíште. Ре́коха

му учениците: дидаскале, сегá та тѣраха чефѹтето да та зафарлѣт сас кáмене та пак ли навáрвеш там? Отговóри Исѹс: нелí са дванаéсте сахáте на денíа. лíу коí хóди прис денé, ни сá припѣва, óти му сфѣти сфетскóто сфегíло, пак лíу коí хóди прис наштá, припѣва са, óти свíатíлото

91 ни е сас нѣк. Тѣзи лакардíи || рѣче, сѣтне по товá велí на тíах: Лázар, нáше пристел, е заснáл та штá íда дá гу разбóде. Пак учениците му рѣкоха: гóсподи, ако е заснáл, штá са разбóдí. Та Исѹс рѣче за умн-рáчката, пак тíе рѣкоха, чи спáванету на санá врѣвн. Тогá хми рѣче Исѹс ашикерé: Лázар умрíа, та са рáдувам за вас, ки да вíаровате, óти не бѣх там. Лíахим да íдеме ду нѣк. Пак Тóмá, дето са зовѣше близнáк, рѣче на дрѹгите ученици: нѣка идеме и нѣе да умрѣме сас нѣк. И когá дóйде Исѹс при нѣк, пáйде гу, чи бѣше стóрил чѣтри дѣне фав грóба. Пак Вноаниá бѣше блíзу до Иерусалим сас едíн сахíт та млозíна от чефѹтето бѣха дошли дá разговáрет Марѳа и Марíа за брáта хми. Та Марѳа как чíу óти дохóда Исѹс, просрѣшна гу, пак Марíа фав кáштата седѣше, та рѣче Мáрѳа на Исѹса: гóсподи, ти áко бѣше тѹка, брат ми ни штеше умрíе, лíахим и сегá знам óти лíу штѹ потѣраш на бóга, штá ти дадѣ гóспод. Рѣче хи Исѹс: штá са воскресí брат ти. Рѣче:

92 му Марѳа: знам, óти штá са воскресí, когá са воскресат сíчките на сѣтнíе ден. Та хи рѣче Исѹс: íас сам воскресѣнietу и живóте; лíу коí вíарова на мѣне ништѣ умрíе ду вíак. Вíароваш ли това? Та му рѣче: Нáйстина, гóсподи, íас увíаровах, óти ти си Христóс, син бóжii, дето хóдши по сфетá. Та това откáк рѣче отíде та рѹка сѣсра си Марíа и хи рѣче крíшом: дидаскала дóйде та та рѹка. Тíа кáк чíу, такá стáва нáбарже та дохóда каде нѣк, и оште Исѹс ни бѣше дошѣл фав сѣлото, амí бѣше на новá мíаство, кадѣ гу посрѣшна Марѳа. Пак чефѹтето, дето бѣха сас нѣа фав кáштата та е разговáрѣха, как вíдѣха Марíа, чи стáна нáбарже та излѣзе, та утíдоха пу нѣа, рѣкоха утíде на грóба да вíка. Пак Марíа, кугá дóйде там, кадѣ бѣше Исѹс, как гу вíде, припáдна ду погíте му и му врѣвене: гóсподи, ти áко бѣше тѹка, нí штеше умрíе брат ми. Пак Исѹс как е вíде, чи вíка, и чефѹтето, штѹ дóйдоха сас

93 нѣа, чи вíкат, разжелá му са душѣта и гу добí íат та рѣче: кадѣ гу клáдохте? Тíе му рѣкоха: гóсподи, ёла да вíдиш. И Исѹс са развíка, пак чефѹтето врѣвѣха: вíш, кóлко гу милóва; пак еднí от тíах врѣвѣха: това дето стóри на слíашне очíте, не мóжеше ли да стóри ки и товá да ни умрѣе. Пак Исѹс пак са разжелá от нѣтре та дохóда на грóба; и грóба бáше еднá нѣштера та íмаше и кáмен на грóба. Рѣче Исѹс: дíгните кáмене. Пак Марѳа, сѣсрата на умрíалне, рѣче на Исѹса: гóсподи, сегá унѣе вѣике, óти ёту четвáрти ден стóри. Рѣче хи Исѹс: не ли тí

казах іас, ότι ако віароваш шта відиш гóсподіовата слава. Тога дїгнаха камене, каде бeше умріа́лне. Пак Ісýс си подїгна очїте на гóре па рече: сполáи ти бáшто, ότι ма услýше, и іас знáех, ότι фeе ма услýшїуваш, лїáхим рeкох за сфетá, шту стої цукрáи мeне, ки да увїаруват, ότι тї ма сї прáтил. Па тeзи откáк рече, рýвна сас голїáм глас: Лázаре. їзлeзи отвáн! Та излeзе || умріа́лне вáрзан на ногїте и ракїте сас кáрпи, 94 пак óбpаза му бeше прївáрзан сас тeнко плáтно. Рече хми Ісýс: óтвapзїте гу та гу óставїте да хóди. И млозїна от чeфýтетo, шту бeха дошли ду Марїа, катý вїдeха, шту стóри Ісýс. вїарoвaха на нeк.

Κυριακῆ τῶν Βατῶν.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ιωάννην, § vs', 56.

Шес дeне прет велїден доїде Ісýс на Вїoанїа, там каде бeше Лázар умріа́лне, шту гу дїгна от мeртвїте, та му стóрїха там вeчере та Марeа нaтстoїáвaше пак Лázар седeше сас гóстетo. Лїáхим Марїа бeше зeла мїро, мїрїзлїво, млóгу скáпо, та пaмáза ногїте Ісýсови, а сас косїте си обáрса ногїте му та кáштата сa нaпáлни от мїрїзмáта на мїрóто. Пак eдїн от учeнїцїте му, Іýдата Сїмоноф Іскариóтїна, дeто штeше гу продóса, рече: óти товá да ни сá продaдe за трїста 95 дїнáре та да сa рaздaдe пу сїромáси? И тої рече товá нe óти берeше кaxáра на сїромаси, амї óти бeше хapамїа и óти бeше вeкїлїн на хapчá и ваз нeк бeха парїте. Та рече Ісýс: óстaви e, тїа на пóгрип мїáсто мї стóри товá, óти сїромáсїте гн їмaте фeсe, амá мeне ни штe ма їмaте фeсe. Та и от чeфýтетo млóгу сфїат катy рaзбрáха, чн e там, та бeха дошли, нe лїу за Ісýсa, амї да вїдет и Лázарa дeто дїгна от мeртвїте, óти влaдїцїте сe бeха сврeвїли, да утрeпат и Лázарa, óти млозїна от чeфýтетo хóдeха та увїарoвaха на Ісýсa. Пак на ўтрeшнїе ден млóгyто сфїат, шту бeха дошли за пpáзникa, как чїўхa, óти дохóда Ісýс каде Іерусалїм, тїe зeхa хормóвїте влaстáре та излїáзохa да гу пpосрeшнaт и рýвaхa: слава тeбe, гóсподї, блaгословeн сї штo їдeш сас їмe гóсподїoвo, цáре Ісрaїлскї! Пак Ісýс тога нáїдe иднa сaспá(?) та іáхвa на нeк, катy как сa пїсовa по пїсáнїe: нeмoї сa срaxóвaї, кepкo 96 Іерусалїм, eту цáре тї дохóда на eднo ждрeбe от мaгáре. Та тeзи рáботи тога нї усeтїхa испapвїáм учeнїцїте му, амї кога сa славослáвнї Ісýс, тога сa и тїe дoceтїхa, óти тeзи рáботи сa бїлн пїсaннї за нeк, та за товá му стóрїхa тaкá. И лїўдетo, шту бeха там сас нeк, вyгá рýкнa Лázарa от грóбa, тїe пpавeхa пeпáт óти гу дїгна от мeртвїте, та за товá гу пpосрeшнaхa тaкá, óти чїўхa, чн тої бeше стóрїл товá нїшїан.

Τέλος τοῦ κυριακοδρομίου.

Τα ιβ'. εὐαγγέλια τῶν ἁγίων παθῶν. Ἐυαγγέλιον α΄.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, § νζ', 57.

Рече гѳспод на учениците си, сегѳ се славослѳви челѳвѳштѳа син, и гѳспод са славослѳви сас нѳк. та гѳспод, акѳ са славослѳви сас нѳк, и гѳспод нѳк шга славослѳви сас сѳбе си та зафчеса шга гѳ славослѳви. Чедѳ мѳи, ѳште малко време шга сам сас вас, шга ма тѳрате, та кату как рѳкох на чѳфѳтетѳ, и на вас време сега, ѳти лиу каде ѳда ѳас, виѳ не можете да доѳдете. Нѳва пѳрачка ви давам, да са милѳвате едѳн друк, кату ѳас как помилѳвах вас, ки и виѳ да са милѳвате едѳн друг; пу товѳ шга са познаѳет сѳчките ѳти сте мѳи ученици, ако си ѳмате милѳс едѳн на друк. Рече му Сѳмон Пѳтар: гѳсподи, каде на вѳрвеш? Отговѳри му Исѳс: лиу каде ѳда ѳас, ти сигѳ ни ште мѳжеш да ма притѳраш, лиѳхми сѳтне шга ма притѳраш. Рече му Пѳтар: гѳсподи, ѳти ништѳ мѳга сегѳ да та прѳтерам? ѳас шга си клѳда живѳте за тѳбе. Отговѳри му Исѳс: живѳте ли шга си кладѳш за мѳне? Наѳстина, наѳстина ти казувам, ѳти ѳште штеѳла ни прѳнеѳл и ти трѳш шга ма устѳрши ниѳиѳр. Немѳи да ви са ѳлѳда сарѳѳту, виѳроваѳте на ѳѳга и на мѳне. Виѳроваѳте, на ѳантѳвата ми канѳта мѳлѳгу сарѳѳс има. Акѳ ни ѳсках да ви кажа, ѳас шга ѳда да ви нѳтакме мѳаѳто, а ако и да ви нѳтакме, пак шга доѳда, та и вас шга заѳеда сас мѳне ки лиу каде сам ѳас, и виѳ да сте. И каде шга ѳда ѳас, виѳ знаѳте, и нѳте знаѳте. Рече му Оѳма: гѳсподи нѳс ни знаѳеме, ти каде шга ѳдеш. Та как ште мѳжеме да знаѳеме нѳте? Рече му Исѳс: ѳас сам нѳте и ѳстината и живѳте. Ниѳкои не мѳже да доѳде при ѳантѳтата ѳнак садѳ сас мѳе сѳбѳн; мѳне ако познавахте, штиѳхте мѳжете да познаѳетѳ и ѳантѳта ми. Лиѳхим ѳт сегѳ сѳтне гѳ познавате и гѳ видѳхте. Рече му Фѳлипп: гѳсподи, пѳкажи на нас ѳантѳтата, и товѳ ни стѳга. Рече му Исѳс: тѳлко време сам сас вас, та ѳште ли ни ма си познал, Фѳлиппе? Новѳ, шту е видѳл мѳне, ѳантѳтата е видѳл. Амѳ ти как вревшѳ: пѳкажи ни ѳантѳтата? Ни виѳрован ли, ѳти ѳас сам ѳантѳтата пак ѳантѳтата ѳ у мѳне? Лакарѳѳите, шту време ѳас на вас, ѳт сѳбе си ни ги време, ами ѳантѳтата, шту е у мѳне, тоѳ прѳви тѳзи раѳоти. Виѳроваѳте ма, ѳти ѳас сам у ѳантѳтата, пак ѳантѳтата у мѳне. Пак ако не зарѳт тѳзи раѳоти ма виѳровате, наѳстина, наѳстина ви време, лиу коѳ виѳрова на мѳне, раѳотите, што прѳве ѳас, и тоѳ шга ги стѳри, и ѳт тиѳх пѳ-голѳми шга стѳри, ѳти ѳас хѳде каде ѳантѳта ми, и лиу шту да потѳрате сас мѳѳту ѳме, товѳ шга стѳре, ки да са славослѳви ѳантѳтата сас снѳѳ. Акѳ потѳрате ниѳшту сас мѳѳто ѳме,

іас шта ва бслушіам. Ако ма милóвате, шта чіўвате пóрачките ми, пак іас шта са пóмолє на баштáта та шта ви дидє дрўга рáзгoра ки да є сас вас ду віак дўхо найстински. дєто сфетá не мóже да вєме, бгү нїто гү глєда нїту гү знáє. лiáхим вїє гү знáте, бгү у вас са нахóда и у вас шта е.

Ни штє рá бстáвє сирáци, дүхóтам дү вкє бште малко, та сфетá ни штє ма глєда вєкє. лiáхим вїє шта ма глєдáте, бгү іас сам жiуф, та и вїє шта жióвате, на новá дєт штá рáзберóте вїє, бгү іас сам баштáта и сáна е сас мєнє и іас сас вас. Новá дєто нмá мóште пбращки и дєто ги чіўвá, тої е нтү ма милóвá; и новá штү милóвá мєнє, штá са помилóвá от баштá ми и іас штá гү помилóвам, и сєбє си штá пóкáжá на пєк. Рєчє му Іудá (не Искарїóтина): гóсподи, от штó ли излiáвá товá штү мiслнш да покáжєш сєбє си на нас, та не на сфетá? Отгoвóри Иисус та му рєчє: áко ма милóвá пiáкoї, лáкардiйтá штá ми чіўвá, и баштá ми нєк штá помилóвá, и штá дбiдємє у нєк та дү нєк штá сєдiмє. И новá дєто ни мá милóвá, тої лáкардiйтє ми ни чіўвá, а лáкардiятá, штү слўшєтє, вї є мбє, амi вá баштáта штó ма прáти.

Тєзи лáкардiйт вї рєкoх сєгá штү са нахóдам сас вас. Пак рáзгурáтá, свєтнє дүх, дєто штi прáти баштáтá на мбєтo iмє, тої штá вá првучi сiчкo и штá вi пáумi фрєт рáботитє, штó вi рєкoх. Мир остáвєм на вас, мбєтá мир дáвám на вас; іас дáвám на вас, амi вїє нє кáгү кáк дáвá свєгá. Нємoї дá вi сá блўдá сарцєгү нтү дá сá срэхóватє. Вїє чiўхтє, штó іас вi рєкoх, штá iдá тá кáк штá лóдá дү вас. Вїє, áко ма милóватє, мбжєнє дá сá зарáдуватє кáк вi рєкoх: штá iдá кáдє баштáтá, бгү баштáтá е пó-голiám отъ мєнє. ||

Тá сєгá вi пáзáх, дү дє бштє ни сá стáнэлi тєзи рáботи, ки дá увiáровáтє, кoгá стáнáт. Вєкє ни штá врєвє млoгү сас вас, бгү дoхóдá сáдникá на товá сфiáт, тá бoєднá врiáднoс вємá на мєнє, амi дá рáзберє сфетá, бгү іас милóвám баштáтá; и кáтo кáк ми пoрáчє баштáтá, тáкá прáвє.

Стáнитє дá си iдємє от тўкá; іас сам найстинскoгo лoзє, пáк баштáтá е лoзáрє: сiáкá лoзá, штү е ну мєнє, áкү ни дáвá мáксўл, баштáтá є пєврáтiуєвá, и сiáкá лoзá, дєтo дáвá мáксўл, очiстiуєвá е, ки дá дáвá пó вєкє мáксўл. Ётү сєгá, вїє стє чiстн вєкє зарєт лáкардiятá штó вi кáзáх, бстáнитє сас мєнє и iдє сас вас. Кáтү лoзáтá кáк нє мóжє дá дáдє мáксўл от сєбє си, áкo ни остáнє фáв лoзєгo, тáкá и вїє, áкo ни остáнєтє сас мєнє, и іас сам лoзєгү, пáк вїє стє лoзiтє. Лiу кoї остáнє сас мєнє и іас вас пєк, тої дáвá мáксўл млoгү. Оти бєз мєнє

не мѳжите да стѳрпите ништо, ако ни остане бѳдѳн сас мѳне; шта са
 102 изфарлѳи отвѳн кату лозѳта дето неѳхнова, когѳ е фѳарлѳт и е || сабѳрат
 та ѳ клѳват на ѳгане та са изгорѳва. Вѳе ако сте сас мѳне, и лакар-
 дѳята ми шта е сас вас, ѳ лиу што ѳскате да потѳрате, шта ви са свѳр-
 шѳва. По това ша са славославе баштѳта, за да стѳрпите вѳе млѳгу
 максѳл и да станете на мѳне ученици. Кату баштѳта кѳк помѳлова мѳне,
 и ѳас помѳловах вас, да стоѳте на мѳета мѳлос. Ако чѳувате пѳрачки
 ми, шта достоѳте на милостѳта ми, кату ѳас кѳк очѳвах бѳштовите ми
 дѳрачки та достоѳах на милостѳта му.

Тѳзи лакардѳи ви казах, за да остане сас вас мѳета рѳдос ки и
 вѳашета рѳдос да стане свѳршена. Мѳета пѳрачка е тѳзи, да са милѳвате
 едѳн друг, кату ѳас кѳк ва помѳловах. От тѳзи мѳлос пѳ-голѳма никоѳ
 нема, тѳлко ки да си владѳте живѳте за дѳстовето си. Вѳе шта мѳи сте
 дѳстове, ако правите што ви порѳчѳвам ѳас. Ни ва зѳва вѳеке рѳгае,
 ѳти рѳгае ни знаѳе, што прави чѳурбаджѳята му, пак ѳас ва направѳх
 103 дѳстове, ѳти показах на вас сѳчко || шту чѳух ѳт баштѳ ми. Вѳе ни
 избѳрахте мѳне, амѳ ѳас избѳрах вас и ва клѳдох за да ѳдете да дунесѳте
 максѳл та максѳле ви да стоѳи, ки лиу што да потѳрате на баштѳта сас
 ѳмето ми, да ви дадѳ. Тѳзи лакардѳи ви порѳчѳвам, за да са милѳвате
 едѳн друг. Аѳо гаресѳ вас сѳета, да знаѳете, ѳти мѳне напрѳш вас е
 загаресѳл. Вѳе ако бѳхте ѳт сѳетѳ, сѳетѳ мѳжеше да си милѳва неговѳту;
 и ѳти вѳе ни стѳе ѳт сѳетѳ амѳ ѳас избѳрах вас ѳт сѳетѳ, за товѳ ва
 гаресѳ сѳетѳ. Да мѳслите лакардѳята, шту ви рѳкох: нема рѳтаѳ пѳ-голѳм
 ѳт чѳурбаджѳята си. Мѳне ако са гѳнѳли, и вас шта гѳнет, мѳета лакардѳа
 ѳко са очѳвали и вѳашета шта очѳват. Лѳѳхим фѳрет тѳзи рѳботи шта
 ви стѳрет за мѳето ѳме, ѳти ни знаѳет новѳ шту ма е прѳтил. Аѳо не
 бѳх дошѳл и ако не хми бѳх казал, грѳах не бѳха имѳли. И сега немѳт
 прѳхрома за грѳшките си. Новѳ дѳто гарезѳ мѳне, и баштѳ ми гарезѳ.
 104 Аку ни бѳх стѳрил на тѳах неѳн рѳботи, дето || бѳедѳн друк не хми е
 стѳрил, грѳах не бѳха имѳли. Лѳѳхим сегѳ и вѳдѳха и загарезѳѳа и мѳне
 и баштѳта. Така ми стѳрихѳа, за да са свѳрши лакардѳята, шту е пѳсана
 на нѳмото хим. ѳти максѳс ма загарезѳѳа та когѳ доѳде рѳзгорѳта, дето
 ѳас шта ви пѳсна ѳт баштѳта на истинѳкиа дух, што излѳва ѳт баштѳта,
 тоѳи шта стѳри испѳт за мѳне та и вѳе да правите испѳт ѳти испѳрѳвам
 сте сас мѳне.

Тѳзи лакардѳи ви казах, ки немѳѳи да вѳи са вѳиди тѳшко. От цѳрквите
 шта ва избѳниват, лѳѳхим дохѳда едѳн чѳас та сѳѳви дѳто ва отрѳпе,
 шта му са стѳри, чи корѳѳн придѳва на бѳга. Та тѳзи рѳботи шта ви

правет, оти ни познаха баштата ниту мене. Пак тези лакардии ви казах, ви кога дойде чеса, да ги мислите, оти яс ви ги казах. Та тези работи испарwiam ни ви казах, оти бех сас вас, лиахим сега шта йда при нова,шту ма е пратила. И бодийн от вас ни ма пита, каде шта йцеш. Та оти ви казах тези лакардии, желба ви са напални сарцету, || лиахим яс ви казувам истината. На вас пониса, за да йда яс, оти яс ако ни йда, разгората ни ште дойде у вас. Пак ако йда, шта е пусна у вас, та тиа кога дойде шта накаже на сфетата за грешка и за правина и за садба. За грешка шта хми накаже оти ни виароват на мене, пак за правина, оти яс шта йда каде баштата ми та веике ни ште ма гледате, пак за садба шта хми накаже, оти садника на това сфиа т сега са сада. Оште млогу ймам да ви казувам, лиахим сега ни ште можете да ги даржите на ума си, та куга дойде нова духа найстинския, тои шта ва изведе пу фрет истината, оти тои ни ште вреви от себе си, ами лиу колко чије, толко шта ви каже. И тези работи шту йма да дойдат, тои шта ви ги каже; тои шта славослави мене, оти от мбето шта земе та шта ви каже. Сичко лиу што има баштата, мби са, за това рекох оти от мбето шта земе та шта ви каже. Малко време шта заминне та ни ште ма гледате, и пак малко време шта заминне та шта ма видите. Оти яс на варвем каде баштата. ||

Пак едни от учениците си рекоха едйн на друк, што е това дето вреви: малко време шта заминне та ни ште ма гледате, и пак малко време шта заминне та шта ма видите, и оти яс на варвем каде баштата. Та вревеха, што е това дето вреви малко време, ни разбирате шту вреви. Пак Исус разбра, оти исказа да гу питат та хми рече: за това ли са испитовате един сас друк, оти рекох малко време шта заминне, та ни ште ма гледате и пак малко време ще заминне та шта ма видите. Найстина найстина ви казувам, оти вие шта викате и шта плачете, пак сфетата шта са радува, и вие шта са пожелаете, ама желбата ви радост шта излезе. Жената куга ражда, желба йма оти хи дойде чеса, пак куга роди детето ни спомина веике желбата заради радостата, оти са роди чиулиак на сфетата; та и вие сега желба ймате, лиахим яс пак шта ви виде та шта ви са зарадува сарцету и радостата пикои ни ште вдигне от вас, и на нова ден мене ни ште || питате хич.

Найстина, найстина ви казувам, оти лиу шту да потерате на баштата сас името ми, шта ви даде. Ду сега ни потерахте нишо сас името ми; тирайте та шта земете, ви да ви е сваршена радостата. Тези работи ви казах сас глибоки лакардии, ама ашигерет шта ви кажа за баштата. На

нова ден сас ѝмето ми шта потѣрате, та ни ви кáзувам, бти ѝас шта са нѣмоде за вас на банштата. Зарет това банштата млѣва вас, бти и виѣ мѣне помилѣвате и увѣрѣвахте, чи ѝас от бѣга излѣзѣох. Излѣзѣох от банштата та дѣдох пу сфетá, сегá пак устáнем сфетá та хѣде каде банштата. Рѣкоха му учениците: ету сегá ашикерѣ кáзуваш и сас глѣбоки лавардѣи ни кáзуваш нѣшто. Сегá знáеме оти сѣчко разбѣраш та ни трѣбова да та цѣта нѣкоѣ. На това вѣрѣваме, оти от бѣга си дошѣл. Отговѣри хми Иисѣ: сегá вѣрѣвате ли ету дохѣта чѣс та сегá дохода, да се рѣспѣлѣате сѣгли по бршкá и мѣне сам да оставите, та ѝас ни сам сáм, оти банштáта е сас мѣне. Тѣзи лавардѣи ви кáвах ки да ѝмате мѣр ни мѣне, пу сфетá шта || ѝмате жѣлба, амá нѣмѣѣ да ѝмате шѣубе, ѝас надвѣх на сфетá.

Тѣзи лавардѣи рѣче Иисѣ, сѣгне ги подлѣгна кадѣ небѣто та рѣче: бáшто, дѣде чѣгá, цѣблѣви сáнá си, ки и спнá ти да прослáви тѣбе кáту как пу цѣде да ѝма бѣшѣрунѣна пак сѣаха спáга, ки сѣчко, што мѣ си дáл, да пу дáдѣ на тѣах вѣчѣн живѣт. И това е вѣчѣне живѣт да разберáт тѣбе, што си сáм нáистински гѣспѣд, и Иисѣ Христѣа што си прáтил. Їас та славослѣвих пу земѣта: рáботата свѣршѣнх што ми дáде да стѣра, та сегá, бáшто, славослáви ми в тѣ ду тѣбе сас славата што ѝмах ту тѣбе, кѣтá бште сфетá не бѣше напрáсен. Їас показáх ѝмето ти на лѣудѣто, што ми дáде от сфетá. Тѣе бѣха тѣѣ, пак ти ги дáде на мѣне та ти очѣвѣаха лавардѣята. Тѣе сегá разбѣраха бти е от тѣбе сѣчко што ми си дал, бти лавардѣите што ми дáде ти, ѝас ги дадох на тѣах, тѣе ги зѣха та разбѣраха нáистина бти си от тѣбе излѣзли и увѣрѣваха оти тѣ ма си прáтил. Їас на тѣах са мѣле, ни са мѣле за сфетá, ами на тѣзи, шту ми си придáл || оти тѣе са тѣѣ, и мѣнте рáботи фрѣт са тѣѣ, и тѣѣте си мѣѣ, и са славослáви мѣжду тѣах, та ѝас вѣѣке ни сáм пу сфетá, амá тѣе са пу сфетá, пак ѝас дохѣдам кадѣ тѣбе. Бáшто сфетѣ очѣвѣа ги сас ѝмето си тѣзи што ми придáде ни да са еднѣ кáту нѣа, кѣтá бѣх сас тѣх пу сфетá, ѝас ги чѣвѣвах сас ѝмето си, тѣзи што ми придáде ѝас ги очѣвѣах та нѣкоѣ от тѣах ни са загубѣ садѣ снѣвá на загѣбѣнѣето ки да са свѣршѣнх писáнѣето. Пак еста дохѣдам кадѣ тѣбе и тѣзи лавардѣи прѣве пу сфетá ки да ѝмат нѣмѣта радѣс свѣршѣена пу сѣбе си. Їас придáдох на тѣах лавардѣята ти, вѣк сфетá лавардѣи тѣах, бти тѣе ни сá от сфетá кáту ѝас как ни сáм от сфетá, ни сá мѣле да ги дѣгнеш от сфетá, амѣ да ги очѣвѣаш от Лѣвѣнѣо; тѣе от сфетá ни сá кáту ѝас как ни сáм от сфетá. Осфетѣ ги лас тѣета вѣтѣна; тѣета лавардѣа е вѣтѣна. Ти как прáти мѣне пу сфетá, и ѝас прáтих тѣах пу сфетá, та ѝас за тѣах освѣтѣявам сѣбе си ни и тѣе да са освѣтѣни сас

истина. Та ни сá моле лѣу за тѣх, амá и за вѣзи, што увѣроват на мене сас тѣхната лавардѣа, ки свѣките тѣе да се едно, като ти, башто, как си сас мене, и ѿас сас тебе, тѣма да сá и тѣе едно сас нас ки да увѣрова сфета, оти ти ма си пратил. И славаго, шту ми придѣде тѣ, ѿас е придѣдох на тѣх, ки да са едно, кату ибе ван сас едно. пас да сам сас тѣх и ти сас мене, ки да са сваршони насдно, за да разберѣ сфетá, оти ти ма си пратил и оти ги си помилѣвал кату мене как помилѣва. Башто, тѣзи што ми си придѣл, искам лѣу кадо сам ѿас и тѣе да са сас мене, за да глѣдат мѣста слава што ми дадо. Оти ма помилѣва испарѣям оштѣ сфѣта ни бѣше напѣрвон. Башто правосѣдци, ти сфетá ни та позна, амá ѿас та познах, и тѣзи познахо, оти тѣ ма си пратил и стѣрих да разберат тѣе ѿмето ги и бѣше шта гу стѣре неѣна на тѣх. За да са находа сас тѣх милости, дето сас неá ма помилѣва, и ѿас да са находам сас тѣх. Тѣзи лавардѣи от как рече Исусе, влѣзе сас учениците си утáтак от Хоїнова поток, там кадѣ пшане бахчѣ, та фав тази бахчѣ флѣзе Исусе и учениците му.

Εὐαγγέλιον β΄.

Πᾶν τὸ κατὰ Ἰωάννην. § νη΄. 58.

На новá време влѣзе Исусе и учениците му оттáтак Хоїнова поток там кадѣ ѿмаше бахчѣ, дето фав неá флѣзе тоѣ и учениците му. Та знаѣше нова мѣсто в пдгата што го продѣса, оти млогоу пате ходеше там Исусе сас учениците си. Нак пдгата завѣдо сеїменския тáбор и от владѣците и от фарисѣнте хезметчиѣ та дохѣла там сас фанаре и сас лампáди и сас ору́жѣа. Нак Исусе, кату знаѣше свѣко што му дохѣла, влѣзе та хми рече: кѣк терате? Тѣе му рѣкоха: Исусеа Назорѣиченина. Рече хми Исусе: ѿас сам. И стѣбше сас тѣх и пдгата, шту го продѣса, та от хак кми рече ѿас сам, тѣе са поварнахо пшанг та пáрнахо прѣшон. Сѣтпе нак текрáр ги пошѣта: кѣк терате? Тѣе пак рѣкоха: Исусеа Назорѣиченина. Отгѣвори Исусе: оту кáзях — ви, оти ѿас сам, та ако терате мене оставите тѣзи неáа си лѣдг ви до са сваршони лавардѣава шту рече, оти тѣзи шту ми придѣде ни загѣбѣх бѣдѣи от тѣх. Нак Симон Пѣтар, чѣнки ѿмаше пош, извѣни гу та удари ранас владѣоф и му присѣче десното ўхо. Нак ѿмето на ратас бѣше Малохас, тá рече Исусе на Пѣтара: клáди си нѣже фав калáфе, чѣшета шту ми дадо баштáта немѣи ли да е пѣа? Нак сеїменския тáбор и бáнбашѣята и чѣфутенику хезметчиѣн фáтиха Исусеа та гу вáрзаха и гу отвѣраха при Ашва, оти бѣше дѣдо на Каѣáфа. Тоѣ бѣше што приучѣ чѣфутето, оти пошѣи едѣи чѣулиáк да

са загуби за сфетá. И хѡдеше пу Исуса Симон Пѣтар и дрѹгие ученик. Пак новá ученик бѣше упознаен на владѣката та флѣзе сас Исѹса фав владѣкова дор, пак Пѣтар стоѣше от ван ду пѡргата та излѣзе дрѹгие ученик, шту бѣше упознаен на владѣката та рече на капиджийката та
 113 фавѣде Пѣтара и рече || вáзи халайца кападжийката на Пѣтара: да ни си и тѣ от учениците на товá чулиáк? Тоѣ рече: нисáм. Пак рáтаето и хизметчѣите стоиáха и си бѣха навалили ѡган та са грѣха, ѡти бѣше стодѣно, та и Пѣтар стоѣше та са грѣеше. Пак владѣката попита Исѹса за учениците му и за приказната му. Исѹс му отговѡри: iас ашикерѣ кáзувах на сфетá, iас фсѣ фав цáрквата приказувах и на сабора, там вядѣ са сабират фрѣт чѣфѹтето. и кришиѡм ништо ни проврѣвих. Оти ни́таш мѣне? Ни́таи нѣзи, шту са чули, шту хми сам врѣвил — етѹ тѣзи знает шту рѣкох iас. Тѣзи лакардѣи тоѣ кога рече. едѣн от хизметчѣите как стоѣше нáблизе, дáде едѣн шемáр на Исѹса и му рече: такá ли отговáреш ти на владѣката? Отговѡри Исѹс та му рече: áко проврѣвих нифѣлно, стѡри испáт за нифѣлниáта, амѣ áко проврѣвих хѹбаво, ѡти ма бахтѣш? Сѣтне гу пѹсна Анната вáрзан ду владѣката Каиáфа. Пак Симон Пѣтар стоѣше та са грѣеше, и му рѣкоха хизметчѣите: да ни
 114 си и тѣ от нѣговите ученици? || Тоѣ стѡри инкиáр та рече: нисáм. Велѣ едѣн от владѣковите рáтае, шту бил рѡднина на новá шту отсѣче Петар охѡту: iас не ли та видѣх фав бахчѣга сас нѣк? Та пак стѡри инкиáр и зафчесá пропеиá пигѣла. Сѣтне откáроват Исѹса от Каиáфа на претѡриѡту. И бѣше рáнина та тѣе ни флиáваха фав претѡриѡту, не мѡѣ да са угносѣт там, ами да iадáт велидене.

Εὐαγγέλιον ᾿

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § ῡθ', 59.

На новá врѣме сеимѣнето, когá фáтиха Исѹса, откáраха гу при владѣката Каиáфа, там кадѣ са сабрáха книжѡвниците и пѡповету. Пак Пѣтар варвѣше пу нѣк отдалѣче ду владѣкова дор ду куга флѣзе фнѣтре. Сѣдѣше сас хизметчѣите да види сѣтнинáта. Пак владѣците и пѡповету и фрѣт сабора тѣраха лажѡвни испáте за Исѹса ки да гу осмартѣт та ни нáѣдоха. И млѡгу лажѡвни испатчѣи откáк излиáзоха, пак ни нáѣдоха
 115 ни́што. Та сѣтне отѣдоха двамѣна лажѡвни | испатчѣи та рѣкоха: тоѣ рече: iас мога да рáзвале цáрквата господѡва та за трѣ дѣне пак да ѣ изграде. Пак владѣката стáна та му рече: оти ни врѣвиш тѣзи шту ти кáзуват за тебе? Пак Исѹс малчѣше, и владѣката отговѡри та му рече: проклѣвам та на живие гѡспѡд да кáжеш на нас, áко си ти Христѡс,

спн бѣжа. Рече му Исусъ: тѣ каза. Лѣахим іас ви казувам, от сегѣ сѣтне шта вѣдите чіулѣшна спн чи сѣди от дѣсно на стѣлницата и да духѣда пу небѣсните облаци. Тога владѣката си расѣаца дрехѣте и рече: оти бѣга клеветѣа(ш)? зашто ни вѣіке испатчѣи. ету вѣе му чѣхте испѣте. Как ви са прѣви сегѣ? Тѣе отговѣриха та рекоха: за умѣране е. Тога гу оплѣуха пу образа и гу бахтаха, пак дрѣги гу удѣриха шемѣре и врѣвѣха: профѣтеваі на нас, Хрѣсте, коі та одѣри. Пак Пѣтар стоѣше отван на дѣра, та утѣде при нек една халайца та му рече: и ти бѣше сас Исуса галилѣиченина. Пак тоі стѣри инкѣар отпреш сѣчкѣте и рече: ни знамшту врѣвиш. Пѣ-сетне, кугѣ излѣзе тоі на пѣртата, вѣде гу една дрѣга 116 та рече на нѣзишту бѣха там: и товѣ бѣше сас Исуса Назорѣиченина. Та пак стѣри инкѣар сас клѣтва, ѣги ни знам чіуліѣка. Сѣтне отмалко врѣме приближѣха ду Пѣтара нѣзи,шту стоіѣаха там та му рекоха: найстина и ти си от тѣах, ѣти лакардѣята ти та прѣви неіѣн. Тога зафѣти да натимѣсова и да са калнѣ ѣти незнае чіліѣка товѣ, и зафчесѣ понеіѣ питѣла та смѣсли Пѣтар Исусовата лакардѣя,шту му бѣше рекал оти тришшта ма стѣри инкѣар дур да пѣе питѣла. Тога излѣзе отван та са развѣва млѣго жѣлно.

Εὐαγγέλιον Δ΄.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, § ξ', 60.

На новѣ врѣме откаруват Исуса от Каіѣфа на претѣриоту, та бѣше рѣнѣна, пак тне ни флѣазоха фав претѣриоту ки немѣі да са угносѣт, ами да іадѣт велѣдѣе. Тога излѣзе Пилѣтина ду тѣах и рече: какѣф кабахѣт нѣсите на тоіа чіуліѣк? Тѣе отговѣриха та му рекоха: тоі акѣ 117 не бѣше лош чіуліѣк нѣе ни штіѣахме ти гу приѣдѣм. Пак Пилѣтина хми рече: зѣмите вѣе та гу сѣдите спрѣти нѣмото ви. Та му рекоха чефѣтетѣ: нѣе не мѣжеме да угрѣпаме нѣкок. За да са свѣрши Исусовата лакардѣя,шту рече, кугѣ показуваше сас каквѣ умѣрѣчка штѣше умрѣе. Пак Пилѣтина пак флѣзе фав претѣриоту та изрѣка Исуса и му рече: ти ли си чефѣтѣкѣна цар? Исусъ му отговѣри: от себѣ си ли врѣвиш това или дрѣги ти казаха товѣ за мѣне? Отговѣри Пилѣтина та рече: та ни сѣм іас чефѣтин! Тоі е мѣплет, и владѣците та приѣдоха на мѣне,шту сѣ стѣрил? Отговѣри Исусъ: мѣета цѣрштина ни ѣ от товѣ сѣіѣт. Ако бѣше от товѣ сѣіѣт мѣета цѣрштина, и мѣнте хѣзметчѣи мѣжеха да се помѣчет да не мѣі да са прѣдам на чефѣтетѣ, лѣахим сегѣ мѣета цѣрштина ни ѣ от тѣка. Та му рече Пилѣтина: амѣ цѣр ли си? Отговѣри Исусъ: тѣ врѣвиш ѣги сам цѣр; іас за товѣ са родѣх и

за това додох пу сфетá ки да кажа истината, слúше ми гласа. Рече му Пилáтина: што е истинá? Това откáк рече пак излече при чефý-
 118 тето | та хми рече: íас бодáн кабахáт ни нахóдам на пек, лиáхим
 íма адет на вас да ви стóре свáт едín чюлиáк за велидене. Пскате ли
 сегá да стóре свáт чефýтскиа цар? Пак тíе сичките рýкваха и рéкоха:
 немóи пек, амí Варавáла! Пак Варáвас бéше харамíа. Тогá Пилáтина
 зé Исýса та гу бахтá сас камшица пак сéименето оплéтоха венчýло от
 трáне та му клáдоха на главáта, надíапаха му и една царвéна дрéха
 та врéвеха: рáдуваí са, царý Иудóеки! и гу бахтíаха сас семáре. Пак
 Пилáтина излече отгáл та хми рече: ету ишкáрувам ви го отвáи ки да
 разберéте бти íас бодáн кабахáт ни нахóдам на иск. Сетне излече
 Исýс отвáи, та пóсеше триненото венчýло и царвénата дрéха та хми
 рече Пилáтина: ету чюлиáна! Пак влáдците кога гу вíдеха и хизмет-
 чýите рýкпаха и рéкоха: кáртосаí гу, кáртосаí! Рече хми Пилáтина:
 зéмите гу вие та гу кáртосаíte, бти íас кабахáт ни му нахóдам. Отго-
 119 вóрих му || чефýтето: пé е нóму нéмаме та и спурét нóмото ни триá-
 бова да умрíе, бти сéбе си устóри сини бóжне. Пак Пилáтина, кугá чю
 тáзи лaкардíа, бште пó-вeйке са ушáши та флéзе пак фав претóрноту
 и рече на Исýса: у дé си ти? И Исýс ни му отгóвори. Пак Пилáтина
 му рече: на мéне ли ни врéвши, ни знáеш ли, бти íас имам врíаднос
 да та кáртóсам и врíаднос да та íнyсна? Отгóвори му Исýс: ти ни
 штéне имаш бодéвá врíаднос на мéне, ако ни ти бéше придáдено от
 гóре. За това новá шту ма придáде на тéбе нó-голиáма грешкa íма.
 От това Пилáтина тéреше да испýсне Исýса, пак чефýтето рýкаха и
 врéвеха: пек áку испýснеш, ти ни сй приéтел на кесара, чинкí дéто
 сéбе си прáви цар, тоí са ушáра на кесара. Пак Пилáтина, кату чю
 тáзи лaкардíа, извóде отнáи Исýса та сéзна на стóлнината на едно
 мíаство, шту са зовéше Лидóстратос, пак на чефýтски Гаваоá. Та тогá
 120 бéше велиденскиа пéтак пак сахáте бéше кадé шес, та рече на || чефý-
 тето: íá вáше цар! Пак тíе рýкпаха: дíгни, дíгни та гу кáртóсаí.
 Рече хми Пилáтина: цáре ли да ви кáртóсам? Отгóвори хми влáдците:
 нее нéмаме цар башкá от кесара. Та тогá гу придáде на тíах, за да
 са кáртóса.

Εὐαγγέλιον ε΄.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον, § 51, 61.

На новá врéме кога вíде И́дага, бти Исýс са отсáди на умпράчка,
 пукáса та пукáрих триенетó гребарни парчýи на влáдците и на пóновето
 и рече: íас грéшна стóрих бти придóсах чýста карф. Пак тíе му рéкоха:

нас што ни е? Ти си виш. Нак тој откак фарсиј парите фав царквата отмести са отам и утиде та са убеси. Нак владиците, кога зеха парите, рекоха: тези пари ни е пагно да ги кладеме фав царковине сандак, оти са паха от карф. Та сетне откак са испигоха, куниха сас тиах гарничериувата нива, да са погрибат ебанджити: за това са назова || низи 121

нива карвава до днешни ден. Тога са сфарши новашту профитенца профит Теремиа и рече: та зеха триестото сребарни парци, пахта на сканос, шту куниха Израилските чедата ги дадоха на гарничериувата нива кату как ми пораче госнод. Нак Исус застана отпреш аианина та гу попита аианина и рече: ти ли си Јудејскиа цар? Нак Исус му рече: ти казуваш. Та куга наказываха владиците и поповету, тој хич ни отговареше. Тога му рече Пилатина: ти слунеш ли колко та наказыват, та ни му отговори на боедна лавардна дур са почи аианина млогу. Нак за празника адет имаше, аианина да прави езат пу един хапус на сфетата лиу котри искаха. Та имаха тога хапус един харамиа намдар, името му Варавас, та как беха там сабрани сичките, рече хми Пилатина: котри искате да ви сторе езат, Варавана или Исуса, дето са зове Христос? Оти знаеше чи от зиле гу продосаха. Та как си седеше тој на столнината пратиува му хабар жената му та му вреве, 122

не мој да имаш ти да правиш ништу сас нова праф чулиак, оти днеска многу истеглих на сана си за нек. Нак владиците и поповету халатисаха лиудето да измолет Варавана нак Исуса да загубет. И отговори аианина та хми рече: котри от двамината искате да ви сторе езат? Тие рекоха: Варавана. Рече хми Пилатина: ами што да праве Исуса дето са зове Христос? Рекоха му сичките: нека са картоса! Нак аианина рече: ами оти, каква нифелнина е сторила? Нак тие по-веике рѹкаха и вревеха: пека са картоса! Та куга виде Пилатина оти боедно добро ни става, ами повеике блут става, зе ода та си оми раките отпреш фрет сфетата и рече: нас сам чист от карфта на това православен, вие са вишите. Нак сфетата отговори хми сичките та рекоха: неговата карф нека е пу нас и пу чедата ни. Тога хми испусна Варавана нак Исуса бахта | сас 123

камшици та гу придаде да са картоса. Тога аианските сеимене как фатиха Исуса фав преториото, сабраха пукраи нек фрет сеименекна табор та кога гу саблиакоха, наданаха му една стара царвена дреха, унлетоха и венчили от тране та му кладоха на главата му. Дадоха му и калам фав десната рака та сидаха пу колената прит нек и гу фатаха на смиах и вревеха: радувај са, царю чешфутени, та плѹеха пу нек и зимаха каламе та гу одареха пу главата. Сетне куга гу оипатисаха

вѣике, сабліакоха му царвѣната дрѣха та му надіанаха неговите си дрѣхи и гу откѣраха да гу карстѣсат. Та кога изліаваха наідоха едін чіуліак киринѣченин, імето му Сімон. нек натовариха да му нѣси кѣрста.

Εὐαγγέλιον ζ΄.

Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον, ξβ΄, 62.

На нова време сеімѣнето откѣраха Исуса на Каіафова дор, дѣто
 124 са зовѣ претѣрион та са сабірат фрет сеімѣнска тѣбур та гу ублічат една стѣра дрѣха цѣрека, и уплітат еднѣ трѣнено венчіло та му клѣдоха на главѣта. Сѣтне зафѣтиха да гу зравѣват и врѣвеха: радуваі са царіу чефѣтски: та гу одѣреха ну главѣта сас калѣм и гу пліѣеха, сіадаха и ну волѣна та му са поклѣнеха, та кугѣ гу исфѣтиха на смѣях. сабліакоха му нази дрѣха та му обліакоха неговите си дрѣхи. Сѣтне гу покѣраха да гу карстѣсат та натоваріуват едін пѣтник Сімона Киринѣченина, как си дохѣднше отъ пѣвата. Тоі бѣше баштѣта на Алексѣндрѣс и на Рѣфѣс, ки да му нѣси кѣрста. Та гу откѣриуват на Голгѣѣа, дѣто шта са речѣ на отвѣрзано, главно мѣсто. Та му дѣваха да пѣе вѣно угурчѣно. Пак тоі ни гу зѣ. Сѣтне кугѣ гу карстѣсаха, на дрѣхите му фарлиха чіѣп, котрѣ коі да зѣме, та си ги разделіха. Пак сахѣте бѣше
 125 каде три, та гу карстѣсаха. Пак пѣтписа на себѣна му бѣше испѣсан || гѣре: Цѣре Іудѣиски. Карстѣсаха и сас нек двамѣна хараміи, едін от десната му, едін от лѣвата му срѣна та са свѣрши писѣніету шту казуваше: и сас беззакѣнціте са набрѣі. Пак нѣзи, шту замінѣваха у там, клѣвѣтаха гу и му са канѣха сас главѣте си и врѣвеха: ти шту обѣреше царквата и за три дѣне ѣ изградѣваше, кѣртолісаі сегѣ себѣ си и слѣзи от кѣрста. Така и владѣците и книжѣвниците между тѣх си гу фѣтаха на смѣях и врѣвеха: дрѣги кѣртоліса пак себѣ си не мѣже да кѣртоліса; Христѣс, Ізраілевка цар, нѣка слѣзе сегѣ от кѣрста ки да вѣдиме и да увѣароваме на нек.

Εὐαγγέλιον, ζ΄.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίον, § ξγ΄, 63.

На новѣ време, кога дѣдоха сеімѣнето на едно мѣсто, шту са зовѣше Голгѣѣа, дѣдоха на Исуса да пѣе уцѣт сас зѣлчка разбѣркан, та как гу пакѣси, ни штѣше да пѣе. И кугѣ гу карстѣсаха, на дрѣхите му
 126 фарлиха чіѣп та си ги разделіха, за да са свѣрши нува, шту са рѣче от профѣтна: разделіха дрѣхите ми мѣжду тѣх си пак на вѣрхната ми дрѣха фарлиха чіѣп. Та как сѣдіаха, чіѣваха гу там и клѣдоха от гѣре

на главѣта му прихрома та му записаха: това е Исус, царє Іудєиски. Тогá са карстосуват сас нек двамѣна харамѣи, едни от дєсно и едѣн от лєво. Пак нєзи шту замипѡваха утáм, клеветáха гу и му са кáнеха сас главѣте и врєвеха: ти шту обáреше царквата та за три дєне е изгрáждаше, кóртолисаї себє си, ако си ти син бóжие, слєзи от кáрста. Такá и владѣците гу фáтаха на смѣах сас книжѡвниците и сас пѡповету и сас фарисѣите и врєвеха: дрýги кортолѣса пак себє си не мѡже да кортолѣса. Ако е тої Израїлскина цар, нєка слєзе сегá от кáрста та шта увѣароваме на нек. Тої са поўзда на бѡга, нєка гу кортолѣса сегá, ако гу ѣскаш, ѡти тої рече: ѣс сам син бѡжня. На товá такáм и харамѣите шту са кáрстѡсаха сас нек, и тне срамѣаха. Пак от шєстѣа || сахáт 127 стáна темнѣца пу фрет земєта дү девєтѣа сахáт. И кадє девєтѣа сахáт рýкна Исус сас голѣам глас и рече: илѣ илѣ ламá саввахѡанѣ, санкѣ: гѡсподи, гѡсподи, ѡти ма остави. Пак едни от нєзи, шту стоѣаха там, кугá чѣуха такá, рєкоха: ѡти рýка тої Илѣа та зафчєсá са западѣ едѣн та зє едни сфонгáр и гу напáлни уцєт та гу протєгна сас калáме та гу напѣваше, пак дрýгите врєвеха: ѡстави да вѣдимє, бєлки дѡїде Илѣа да гу кортолѣса. Тогá Исус пак рýкна сас голѣам глас та придáде душєта. Ету и темплото на царквата са расцєпи ут гѡре до дѡлу и земєта са залѣгле и кáменето са распýваха и грѡбништата са ѡтѡриха та мнѡгу снáги от умрѣалите сфетцѣ са воскресѡха та когá излѣаваха от грѡбетата пу воскресєнѣето му флѣáзоха фав светне град та са укáзаха на млозѣна. Пак ѣсбашѣята и нєзи дєто сас нек чѣваха Исусá, кугá вѣдєха || потресѣята и дрýгите нишѣанє, шту стáнаха, уплáшиха са млѡгу 128 и врєвеха, наѣстина товá е бил син бѡжѣн.

Εὐαγγέλιον, η'.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκάν, § ἡδ', 64.

На новá врєме кáраха са сас Исусá и дрýги двамѣна лѣудє да са утрєпат, та кугá отѣдоха на новá мѣсто, шту са зѡвєше Голгоѡа, там карстѡсаха нєк и лѡшите лѣудє, едѣна от дєсно пак дрýгие от лєво. Пак Исус врєвєше на тѣах: бáшто, прѡсти на тѣах, ѡти ни знáет шту прáвет. Та когá си делѣаха дрєхите му, фарлѣаха чѡп, та сфетá стоєше и глєдаше, пак архонтѣте сас тѣах накáзоваха и врєвеха: дрýги кортолѣса, нєка кортолѣса и себє си, ако е тої избáрнѣне на бѡга Хрєстѡс. Фáтиха гу на смѣах и сеѣмєнето и хѡдєха та му дáваха уцєт и врєвеха: ако си ти царє іудєиски, кóртолисаї себє си. И бєше вєпѣсан нат нек и себєпа му сас писма єлемѣански и ромáнски и чєфýтски: товá е царє

- 129 іудейски. Пак єдин от карстосаште харамїи клеветаше нек и врѣвеше: ти ако си Христос, кортолїсаї себе си и нас. Пак дрѹгнє отговорїи та му затїагаше и врѣвеше: не лї са срахобан ти от бѹга, кату си на єднї маїа сас нек, та вѣс ну правїна, оти кату шту сме стѹрили сегї нахѹдаме, їа тої ништо грѹбно ни є стѹрил, и врѣвеше на Исѹса: спѹмени ма гѹсподи, кугї доїден на царштината си. Та му рече Исѹс: найстина ти кїзувам, оти днѣска сас мене шта си на парїдїса. Тога бѣше сахїте кадѣ шес. И стїана темнїца ну фрѣт земѣта ду дѣвет сахїте, та са затемнї слїпцето и тѣмнїзето на царквата са расцѣпи прїс средѣ. Пак Исѹс изрѹвна сас голїам глас и рече: башто, фав ракїте ти придївам душїата ми. И това отбак рече, издохна. Пак їсѹбашїята, кату вїде тѣзи нишїане шту стїавах, славослави бѹга и рече: найстина това чїуліак є бил праф. И фрѣт малѹгѹто лїѹде шту са сабїраха да глѣдат карстосанету, кату вїдѣха нишїането шту стїавах, бахтїїаха си градїте та са
- 130 врїаштаха. Пак позїяєнците му сїчкнїте застїавах от далѣче, и жѣни шту гу бѣха прїтерїали от Галїлїа, та глѣдах тѣзи рїботи.

Εὐαγγέλιον θ΄.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, § 53, 65.

- На новї врѣме застїавах пукрїї Исѹсова карс маїка му и сѣсрахи на маїка му, Марїа што бѣше на Клѹлїа, и Магдалнїї Марїа. Пак Исѹс, когї вїде маїка си пукрїї нек и ученїка, што милѹваше, рече на маїка си: жѣво, това є сїна ти. Сѣгне рече на ученїка: тїзи є маїка ти. Та от новї чїас зѣ їа ученїка думї си. Шу това сѣгне кату вїде Исѹс, отї сїчкѹ са свїрши, за да са свїрши писїїнїето, рече: ушїаднїїах. Та їмаше там єдин сфонїар уцѣт и гу прѹгѣгнаха сас калїме та му подавах фав устїата. Та кугї пакѹсї уцѣте Исѹс, рече: свїрши са. Сѣгне повѣде главїата и придїде душѣта. Пак чефѹгѣто, за да ни
- 131 устїанат спїїните на кїрста фав сабѹта, оти бѣше пѣтак и отї бѣше голїам денѣ на пїзи сабѹта, помѹлиха са на Пилїтїна, да хми утрѹшѣт новїте та да ги дїгнат. Дѹїдоха тогї сѣїмѣнету, на пїрвїа отрошїїах погїте и на дрѹгїа шту са карстѹса сас нек, пак ду Исѹса когї доїдох, как вїдѣха, оти тогї свѹру бѣше умрїїл, на нек ни отрошїїах погїте, амї єдин от сѣїмѣнето сас можрїак му обѹде ребрѹгѹ, та зафчесї излѣзе карф и ѹда. Та новї што вїде, тої стѹри испїт и испїте му є найстински, и тої знїе оти найстина кїзува, кї да увїїаровате вїе, оти тѣзи рїботи стїавах, да са свїрши писїїнїето: оти когал ни штѣ са стрѹшїї от нек. И пак дрѹгѹ писїїнїє кїзѹва: шта са заглѣдат кадѣ новї шту обѹдох.

Εὐαγγέλιον, Γ.

Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον, § 55', 66.

На новá време до́йде Ιοσίφ, шу бeше от Аримао́са, тимисан и парф чиу́лиак, де́то и то́й чакаше ца́рстото божиа, и ка́йдиса та флeзе при Пилáтина и нутeра сна́гата Исѹсова. Пак Пилáтина са почи́ди, кога́ 132 е умрiа́л то́лькова бáрже, та изрѹка исѹбашнiата та гу пошiта умрiалиа у́дамна. И кугá са научí от исѹбашнiата, харiза на Ιосiфа сна́гата. Пак то́й кѹни те́нко плáтно и сфали́ сна́гата от ка́рста та é у́вi сас те́нкото плáтно: сeтне гу владе́ фав грóба, шу́ бeше изцiалан от ка́мен. Тарко́ли и е́дип голiам ка́мен отгoре на остáта на грóба. Пак Магда́лини Мари́а и Мари́а Ιосифова глeдаха, каде́ са клáваше.

Εὐαγγέλιον δ΄.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ιωάννην, § 55', 67.

На новá време помeлиса на Пилáтина Ιοσίφ шу бeше от Аримао́са, де́то и то́й бeше учени́к на Исѹса, лиáхим закри́ен от чефуте́кна срах, ки да дiгне сна́гата Исѹсова. И Пилáтина да́де iзим. Пак то́й до́йде та дiгна сна́гата Исѹсова. До́йде и Никóдимос, шу́ бeше дошeл при Исѹса през наш на́прени, та дунeсе е́днá на́права, разбáркана от смiрна и от са́бур сас сто ли́три. Сeтне зexа сна́гата Исѹсова та е привiáрзаха сас погрибáлни дрeхи, сас миризли́вите на́прави кату́ как iмат адeт чефутeто 133 да погрибáт. Та на цовá мiа́сто каде́ са погрeбе, iмаше бaxчe пак фав бaxчeта iмаше е́дин ноф грóб, де́то фав нек ни сá бeше погрeбал ни́коi, та там клáдоха Исѹса зарeт чефyтeкна нeтак, оти бeше блiзу грóба.

Εὐαγγέλιον ε΄.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίον, § 57', 68.

На yтpeшнiа ден, што е по нeтака, сабрáха са владiците и фарисе́ите при Пилáтина та му рeкоха: господáрио, до́йде ши на ум, oти новá дaжiо́вник рeчe oште на жи́вe: от тpи дeне на сeтне нгта са вoскpеса. Oтeади сегá да са саалатiса грóба ду тpeтнiа ден, да ни до́йдат учени́ците му през наш да гу откpадáт та шта ка́зуват по сфeтá, чи са вoскpесе от умрiали́те, та нгта е сeтне мaмeш нo oштeр от пáрвнiа. Рeчe хми Пилáтина: вiе си iматe oпшти михiѹр, iдитe та yдвapститe как знáтe. И тiе утiдоха та yдвapстiхa грóба и михиѹрлiудiсаха ка́мене сас михиѹрe.

134 Τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ Παρθενεύῃ εἰς τὸν ἑσπερινόν.
Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον, § ξθ', 69.

На нова време сабраха са фрет владѣците и поповету от сфетá та са уврѣвиха за Исѹса да го усмартѣт. Тога гу вѣрзаха та гу откáраха та гу придáдоха на Пилáтина, на аiáнина шту бѣше от Пóнтос. Тога са покá Иúдата, шту гу продóса, кáгу вiде, чи гу отсáдиха на умнрáчка Повáрна триестѣто сребарни парчi на владѣците и на поповету та рече iас стóрих грѣшка, óти продóсах чiста карф. Пак тiе му рѣкоха: нас шту нá é? Ти са вiш. Пак тоi фáрли парiте фав цáрквата, сетне са отмѣсти у тáм та утiде та са обѣси. Пак владѣците зéха парiте та рѣкоха: тѣзи парi ни прилiага да ги кладѣме фав цáркóвние сандáк, óти са нахá от карф. И от как са спiтаха, кúниха сас тiах гарничѣ-рiувата нiва, да са погрiбат там сбанджiите. За това са пазовá нáзи

135 нiва нiва карвава дур до днешние | ден. Тога се сфáрши новá, шту са рече от профiт Иеремiа, дето кáзува: та зéха триестѣто сребарни парчi, нахáга на продáденна дѣто куниха от Израйлските чедá та ги дáдуха за гарничѣрiувата нiва кáто как ми порáче гóспод. Пак Исѹс застáна отпреш аiáнина та гу пои́та аiáнина и рече: ти ли си Иудѣискна цар? Пак Исѹс му рече: тi кáзуваш. Та кога гу пакáзуваха владѣците и поповету, тоi хич ни отговáреше. Тога му рече Пилáтина: ни слýшеш ли кóлко нифелниi кáзуват за тебе? Тоi ни му отговóри на бoеднá лaкардiа дур са почiуди аiáнина мlóгу. Пак за празника адѣт iмаше аiáнина да прáви езáт пу едiн ханýс на сфетá, лиý котрi iскаха. Та iмаха тога едiн ханýс намтар харамiа, iмето му Варáввае. Как бѣха сабрани там сiчките, рече хми Пилáтина: котрi iскате да ви стóре езат, Вараввана или Исѹса дѣто са зовѣ Христóс? Оти знаеше, чи от зилé гу продóсаха. Та как си седѣше тоi

136 на стóлинната, доiде му хабáр от женáта му та му врѣви || немóи да iмаш ти да прáвиш нiашто сас новá прáф чiузиáк óти мlóгу иетѣглих дчѣска на сáпá си за нек. Пак владѣците и поповету кáйлáтiсаха лиúдето да измóлет Варáввана, пак Исѹса да загубѣт. И отговóри аiáнина та хми рече: котрi от двамiната искате да ви стóре езáт? Пак тiе рѣкоха: Варáввана. Рече хми Пилáтина: амi што да прáве Исуса дѣто са зовѣ Христóс? Рѣкоха му сiчките: нѣка са картóса. Пак аiáнина рече: ами каквá нифелниá е стóрил? Пак тiе пó-вѣике рýкаха и врѣвеха: нѣка са картóса. Та откáк вiде Пилáтина, óти не мóже да стори нiашто добрó, амi пóвѣике блут стáваше, зé óда та си омi ракiте отпреш фрет сфетá и рече: iас сам чiе от карфтá на товá прáведник. Вiе си вiшнте. Пак сфетá отговóриха сiчките та рѣкоха: нѣговата карф нѣка е пу нас и

пу чедата ни. Тога хми стори езат Варавана пак Исуса бахтаха сас камшици, сетне гу придодоха да са картоса. Тога ајанските || сеимене 137
 закараха Исуса на прегориоту и сабраха пукраи нек фрет сеименекна
 табур та гу саблиакоха и му надианаха една царвена дреха. Сетне
 ушлетоха едно трацено венчило та му клодоха на главата; пододоха му
 калам фав дснната рака та сидаха пу колена отпреш нек и гу фатаха
 на смях и вревеха: радуваи се царю Јудејски! Та плуеа пу нек и
 зимаха каламе та гу одареа пу главата та куга го оинатисаха вејке,
 саблиакоха му царвената дреха и му надианаха неговите си дрехи та
 гу откараха да гу картосоват. И кога излизоха, наидоха един чулиак
 киринејченин, името му Симон, нек натовариха да му носи карста. Та
 куга доидоха на нова място шту са зовеше Голгова, дадоха му да шие
 уцет сас зелчка разбаркан, та как гу накуси, нехтиа да шие. И кога гу
 картосаха, фарлиа чиоп та си разделиха дрехите му, ки да са сварши
 нова шту са рече от профитина: разделиха между тиах дрехите ми пак
 на вархната ми дреха фарлиа чиоп. || И сиadiaха там та гу чуваха. Клодоха 138
 отгоре на главата му и себена му исписан: това е Исус, царе Јудејски.
 Тога картосоват сас нек и двамина харамии, един от десно и един от
 лево. Пак един от картосаните харамии гу клеветаше и вревеше: та
 ако си Христос, кортолисаи себе си и нас. Пак другие отговори та му са
 караше и вревеше: ти немаш ли срах от бога, кату си на една мака
 сас нек? Та нее пу правина, оти как шту сме сторили така ни са
 поврашта, пак тои бодна нифелниа ни е сторил. И вревеше на Исуса:
 смисли ма, господи, кога доидеш на царштината си. Та му рече Исус:
 најстина ти вреве, днеска сас мене шта си на парадиса. Пак нези дето
 заминоваха у там, клеветаха гу и му са канеха сас главите си и вревеха:
 ти, шту развалеше царквата и за три дене ја изградиваше, кортолисаи
 себе си; ако си ти син божиа, слези от карста. Така и владичите гу
 фатиха на смях сас книжовниците и сас || поповету и сас фарисенте, 139
 и вревеха: други кортолиса, себе си не може да кортолиса. Тои ако е
 цар Израјлски, нека слезе сега от карста та шта увиароваме на нек;
 тои са поузда на бога, нека гу кортолиса сега, ако гу милова, оти тои
 рече: јас сам син божиа. Така гу наказаха и харамийте, шту са картосаха
 сас нек. Пак от шестна сахат стана темница пу фрет земета ду деветна
 сахат и пукраи деветна сахат рукна Исус сас голіам глас и рече: или,
 или лама савахоани, санки: бже мој, бже мој, оти ма остави? Пак
 едни от нези шту стојаха там та слушаха вревеха: оти Илиа тјка тои,
 та зафчеса са запади един от тиах, зема един сфонгар та гу напални
 уцет и гу прифати сас калам та гу напиваше. Пак другите вревеха:

остави гу да відиме, бѣлки доіде Шліа да го кортолїса. Нак Исус рѣкна текрѣр сас голїам глас, сетне остави душиета. Та єту темплоту на царквата са разцѣпи на две от горе до долу и земѣта се залїуде и каменѣто са
 140 распукаха и гробѣтата са отбриха и млогу снаги са воскресоха от омриалите светци, та куга влїазоха от гробѣто по воскресѣніето му сетне влїазоха фав светиа град та са указоха на мловїна. Нак їсубашїата и нези дѣто сас нѣк чїуваха Исуса, кога видѣха потресїата и дрѣгите работи, шту стїакоха, уклїаникоха са млогу и рѣкоха, наїстина сїн бѣжиа бѣше това. На чѣрѣтето за та ни останат снагите на кїрста фав сабота, ѳти бѣше нѣтак и ѳти бѣше голїам денѣ на нїзи сабота, помѳликоха са на Пилїатина да хми стрѳнѣт ногїте та да ги дїгнат. Дѳбѳкоха тога сѳїмѣнето та пригрѳнїакоха ногїте на нїрзиа харамїа и на дрѣгиа што са карстѳоа сас нѣк. Нак ду Исуса куга доїдокоха кату гу видѣха, ѳти тога скѳру бѣше умрїал, ни му грѳнїакоха ногїте, амї єдїн от сѳїмѣнето сас музрїак му обѳде пу ребрѳоту та зафчѳїа излѳе гарф и ода. И новїа дѣто видѣ, тої стѳри испїат и испїате му є наїстинєкї, и тої знїе ѳти наїстина казува ки и вїе ли увїѳрѳовате. Та нези работи стїакоха ки да
 141 са свїрїни писїанїето дѣто казува, ѳти когад не шта са стрѳнї от нѣк; и нак дрѣго писїанїє вїзува: шта са заплѣдат кадѣ новїа дѣто обѳдокоха. Имаше там и жѳни млогу шту глѣдакоха от далѳе дѣто прїтѣракоха Исуса от Галїлїа и му прївакоха хїзмѳк, та между тїах бѣше Магдїалинї Марїа и Марїа їаковува, їосїфувата маїка и на ѳеведеѳувите сїнове маїка хми. Нак куга са смрїачї, доїде єдїн чїуїако от Арїмаѳса, їмето му їосїф, дѣто и тої бѣше учїенїк на Исуса. Тої утїде при Пилїатина та измѳли снагата Исусова. Тога Пилїатина ѳсїади да му дїдат снагата, нак їосїф кога зѣ снагата увї ѳ сас нїстро нїаїтно та є клїде фав повне сї грѳѳ, дѣто бѣше издїалїал от кїамен. Сетне тарколї и єдїн голїам кїамен на ѳтата на грѳѳа та сї ѳтїде. Нак Магдїалинї Марїа и другата Марїа бѣха там та сѣдїакоха срѣшто грѳѳа.

Τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ εἰς τὸν ἔσθρον. Τῷ ἐπαύριον. Ζήτει ὀπισθεν σελ. 133. Εὐαγγέλιον 13. На їтрешнїе ден.

142 Τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ ἑσπέρας εἰς τὴν Ἀνάστασιν.

Из τῷ κατὰ Ματθαίου, § 5' 70.

Фав сабота вѳчер прїе нашїа кадѣ ворїата, на єднїа нїдѣле, доїде Магдїалинї Марїа и дрѣгата Марїа да поглѣдат грѳѳа, та єту потресїа става голїама, ѳти ѳнгѣл гѳспѳдїѳ слѣзе от небѣто та ѳтїде та тарколї кїамене от грѳѳа та сѣлѣше ѳтгрѳе на кїамене, и лїцето му бѣше кату

лескавичка пак дрехите му бѣли кату снаг. Пак чувачето са потресоха от негова срах та стѣнаха кату омріяли. Пак ѱнгела отговори та рече на жѣните: вие пемои са сраховате, ѳти иас знам чи тѳрате Исуса карстѳсание. Тои ни е тѳка ѳти са воскресе кату как ви казѳваше. Ела виште и миѳстото, каде бѣше погребѣн гѳспод та барже идите да кажите на учениците му, ѳти тои са воскресе от омриялите || та ету ва приваре **143** фав Галилеа, там шта гу видите. Ету казах ви. Тога излизоха на барже от грѳба сас срах и сас радос голема та са западѳха да кажет на учениците му. Та как хѳдеха тѳе да кажет на учениците му, ѳто Исус ги просрѣшна та хми вели: радувайте са. Пак тѳе отидоха при нек та му пофѳтиха погите и му са поклонѳха. Тога хми рече Исус: пемои са сраховаите, иди кажите на братаго ми, да идат на Галилеа, там шта ма видет. Та кога хѳдеха тѳе, ету едни от чувачето доидоха фав градиштето та казах на владѳците сѳчко, што стѳна, пак тѳе са сабраха сас поповето та стѳриха мизлѳч, дадоха и пари млогу на сеимѣнету и хми рекоха: кажите ѳти учениците му доидоха прѳз наш та гу открадоха куга нее спиѳхме. Та това ако са чѳе ду аѳннина, нее шта гу привартѳме та шта ва кортолѳсаме. || тѳе как зѳха парите стѳриха кату как са причѳха та са задаржиѳ тази лакарѳѳа мѣжду чефѳгето ду || днешние ден. **144** Пак единаестето апѳстолѳе утидоха на Галилеа на нази плѳнинашту хми порѳче Исус, та куга гу видѳха, поклонѳха му са. Пак едни са шѳубелентѳсаха, пак Исус отидѳ при тѳѳх та хми проврѳви и рече: даде ми са сѳѳка вриѳднос на небѳто и на земѳта, идите сегѳ вие преучѳте фрет минлѳтето, и да ги карштавате на ѳмето бѳштово и сѳново и свети дѳхово, да хми казѳвате, и да чѳѳвате сѳчко, што ви сам порѳчел. Ету и иас сас вас шта сам фрет денѳту ду краѳ на това виѳк, амиѳ.

Εὐαγγέλιον Εἰσθινά.

Ἀναστάσιμα ἑνδεκά. Εἰσθινόν α΄.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § α΄, 71.

На новѳ време единаестето ученици отидоха на Галилеа на нази плѳнинашту хми порѳче Исус, та куга гу видѳха поклонѳха му са. || **145** Пак едни са шѳубелентѳсаха. Сетне кога приближи Исус, проврѳви на тѳѳх и рече: даде ми са сѳѳка повелѳа на небѳто и на земѳта. Идите сегѳ вие та прѳкажите на фрет минлѳтето, и да ги карштавате на ѳмето и бѳштово и сѳново и свети дѳхово, и да хми казѳвате, да чѳѳват сѳчко, што порѳчех на вас, те ету и иас сас вас шта сам ду краѳ на това виѳк, амиѳ.

Εωθινόν β.

Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον, § οβ', 72.

На новá врэме, когá изминóваше саботата, Магдaлини́ Марíа и Марíа Iáковува и Сaлóми кúпиха миродíи да дóидат да намáжет Исýса, та млóгу рано на една сабота дохóдат на грóба куга угрiávаше слáнцето та си врэвexа еднá на дрýга: коi шта нi отвaлi кáмене от вратáта на грóба. Сétне когá са загiедаха вiдexа, чи са бéше тарколiл кáмене, оти бéше млóгу голiám, та когá фliáзоха фав грóба, вiдexа чи сeдi от дéсно еднó мóмче, ублечéно сас бiáла прéмена та са || уплáшиха. Пак тоi рéче на тiáх: немóи са срaхóвaте, Исýса ли тéрате Назорéиченина, кaрстóсaние? Тоi са вoскрéсе, нéма гу тýка. Ету и мiáстото, кaдé гу бéха клáли. Мiáхим вiе iдите та кáжите на учениците му и на Пётара, óти тоi нáпреш вaс шта iде на Гaлилéа. тáм шта гу вiдите, кaту кaк ви врэвexе. И сétне кугá излiáзоха пубiáгнaха от грóба и ги кaплaдiса едiн срaх и пóгрес, та на нiкoк ни кáзaха нiшто, óти са срaхóвaха.

Εωθινόν, γ'.

Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον, § ογ', 73.

На новá врэме когá са вoскрéсе Исýс, рáно на пáрвaта нидiéлиá еви са пaрво на Магдaлини́ Марíа, дeто от нéиá искáра сeдем дiáвола. И тiа отiде та кáзa на нéзи штy дохóдaха сас нéа викаштém и плачештém. И тiе кугá чiúха óти е жиуф и óти гу е вiдeлa, ни увиáрoвaхa. По товá сeтне са укáзa сас дрýга óмeс на двaмiнa от тiáх кaк хóдexа да iдат на еднá нiвa. И тiе куга || отiдoхa. кáзaхa на дрýгите та бaрém тiáх ни увиáрoвaхa. Сétне кугá ciáдиáхa и еднiáсeтeто на еднó мiáсто, укáзa са та хми пaкáзa за бeзвэрнинaтa хми и за твáрдoтo сáрцe, штy iмaхa óти ни увиáрoвaхa нéзи, штy гу бeхa вiдeли вoскрeсéн. Та хми рéчe: iдите пy фрeт сфeтá та прéкaжите eвaнгéлиoтy на фрeт нáпpавaтa, та коi штa увиáрoвa и са кáрeти, тоi штa са спaсé. Пак коi ни увиáрoвa, тоi штa са отeáди на мáкa. И нишiáне на нeзи дeто штa увиáрoвaт, тéзи штa ги притéрат сас мóбeтo iмe, штa искáрoвaт дiáвoлeи сас iáзици нóви штa врэвeт, зми́н штa трéнaт, и нiáшто зихирлиa aкo пiет, ни штé ги докoндiса. Пy бóлки штa си клáвaт рaкiтe та штa узрaвиáвaт. И гóспoд oткáк им прoврéви, вoзнéсe са на нeбéтo та сeднa от дéсно на бóгa. Пак тiе кугá излiáзохa. пpикáзaхa ciáкaдe сас гóспoдiвa пoмoщ, óти тоi хми уцвaрeтиáвaшe лaкaрдiáтa сас нишiáнeтo штy ги притéрoвaхa. Амiн.

Εωθινόν δ'.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν, § 58, 74.

148

На нѣзи нидіѣліа фав глібѡка рѣпина дѡідоха жѣни па грѡба та нѡсеха и мнрзмїте шту бѣха нагѡтвили. Имаше и дрѹги еднї сас тїах. Та кѡмене нѣідоха тарколѣн от грѡба. Сѣтне когѡ флїѡзоха ни нѣідоха снѣгата на гѡспѡда Іисѹса, и кугѡ са чїѹдеха тїе за товѡ, ѣту и двамїна мѡже застѡнаха прит тїах сас еднї дрѣхи дѣту светѣше от тїах, пак жѣните, чїнки са улѡпнїаха, прїпаднаха сас лїцето на земѣта. И рѣкоха мажѣту на жѣните: ѡти тѣрате жїѹвїе сас умрїалїте? Тої нї ѣ тѹка, ами воскреснѡ. Сміслїте са как ви кѡза оште кугѡ бѣше на Галїлѣа и ви рѣче, ѡти чїувѣштнѡ снї прїлїага да са прїдадѣ фав рѡки на грѣхѡвнї лїѹде и да са карстѡса и да са воскресї на трѣтнѡ ден. Та му смїслиха лакардїата. Сѣтне кугѡ са вѡрнаха от грѡба, кѡзаха фрѣт тѣзи рѡботи на еднѡестето и на фрѣт дрѹгнїте. Та бѣха Магдалїнї Марїа || 149 и Іоана и Марїа Іакѡвува и дрѹгнїте шту бѣха сас тїах, дѣто кѡзуваха на апѡстолете тѣзи рѡботи, та хми са вїдеха лакардїнїте от прѣш тїах кату лажїѡ, и ни ги вїѡроваха. Пак Пѣтар стѡна та са западї кадѣ грѡба. Сѣтне кугѡ поглѣдаха фав нек, вїде оти бѣха фав нек садѣ погрїбѡлнїте дрѣхи та са варна навѡт и са чїѹдеше за товѡ шту бѣше стѡнало.

Εωθινόν, ε'.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν, § 59, 75.

На новѡ време. когѡ стѡна Пѣтар западї са кадѣ грѡба та кугѡ поглѣда фав нек, вїде ѡти лїѹ погрїбѡлнїте дрѣхи бѣха фпѣтре. Та ѣту еднї двамїна от тїах хѡдеха новѡ ден фав еднѡ сѣло дѣто бѣше чѣтри сахѡте далѣче от Іерусалїм, што са зѡвѣше Емаѹс, та тїе снї врѣвѣха за фрѣт тѣзи рѡботи, шту бѣха стѡнали. Та как снї врѣвѣха тїе и са испїтоваха, и Іисѹс сам ги наблїжї та хѡдеше сас тїах, пак учїте хми са задаржїѡа да ни гу пузнѡет, та хми рѣче: || каквї са тѣзи лакардїн 150 шту снї врѣвите еднї на друк как хѡдите та сте навѡсени? Пак едїна, шту са зѡвѣше Клеопѡс, отговѡри та му рѣче: садѣ лїѹ ти ли седїш кату ебанджїа фав Іерусалїм та ни знѡеш шту стѡна фав нек тѣзи денѣ? Тої хми рѣче: котрї? Пак тїе му рѣкоха, дѣто стѡнаха зѡ Іисѹса Назорѣченнѡ, дѣто бѣше чїѹлїак профїгнї, сїлан сас рѡбота и сас лакардїа прет ѡбга и прет фрѣт сѣтетѡ, и как гу прїдалѹха владїците и нѡшнїте ѡрхонти да са отсѡди на умрїачка та гу карстѡсаха. Пак неѣ са ѹздаме ѡти тої е новѡ дѣто шта некѡра на селѣмѣт Ізраїлскнѡ сѣлїѡт; лїѡхїм сас фрѣт тѣзи ѣту трѣтнѡ ден е днѣсѡ, откак стѡнаха тѣзи

работи, та и едни жени от нашите уплашиха на. куга бежа отишли рано на гроба. Чинки ни му наидоха снагата, доидоха та казаха, оти сас учите си бежа видели ангеле. дето хми бежа казали оти е жиуф Отидоха и едни от нези. дето бежа сас нас, на гроба та наидоха така кату как казуваха и жепите, | ляхи и нек не видеха. Пак тои рече на тиах: о завиани и срашливи пу сарциата за да виаровате сичко што приказаха профитето! Ни прилагаше ли това да истегли Христос и да си флезе фав славата? Тогат зафати от Моисеа и от фрет профитето та хми отварзуваше работите шу са казуваха пу фрет нишаниата за нек. Та наблжиха ду селото каде ходоха. Пак тои са стори да иде по-далече, и тие гу приканиуха и му рекоха: бстани сас нас, оти е на маркноване и замипа деня. Та флезе фиетре да устане сас тиах, та куга седна тои сас тиах, зе ляха та гу благослови и гу расчек(на) та хми гу подаваше. Пак на тиах тога хми са сториха очите та гу познаха ляхим тои чим стана от очите хми. Пак тие си рекоха един на друк: ни беше ли запалено сарцето ни от нетре, кога ни вревеше пу пате и куга ни отварше писаниа? Пак тие на нова час станаха та са варнаха на Иерусалим и наидоха сабрани единестето и другите, шу бежа сас тиах, || чи вревеха, оти са воскресе Господ наистина и са яви на Симона. Пак тие казуваха работите, шу станаха пу пате, и как гу познаха, кога чекнеше ляха.

Εωθινόν σ'.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν, § 05' 76.

На нова време, куга са воскресе Исус, застана фав среде учениците си и рече: мир на вас! Пак тие, чинки са потресоха и са уплашиха млогу, правеше хми са оти дух гледат, та хми рече Исус: оти сте потресени и оти такви мисли ви са качет пу сарцата? Виште ми раките и погите ми, оти това сам яс. Та откак рече това показа хми раките и погите си, та чинки бште ни виароваха от радус и са чуидеха, рече хми: имате ли ништо бште туйка? Пак тие му дадоха една парче риба печена и едни питар мед. И ги зе та еде отиреш тиах и хми рече: тези лакарди шу рекох на вас куга бех бште сас вас, оти триабова да са сфаршет фрет работите, шу са писани пу номото Моисеово |
 153 и по профитето и пу исалтире, тога хми утори ума да разберат писаниа, и рече. оти така са писова и така прилагаше да са мачи Христос и да са васкресит от мартвите на третна ден и да са раскаже сас името му покаване и прошка на грешките пу фрет мнцетето. Та шта са зафати от Иерусалим, пак вие шта сте испатчи на тези работи, та ету

и іас шта пўсна сас вас новá, шту фтáкса баштá ми. Пак вїе сэдїте на град Іерусалїм, дур да са облечете іáкос от гóре. Сэтне ги искара отвáн ду Виванна и си дїгна ракїге та ги благословї и когá ги благо-слáвїше, разделї са от тїах та са вознїсаше на гóре кадé небéто. Пак тїе откáк му са поклóнїха, варнаха се на Іерусалїм сас голїама рáдос и беха дáїма на цáрквата та фáлеха и благослáвеха бóга.

Εωθινόν, ζ.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ιωάννην, § 67, 77.

На еднá пиделїа Магдалинї Марїа дохóда на грóба рáно, когá бéше оште тэмно, та глédа кáмене тарколén от грóба. Сэтне са запа- 154 діáва та дохóда ду Сїмон Пётара и дрўгїа ученїк, шту мїловаше Іесус, та хми рече: дїгнали са господáре от грóба, та низнáм кадé гу са клáли. Тогá излéзе Пётар и дрўгїа ученїк, та дохóдаха кадé грóба та тарчїаха и двамїната ф етно, пак дрўгне ученик са западї напрёт от Пётара та стїгна по-напрёт на грóба. И когá поглédа фав грóба, глédа садé погрибáлните дрéхи, лїахим ни флéзе. Дохóда сэтне и Сїмон Пётар пу нек та флéзе фав грóба и глédа садé погрибáлните дрéхи и тэнкото плáтно, шту му бéше привáрзана главáта. Глédа óги ни бéше сас погрибáлните дрéхи, амї башкá от тїах привїено на еднó мїáсто, та тогá флéзе и дрўгне ученїк, дéто дóїде пáрво на грóба та вїде и увїáрова. Зарет оште ни разбїраха писáлннa, óти трїáбова тої да са воскресї от мёртвите, та са вáрнаха пак назáт ученїците.

Εωθινόν η΄.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ιωάννην, § 67, 78.

На новá врéме Марїа стоéше отвáн при грóба и вїкаше, та 155 как вїкаше, поглédа фав грóба та глédа чи седёт двамїна áнгеле сас бїáли прэмени едїн при ногїте и едїн при главата, там кадé бéше снáгата Іесусова. Та хи рéгоха тїс: жéно, óти вїкаш? Тїа хми рече: óти дїгнаха господáре ми та ни знáм кадé гу клáдоха. И това откáк рече тїá, завартїá са назáт та глédа Іесус чи стої. Ни знáеше óти е Іесус. Рече хи Іесус: жéно, óти вїкаш, вóк тéраш? Пак тїá, чїнкн хи са стóри óти е бахчеванцїкїята, рече на нéк: господáрїо, ти аку гу сї дїгнал, кáжи ми, кадé гу клáде та іас шта гу зéма. Рече хи Іесус: Марїа! Пак тїа са обáрна та му рече: равунї! — дéто шта са рече дидáскале. Рече хи Іесус: немóї ма бáраї, óти оше ни сам покáчил при баштá ми, амї їди при брáтего ми, та хми кáжи, іас шта са покáче при баштá ми и при баштá ви, при бóга ми и при бóга ви. Дохóда Марїа Магдалинї та кáзува на ученїците, óти вїде гóсподе и óти такá хи рече.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, § οδ', 79.

Как бѣше вѣчер на новá ден фав еднá идѣліа и как бѣха затѳрени вратѣте там, кадѣ бѣха учениците сабрáни, зарѣт чефутескиа срáх, доѳде Исус та застáна фав средѣ и рѣче хми: мир на вас. И товá откáк рѣче покáза хми ракѣте и ногѣте та са зарáдуваха учениците кату видѣха гѳспода. Та пак хми рѣче Исус: мир на вас. Катѳ как ма е прáтил баштá ми, и íас прáштам вас. И товá откáк рѣче, дѳна кадѣ тíах и рѣче: зѣмите светѣ дѳх та лѳу на котрѣ простѣте грѣшките, простѣни шта сá, пак котрѣ вáржете, вáрзани шта са. Пак Θομα, шту са зовѣше Близнáк, едѣн от дванáсетето ни бѣше сас тíах, когá доѳде Исус, та му врѣвѣха дрѳгите ученици: нѣе видѣхме гѳсподе. Пак тоѣ хми рѣче: ако ни видѣ на ракѣте му нишíане от гоздѣто и ако ни сѣ клáда пáрета фав нишíана от гоздѣто, и ако ни си || клáда ракáта фав ребрѳто му, ни шта вíаровам. И от осем дѣне сѣтне пак бѣха фнѣтре учениците му и Θομά сас тíах. Дοχѳда Исус как бѣха затѳрени вратите та застáна фав средѣ и рѣче: мир на вас. Сѣтне рѣче на Θομά: пѳдаѣ си пáрета тѳка та виш ракѣте ми, пѳдаѣ си и ракáта та виш ребрѳто ми, и немоѣ става бѣзверен, амѣ вíаран. И отговѳри Θομά та рѣче: ти си, гѳсподаре моѣ и бѳга моѣ. Рѣче му Исус: ти ѳти ма вѣде та увíарова. Блажѣни нѣзи дѣто ни видѣха та увíароваха. Та и дрѳги млогу нишíане остѳри Исус прет учениците си, дѣто ни са пѣсани фав тáзи книга. Пак тѣзи са писаха ки да увíаровате оти Исус Христѳс е син бѳжиа, и за да имате живѳт, кату шта вíаровате на íмето му.

157

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, § π', 80.

На новá врѣме укáза сѣбе си Исус на учениците си на новá морѣ, 158 шту са зовѣ Тивѣрíас. И са укáза на товá такáм. Зáедно бѣха Сѣмон || Пѣтар и Θομά, шту са зовѣше Близнáк, Паοαναίλ, шту бѣше от Кана Галилѣйска, и Зеведѣувите синове и дрѳги двамѣна от учениците му. Рѣче на тíах Сѣмон Пѣтар: íас шта íда да лѳве рѣба. Тѣе му рѣкоха: шта доѳдеме и нѣе сас тѣбе. Излѣзоха отвán та флѣзоха фав гимѣата фчесá. Та пáзи нáш нѣ фáтиха нѣшто. И откáк сáмна застáна Исус накраѣ морету, лѣахим учениците ни познáха ѳти е Исус. Сѣтне хми рѣче Исус: чедá, íмате ли нѣшту естѣ? Тѣе му рѣкоха: нѣма. Пак Исус хми рѣчѣ: фáрлите сергмѣто от дѣсна срáна на гимѣата та шта нáйдете. И тѣе фáрлиха та вѣѣке не мѳжеха да гу потѣмлет от млѳгυто рѣба. Сѣтне

рече на Пётара нова ученик, дето милваше господ: това е господ. Пак Сѣмон Пётар как чѣу ѓти е господ, припаса си дрехата, ѓти беше гол, та са фарли фав морѣгу, та и другите ученици додоха сас гимѣята, ѓти не бѣха далече от земѣта, ами кату ду двѣсте аршѣне || та глѣдаха 159 сертмѣто сас рѣбите. Та куга излѣзоха на сѣхо видѣха жѣар на земѣта и рѣба на жѣра и лѣб. Рече хми Исус: донесите от рѣбите, шту фѣтихте сегѣ. Покѣчи са Сѣмон Пётар та истегли сертмѣто на земѣта, дѣто бѣше пѣлно рѣби голѣми — сто и пентесѣт и три, тѣлку млѣгу бѣха, та пак ни са скаца сертмѣто. Рече хми Исус: ѣла да прогѣпсате. Лѣхѣим бѣдѣн от учениците му ни каидѣса да гу испѣта, ти коѣ си, ѓти знаѣха чи е господ. Дохода сегне Исус та зѣма лѣба та хми гу дѣва, така и рѣбата. Тогѣ бѣше трѣти пат, шту са укѣза Исус на учениците си откак са воскрѣсе от мѣртвите.

Εωθινόν α΄.

Ἐκ τοῦ κητᾶ Ἰωάννου, § πα΄, 81.

На новѣ времѣ укѣза себѣ си Исус на учениците си откак стѣна от мѣртвите, та рече на Сѣмон Пётар: Сѣмон, син на Иоѣна, милваш || 160 ли ма повеѣке от тези? Рече му: найстина, господи, ти знаѣш ѓти та милвам. Рече му: пази ми ѣгнетата. Рече му пак пофтор Исус: Сѣмон, син на Иоѣна, милваш ли ма? Та му рече: найстина, господи, ти знаѣш ѓти та милвам. Рече му: пази ми офцѣте. Рече му трѣти пат Исус: Сѣмон, син на Иоѣна, милваш ли ма? Гиузентѣса са Пётар, ѓти му рече трѣти пат милваш ли ма, та му рече: господи, ти знаѣш, ти поз ѣваш ѓти та милвам. Рече му Исус: пази ми офцѣте. Найстина, найстина ти вреве, куга бѣше пѣ млад унѣсоваше себѣ си та хѣдеше лиу кадѣ ѣскаше, лѣхѣим когѣ остарееш шта си прѣтегнеш ракѣте та друк шта та овѣше и шта хѣдиш там, кадѣ ни штѣш. И тези рече, ѓти показуваше сас каквѣ умиращѣта шта славослави бѣга. И товѣ откак рече, велѣ му: Прѣтераѣ ма. Сегне са обарпа Пётар та глѣда, чи прѣтера и новѣ ученик, || шту милваше Исус, дѣто припѣдна на градѣте 161 му на вѣчерѣта и рече: господи, котри е дѣто шта та продѣса. Нек как виде Пётар, рече на Исуса: господи ами товѣ шту ште стѣне? Рече му Исус: ѣас ако ѣскам тоѣ да остѣне дур да доѣда пак, ти шту берѣш кахѣр за нек? Ти вѣрви пу мѣне. Та от тогѣ излѣзе тѣзи лѣкардѣа пу брѣтетѣ, ѓти новѣ ученик ни умѣра, лѣхѣим Исус ни му рече, ѓти ни умѣра, ами: ѣас ѣку ѣскам, тоѣ да остѣне дур да доѣда, ти шту берѣш кахѣр за нек. Товѣ ѣ ученика дѣто правѣ испѣт тѣзи рѣботи и дѣто

писова тези лакардѣи, та знаеме, ови испѣте му е најистински. Амá и други млогоу работи и чиѣда, шту стори Исѣс, та тѣе ако са испѣсоваха ду едно, прáви ми са, оти ниту товá сѣиат штѣше мѳже да сабѣре кнѣгите дѣто штѣаха са испѣсат. Амин.

Ἐτέλος τῶν ἑσθινῶν Ευάγγελίων καὶ τῶν ἁγίων παθῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.

Μήνολογιον.

162

Μήν. Σεπτέμβριος.

*Ἦτοι τοῦ Νέου ἔτους.

1. Τοῦ ἐσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ Στηλίτου.

Εἰς τὴν λειτουργίαν.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκάν, § πβ', 82.

На новá врэме доѣде Исѣс на Назарѣт, там кадѣ бѣше исхрáнен та флѣзе фав цáрквата катѣ как си имаше адѣт и стáна да попоѣ. Та му подáдоха кнѣгата профѣт Исаниѳова, и тоѣ как отѳри кнѣгата, нáйде новá миáсто, кадѣ бѣше писано: гѳсподиѳова дух е от гѳре нат мѣне та затова ма хиротониáса и ма прáти да прѣкажем на сиромáсите да упрá-
 163 виме незѣ дѣто имат сáрце | отрошѣно, да кажа селѣмѣт на зарѳбените и проглѣдоване на слѣишите, да нáпрате сас прошка на ранѣните и да прѣкажа годѣна гѳсподиѳова хѣбава. Сѣтне затѳри кнѣгата та е подáде на хизметчѣята та сѣдна. Пак пѣзи шту бѣха фав цáрквата на сѣчките очѣте хми са бѣха заглѣдали кадѣ нек, пав тоѣ зафáти да хми кáзува, оти днеска са свáрши товá писáние фав вáшите ўши, та сѣчките прáвѣха испáт за нек и са чиѣдѣха за лакардѣите, шту излѣаваха сас тѳлко дáрба от устата му.

8. Το γενέσιον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Εἰς τὸν ἕρθρον.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκάν § πγ', 83.

На пѣзи дѣне стана Мариáм та утѣде фав плавнинскáта срáна нá барже фав градѣштѣто Јѣдово, и флѣзе фав Захарѳовата кашта та са зраѳваше са Елисáвет, та когá чиѣ Елисáвет Марѣннотѣ зраѳване, проигра дѣтетѳ фав корѣма хи та са напáлни Елисáвет дух светѣ та рѣкна сас
 164 голѣам глас та рѣче: благословѣна си тѣ между | жѣните, и благословѣн е родá фав корѣма ти, и у дѣ е на мѣне товá да доѣде гѳсподиѳовата ми мáйка при мѣне. Оти зафчесá лиѣ как доѣде фав ушѣте ми гласá на зраѳванѣто, и дѣтетѳ проигра от рáдѳс фав корѣма ми. Та блазѣ на нáзи дѣто шта овѣáрова, ѳти шта за сфáршет пѣзи лакардѣи шту рѣче гѳспѳд

на неа, та рече Маријам, нека поголеми душиѣта ми гóсподе, и ума ми са развѣсели сас бога спасѣ ми. Оти поглѣда похалаичиното си смирѣние та ету от сѣа сѣтне шта ма богатѣсоват фрет рóдовету, оти ѣа кѣа остóри по мѣниа голѣими чюдѣ та неговоту ѣме е сфѣту. И сѣди Маријам сас неа кóлко три мѣсеца, сетне са вѣрна домѣ си.

Εἰς τὴν λειτουργίαν.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν, § πδ', 84.

На новѣ врѣме флѣзе Исус фав едно сѣло, пак една жѣна, ѣмето хи Марѣа, дочѣака гу фав кѣштата си, та тѣа ѣмаше една сѣсра, што са зовѣше Марија, дѣто утѣде та сѣдна блѣзе ду ногѣте Исусови та му слѣшеше лакардѣата, пак Марѣа са мѣчеше от млóгүто хизмѣте та отѣде 165 при нек та му рече: гóсподѣриу, ти хич нѣмаш кахар óти ма остѣви сѣсра ми самѣ да прѣве хизмѣт, лѣхим рѣчи хи дѣ ми помóгне. Пак Исус отговори та хи рече: Марѣа, Марѣа, ти са гаѣлини и са блѣдаш за млóгү рѣботи, лѣхим една е за пóтребѣ. Пак Марија избрѣ хѣбавиѣа дѣал, дѣту ни штѣ са зѣме от неа. Та тоѣ кога врѣвеше тѣзи лакардѣи, една жѣна надѣгнала глас от сфѣтѣ та му рече: блѣзе на новѣ корѣм, шту та понóси, и на бѣските што та са бизѣли. Пак тоѣ рече: блѣзе на нѣзи шту слѣшет лакардѣата гóсподѣова и дѣто е чѣвѣат.

Κυριακή πρὸ τῆς ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, § πε', 85.

Рече гóспод, нѣкоѣ ни сѣ е покѣчил на небѣто, садѣ нóзи што слѣзе от небѣто, человѣштиѣа син, дѣто е на небѣто. Та като Моѣсѣа как подѣгна змѣята || на пѣстинѣта, такѣ прилѣга да са подѣгне и чело- 166 вѣштиѣа син ки сѣѣки дѣто шта вѣѣрова на нек, немóѣ да са загубѣ, амѣ да ѣма вѣчен живóт. Óти тоѣво помѣлóва гóспод сфѣтѣ, ки саморóдниѣе си син придѣде, ки сѣѣки дѣто вѣѣрова на нек, немóѣ да са загобѣ, ами да ѣма вѣчен живóт. Оти гóспод ни прѣти синѣа си пу сфѣтѣ за да сѣди сфѣтѣ, амѣ да са спасѣ сфѣтѣ сас нѣгоф себѣп.

14. Ἡ ὑψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

Εἰς τὸν ἕρθρον.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, § πς' 86.

Рече гóспод, бѣшто, славослóви си ѣмето. Та глас доѣде от небѣто та рече: и гу славослѣвих и пак шта гу славославе. Пак сфѣтѣ дѣто стоѣше там та слѣшеше. врѣвеше, óти гармѣш стѣна, дрѣги врѣвѣха:

ангел му проврѣви. Пак отговори та рече: това глас најстина за мене, ами за вас сегá е сáдбата на това сфíат, сегá шта са исфарли́ от ван
 167 сáдника на това сфíат, пак íас ако са по́дигна || по-високу от земéта, сичките шта зáтегле каде мене. Тová рече óти показуваше ниша́н сас каква́ умпрáчка мислеше да умрeе. Отговори му сфетá: нeе чи́ухме от нóмото, óти Христóс шта устáне тука ду виáк, ами ти óти кáзуваш грíабова да са подíгне человéштва син? Та хми рече Исýс: óште мáлко врeме е сфетíлото сас вас, ходите, ду дe имате сфетíлото, да ни ва затíсне темни́цата, та ли́у ко́и варви́ ну темни́цата, ни знаe каде ходи. Ду кугá имате сфетíлото, виáроваите на сфíатíлото, за да стáнете чедá на сфетíлото.

Εἰς τὴν λειτουργίαν.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, § πζ', 87.

На новá врeме владíците и по́повету мезли́ч стóриxa за Исýса, би да го загобeт, та отíдоxa при Пилáтина та му рeкоxa: картóсаи гу, картóсаи. Пилáтина хми рече: зeмете гу вíе та гу картóсаите, óти íас ни му нахóдам бoедíн кабахáт. Чeфýтетo му отговóриxa: нeе пóму íмаме та спурет нóмуто ни трíабова да умрeе, óти сeбе си син бóжна
 168 остóри. Пак || Пилáтина, когá чи́у тáзи лaкардíа, пóвеике са уплáши, та
 169 флeзе пак фав претóриоту та рече на Исýса: ти уде си? (и пр. повтáря се сжциятъ текстъ, както и по-горѣ).

Ἡ ματαστάσις Ἰῶ τοῦ Θεολόγου.

170

Εἰς τὸν ὄρθρον. Σήμερον ἰά. Σελ. 159. εἰς τὴν λειτουργίαν.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην § πη', 88.

На новá врeме застáнаxa ду Исýсова кáрс ма́ика му и ма́ичината сeсера Марíа, шту са зeвeше на Клoпá и Магдaлини́ Марíа. Пак Исýс, как вíде ма́ика си, и учeни́ка, шту милóваше и пр. (повтáря се извeстниятъ текстъ вж. по-горѣ).

Μήν. Οκτωμῆριος.

171

Τοῦ ἁγίου μεγάλου ἀρτυροῦ Δημητρίου.

Εἰς τὸν ὄρθρον.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκάν, § πθ', 89.

Рече гóспод на учениците си, да си íмате eниá от лиудeто, оти шта си протeгнат раки́те ну вас та шта ви загарезáт и шта ви пудадáг ну сáборе и ну зáтори та шта излeзете при цáриуве и при аiáne за

мѡето ѡме. Та новѡ шта ви излѣзе за испѡт лиѡхим виѣ да си владѣте на сарцѣто, немоѡ да са почиѡдѡвате, || какаѡ чѡхап да кажѣте, оти **172** ѡас шта ви дам уста и соѡѡа та на соѡѡата ви ни штѣ мѡжет да отрѣкат нѡту да са опрѣѡат фрѣт душмѡнето ви. Та шта са продѡсате и от родѡтеле и от брѡте и от родниѡи и от дѡстове, та и шта утрѣпат едниѡ от вас и шта са загарезѡте от сѡчките за мѡето ѡме, лиѡким барѣ едниѡ влѡкно от главѡта ви ни штѣ са загобиѡ. Сас потарѡенѡето ви шта си кердѡсате душѡте.

Εἰς λειτουργίαν.

173

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, § ὁ 90.

Рѣче гѡспод на учениѡците си, товѡ ви порѡчѡвам на вас, да са милѡвате един друк; сѡета ако гарезѡ ви, знѡйте ѡти мене пѡнапрѣт загарезѡ от вас. Виѣ, ако бехте от сѡетѡ, амѡ сѡетѡ штѣше милѡва новѡшту е като нек и пр. и пр. (повтарѡ се сѡщѡия текстѡ, както и на стр. 103—104, и свѣршва съ думитѣ: „та нова дето шта ви утрѣпе, шта му се прѡви, оти корбѡн придава на бѡга“).

Μήν. Νοέμβριος.

8. Ἡ Σύναξις τῶν Ἀρχαγγέλων.

174

Εἰς τὸν ὄρθρον.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον, § υἰ', 91.

Рѣче гѡспод, глѣдаѡте, немоѡ да покѡдите от тѣзи малките, оти кѡзувам ви, ки тѡхните ѡнгеле на небѣто дѡѡма глѣдат лицето на баштѡ ми,шту е на небѣтата, оти челѡвештиѡ син дѡѡде да потѣра и да спасѣ загобѣното. Как ви са глѣда един чѡулиѡк ако е имѡл сто ѡѡци та да са загобиѡ едниѡ от тѡх, ни остѡве ли девендесѣто и дѣвет та хѡди пу горѡте да тѣра загобѣната. Та ако са лѡха да е нѡѡде, ѡѡстина ви кѡзувам, ѡти пѡвеѡке са рѡдува на нѣа та не на девендесѣто и дѣвет, дето ни сѡ са загобили. Така ни ѣ ѡскане отпрѣш баштѡ ви, дѣто е на небѣтата, да са загобиѡ един от тѣзи малките. Пак ако са лѡха да пригришѡ брат ти на тѣбе, ѡди при нек та си кажи правѡнѡта между тебе || и между нек самѡи. Ако та ослѡше, ти тогѡ кердѡсваш брѡта си, **175** пак ако ни тѡ ослѡше, завѣди сас тѣбе оште един ѡа двамѡна, за да са сааллатѡса лакардѡната от остѡта на двамѡна ѡѡ на троѡца мѡртѡре. Та ако не услѡше и тѡх, кѡпи гу на цѡрквата, та и цѡрквата ако не ослѡше, тогѡ да гу ѡмѡш батѡ бѣзверѡн и грѣхѡван. ѡѡстина ви кѡзовам,

лиў колько ра́боти ва́рзете от го́ре на зе́мѣта, шта са варзани и на небето, и лиў ко́лько отва́рзете на зе́мѣта шта са отварзани и на небѣто. Пае ви казувам, оти двамина от вас ако са слѣжет пу зе́мѣта за сѣака ра́бота лиў што потѣрат шта хми са дава от башта ми, што е на небѣтата, оти лиў каде има двамина иа троїца сабра́ни сас моето име, там сам и іас фав сре́де тѣах.

Εἰς τὴν λειτουργίαν.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν, § 92.

176 Рече гѳспод на учениците си, новѣ дето ослушѳова вас, мене ослушѳова, и нѳзи дето вас прави инкиѳр, мене || прави инкиѳр, пак новѣ дето мене прави инкиѳр, тоѳ прави инкиѳр нова шту ма е прѳтил. Та са обѳрнаха седемесе́то сас ра́дос и ре́коха: гѳсподи, и дѳволето са потла́гат на вас сас тоето име. Тоѳ хми рече: іас сле́дах кога́ падна дѳвола от небето кату́ гром. Ету давам на вас вриѳднос, да таптѣте пу змиѳи и пу скорпиѳи и пу фрет душманската іако́с та ништо ни ште ви доконди́са, лиа́хим на това́ немоѳте са ра́дуваѳи, оти дѳховето ви са потла́гат, ами да са ра́дувате, оти іметата ви са испѳсаха, на небѣтата. На това саха́т са восве́сели пу душѣта Исѳс та рече: испове́дувам ти са, ба́што, гѳсподи небѣсени и земелни, оти закрѳи тѣзи ра́боти от премудрите и разѳмните та ги разкри на деца́та. Наїстина, ба́што, оти ти така́ поїска.

Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, τοῦ Χρυσοστόμου.

Εἰς τὸν ὄρθρον.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, § 93.

177 Рече Господ на неѳи чефѳте, шту || бе́ха душлі баде́ нек: наїстина, наїстина ви вре́ве, новѣ де́то ни фли́ава прис вратѳта фав дѳра на офци́те, ами са покѳчиѳва от дрѳго миѳсто, тоѳ е харамѳа и соїгонджѳа, пак новѣ дето фли́ава прис вратѳта, тоѳ е настѳр на офци́те, на нек отвѳре портѳри и офци́те негова глас ослушѳиват и сѳте си ѳфци рѳка на іме та ги нека́рова отван, та кога́ нека́ра сѳте си ѳфци, тоѳ хѳди напреш тѳах пак офци́те варвѣт пу нек, ѳти му познѳват гласѳ. Лиа́хим пу чиѳжде ни ште на варвѣт ами шта побѳгнат от нек, ѳти не познѳват на чиѳзна гласѳ. Тази наримѳа хми рече Исѳс пак тѳе ни разбра́ха, што хми вре́веше, та пак хми рече Исѳс: наїстина, наїстина ви вре́ве, оти іа сам вратѳта на офци́те, лиў колѳина доѳдоха напреш ме́ве фрет бе́ха харамѳи и соїгунджѳи, ма не ги ослуше́ха офци́те. Іас сам вратѳта та прис мене ако флѳзе ни́акоѳи, шта са спасѣ та и шта флѳзе и шта излѳзе и наше шта наїде.

Εἰς τὴν λειτουργίαν.

178

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, § υδ'. 94.

Рече господ, iас сам вратата, та прие мене лиу кої флеше, шта са спасе та и шта флеше и шта пзлеше и паше шта паиде. Хараміата ни дохода за дрўго, садє да откράде и да заколе и да загобї; iас доїдох за да їмат живот и да имат палнина. Iас сам хўбавиа пастїр, хубавїе пастїр си клáва животе за офцїте, пак рáтае, шту ни є пастїр дєто ни сá офцїте негови, когá вїди валкá чи дохода, остáве офцїте та бїага, пак валка разгрáбїува и распелїáва офците. Пак рáтае бїага, óти е рáтаї та нема кахáр за офцїте. Iас сам хўбавиe пастїр та познавам мóите и са познавам от мóите. Катy баштáта как познава мене, така и iас познавам баштáта и животе си клáвам за офцїте. Пмам и дрўги óфци, дєто ни сá от товá дóр, та трїáбова да сáбера и тїах, и тие шта ми ослўшет гласá та шта стáне едно стáдо, едїн пастїр.

Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Φιλίππου.

179

Εἰς τὴν λειτουργίαν. Ζήτει, Κυριακῆ. Α'. Τῶν Νυστείων, Σεῖλ. 82.

Τα εἰσόδια τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς λειτουργίας. Ζήτει Σεπτέμβριος. 8. Σεῖλ. 163.

Τῆς ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης.

Εἰς τὴν λειτουργίαν.

Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον, § υε' 95.

На новá време хóдеше пу Исýса млóгу сфїат та гу гачїáха пак еднá жéна имáла едїн полипáт от дванáесте годїни та истéгли млóгу от млóгу икимджїи и си похáрчи фрет їмоте та нїшто селемет ни вїде, амї пóвеїке на битér варвеше. Та кугá чїу за Исyса, доїде фав свїатá зад нек та му пофати дрехáта, оти вревеше, да мóга лиу дрехáта да му пóфате, шта са излекóвам. Та зафчесá са запрїá болїката хи и познá пу свáгата си óти са излекóва от нáзи мáка. Пак Исýс чїнки познá сéбе си óти iáкос излеше от нек, завчесá са обáрна кадє || сфетá 180 та вревеше: кої ми пофáти дрехїте? Пак ученїците му рéкоха: ти глєдаш лиудєто, чи та гачёт, пак врєвиш кої ма пофáти. И заглєдуваше покраї нек да вїди нова шту стóри товá. Пак женáта са оплáни и тресє се, óти знаеше това шту стáна пу нéа, та доїде та припáдна ду нек и му казоваше фрет їстината. Пак тої хи рече: кérко, вїарата ти та кортолїса, иди си сас мїр, та нéка си излекóвана от бóлката си.

Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοῦ... τοῦ ὄρθρου. Ζήτει Κυριακῆ β' Ματθαίου, Σεῖλ. 30.

Τῆς λειτουργίας.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, § υς', 96.

На новá време стоѣше Ἰωάν и от учѣніците му двамίνα та как вѣде Ἰησῦσα чи хѣди. рече: това ѣ іаѓнето бѣжіе. Та чѣѣха двамίνата му учѣніка това шту рече та притѣраха Ἰησῦса. Пак Ἰησῦс са обárна та как вѣде чи гу притѣраха, рече хми: шту тѣрате? Пак тѣе му рѣкоха: равви, — дето са зове на отварзано: дидáскале, — каде шта кондѣсан? || Тої хми рече: ѣла да вѣдите. Дѣїдоха и тѣе та вѣдѣха кадѣ шта кондѣса та остáнаха сас нек новá ден. И сахáте бѣше кадѣ дѣсет. Та Андрѣа бѣше брáта на Сίμον Πѣтар, едίна от двамίνата дето чѣѣха от Ἰωάνα нáзи лакардία та притѣраха Ἰησῦса. Тої пáрво нахѣда брата си Сίмона та му врѣви: нѣе нáїдохме Μεσεία, дето на отвάρзано шта са речѣ Χριστός. Та гу довѣде при Ἰησῦса. Κυγά гу вѣде, рече: ти си Сίμον, син на Ἰωάνα, ти шта са назовѣш Κιφάс, дето шта са речѣ Πетре. На ѹтρηшна ден пофтѣна Ἰησῦс да излѣзе пу Галилѣа. Нахѣда Фίλιπα та му врѣви: елá пу мѣне. Пак Филип бѣше от Витсаїдá, от градіншето Андрѣово и Πѣτροво. Нахѣда Фίλιπ Натанаїла та му врѣви новá, дето за нек писа Моϋсѣа на нѣмото и профѣтето: нáїдохме Ἰησῦса, Ἰοσιφοва син, шту е от Назарѣт. Та му рече Натанаїл: от Назарѣт мѣже ли да има бѣеднѣ добрѣ? Рече му Фίλιπ: ѣла та виш. Вѣде Ἰησῦс Натанаїла чи дохѣда кадѣ нек, та рече за нек: іá наїстинскіа Ἰεραїлїтїн дѣто хинлѣ нѣма. Рече му Натанаїл: у дѣ ма познáваш?

182 Отговѣри Ἰησῦс || та му рече: Ὅште Фίλιπ когá нп тá бѣше порѣкал, ти когá бѣше пот смѣквата одѣлу, іас та вѣдѣх. Пак Натанаїл отговѣри та му рече: дидáскале, ти си син бѣжіа, ти си Ἰзраїлскіа цар. Отговѣри Ἰησῦс та му рече: ὅτι ти рѣкох. вѣдѣх та одѣлу пот смѣквата, вѣáроваш ли? И нѣ-голїами рáботи шта вѣдїши. Сѣтне му рече: наїстина, наїстина ви врѣве. от тука сѣтне шта вѣдите нѣбѣто да са отвáре, шта вѣдите и áγγελето бѣжїи. чи са кáчет и слїáват ду человекїна син.

Μην. Δεκέμβριος.

4. Τῆς ἀγίας μεγαλειότατος Βαρβάρας τῆς λειτουργίας. Ζήτει Νοεμβρίου § 25. Σελ. 179. 5. Τοῦ Ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ ἡγιασμένου. Εὐαγγέλιον τοῦ ἁθροῦ καὶ τῆς λειτουργίας. ζήτει Ἰανουαρίου § 17, Σελ. 202. 6. Τοῦ ἀγίου Νικολάου τοῦ θαυματουργοῦ εὐαγγέλιον τοῦ ἁθροῦ. ζήτει Νοεμβρίου § 13. τὸ εἰς τὸν ἁθρον. Σελ. 176. Τῆς λειτουργίας, ζήτει Ἰανουαρίου, § 20, 17, Σελ. 203. 12. Τοῦ ἀγίου Σπηρίδονος. Εὐαγγέλιον τοῦ ἁθροῦ. καὶ τῆς λειτουργίας. ζήτει Νοεμβρ. 13. Σελ 176.

Κυριακὴ πρὸ τῆς Χριστοῦ γενήσεως.

183

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § 97.

Книга на раждането Исус Христόсово, син Давίдова, дете бѣше син Авраамѡф. Авраам родί Исаака, Исаак родί Ιακὼβα, Ιακὼв родί Ιϋδάτα и братето му, Ιϋδάта роди Фарεеса и Ζάρα от Тамάρ, Фарес родί Εσρόμα, Εσρόм родί Αράμα, Αράм родί Αμινάδαва, Αμινάδāv родί Наасόνα, Наасόνι родί Салаμόна. Саломон роди Вооза от Рахав, Вооз роди Авίда, Авід родί Ιεσαί, Ιεσαί родί Цар Давίда, Цар Давід роди Соломона от Роовата жена, Соломон роди Ровоάма, Ровоάм родί Авία, Авία родί Ασά, Αсá родί Ιουαφάτα, Ιουафат родί Ιорάма, Ιорάм родί Οζία, Οζία родί Ιоатάμ, Ιоатάμ родί Αχάза, Αχάз родί Εzechία, Εzechία родί Манасί, 184 Манасί родί Αμόна, Αмон родί Ιουσία, Ιουσία родί Ιехонία и братето му на промѣстиуването вавилόνску. Сѣтне Ιехонία родί Салатиήλα, Салатиήλ роди Заровавела, Заровавел родί Αζόρα, Αζόρ родί Садόχα, Садόχ родί Αχίμα, Αχίμ родί Ελιϋδα, Ελιϋδ родί Ελεазάра, Ελεазάρ роди Ματάνα, Ματάν родί Ιακὼβα, Ιακὼв родί Ιουσίφα, стопάна на Μαρία, дѣто от неá са родί Исϋς, шту са зовѣ Χριστός. Та фрет рѡдовету от Авраама ду Давίда четарнаесте рѡда са; и от Давίда ду промѣстиуването вавилόνску рѡдове четарнаесте, и от промѣстиуването вавилόνску до Χρισтѡса рѡдове четарнаесте. Пак Исус Χρισтосовоту раждане така бѣше. Откак са главί за Ιουσίφα маίκα му Μαρία, кугá оште не сá беха сабрали да седѣт на едно мiáсто, та са наίде тѣшка от свѣти дух. Пак Ιουσίф, стопάна хи чинки бѣше православен, нехтиá да е опáди та помίсли кришиѡм да е остави. Това куга || помίсли тоί, ѣту ангел господіѡф вiде му са на сaná та му врэви: Ιουσίф, син Давiдоф, немоί са срахѡваш, ами зѣми Μαρία стопάницата ти, оти товá што са стѣса фав пѣа, тоί е от сфетί дух, та шта родί син та да му назовѣш името Исϋς, оти тоί шта спасѣ лиудѣто от грѣшките хми. Та това фрет стана, за да са сварши новá, шту кáзова гѡспод сас профiтските остá, дѣто врэви: ѣто момáта шта бáде тѣшка та шта родί син и шта му назовáг името Еманойл, дѣто шта са речѣ сас нас е гѡспод. Та кугá стáна от сaná Ιουσίф, стори кату как му рѣче ángела гѡсподіѡф, сѣтне прибрá стопáницата си, та ни ѣ разбiраше за стопáница дур когá родί синá си парвородниа, та му назовá името Исϋς.

24. Παραμωνή τῆς Χριστοῦ γενήσεως ὥρα πρώτη

Εὐαγγέλιον, ζήτηι Δεκεμβρίου § 25, τὸ εἰς τὸν ὄρθρον

ὥρα τρίτη.

Εὐαγγέλιον ζήτηι ἔμπροσθεν τοῦ ἑσπερίνου, Σελ. 186.

ὥρα ἕκτη.

Εὐαγγέλιον. Ζητεῖ Δεκεμβρίου § 25 τῆς λειτουργίας
ὥρα ἐνάτη.

Εὐαγγέλιον. Ζητεῖ Κυριακή μετα Χριστοῦ γενῆσιν
εἰς τὸν ἑσπερινόν

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκάν, § υἴ', 98.

- 186 На нези дене излезе повеліа от Августа кесара да са потпісова фрет сфіатá пу земéта. Това потпісоване стáна парво Кирипíа, аіáнин на Сирия, та хóдеха сичките да се потпісоват, сіáки на сóето си градíште. Та са покáчи и Іосі́ф от Галилеá, от градá Назарét на Іудéиската зéме, на Даві́довоту градíште, шту са зове Виглеém. Оти и тоі бéше от кáштата и от геніáта Даві́дова, да са потпіше сас Маріá, дето бéше углавéна сас неc, дето бéше тешкá. Та кугá бéха тíе там сфаршиха са денéто да родí тíа, та родí синá си парворóдниа и гу повí та гу оснá фав еслáта, óти си нéмаха тавво мíаcто фав хáна.
- 187 Имаше и еднí пácтире на новá мíаcто дето ! седиáха отвáн пу кáра та си чі́уваха стáдото прас наштá. Тогá зафчесá áнгел гóсподиоф до́иде при тíах и слава гóсподиова просвéти пóкрай тíах та са оплáшиха cрах голíам. Пак гóсподиова áнгел хми рéче: нemoí са cрaхóвате, оти éту íас ва облажíавам рáдос голíама, дето шта е на фрет cфетá, оти днéска ви са родí на Даві́довото градíште спасíтелиá, дето е Христóс гóспод, та товá шта ви е нишíава, óти шта нáйдете дíате повíено да лежí фав еслáта. Та зафчесá сас áнгела барабáр са нáйде млóгу аскér небéсан, дето фáлеха бога и врéвеха: слáва на тебе што си на висóкy гóсподи, и на земéта мир, на лiудéто добринá. Та откак изминáха от тíах áнгелето та си отíдоха на небéто и лiудéто, пácтирето си рéкоха едín на друк: éлате сегá да íдеме ду Внолеém, да вíдиме тáзи рáбота шту стáна, дето ни покáза гóспод. Та утíдоха нáбарже та нáйдоха Маріá и Іосифа и дéтетo чи лежíáло фав еслáта. Та кугá вíдеха, раскáзаха лaкардíята,
- 188 што хми са покáза || за това дéте, та сичките лiу волцíна гу чі́ува, почíудиха са за тéзи лaкардín, што хми кáзаха пácтирeту. Пак Марíам чíуваше фрет тéзи лaкардín и ги клáваше фав сарцéто си. Сétне пácтирето са вáрнаха та слáвеха и фáлеха бóга за сичко, што вíдеха и чíува кату шту хми са кáза.

25. Π κατὰ Σάρκα γέννησις τοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τὸν ὄρθρον.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § υθ', 99.

Исѹс Христóсовоту рáждане такá стáна. Чíинки мáйка му Марíа са углaви са Іосíфа, куга óште ни сá бéха сабрáли да седét на еднó

міаство; та са наіде тешка от свіаті дух и пр. и пр. (повтара се ещия текстъ, както и на стр. 184—185 отъ ржкописа, като свършва както и на стр. 185).

Εἰς τὴν λειτουργίαν.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § ρ', 100.

Когá са роди Исус на Виолеем Іудеіски на цар Іродовите денé, ету Маги от каде ѓгреф слáнце дохóдат на Іерусалим и врэвет: каде е Іудеіскиа цар шту са роді? Оти нее му видехме дзвездата каде ѓгреф слáнце та додохме да му са поклóниме. || Пак цар Ірóди 190 когá чіу товá потресе са и фрет Іерусалим сас нек. Тоі тогá сабрá фрет владіците и книжіовниците от сфетá та са учешіа от тіах, каде штá са роді Христóс. Пак тіе му рекоха на Виолеем Іудеіски. Оти така са записá от профітина: и ти Виолеем зéме Іудова, хич ни ште останеш по-мáлка от Іудовите сáдници, оти от тебе шта ми излэзе едін голіám чіолиák, дето шта спасе Ісраїлскиа ми сфіát. Тогá Ірóди крішіом изрўка Магите та от тіах испіта хўбаво за времето на звездáя, што са бéше показáла, та кугá ги пўсна на Виолеем, рече хми: идите вие та испітайте хўбаво за діетето, та кугá го наідете, стóрите хабэр и на мене, ки и іác да іда да му са поклоне. И тіе как чіўха царіувите лакардіи, утідохá. Та ету пак дзездáта шту видеха каде ѓгреф слáнце на варві напрéш тіах дур дóбиде та са заприя от гóре там, каде бéше діетето, та кугá видеха дзвездáта магите зарáдуваха са мλόгу голіáма рáдос. Сетне кугá вліáзоха фав кáштата на (слѣдва ексжанъ цѣль листъ, стр. 191—192).

Κυριακή μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν. Ευαγγέλιον, ζήτηι ὀπισθεν 193
Δεκεμβρίου § 26, Σελ. 191.

Μήν. Ιανουάριος.

1. Ἡ περιτομή τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Βασιλείου.

Εὐαγγέλιον τοῦ ὁρθρου, ζήτηι Νοεμβρ. 131. Σελ. 176.

Τῆς λειτουργίας.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκάν § ρβ', 102.

На новá време варнаха са пáстирету та славеха и фалеха бóга за еічко што чіўха и видеха шту са пукáза на тіáх, та когá са свáршиха бсем дéне да са соінетіса дётето, назовáха му імето Исус, кату как гү назовá áнгела, когá оште ни сá бéше стéпсало фав корéма. Пак дётето растéше и уіáкноваше пу омá та са пáлнеше софіá и дáрба

имаше бѳгови сас нек та хѳдеха родѳгелите му кáта годѳна на Јерусалѳм за прáзника на велáдене, пак кугá стана на дванáесте годѳни, покáчиха са на Јерусалѳм спорет адéте на празника. || Та откáк са сѳáршиха денéту, когá са врáштаха тѳе, остáна дéтето Исýс фав Јерусалѳм. Пак 194 Ибсиф и мáика му ни гу разбрáха, чѳнки хми са стори оти е сас дружинната. Дѳѳдоха ду един ден пат та гу тэраха пу роднѳните и пу познаенците, та чѳнки ни гу нáйдоха, варнаха са на Јерусалѳм да гу тэрат. Та сѳтне от трѳ дэне гу нáйдоха фав цáрквата чи седѳ между дидáскалету та ги слýшеше и ги цѳташе, та сѳчките шту гу слýшеха, чѳýдеха са на умá му и на чѳухáпето му. Та как гу вѳдеха почѳýдиха са и му рече мáика му: чéдо мѳе, ѳти такá стѳри на нас? Ето баштá ти и ѳас тѳлко кахáре та тэраме. Тоѳ хми рече: ѳти да ма тэрате? Не знаете ли ѳти ѳас прилѳага да сам фав бáштовнинната си? Пак тѳе ни разбрáха лакардѳята, шту хми рече. Сѳтне слéзе сас тѳáх та дѳѳде на Назарét та хми са потлáгаше. Пак мáика му фрет тѳзи лакардѳин чѳýваше фав сарцето си. Пак Исýс варвѳше на напрѳш на софѳята и пу бѳе и пу дарба от бѳга и от лѳýде.

Κυριακή πρὸ τὸν φῶτον.

195 Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον, § ργ', 103.

Начáлото на евангѳлието на Исýса Христá, сѳна бѳжѳа, каквѳто е пѳсано фав профѳитето: ѳто ѳас прáштам ангелá ми прит лицéто ти шту шге пригѳтви нáте прит тѳебе. Гласá на новá што ту рýка фав пýстиннѳята: пригѳтвите нáте госпѳден, бѳравите пáтничките му. Бѳше Иоáн дéто карштáваше фав пýстинната и приказуваше крештѳниѳе на покáване, зá прошáване грѳхове. И излѳваше кадѳ нек сѳчката срáпа Јудѳйска, и јерусалѳмченету, и карштáваха са фав Јордáна рѳáка от нек и си издохѳваха грѳшките. Пак Иоан бѳше облечѳн сас камѳлско кѳсме и сас пѳес кѳжен прѳс кáрста си. И едѳше властáре и днѳ мет. И приказуваше и говореше: пу мѳне ѳде пѳ-ѳаква от мене, дето ѳас ни сáм врѳáдан да са нáведа да рáзварзам ременѳ на обýштата му. гс ва каретѳх сас бѳда, ма тоѳ шта ва карсти сас сѳетѳ дүх.

5. Ἡ παραμονή τῶν Θεοφανείων.

196 ὥρα πρώτη.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § ρδ', 104.

На новá врѳе дохѳда Иоан Каретѳителѳа пу Јудѳйската пýстина та приказуваше и врѳеше: покáзайте са, оти наблѳжѳ небѳсната цáрштина. Товá е новá дéто кáза профѳит Исáѳа и рече: гласá на новá дéто рýка

фав пуcтiнaтa: нaтaкмитe нaтe гoспoдиoф, прaви cтoритe нaтiувeтe му. Тa нa тoвa Иoaн дрeхaтa му бeшe oт кaмiлcкa кoзнa, нaк пoбeca му бeшe oт кoжe, пpинacaн нa кaрeгa, нaк хpaнaтa му бeшe влacтaрe и диф мeт. Тoгa излiaфaхa и хoдeхa пy нeк фрeт iеруcaлiмчeнeтy и oт фрeт Иудeicкaтa зeмe и oт фрeт ceлaтa. штy бeхa пyкpai Иoрдaнa тa ca кaрштaвaхa фaв Иoрдaнa oт нeк и cи издухoвyвaхa грeшкитe.

ὥρα τρίτη

197

Ζήτει Κυριακή πρὸ τῶν φώτων. Σελ. 195.

ὥρα ἕκτη

Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον, § ρε' 105.

Ha нoвa вpемe дoидe Иисус oт Назарeт Галилeйски тa ca кaрeсти oт Иoaн фaв Иoрдaнa тa кyгa излeзe oт oдaтa, зaфчeсa вiдe, чи ca oтoриxa нeбeсaтa, вiдe и cвeтi дyх, чи излiaвa кaтy гoлaп нaт бeк, чiу ca и глac oт нeбeтaтa чи вpевeшe: тoвa e мoe мiлнe cиn, дeтo caс нeк пoмiслиx да cтoрe чiулeштoтo cпacениe.

ὥρα ἐνάτη

Λέγεται δὲ καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς παραμονῆς τῶν Θεοφανείων.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκάν, § ρς' 106.

Ha пeтнaсeтaтa гoдиnа oткaк бeшe цapиoвaл Тивeрийeс кeсap, кoгa бeшe aиaнин нa иудeicкaтa зeмe Пилaтинa Пoнтiйcкнa, и кoгa цapиoвaшe Пpодic нa Гaлилea, нaк бpaт му Фiлип цapиoвaшe нa Итyрea и Тpaхoнитидa, и кoгa Лисaннi цapиoвaшe нa Aвилинi, -- нa нoвa вpемe, кoгa бeхa влaдiци Aнa и Kaиaфa, cтaнa лaкapдиa гoспoдиoвa нa Иoaнa 198 Захapиoвa cиn фaв пyсгинaтa, тa дoидe нy фрeт мeстaтa штy ca пyкpai Иoрдaнa тa пpикaзyвaшe пoкaвaнy кaрштaвaшe зa пpoшкa нa грeшкитe, кaктy кaк ca пiсoвa фaв кнiгaтa нy пpикaзинитe пpoфiт Пeсaиoви, дeтo гoвopи: глaca нa нoвa дeтo pукa фaв пyстинaтa нaтaкмитe нaтe нa гoспoдe, paмви cтoритe нaтiувeтo му, cиaки хaндaк штa ca нeпaлни и cиaкa плaнинa и гoрa штa ca пoвeдe, и кpивитe штa ca нeпpaвeт, и твaрдитe нaтiувe штa oмeкнaт тa cиaкa cпaгa штa вiднi cпacениeтo бoгoвo. Тa вpевeшe нa лiудeтo дeтo излiaвaхa дa ca кaрштaвaт oт нeк: чeдa змиiни, кoи вн кaзa дa нoбиaгнeтe oт клeтвaтa штy штe дoидe, cтoритe ceгa мaкcyлe вpиaдни зa пoкaвaнe тa нeмoи дa зaфaтитe дa вpевитe caс oмa cи: нee имaмe бaштa Авpaaмa. Eтy кaзyвaм ви oтн гoспoд и oт тeзи кaмceнe мoжe дa нaдiгнe чeдa нa Авpaaмa, тa ia и бpaдвaтa кaдe cтoи нa кoрeнe нa дapвoтy, oти cиaкo дapвo | дeтo ни пpaви хyбaф 199.

максѹл отенча си та са клада фав ѳгане. Пак лѹдѣто гу попитаха и рекоха: ами сегá нѣе штѳ да правиме? Отговѳри Иоáн та хми рече: лиу кои има две дрѣхи, нека даде една́та на нова, шту си нѣма; така́ нека прáви и новá, шту има естетá. Дбѳдоха и гѹмрукѳийнте да са кáрстет та му рекоха: дидáске, нѣе штѳ да правиме? Та хми рече: виѣ немѳи да терате ниáшто пѳ-вѣике откѳлко ви ѣ отредѣно. Попитаха гу и сеимѣнето та му рекоха: áми нѣе штѳ да правиме? Та хми рече: виѣ ни́как немѳи да докондѳсате ни́гу да серетгѳсате, и да сте изблагодáрени на хáковето си. Та как стоиáха там лѹдѣто, сичките си кладаха нá ум от пѣтре за Иоáна, да ни ѣ тои Христѳс. Пак Иоáн отговѳри на сичките та рече: иас ва карштавам са ѳда, лиáхим дохѳда новá, што ѣ пѳ-иак от мене, дѣто писáм вриáдан да ѳгварза ременѣ от ѳбуштáта; тои шта ва карети сас светѳи дух и сас ѳган; тои даржѳи фав ракáта си лопáтáта та си очѳсти варши́лото, и пшинѳцáта шта саберѣ фав хам-
200 бáре | си, пак плевáта шта изгорá сас ѳган, дѣто бѳеднáч ни исгáснува. Та и дрѹги млѳгу добринѳи кату прикáниѹваше лѹдѣто, ѳблажѳáваше светá.

Εὐαγγέλιον διὰ τὸν μέγαν Ἀγιασμόν, ζήτει ὥρα ἕκτη ὀπισθεν Σεῦλ. 197.
 6. Τὰ ἅγια θεοφάνεια τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τοῦ ὄρθρου, ζήτει ὥρα ς'. Σεῦλ. 197.

Τῆς λειτουργίας.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § ρζ', 107.

На нова време дохѳда Исѹс от Галилѣа на Иордána при Иоáна, да са кáрсти от нек. Пак Иоáн гу отбѳваше и врѣвеше: иас имам и́хтиза да са карсте от тебе, пак ти духѳдаш ду мене. Отговѳри Исѹс та му рече: ѳстави сегá, оти така́ прилиáга на нас да сваршиме сиáка прáвина. Тогá гу ѳстáви та кугá са кáрсти Исѹс, излѣзе от одáта та зафчесá му са ѳтѳриха небѣтáта та виѣ Дух божѳи чи слиава кату голап и дохѳда
201 нат нек, чиѹ са и глас от небѣтáта || чи врѣвеше: товá е мѳѣ мѳлне син дѣто сас нек вáрше чиѹлѣштѳото спасѣние.

7. Ἡ σύναξις τοῦ τιμίου προδρόμου τῆς λειτουργίας.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, § ρή, 108.

На новá време глѣда Иоáн Исѹса, чи духѳда кадѣ нек та рече: товá е áгнето бѳжѳиá, дѣто нѳси чиѹлѣштáта грѣшка, това е дѣто за нек ви кáзах, ѳти по мене дохѳда сдѳи́н чиѹлиáк. дѣто е стáнал напреш мене ѳти е пѳ-напрешен от мене, та иас ни гѹ познавах, ами за да са покáже на Израѳилския свѳат. затова иѳидѳх иас да карштавам сас ѳда. Та стѳри испáт Иоáн та рáче: иас виѣдѳх сфиати Дух чи слѣзе от небѣто кату

голап, та устѣна варху нек; та іас пи гү познѣвах, ліахим новѣ шту ма прѣти да карштѣвам сас ѳда, тоі ми рече: ліу пу кѳк відиш сфїати Дух да слѣзе та да устѣне варху нек, тоі е дето шта карштѣва сас сфетї Дух. И іас гу відех и прѣве испѣт ѳти тоі е син бѳжїи.

Κυριακή μετὰ τὰ φῶτα.

202

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § ρθ', 109

На новѣ врѣме, кога чїу Исус, ѳти Иоѣнис са придѣде, побїѣгна от Галилѣа и остѣви Назарѣт та са засѣли на Капернаѣм, шту е пукрѣи морѣто на синорету Заволѳнски и Нефтѣлїмски, за да са сварши нувѣ шту са рече от профит Исаї, дето врѣви: зѣме Заволѳнска и зѣме Нефтѣлїмска, пат морскї отѣтак Иордѣна. Галилѣа Еленїѣнска, новѣ свиѣт дѣто седѣше фѣв темнїцата, віде голиамо сфїатїло, а на нези шту седїаха на мїаство и пот сѣнката на смартѣ, сфетїло просфѣти на тїах. От тогѣ зафѣти Исус да приказова и да врѣви: покѣваїте са ѳти наблїжї небѣсната цѣрштїна.

17. Τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου.

Εἰς τον ἔρθρον.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § ρί, 110.

Рече гѳспѳд на ученїците си; сичко || ми са придѣде от баштѣ 203 ми, та нїкої ни познѣва синѣ, садѣ баштѣта. Ниту баштѣта познѣва нїѣкої, садѣ синѣ, и синѣ на кѳк ѣска да покѣже баштѣта, тоі шта гу познѣе. Ёлате ду мене віе сїчкїте што сте оморѣни и притовѣрени та іас шта ва орехѣгем. Нѣрамїте хомѳте ми на гарбѣ си та са нѣучите от мене, ѳти іас сам пїтом и покловѣн пу сарцѣту, то шта нѣїдете рехѣт на душїте си, ѳти мое хомѳт е хѣбаф и товѣра ми е лек.

Εἰς τὴν λειτουργίαν.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν, § ριᾶ, 111.

На новѣ врѣме зѣстѣна Исус на едно мїаство рѣмно и млозїна от ученїците му и млогу сфїат лїуде от Іудѣїската зѣме и от Іерусѣлїм и от сѣлѣта, шту бѣха пукрѣи морѣту Тїрофско и Синдѳнско, дѣто бѣха дошлї да му чїѣт лѣкардїята и да са излекѳват от болкїте си. та фрет лїудѣто тѣраха да си допїрат ду нек, ѳти іѣкос излїѣваше от нек та излекѳвуваше сїчкїте. Хѳдѣха и пѣзи, шту бѣха потлудѣни от гнусни духове || та са излекѳвуваха. Нак Исус си подїгна очїте каде ученїците 204 си та врѣвешѣ: блазѣ на сиромѣси сас дѣха, ѳти е тїахно цѣрстото бѳжїи; блазѣ на нѣзи, шту гладїѳват сѣгѣ ѳти тогѣ шта са насїтет;

205 βλάζε на нѣзи шту плачет сегά. ότι τογά са засміани; βλάζε на вас, ότι кога ви загарезѣт лиудѣто и кога ви гонет и ви маскарѣт и куγά ви искάρуват ѣмето кату лóшиу за человекѣтна син. Рáдовоайте са на новá деп и са веселѣте, ότι ету хάκα ви е мλόгу на небѣтата.

18. Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, Εὐαγγέλιον τοῦ ὁρθρου, ζήτει Νοεμβρίου, § 13, τὸ εἰς τὴν λειτουργίαν, Σελ. 178, τῆς λειτουργίας. Ζήτει τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν τὸ εἰς τὴν λειτουργίαν. Σελ. 205.

20. Τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου, Ἐυαγγέλιον τοῦ ὁρθρου καὶ τῆς λειτουργίας, ζήτει Ιανουαρίου, § 17, Σελ. 202.

25. Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Εὐαγγέλιον τοῦ ὁρθρου καὶ τῆς λειτουργίας, ζήτει Νοεμβρίου § 13, Σελ. 176.

27. Ἡ ἀνακριμὴ Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου, Εὐαγγέλιον τοῦ ὁρθρου καὶ τῆς λειτουργίας, ζήτει Νοεμβρίου § 13 Σελ. 176.

30. Τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν. Εὐαγγέλιον τοῦ ὁρθρου, ζήτει Νοεμβρίου § 13, 176.

Τῆς λειτουργίας.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου § ρζ', 112.

Рече господ на учениците си: вие сте сфиатилюто на сфетá, градѣште не мóже да са скрѣе, кога е изградѣно отгоре на една планина, ниту има бoеднѣ да запалет сфетилю та да гу клават пот сѣнека ами гу клават на сфетника та сфетѣ на сѣчките шту са фав кáштата. Така пека просфѣти и вáшето сфетилю та кату ште видет лиудето вáшите хýбави работи, шта славослáвет баштá ви што е на небѣтата. Немóи да ви са стóри, ότι сам дошел да пóтапта нóмуго iá профѣтето. Ни дóидох да ги пóтапта, амѣ да ги сфáрше, ότι наѣстина ви кáзовам, дур дá изминѣ небѣто и земѣта, една ióта iá една прáчка ни ште изминѣ от нóмото || дур да стане сѣчко. Та лиу коѣ са лáха да отвáрже една от тѣзи наѣ-малките пóрачки, та да приkáже така на лиудето, наѣ-малак шта са назoвѣ на набѣсната цáрштина; пак лиу коѣ са лáха да стóри и да приkáже, тоѣ шта са назoвѣ голiám на небѣсната цáрштина.

Μήν. Φεβρουάριος.

1. Ἡ ὄπασπαντη τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τὸν ὁρθρον.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκάν § ργ', 113.

На новá врѣме ѣмаше едѣн чѣлиáк фав Јерусалим, ѣмето му Симѣон та товá чѣлиáк бѣше православен и благо(словѣн та чѣкаше рáзгора на iудѣискна сфиат, и дух сфетѣ бѣше сас нев та му бѣше показано от

сфеті, 6ти ни ште вѣди умиръчка дур ни вѣди Христ6са г6споди6ф. Та доѣде фав царквата като приканен от сфеті дѣха, та кога роді(те)лето отнесоха дѣтето Исѣуса фав царквата, за да ст6рет кату как бѣше адѣте за нек, тогá и тої гу || дѣкса та гу пригурна фав ракѣте си и изблагодари **207** б6га та рече: сегá отпѣншаш ратаѣ си, владѣко, сас мир спурѣт лакардѣята ти, 6ти очѣте ми вѣдѣха т6бето спасѣніе шту натакмѣ отпрѣш лицето на фрет лѣудето, сфетѣло за да проглѣдат фрет минлѣтетото и слава на лѣудето шту та познáват.

Εἰς τὴν λειτουργίαν.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν, § ριδ', 114.

На новá време покáчиха родѣтелето дѣтето Исѣуса на Иерусалим да гу поклонѣт на г6споде, кату как са писова на н6мото г6споди6во, 6ти сѣако дѣте мáнко, дѣто са рáжда парво от мáйка, тої шта са назовѣ сфѣту на б6га, и като што са кáзова на н6мото г6споди6во, да дадát корбáн един чиф триг6не іá две пѣлета от г6лабе. Та това імаше един чѣуліак фав Иерусалим, імето му Симе6н, та това чѣуліак бѣше (пра)веден и благочестѣф та чѣкаше рáзгора на Израїлскна сфѣат, и дух сфетѣ бѣше сас нек та му бѣше показано от сфеті дух, 6ти ни ште вѣди умиръчка || дур не вѣди напрѣт Христ6са г6споди6ф. Та доѣде фав **208** царквата, кату от сфеті дух приканен, та кога родѣтелето му отнесоха дѣтето Исѣуса фав царквата, за да ст6рет кату как бѣше адѣт за нек тогá и тої гу дѣкса та гу пригарна фав ракѣте си и изблагодарѣ б6га та рече: сегá отвáрзуваш ратаѣ си, г6споди, сас мир спурѣт лакардѣята 6ти вѣдѣха очѣте ми спасѣніе што натакмѣ отпрѣш лицето на фрет лѣудето, сфетѣло за да проглѣднат фрет минлѣтетото и слава на лѣудето, шту та познáват. И Иосѣф и мáйка му са чѣѣдѣха за тѣзи шту са врѣвѣха за нек, та ги благословѣ Симе6н и рече на Маріám, на мáйка му 6то товá са нах6жда за пáждане и за стáване на млозіна пу іерусалимскна сфѣат и за нишѣп на срѣшто и прес т6бето сарце шта замипѣ един нош, за да са раскрѣт мѣсли (от мл)6гу сарцá. Там бѣше тогá и Ана прор6чицата, Фануїловата кѣрка от генѣтата на Асѣри, тѣя прикарала на мл6гу годѣнци, дѣто бѣше жѣбвала, седем годѣнци сас стопáн от как | са ожѣнила, пáрво, та тѣя бѣше свдовѣца ду осемдесѣт и чѣтри **209** годѣнци, та б6еднáч не са отделѣла от царквата, амѣ деніá и наштѣя слáвила б6га сас метáне и сас ц6стене. И тѣя на новá сахат застáва

та отговаре на Симеоновите лакардни и слави бѣга та врѣвеше на сичките за дѣтето, шту чіакаха селемѣт фав Іерусалѣм. Та куга сфаршиха сичко спорѣт номуто гѣсподіово, варнаха са фав Галилеа на сфѣето си градѣште Назарѣт. Пак дѣтето растѣше и уіакнуваше пу омá и софіа са пálnеше и дáрба бѣгова імаше сас нѣк.

10. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Χαραλάμπου, Εὐαγγέλιον τοῦ ὁρθοῦ καὶ τῆς λειτουργίας, ζήτη: Ωκτωμβρίου, § 26, Σε΄λ. 171.

Μήν. Μάρτιος.

9. Τῶνά γίων Μ. Μαρτύρων. Εὐαγγέλιον τοῦ ὁρθοῦ, ζήτη: Ωκτωμβρίου, 26,

Σε΄λ. 171.

Τῆς λειτουργίας.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § ριέ', 115.

- 210 Рече гѣспод тези лакардни: оміáса || небѣсната цáрштина кату едѣн чіуліак чіорбаджіа, дѣто излѣзе утринáта да пазарѣ ергáте на лѣзето си, та пазарѣ сас ергáтето по едѣн динáр на деніá и ги пýсна на лозето си. Излѣзе и на третна сахáт та вѣде и дрýги пу пазáре чи стоіáха парáтики, та хми рече: ідите и вѣе на лѣзето, та кѣлко е пáтно, шта ви дам. И тѣе утѣдоха. Пак сетне излѣзе кадѣ шѣстна сахáт и кадѣ девѣтна та стѣри такá. Излѣзе и кадѣ единаѣстна сахáт та нáйде и другишту стоіáха парáтики та хми рече: вѣе оти тýка стоіте цал ден парáтики. Тѣе му рѣкоха, оти нѣкоі не ни потѣра. Тоі хми рече: ідите и вѣе на лѣзето, та кѣлко е патно шта зѣмете. Сетне когá маркна, рече чіурбаджіата на вивілина си: рýкни ергáтето та хми плáти хакá. И да зафáтиш от сѣтния до пáрвня. Дѣідоха тогá пѣзи, шту утѣдоха на единаѣстна сахáт та сіáки зѣ по едѣн динáр; сѣтне когá дѣідоха пáрвите,
- 211 стѣри хми са, чи пѣ-вѣіке шта зѣмат, та и тѣе зѣха || по едѣн динáр, та откáк гу зѣха, зафáтиха да накáзуват на чіорбаджіата и врѣвѣха: тези сѣтните ліу едѣн сахáт рáботиха па ти ги стѣри барабáр сас нас дѣто цал ден сме нѣсили товáра и пѣкá. Пак тоі отговори та рече на едѣн от тіах: побрáтѣме, іас тоі хак ни загобѣáвам, не ли сіі пазарѣ сас мѣне пу едѣн динáр, зѣми си хакá та си іди; іас іскам да дам и на сѣтния кату на тѣбе, оти нѣмам ли іас садѣ ліушту іскам да да стѣрѣ от імоте ми? Или окѣто ти зиліáсова оти іас прáве добрѣ? Па товá такам сѣтните шта стáнат парви, пак пáрвите сѣтни, оти млозѣна са калѣсаните, ліáхим избрáните са мáлко.

25. Ὁ Εὐαγγελίσμος τῆς Θεοτόκου.

Τοῦ ὄρθρου, ζήτει Σεπτεμβρίου, § 8, Σελ. 163.

Τῆς λειτουργίας.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκάν, § ρις', 116.

На новá врэме пáдна тешká Елисавет, Захаривата жéна, та са закρίваше ду пет мéсеца и || врэвеше: óти такá ми стóри гóспот на 212 тéзи дéне шту помýсли да ми дýгне окорíte от лýдéто. Пак на шéстна мéсец áнгела Гаври́л са напράти от бóга на едно градíште Галиле́йско шту са зове Назарét ду еднá мóма главéна сас един чýлиак шту са зовéше Иосíf, от Давíдовата гениа. Пак íмето на момáта са зовéше Мариám, та кога́ áнгела флéзе при нéа, рéче хи: рáдуваí са, ти си дарéна сас фрет дáрбите и гóспод е сас тéбе, ти си и нáí-благословéна между жéните. Пак тiá, кугá гу вiде, потрéсе са на лакардiята му и са чiýдеше, какво да е това облажéние. Та хи рéче áнгела: немóи са срахóваш Мариám, óти ти нáйде дáрба отпреш бóга, та éту шта бáдеш тешká фав корéма и шта родiш син та му назовéш íмето Исýс; тоi шта е голiам и син бóжiа шта са назовé, та шта му дадé гóспод бáштовата му Давiдова стóлнина и шта царiова ду вiак на Иакóвувата гениá та на неговата цáрштина краi ни штé íма. || Та рéче Мариám 213 на áнгела: как ште стане тобá, óти iас мáш не зiам. Пак áнгела отгoвóри та хи рéче: дух светi шта дóйде у тéбе и гóсподиова iáкос шта та покpиé. За това тобá сфétото дeто шта са родi, шта са назовé син бóжiа. Eто и Елисавет, роднiвната ти, и тiа е тешká син на староста си, и тобá е шéстia мéсец на нéа шту са зове стирiца, ота на гóсподе сiчво му са мóже. Та рéче Мариám: ето iас сам робiнiа гóсподиова, нéка ми стáне спурет лакардиата ти. Та са отмéсти áнгела от нéа.

Μήν. Απρίλιος.

23. Τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου. Εὐαγγέλια τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς λειτουργίας. Ζήτει ὠκτωμβρίου, § 26. Σελ. 171.

Μήν. Μαῖος.

2. Τοῦ ἁγίου Αθηνασίου. Εὐαγγέλιον τοῦ ὄρθρου, ζήτει, Νοεμβρ., § 13, τὸ εἰς τὸν ὄρθρον, Σελ. 176.

Τῆς λειτουργίας.

Ζήτει Ἰανναρίου, § 30, Σελ. 205.

8. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, Εὐαγγέλιον τοῦ ὄρθρου ζ' τῆς λειτουργίας, ζήτει Σεπτεμβρίου, § 26, Σελ. 170.

21. Τῶν ἁγίων βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, εὐαγγέλιον τοῦ ὁρθρου, ζήτει Νοεμῶρ. 13. τὸ εἰς τὴν λειτουργίαν, Σεῦλ. 178. Τῆς λειτουργίας, ζήτει Νοεμῶρ. 13 τὸ εἰς τὸν ὄρθρον. Σεῦλ. 176.

Μὲν. Ιούλιος.

24. Τὸ Γενέσιον τοῦ τιμίου προδρόμου.

Εἰς τὸν ὄρθρον.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκάν, § ριζ'. 117.

На новá време пáдна тешка Елисавет, Захарновата жéна та закрíваше сéбе ду пет месеца и врéвеше, оти такá ми стóри гóспод на тéзи дéне, шту помíсли да ми дíгне окорíте от лúдéто. Пак на Елисавет хи са свáрши времéто да родí та родí син, та чíχха компíните и род-
 215 нíните хи || óти гóспод си е поголемíл милостíвото сас нéа, и са рáдуваха сас нéа. Пак когá доíде óсме ден, доíдоха да сioипетíсаг дéтето та му глáδοха името вáрху бáштовото му Захарíа. Пак мáйка му отговóри та рéче: немóите така, óти Иоáнис шта му е името. Тíе рекоха: óти така, ну родíните му нéма бодíн да са зове сас тоvá име. Та на-гíмаха и на бáштá му да кáже, как иска да са зové. Пак тоí потéра една кнíга та пíса и рéче: Иоáнис шта му е името, та са почíудиха сíчките. Огóриха му са остáта зафчеса и íазíке му та врéвеше и благо-дáреше бóга, та стана срах ну срет компíните хми и ну сíчката пла-нипскá срáна. Иудéйска. Раскáзоваха са фрет тéзи лакардíи та сíчките дето слýшеха тоvá, клаваха си на сарцéто и врéвеха: áджеба шту шгé стáне тоvá дéте? И гóсподíова рáка íмаше сас нек. Пак Захарна, башта му, напáлни са светí дух та профитéнса и рéче: благословén е Гóспод и бог Израíлски, óти привíде и стóри селемét на свóе си сфíат. И ти, дéте.
 216 профíтгин гóсподíоф шта са назовéш, óти шта похóдиш прит гóсподíовото || лице да му натакмíш пáтíувету. Пак дéтето растéше и уíакноваше ну омá, та бéше ну пустíните ду новá ден когá са покáза на Израíлскиа сфíат.

Εἰς τὴν λειτουργίαν.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκάν, § ριή. 118.

Чíнки млозíна зафáтиха да устолíсоват прíказната на тéзи рáботи, шту ги разбрáхме между нас, кату как ги придадоха на нас нéзи шту го víдeха сас очíte си испарвíам и стапаха хизметчíи на бóга слóва, víде санáтно и на мéне, шту сам истерáл сíчeо испарвíам сас голíамо истéроване, прехчúбави Теóфиле, да ти пиша сичко, за да разберéш íстината на нéзи рáботи што ти сме прпкáзали на нéзи дeне. Когá бeше цар Прóдис на

Иудеиската зе́ме, имаше е́дин поп, ѝмето му Захаріа от ефимеріата на Авіа, та жената му бѣше от Аарѳоновите керки и ѝмето хи бѣше Елисавет. Та и дваміната бѣха православни прет бѳга и хѳлеха пу фрет по́рачките и правините гѳсподѳви бис косу́р. Пак дѣте си нѣмаха, ѳти Елисавет бѣше стеріца та и дваміната бѣха прика́рали на го́дините. Та кога́ тоі 217 поѳбваше спорет діозѣне (?) на ефимеріата си прит бѳга, кату што е аде́те на поштината, лаха са да кади кога́ флѣзе фав гѳсподѳвата ца́рква, пак дру́гна сѳіат фрет ліудѣто стоіа́ха отвѳн та са мо́леха кога́ тоі адеше. И му са віде а́нгел гѳсподѳф да стоі от дѣсно на валта́ре каде каде́жа, та куга́ го віде Захаріа, у́плати са и срах го́ліам падна на нек. Та му рѣче а́нгела: немоі са срахѳваш, Захаріа, ѳти молбата ти са услѳше та жената ти Елисавет шта роди́ син и ѝмето шта му назовѣш Іа́нис, та шта ти е радос и веселіа, и млозі́на шта са ра́дуют на ра́ждането му, ѳти шта е го́ліам ѳтпреш бѳга, та вино и ра́кіа немѳі да пиѣ, и шта са напѳлни сѳеті́ дух ѳште ѳт ма́ичина си корѣм, и млозі́на ѳт Ісраїлските чедѳа шта обѳрне каде́ гѳсподе бѳга ти́ахни. Пак тоі шта похѳди при нек сас дух и сас іа́кос Іліѳва. И шта обѳрне серца́та на башті́те каде́ чедѳата и не послушли́вите шта обѳрне да мпслет кату православните || да натакмѳ сѳіат прита́кмѣн на гѳсподе. 218 Та рѣче Захаріа на а́нгела: амі́ іас как мо́га да ра́збера това́, ѳти іас сам стар и стопани́цата ми е прика́рала на годините? Пак а́нгела ѳтговѳри та му рѣче: іас сам Гаври́л дѣто стоѣ прит бѳга, та сам напѳтен да ка́жа на те́бе и да та ѳблаже тези ра́боти. Та ету ѳт тѳка на сѣтне ште си ні́ам и ни ште мо́жеш да вре́виш ду нова́ ден, кога́ станат те́зи работи, чѳнки ни увіа́рова на лакарді́йте ми дѣто шта са сѳѳаршет на вре́мето ти. Пак сѳетѳа стоѣше и ча́каха Захаріа и са чѳѳуде́ха ѳти толко са ба́веше фав ца́рквата. Сѣтне кога́ излѣзе, не мо́жеше да хми провѳре́ви, та сѳчките разбра́ха ѳти чѳѳѳдо е відел фав ца́рквата. Пак тоі хми накі́маше и устѳна глух. Та куга́ са сѳѳаршиха денѣто на литурги́ята, угѳде дома́ си. Пак ѳт те́зи денѣ сѣтне стопани́цата му падна тешка́ та си закрѳваше се́бе ду пет ме́сеца и пр. (повтаря се до 219 края тексты́тъ както е на стр. 214—215).

29. Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου. Εὐαγγέλιον τοῦ ὄρθρου. Ζήτει Εὐθινόν, ιά, Σελ. 159. 220

Εἰς τὴν λειτουργίαν.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον, § ριθ', 119.

На нова́ вре́ме кога́ до́иде Іисѳс пу Кесарі́исните мѣста́, пѳташе учени́ците си и вре́веше: ліудѣто за пок вре́вет да сам іас шту са зѳва

человѣшти син? Тѣе му рѣкоха: едни вѣвет ѡти си Иоάν карстѣтеліа, други вѣвет ѡти си Иліа, пак дрѹги вѣвет ѡти си Јереміа или боедин ѡт профѣтетѡ. Пак хми рѣче Исѹс: пак вѣе за кок вѣвите да сам? Ѡтговѡри Сѣмон Петар та рѣче: ти си Христѡс, сѣна на жѣвне гѡспѡд. Пак Исѹс ѡтговѡри та му рѣче: блазѣ на тѣбе, Сѣмон син на Иоάна, 221 ѡти снāга и карф ни ти покāза товā ,амѣ бантā ми, шту е на небѣтата. || П ѡт ѡс ти кāзувам, ѡти ти си Пѣтар (камен), та вāрху товā кāмен шта си ѡзграде цāрквата та дошманските ѡстā не ште мѡжет да е поместет. П шта ти дам ѡткључѣто ѡт небѣсната цāрштина, та лѣу што варжеш на земѣта шта е варзано и на небѣтата, и лѣу шту ѡтварзеш на змѣта шта е ѡтвāрзано и на небѣтата.

30. Ἡ Σύναξις τῶν ἐξ Ἀποστόλων.

Εἰς τὴν λειτουργίαν.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § ρκ', 120.

На новā вѣреме, когā вѣде Исѹс мнѣлетѡ, разжелā са за тѣах, ѡти бѣха ѡморѣни и распелѣни кату ѡфци куга нѣмат пастир. Тогā порѹка учениците си та хми даде вѣрѣднос за гнѹсните дѹхове за да ги искāруват и да излековуват сѣка болес и сѣка лѹштѣа пу сфетā. Пак на дванā-естѡто апѡстола ѡметата тѣзи са: парвѣа Сѣмон, шту са зовѣше Петар, и Андрѣа, брат му, Іаквѡс, Зеведеува син, и Иоāн, брат му, и Фѣлип и Вартоломѡс, Тома и Матѣос, гѣмрукчната Іаковос, Алфеѡва син, и Левѣос, 222 шту са пазѡвā Тадѣос, Сѣмон Кананѣтина, и Јуда искарѣѡтина, шту гу и продѡса. Тѣзи дванāстѡто напрāти Исѹс та хми порāче и рѣче: пу елѣмѣнски нāt нѡмоѣ да ѡдете и фав Самариѣско градѣште нѡмоѣ да флѣзете, амѣ пѡ-вѣѣке да хѡдите пу ѡфците шту са загобѣни ѡт Исраѣлската гевѣа, та кугā хѡдите да прикāзовате и да вѣвите ѡти наблѣжѣ небѣсната цāрштина, бѡлни да лекѡвате, крāстѡви да ѡчѣстѣувате и мартѡви да воскрѣсате. Тāзи дāрба ѣ зѣмате и вѣе бакпѣш да е раздāвате.

Μὴν. Ιούλιος.

7. Τῆς ἀγίας μεγαλομάρτυρος Κυριακῆς, Εὐαγγέλιον ζῆτει Νοεμβρίου § 25, Σε'λ. 179.

17. Τῆς ἀγίας μεγαλομάρτυρος Μαρίνης, Εὐαγγέλιον ζῆτει Νοεμβρίου § 25, Σε'λ. 179.

Κυριακῆ τῶν ἀγίων πατέρων μετὰ τὴν κα' Εὐαγγέλιον, ζῆτει Ἰανουαρίου, § 30, Σε'λ. 205.

21. Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου Ἡλίου.

223

Εἰς τὴν λειτουργίαν.

Ἐκ τοῦ κατα Λουκάν, § ρα', 121.

На новá врэме чіўдеха са ліўдэто на дарэните лакардни шу изліá-
ваха от устáта Исýсови и врэвеха: ни é ли товá Іосифова син? Пак
тоі хми рече: мýтлак можете да ми речéте: икимджіа, излековаі себе си.
Ліў колко чіўхме чи са стáнали на Гапернаўм, стóри ги и тука на
топикіáта си. Тоі хми рече: наїстина ви врэве. óти бoедін профітин
ні é кабoлдїсан на топикіáта си, и наїстина ви кáзувам, млóгу евдовїци
їмаше пу Іерусалимскіа сфїát на профит Иліовото врэме, когá са затóри
небéто за три годїни и шес мéсеца, тóлко дур стáна глат гoліáма пу
фрeт земéта, ма ду бoеднá от тїах ни сá напрáти Иліа садé на сáрефoа
Синдонока дужéна (дузéна?) евдовїца, и млóгу лéпри имаше на Ісраїлскіа
сфїát на профит Елисéовоту врэме, ма бoдін от тїах ни сá очїсти садé
Неемán шу бéше от Сириа. Та сїчките шу бéха фав сáбора напáл-
ниха са ліўтéш, кугá чіўха тéзи | лакардни та стáнаха отвán от гра- 224
диштeто та гу покáчиха на варха на нáзи плáнина. кадé хми бéше
изградéна касабáта, за да гу пїхнат утáм на долу, да гу сатрýет, ліáхим
тоі изминá приc средé тїах та си утїде.

Τοῦ ἁγίου καὶ Ἰαματικοῦ Παντελεϊμόνος. Εὐαγγέλιον ζήτησι Ὁχτομ-
βρίου § 26. Σελ. 171.

Μήν. Ἀυγούστος.

6. Ἡ ἁγία Μεταμόρφωσις τοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τὸν ὄρθρον.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκάν, § ρβ', 161.

На новá врэме завéде Исýс Пётара и Іoáна и Іáкова та са повáчи
на планинáта да са помóли. Та кугá са мóлеше óмеса на лицéто му
стáна їнакаф, пак дрехїте му стáнаха бїáли и сфетéха. Ёту и двамїна
ліўде са їавїха сас слáва та врэвеха за умирáчката му, дéто ште се
сфарши на Іерусалим. Пак Петар и нéзи шу бeха сас нек, тїе бéха
притїснати от сана || та кугá са разбoдїха вїдеха слáвата му и два- 225
мїната ліўде, што стоїаха сас нек. И когá са раздїлаха тїе от нек,
рече Пётар на Исýса: дидáскале, хўбаво е, нéе да бáдеме тýка и да
напрáвиме три колібi, за тéбе еднá и за Моусéа еднá и еднa за Иліа.
Óти ни знáеше шу врэви, та Петар когá врэвеше тéзи лакардїи, доїде
едїн óблак та ги покрї, пак ученїците са уплáшиха, когá фліáзоха

фав облак. И чју са глас от облака дето врѣвеше: това е мое мѣлие син, неѣ слѹшаите. Та откак стана гласа, наѣде са Исѹсе самѣ, пак тѣе помалчѣха та на нѣкоѣ ни каѣаха нѣашту на нѣзи дѣне от вѣлко рѣботи видѣха.

Εἰς τὴν λειτουργίαν.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου, § ρκγ', 123.

На новѣ врѣме завѣда Исѹс Петара и Јакова и Иоѣна та ги искѣчи на една висѣка планина. самѣ та са преобразѣ отпреш тѣах. и лицето му просфѣти кату сланцету, пак дрехѣте му станаха бѣали кату сфетѣлото та зафчеса хми са видѣха Моѣсѣи и Илиѣ чѣ врѣвѣха сас нек. Пак
226 Петар || отговѣри та рече на Исѹса: господѣриѣ. хѹбаво е да седѣме нсе тѹка, аѹу ѣскаш да направѣме и трѣ колиѣби тѹка. на теѣе една и една на Моѣсѣа и една на Илиѣ. Тоѣ опште тоѣа кугѣ врѣвѣше, ету и едѣн сфѣат облак ги покрѣва, пак от облака са чју глас и врѣвѣше: тоѣа е мое милиѣ син. дѣто на нек са орехатѣх, нек слѹшеите. Пак учѣниѣте кога чѣѹха тоѣа, паднаха прѣкоп на лицето и са оплѣшиха млѣгу. Пак Исѹс отѣде при тѣах та ги пофѣти и рече: станѣте. немѣйте са сраховѣ. Сѣтне кога си подѣгнаха очѣте на гѣре, нѣкоѣ ни видѣха, саѣде Исѹса самѣ. Сѣтне как слиѣваха от планинѣта, порѣче хми Исѹс и хми рече, тоѣа шту видѣхте немѣѣ да каѹзѣвате на нѣкоѣ дур да са воскресѣ от мертѣите челѣвѣшѣна син.

15. Ἡ Κοίμησις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου εὐαγγέλια τοῦ ἔθρου καὶ τῆς λειτουργίας, ζήτει Σεπτεμβρίου § 8, Σελ. 163.

227

29. Ἡ ἀποτομὴ τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.

Εἰς τὸν ἔθρον.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου. § ρκδ', 124.

На нова врѣме чју цар Прѣдис как фалѣха Исѹса за чѣудѣта шту прѣвѣше та рече на хѣзметчѣиѣте си: тоѣа е Иоѣн Карѣтѣтелиѣ; тоѣ са воскресѣ от мертѣите та за тоѣа му са мѣже сегѣ да прѣви чѣуда. Оти Прѣдис бѣше фѣтил Иоѣна та гу бѣше вѣрзал и гу бѣше клал фав хансѣнѣта зарѣт Прѣдиѣда. брѣтовѣта му Филиѣнова жѣѣна. Оти Иоѣнис му врѣвѣше: ни ти е прѣсто дѣ е ѣдин. Пак тоѣ ѣскаше да гу отрѣпе, ама са оплѣши от сфетѣ. ѣти гу ѣмаха кату профѣтѣни. И кога Прѣдис прѣвѣше дуѣнаѣмѣта, за новѣ ден шту са бѣше родѣл, кѣрка хи на Прѣдѣда пошгрѣ фав средѣта та харѣса на Прѣдис. За тоѣа хи са фтѣкса сас

клетва да хи даде лиу шту му потера. Пак тиа са навчала от маика си та рече: даи ми фав това сахан главата на Иван Карстителиа. Пак царе са разжела, лиахим зарет клетвите и за фрет лиудето, шту седиаха сас нек, отсаци да хи е дадат. И пусна та закла Иоана фав хапсаната и му донесе главата фав сахане, та са даде || на момата та е отнесе на **228** маика си. Пак учениците му отидоха та му дигнаха снагата и е закопаха. Сетне отидоха та казаха на Исуса, пак Исус кога чиу закалането му, пубиагна отам сас гимиа, та отиде сам на едно пуесто място, пак лиудето как са научиха, притераха гу ходештем от касабите.

Εἰς τὴν λειτουργίαν.

Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον, § ρκϵ', 125.

На нова време чиу цар Иродис Исусовата фалба, оти му са прочиу името, та вревеше, оти Иоан дето карштаваше, тои са воскресе от мертвите та зова сега прави чиуда. Други вревеха оти е Илия, други пак вревеха оти е профитин или един от профитето. Пак Иродис куга чиу, рече: това е Иоан, дето иас заклах; тои са воскресе от мертвите. Оти Иродис беше пуснал та беше фатил Иоана и гу беше варзал фав хапсаната зарет Иродиада, братовата му Филипова жена, оти е беше зел, та вревеше Иоан на Ироди: ни ти е просто да одни братовата си жена. Пак Иродиада гу гарезеше, та || искаше да гу утрепе, лиахим не можеше. **229** Пак Иродис са сражбаше от Иоана, оти гу знаеше чи е православен чиулак и сфет та му имаше сагната и гу услушиуваше та правеше млогу от преуките му и сас радос му слушеше лакардиите. Та кога стана един ден тенха, Иродис правеше зеифет и беше калесал голиамите си лиуде и бинбашите и парвите лиуде галилеиски, доиде и керка хи на Иродиада, та поигра и хареса на Ироди и на сичките шту седиаха на трапезата, та рече царе на момата: потераи ми сега лиу што искаш та шта ти дам. И хи са закле, оти лиу што ми потераш шта ти дам ду половината царштината ми. Пак тиа излезе отван та попита маика си, што да потера. Тиа хи рече: Иоановата глава. Тогача флеше при царе та потера и рече: искам на това час да ми дадени фав един сахан главата на Иоан Карстителиа. Та царе са разжела млогу, лиахим зарет клетвите и зарет калесаните шту седиаха сас нек нехтия да е поварне та зафчеса пусна царе || един джиялатин и отсаци да са донесе **230** главата му. Пак тои утиде та гу закла фав хапсаната и донесе главата

му фав един сахάν, та е даде на момáта, пак момáта е даде на ма́йка си. Та кугá чиуха учениците му, dóйдохα та δίгнаха снáгата та е κλά-δοха φав грóβα. Сетне са сабрáха апóστοлету при Исýса та му κáζαха σίчкo шту стóриxa и шту приκáζαxa.

31. Ἡ Ανάμνησις τῆς ἁγίας Ζώνης, εὐαγγέλιον ζήτει τῆς λειτουργίας, Σεπτεμβρίου, 8 Σελ 163.

231 Τέλος τοῦ Ἱεροῦ εὐαγγέλιου καὶ τῷ Θεῷ δόξα.

Τέλος αγαθόν Χριστέ παντελεῆμων. Δός μοι τοῦ βίου, δέομαι ὁ παντλήμων εἰς τέ γαρ Θεῶν ἀδιστάκτω καρδία εἰ καὶ ἡμαρτον ἐν γνώσει καὶ ἀγνεΐα.

Δεὰ χειρὸς τοῦ Δημητρίου Στοϊλήδου καὶ παιδαγογοῦ ἐκ κώμης Ταρληζίου, ἐν ἔτησιν 1861 Σεπτεμβρίου 5.

†: ποσῆνιε, φνιδέλε, εχτρε ζαραδ¹ 217
 ριζμριζκτῆννα, φαροσίνα. ζα-
 ραδι ζαγῆμπενναια, σάβα, ζαφο-
 διλῆκ, ζαροδεμενένιε, ζαραδι
 εσάδανιε

Μ ποζέστρεννι, ιφελνι, ἄψι νάσι εχῆ
 δι, δασά προτίτε εῤῥῆζι δνέοναια
 νεδέγια ράδαννα ζαραδι ριζμριζκτῆννα, φα-
 ροσίνα: ζαζόε περμπηζιάβατ. σφελι βεζι-
 μι πόστη ε ζαδι περρὸβιμ σεμπέσι ναδῆ-
 χόβνιμ πόδνιαν. ζαραδι τῶι ρῆζι νεδέγια
 ναρεμνια προβοζμῆσναια, δέλε ναπρίε σνα
 ζα, νᾶμ ποστνοε βρέμι καλῆ δασά ναρο-
 βῆιμ να σπαῖτεμοε βαρβένιε. ζαραδι ρῆ-
 σεμι χειλένιν δαζμπηκῆι σεμπέσι, διερκῆ-
 σμέδνι εδνακᾶφ γρέχ ἰμα πᾶβρέζδανιε,
 τᾶν δαζδοτῆ νῆζ εδσεμπέσι εῤῥῆζι σφε-
 τνιᾶ πόστνιᾶ δννι. ζαζό κῶμῆελε να-
 εχ προζβοῆνιε σᾶρεπο, ρῶμῆελοσᾶ ιδιᾶβοῆ
 ρῶδι εῤῥῆζι γρέχ δαζβακῆ ζελοβῆκα, ῶδνι
 ζελοβῆελεσμι δαοκᾶνιν. καμβότᾶ ασηερῆν
 κῆρῆε

✠: ποῦ τρένεις, ἤ σφραγίσθαι βαγγέ-
 λειε, να δε βελνά σαια νε δε'
 λε, ἕστχέ ἤ σφραγίσθαι λε καί:...

Ως ἰσχυρὴ δουρεπρὶ ράμποι ναί γογιά-
 μαί ναί βίσκαί ἰδορεπρὶν εἰμποτα
 λιχμποβτά, ἢ ἤ φρέλ ἢ πριέτνα ἢ φα-
 ἠδαχίνα. ὅλι κόνιχ ἰμα λιχμπόβ, ἰαλόν
 σὰς σίτημι ζάποβεδι γός ποδι χβι ἢ πᾶ-
 νεν μπίβα. ζαζότχ ἰσαμοί γός ποδι δε-
 μα: κόνιχ χμπίττε μένε ἰόν ζάποβε-
 διλι, μόν διαρζίγι. ἢ κόνιχ παμ διαρζί
 ζάποβεδιλι μόν, ἰόν χμπίττε μένε.
 ἢ πᾶν ρέτχι: αυχ χμπίττελι μένε αβί-
 ια ζάποβεδιλι μόν σᾶζ ζαπάζιλι. ζάπο-
 βεδιλα μόνια πάρβαλα ἰαυζί, ἢ ναῖ να-
 πρέλ, ἢ δασά χμπίττελι, εδίν σὰς δρέγι.
 ὅλι κόνιχ νιχμπίττε ἀχμοί, εσ σφόν,
 ἰαλόν ζάποβεδιλι μόν, ἢ διαρζίγι. ἀν-
 ἢ νι διαρζί ζάποβεδιλι, μπόζι, ἰόν νι-
 μόφι διαχμπίττε μπόζα. ὅλι κόνιχ χμπί-
 ττε μπόζα

ποχτηνιε εδ σφελοε βαγγελιε

τά, οδωδ' είνι νιααχί, ^{υλαδ} εδ δαυε προδάβα ποχορο-
 μάσθι, οας πάνα υ οας σκάπα ζενά, υ πόβε-
 ζι μπορεέν δασάινι. κακβόδε ημα πογα μχόν
 υα λαβ; μπορεε, εδ δαυε εδ εδ σκελε ζε-
 δαυε προδάβα σκάπα ναμαδνε βρέμ, εδ α-
 εμνοζάβα σρεμπρόσοι λιάχνο, εδ δασάιναι πο-
 μχόνε ζεννί, υ οας στρομάσσημαια κράφ δασ-
 μπορεεζιά σρεμπέσοι. αμα νισά σμίσχαλ, εδ α-
 βιδάβ εδ δαμα' να σφελοε πισάνιε: κοήδε δαρ-
 ζι ζιτε ζεραδι σκάπαια ζενά, εδ λόν ζελοε
 εδ σίσημε ναρόδ εδ σίσημε πλιάν εδ εδ σά ζελοε-
 ζι προχέδ η. εδ λακάρζι κερύη εδ χόραδ
 προχέδ, αμ εδ μπορα πάνι εδ α καλα προχέτα...

βαγγελιε

Η δα εμνά να δασάτασ μόια: δασά, υ ημα
 ετα μχόνε χόμπαβο σίσηνοδ, εδ εδ εδ η ζερα
 δι μχόνε ποδίνι: αμ ποζιζαί, υ η εδ η πη...
 ησα βισζι... εδ κερ' βανιε...

Β η ζι εδ μπεζέμβινα, η μπεζαφβινα εδ εδ α-
 τεζι, μόν ημα σάκοι να σρεμπέσοι ζόνζι, μολ-
 λειν

46

ΟΙΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟΝ

Προφύροτο, τὸι στανι σὶντε ζα' μαββα γα' κλι
τοτο, αὐτ' δοῦρα στανι τοβα, τα' ε' ποτ' εἶνε
δοτ' βα' οἶντι οἶον. ερ. -

ΚΥΡΙΑΚΗ. ΙΔ.

Εἶα τὸ κατὰ Ματθαίου, ε' κεφ. 26

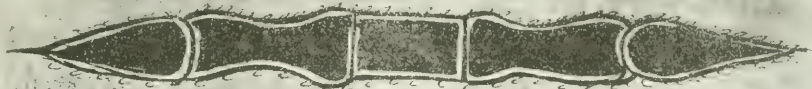
Πεῖτοι εὐδοδοῦ, τῆν Ζαχαροῦν, εὐμαῖαν κ
ἀβονατα ἡεροῦνη, κατ' εἰνὴν εἶαρ,
εἶτο στερη σβατῆα γα' οὐνάον, τὰ
ἀβονα ράταῦτο οἱ δα' ράκατ καρῖοαῖν
τε, γα' σβατῆατα, τὰ γράτοσχα, δα' δὲ
ἰδατ, σῖντε λαχ ἀβονα εἶρη ράτα εἰ
ρετα, καῖντε γα' καρῖοαῖν τε, εἶτου βῆτα
ρετα οἱ γατακμῆχ, ἡνοῖντε, ἡ ἡνζαχ
ῖντε σα βαλζαῖν, ἡ οἶτοχο, ε' ρότοβο,
τα εἶατε γα' σβατῆντε, λαχ τῆσ ποῖνκα
σα ἀοζενῆχα, εἰνὴν οἶνοῦ γα' ἡνβαταῖον,
εἶρη ἀδ γαροβῆαταῖον, λαχ εἶρη γαῖν
χα ράταῦτομ, τα' ῖν οδοραμῆχα, ἡ ῖν
οἶτροῖλαχα, τα' καχ ποτ' γαβα' εἶαρ, ρά
ζεῖνκα κῆρου, ζα' τοβα' ἀοχερετόον, ἡ
ἀοροῖν ἡεῖν καρῖοαῖν, ἡ ῖν ἀβῆοτετοχ
μῆ ἡεροῖα, τογὰ ράτοσ γα' ράταῦτα

107

80

Свѣдѣніе на свѣтъ

въ прѣт оубо хитѣ, и нѣмѣ да' мѣтѣхитѣ мѣ
козхитѣ нѣ бѣмѣта, оубо нѣ рѣсѣнѣва нѣмѣ
и мѣтѣва. и хитѣ харитѣн, нѣмѣмѣтѣва, нѣ
нѣ ѡт хитѣва, нѣмѣ да' ѡн мѣтѣхитѣ, нѣмѣ
хитѣ нѣ рѣсѣтѣ, хитѣ нѣмѣ нѣмѣ, нѣмѣ мѣ
нѣва рѣсѣнѣва. и хитѣ харитѣн нѣмѣмѣтѣ
ва, нѣмѣ ѡт хитѣва, оубо нѣ хитѣ бѣмѣ мѣ
козхитѣта, нѣмѣ ѡт бѣмѣ и ѡт хитѣтѣ. а.

ΣΑΒΒΑΤΩ ΠΡΟΤΩ.

ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ.

Εκ του κατὰ Μάρκον 6 μ. 49.

α νѣва' бѣмѣ, нѣмѣмѣ да' бѣмѣ
нѣва' нѣмѣ бѣмѣ нѣмѣмѣ нѣмѣмѣ
нѣмѣ, нѣмѣмѣ нѣмѣмѣмѣмѣ
тѣ, да' ѡт хитѣ хитѣмѣ, да' нѣ
бѣт нѣт. нѣмѣмѣ нѣмѣмѣмѣмѣмѣ. нѣ
нѣмѣмѣ ѡт хитѣ нѣмѣмѣмѣ, оубо
нѣмѣмѣ нѣмѣмѣмѣмѣ. нѣмѣмѣ нѣмѣмѣ, нѣ
нѣмѣмѣмѣмѣмѣ нѣмѣмѣмѣмѣмѣ, да' нѣ
нѣмѣмѣ ѡт хитѣ нѣмѣмѣ, нѣмѣмѣмѣмѣмѣ

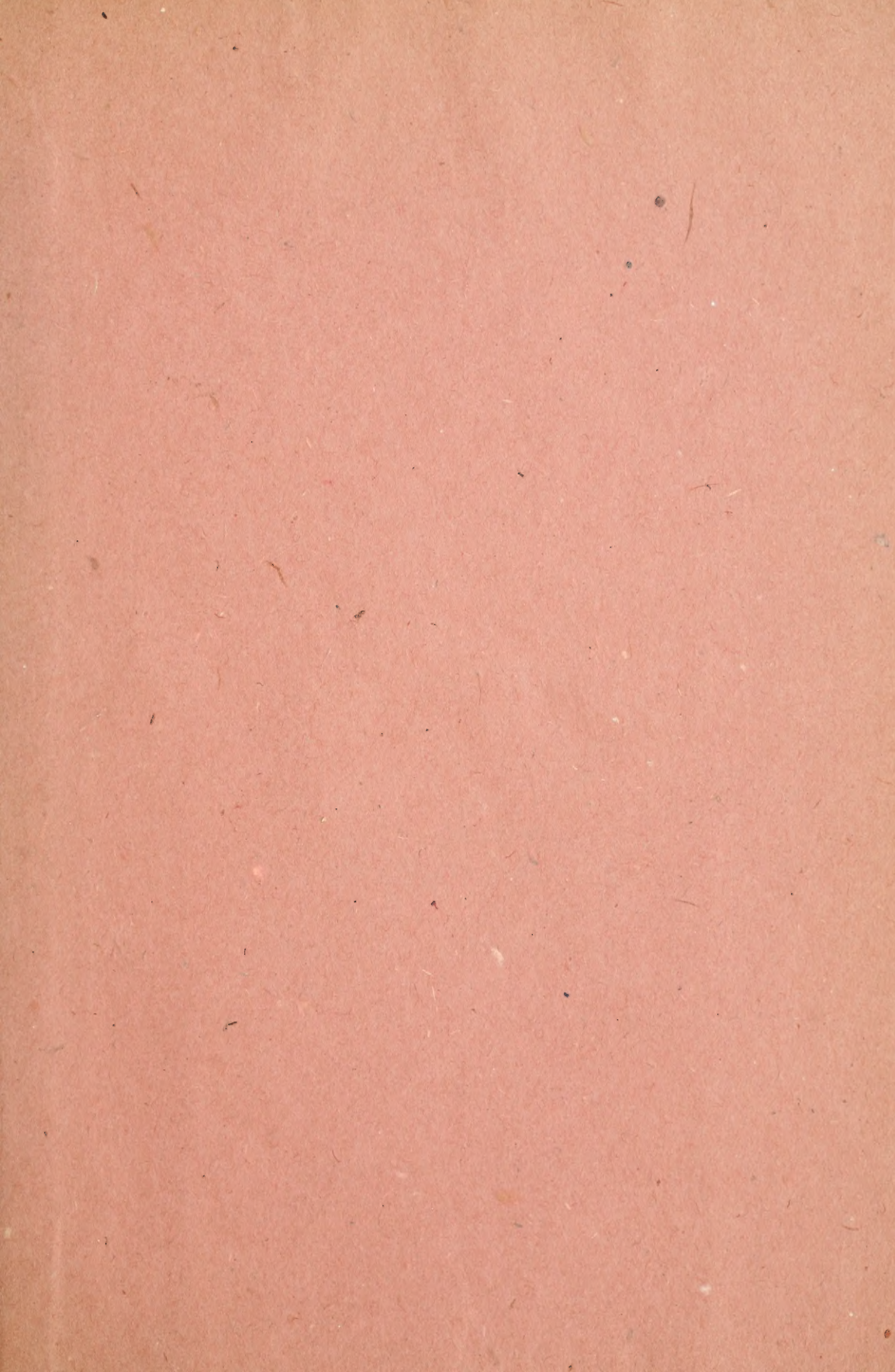
ΤΕΛΟΣ ΑΥΑΘΟΝ ΧΡΙΣΤΙ ΠΑΝΤΕΣΧΗΜΩΝ.
ΚΟΣ ΜΟΙ ΤΩ ΒΙΩ, ΘΕΩΜΑΙ Ο ΠΑΝΤΡΗΜΩΝ.
ΕΙΣ ΟΙ ΓΑΡ ΒΑΡΡΩ ΑΔΟΛΟΤΑΙ ΤΩ ΧΑΡΟΒΑ
ΕΙ ΧΑΙ ΠΡΑΡΤΟΝ ΕΥΡΗΝΟΣΙ ΚΙ ΟΥΝΕΙΟΙ.

ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙ
ΟΥ ΣΤΟΙΧΗΘΟΥ, ΠΑΙΔΑΓΟΓΟΥ
ΕΙΣ ΚΩΜΗΝ ΤΑΡΛΙΣΙΟΥ.

ΕΝ ΕΤΡΩΤΗ: 1861

Σελτεμβρις. 15:

PG Bulgarski starini
703
B83
kn.6

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

CIRCULATE AS MONOGRAPH

